This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

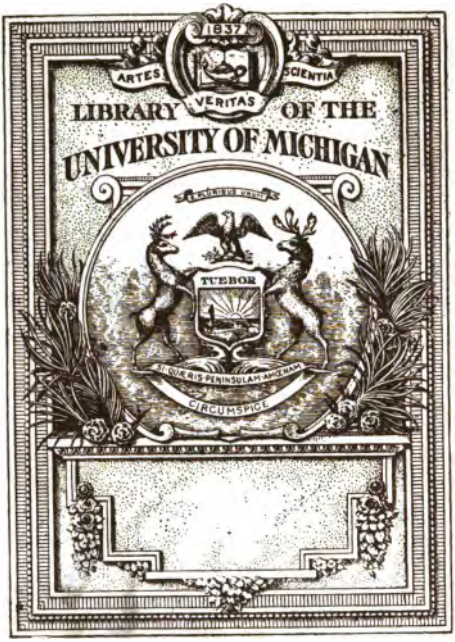
1837
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

DC
22(
A12

GESCHIEDENIS

VAN DEN

OORLOG.

1793—1802.

GESCHIEDENIS

VAN DEN JONGST-GEËINDIGDEN

OORLOG,

TOT OP HET SLUITEN VAN DEN

VREDE TE AMIËNS.

BIJZONDER MET BETREKKING

TOT DE

BATAAFSCHE REPUBLIEK.

Uit de beste Authentique Stukken, Berichten Aanteekeningen, en andere echte Bronnen bijëengezameld, en in order gebragt,

DOOR

CORNELIS VAN DER AA. 1744-1816

TIENDE DEEL.

Behelzende eenige belangrijke BIJLAGEN *en de nodige* REGISTERS *op het geheele Werk.*

TE AMSTERDAM, BIJ

JOHANNES ALLART,

MDCCCVIII.

VOORBERICHT

AAN DEN

BEZITTEREN

VAN DEZE

GESCHIEDENIS

VAN DEN

OORLOG.

Toen ik, zeer GEACHTE LANDGENOOTEN! nu omtrent een Jaar geleden, het *Negende Deel* dezes Werks, (waar mede de *Geſchiedenis van den jongſt-geëindigden Oorlog* ten einde liep,) in Uwe handen ſtelde, gaf ik in het Voorbericht voor hetzelve geplaatst, aan U voorlopig kennis van mijn voornemen, om zoo ſpoedig mij mogelijk zijn zoude, ter *meerdere voltooijing* en *gemakkelijker gebruik* van dat Werk, in een *Tiende Deel* te leveren, EENSDEELS: *eenige belangrijke* BIJVOEGSELS, *bevattende Verhalen van intereſſante Gebeurenisſen, in het onſtuimigſte tijd-*

perk der Revolutie voorgevallen, doch te laat aan mij bekend geworden, om die op derzelver juiste plaats in het Werk te vlechten. En ANDERDEELS, *een* BLADWIJZER *van de veelvuldige Zaaken in de* NEGEN DEELEN *van die Geschiedenis voorkomende:* en thans heb ik het genoegen, door de Uitgave van de volgende Bladen, die aan U gedaane toezegging te mogen vervullen. — Luttel moeite zou het mij gekost hebben, om met den aanmerkelijk grooten voorraad van aan mij toegezondene, doch te laat ingekomene Stukken, betrekkelijk veele meer of min belangrijke Lotgevallen, aan bijzondere *Personen* of *Familien* in de hitte der Revolutie te beurte gevallen, en die de Woestheid derzelver kennen doen, een *geheel Boekdeel* te vullen; dan, ik oordeelde mij daarvan te moeten onthouden, en bij het doen eener keuze, ter bereiking van mijn oogmerk, en ter vervulling van mijne belofte, mij voornamelijk te moeten bepalen, bij het plaatsen van de zodanigen, *als in haren aart bijzonder geschikt zijn, om* niet alleen *de zoo vaak gehoorde brommende Grootspraak van velen, aangaande de zachtheid en geregelde wijze van handelen, volgens de Rechten van den Mensch en Burger, bij de Revolutie van* 1795 *(quasi) in*

acht

acht genomen en gevolgd, zelfs in onderſcheiding van alle voorgaande Staatsomwentelingen hier te Lande voorgevallen, te logenſtraffen; maar ook, en wel voornamelijk, *om aan alle Waarheidlievende Lezaren van deze* GESCHIEDENIS VAN DEN OORLOG *te doen gevoelen en taſten, hoe onbillijk en hatelijk de bittere Beſtrijderen en Schenderen van dat Werk, ten opzichte van dien Letter-arbeid en mijnen Perſoon handelden, toen zij de onbeſchaamdheid hadden, om, in weerwil van de droeve ervaring en de waarheid der Geſchiedenis, den zoo evengenoemden Sijrenenzang van de Eerſte en Wraakzuchtigſte doordrijvers der Revolutie, naa te baauwen; en dien ten gevolge alle hunne vermogens, en ſteeds langs hoe meer verminderenden ſchadelijken invloed in het werk ſtelden, om het geëerd Publiek* (ware het mogelijk) *tegen mijnen Arbeid te indisponeeren; mij de Voltooijing van het Werk te beletten; en het Uitgegevene in den grond te delven, door met ſtijve kaaken te beweren, dat ik vele zaaken* (die zij zelven niet durfden ontkennen gebeurd te zijn,) *van de zwartſte zijde, en op eene vergrootende of verzwarende wijze voorgeſteld, en opzettelijk het goede dat gezegd kon worden, een zichtbaar ſtilzwijgen in acht genomen hadt.* Is 'er immer

een snood middel uitgedacht, om een boos en afzichtelijk oogmerk te kunnen bereiken, het is buiten allen twijffel het opgenoemde: en wie gevoelt dan ook niet, hoe noodzaaklijk het aan mijne zijde was, om naa het afwerken van mijnen voorgestelden taak, zoo door *het leveren van nog eenige* BIJVOEGSELS, die den stempel der Waarheid nog nader op het geheele Werk drukken; als door *het instellen van eenen meer of min beredeneerden zaaklijken* BLADWIJZER *van de door mij behandelde Onderwerpen*, aan elken Lezer van mijn Werk, die zijne oogen niet willens en weetens voor het licht der zuivere Waarheid sluit, nog nader te betogen, dat mijn gezegde bij den aanvang des Werks gebezigd, namelijk: DAT DE OORLOG TEGEN DEN STADHOUDER EEN EENLING, *en de daardoor bewerkte Revolutie* WOEST EN RAMPZALIG IN DERZELVER UITVOERING EN GEVOLGEN WAS, Waarheid behelsde, en alzints gegrond en wettig was. Jaa, ik vleije mij, dat men zelfs de gegrondheid dier stelling, *bij het leezen van zeer veele Respecten in den Bladwijzer voorkomende*, volledig gestaafd zal vinden, in welke ik de *voornaamste en belangrijkste Gebeurenissen*, en bijzonder *de sterkst in het oog lopende en contras-*

tee-

teerende wandaden van de meest bedrijvigſte Perſonen, in het geheele Werk verſpreid, bijeen gezameld, en in een zeer naauw beperkt gezichtspunt hebbe voorgeſteld (*). Eenen arbeid die mij voorzeker gene geringe moeite, en veel tijds gekost heeft, doch die ik echter zeer nuttig en noodzaaklijk oordeelde, om mijne Lezeren, *met een*

(*) Om over de Waarheid van dit gezegde te kunnen oordeelen, zal het voor den Lezer zijne nuttigheid hebben, onder anderen, deze navolgende Reſpecten in den BLADWIJZER op te ſlaan. — AGENTEN *tot zuivering der Grondvergaderingen.* — BURGER-ARTILLERISTEN. — CLUBISTEN. — COMMITTEÉS REVOLUTIONAIR. — B. BLOK. — BÖESEKEN. — DU CANGE. — CENTRAALE VERGADERING. — COMMISSIE VAN ONDERZOEK. — DRIEMANSCHAP. — EYKENBROEK. — FYNJE. — GÄRTNER. — GOIDSCHALK. — HAHN. — VAN DER KEMP. — VAN LANGEN. — VAN LEEUWEN. — MIDDERICH. — NACHTVERGADERING. — OCKERSE. — OERLE. — PASCHEN. — P. PAULUS. — RANT. — RIDDERSCHAPSGOEDEREN. — SCHRIKBEWIND. — STRUYCK. — P. VREDE. — VRIESCH SCHRIKBEWIND. — Om van een menigte anderen van dien aart, hier niet te gewagen.

een opſlag van het oog te kunnen doen zien; *Eensdeels*, welk een zee van zaaken in de *Negen deelen van deze Geſchiedenis* voorhanden is; en *Anderdeels*, om hun te overreden, dat dit mijn Werk, (hoe zeer het flechts een gedeelte van alles wat 'er is gebeurt, in zich bevat, en door velen afgekeurt en gewraakt werdt) echter eene niet geheel onnutte Bijdrage zijn zal, voor een of ander Geſchiedboeker die in laater tijd zeer zeker optreden zal, om alle de *Intriges*, *Volksverleidingen*, *Eigenbaatige Handelingen*, *Vervolgingen tegen de braafſte Mannen*, *Verſpillingen van der Burgeren vermogens*, *opzettelijke Berovingen van 's Lands Schatkist*, en welke Euveldaden niet al meerder onder het masker van Vaderlandsliefde op de onbeſchaamdſte wijze zijn bedreven? in alle derzelver afſchuwelijkheid aan de wereld te openbaaren. — Daadzaaken, waarover het als dan levend Geſlacht zich verbazen, en aan den meer van alles onderrichten Geſchiedboeker voor de Openbaarmaking deszelfs dank betuigen zal, in tegenoverſtelling van velen, die het nu zoo vreesſelijk op mij en mijnen Arbeid geladen hebben, alleen, om dat ik bij de ſamenſtelling mijnes Werks, mij menigwerven in de verplichting geſteld vondt, *om hunne ſchandelijke bedrijven*

te

te moeten vermelden, wilde ik mijne Lezeren de onzuivere Bronnen aanwijzen, waaruit de Volksrampen en Onheilen van die beroerde dagen zijn voortgevloeit, door welken dit weleer Rijk, en bij uitnemendheid van GOD *Beweldadigd en Gezegend Land, tot op den rand van eenen gapenden afgrond is gebragt geworden:* en wilde ik hun te gelijk doen kennen, *de* HOOFD-ACTEURS, *welken op dat gewoelvol Toneel van Verwarring en binnenlandſchen Tweedracht, onder verſchillende gedaantens en vermommingen de Eerſte Rollen geſpeeld hebben.* Twee vereischten, die naar mijne gedachten de ziel en het wezen van eene Geſchiedenis van dien aart als ik ondernomen hadde moesten uitmaken, en waar door ik mij op den duur in de onaangenaame verplichting geſteld zag, om veel *kwaads* en *ſchandelijks;* en zelden iets *goeds* of *loffelijks* te boek te ſlaan. Niet, om door dien weg (zoo als de waanwijze Bedillers van mijn Werk voorwenden) hatelijkheden te zeggen; maar om dat 'er over het algemeen, noch van den *aanvang*, noch van de *trapsgewijze ontwikkeling en volvoering der Revolutie*, noch van *de bedrijven der driftigſte bewerkers van dezelve*, eenig *wezenlijk goeds* te zeggen is. Eene bevinding, die niet ſlechts in

ſom-

ſommige opzichten verſchilde, maar vlak het tegengeſtelde opleverde, van het gene aangaande den toedragt dier geduchte Staatsomwenteling, het zij in Aanſpraken en Redevoeringen, of onder den naam van *Geſchiedenis*, is opgedischt geworden, door menſchen, die zich zints meer dan 25 Jaaren in allerhande bogten gewrongen, en hunne pennen ſtomp geſchreven hebben, om de Natie voor te prediken: *dat* VOLKSOPSTAND *te bewerken, en met de* WAPENS *door te drijven*, ZUCHT VOOR WAARE VRIJHEID *en* EDELE HELDENMOED *was.* — *Dat* WETTIGE AUTHORITEITEN, *op een ſtoute en willekeurige wijze*, ALLE EERBIED EN GEHOORZAAMHEID TE WEIGEREN, EN VAN HET BEWIND TE ONTZETTEN, CORDAATE EN LOFFELIJKE BEDRIJVEN *waren.* — *En dat* ZICH ZELVEN VAN DE TEUGELS DES HOOGSTEN BEWINDS, IN NAAM VAN EENE NIMMER GEHOORDE WETTIGE VOLKSTEMME MEESTERS TE MAAKEN, *een bewijs opleverde, hoe zeer men bereid was, om alle zijne vermogens, alleen ter bewerking van des Volks dierbaarſte belangen, op eene belangelooze wijze te koste te leggen; terwijl men de allerwegen te beſpeurene bewijzen, van het onbetaamelijke en*

ſtraf-

ſtrafwaardige dier Handelwijzen, op eene listige wijze voor het ligtgelovig Volk verborgen hield, of door eenen betoverenden ſpreek- of ſchrijfſtijl in een bevallig Hulſel te tooijen wist. Daadzaaken, die nu niet meer te lochenen of te verbloemen zijn, naa dat de *grijze Tijd* en de *Ondervinding*, het digt geweven dekkleed, (waar agter *Volksmisleiding*, *Eigenbaat*, en *Logen* zich voor de onkundige menigte zoo lang ſchuil gehouden hadden,) ten dienſte van de *Geſchiedkunde* ſints 1802 hebben weggeſchoven, en op die wijze ook *mij* in de gelegenheid geſteld, om naa het ſtillen van dien geduchten *Staats-orcaan*, aan de allengs tot Orde en Ondergeſchiktheid terug gekeerde Volks-claſſen, die onwaardige Voorwerpen, welken het Vaderland en duizenden van deszelfs goede Ingezetenen zoo veel onheils berokkend hebben, uit hunne *Woorden* en *Handelwijzen* te leeren kennen. — Dit toch was mijn éénig doël en oogmerk, toen ik, nu ruim 5 Jaaren geleden, het beſluit nam, om de *Geſchiedenis van den Oorlog* die met de Vrede te *Amiëns* geſloten geëindigd was, in het licht te geeven, en ik maakte geene de minſte bedenking, om in de *Inleiding*, voor het *Eerſte Deel* geplaatst, dat oogmerk aan de Lezeren van

het-

hetzelve te doen bekend worden, dewijl ik zonder de gave der Prophetie te bezitten, zeer wel voorzien kon, dat, eene naar Waarheid opgeſtelde, en in eenen ongekunſtelden ſtijl voorgedragene *Geſchiedenis van den Oorlog*, (welke toch geene andere *dan die der Revolutie* zijn konde) niet in den ſmaak zou vallen van de zodanigen, welken zich, in de hitte derzelver, daaden veroorloofd hadden, waarop zij zich wel eenigen tijd beroemd hebben, doch welken reeds *bij de invoering van de Staatsregeling des Jaars* 1801 opentlijk zijn veroordeeld en afgekeurt geworden. En in de daad met het hoogſte recht, dewijl men door de droeve ervaring van *zes rampzalige Jaaren* was overreed geworden, van de gebiedende noodzaaklijkheid die 'er was, om de ſints 1795 ingevoerde, en aan de hand gehoudene verderffelijke maatregelen, eensſlags te laten varen, en andere aan te neemen, die in hunnen aart geſchikt waren, om aan het Revolutionair woeden en woelen over verſchillende Staatkundige gevoelens een einde te maken, tot onbeſchrijffelijke Vreugde *aan de eene zijde* van zoo veele braave en onbeſprokene Ingezetenen, als 'er de ongelukkige ſlachtoffers van geworden waren; maar ook *aan de andere zijde* tot geen gering

Hart-

Hartzeer van hun, die bij het voortduuren der Verwarringen en Botzingen hunne rekening maakten, en uit dien hoofde, tot op het uiterſte oogenblik dat zij hunne zetels ruimen moesten, zich tegen de invoering van een gematigd Beſtuur op eene drieste wijze te weere ſtelden. Dit het geval te dien tijde geweest zijnde, wie ziet dan niet, dat de Aanvallen op mijnen ARBEID, en zelfs op mijne EER, wanneer zij *alleen van dien kant geſchied waren*, mij niet onverwagt of vreemd zouden voorgekomen zijn? want de ervaring leert, dat, tot welk eene hoogte de ondeugd in den mensch geſtegen is, Hij echter niet zelden geheel onverſchillig blijft, wanneer Hij, zijne in het *verborgene* of meer *openlijk gepleegde wanbedrijven* aan het licht ziet brengen: en ik zou mij dit ook van de zodanigen nimmer aangetrokken hebben: dan, daar ik ervaarde, dat, naar maate ik overeenkomstig den aart der *Geſchiedenis*, en het *gedeclareerd oogmerk* waarom ik tot het ſchrijven derzelver de pen in de hand genomen had, mij in de gelegenheid en verplichting geſteld vondt, om *ſchandelijkheden* te kunnen en te moeten vermelden; de vinnigſte aanvallen van eenen *anderen kant* kwamen, en wel van Lieden, die na dat 'er voor hun niet meer te REPRÆSEN-

TAN-

TANTEN viel, zich onder de *Handlangers van de Boekkeurders* plaatſten, wanneer 'er wat te lasteren of te ſchenden valt, en het tot verwondering van mij en velen, maar al te zeer blijkt, dat het lezend Publiek te veel geloofs hecht, aan de uitſpraak van deze *altoos Partijdige*, en *dikwijls Hatelijke Keurmeesteren;* zoo oordeelde ik het allernoodzaaklijkst, niet alleen om bij voegzaame gelegenheden, hun over het *bezwadderen van mijnen* LETTERARBEID en het *ſchenden mijner* EERE in den ſchild te varen; maar, het ſpoorde mij bij elken Aanval dies te meerder aan, om door het aanvoeren van de duidelijkſte en onlochenbaarſte bewijzen aan te toonen, dat ik de Waarheid en het Recht aan mijne zijde hebbe, en dat zij door hunne Schenderijen te zien gaven, *dat zij ingewikkeld de ſlechtſte Verdedigers, van de onverantwoordelijkſte Bedrijven van dien beroerden tijd waren*, door de HOOFDZAAK in verſchil, (te weeten *de Waarheid* of *Onwaarheid mijnes Geſchiedverhaals*) zelfs niet met den vinger aan te roeren, maar zich te beijveren, om een of twee Bladzijden van hunne Maand- of Weekſchriften te vullen, met *Perſonaliteiten*, die met hunne aangematigde qualiteit van *Boekkeurders* niets gemeens hebben, waar door zij eenen doorzichtigen Lezer van hun geſchrijf duidelijk de-

deden bemerken, dat zij, het zij *voor zich zelven*, het zij *voor hunne Vrienden*, nodig keurden, dat alles wat 'er bedreven is geworden, in het verborgen bleef: Iets, dat oppervlakkig beſchouwd, een zweem van verſchoonlijkheid voor zich heeft, doch dat aan hun geen recht geeft, om het lezend Publiek door een partijdig en hatelijk geroep of geſchrijf, te indisponneeren en afkerig te maken van eene Geſchiedenis die niets dan de Waarheid bevat; of om mij, deszelfs Schrijver, op de vinnigſte wijze te ſchenden en te lasteren, en een oogmerk aan te tijgen, waar van Ik zoo zeer als iemand afkerig ben, en dat ook ten eenenmaale ſtrijdig is met dat, het welke ik bij den aanvang des Werks, en bij volgende gelegenheden op eene onbewimpelde wijze hebbe voorgedragen, als geen ander zijnde, dan mijne zoo zeer misleidde en mishandelde TIJDGENOOTEN, de waare Oorzaaken en Bewerkers van 's Lands onheilen, en derzelver Handelwijzen te herinneren; en het VOLGEND GESLACHT met dezelve naar Waarheid bekend te maaken, ten einde allen aan te ſporen, om zich, naa het ſtillen der geweldige Volksberoeringen, voor dergelijke onbetaamelijke en ſtrafwaardige Land- en Volkverwoestende Misdrijven zorgvuldig te wagten, en zich beſtendig te gedragen naar de uitmuntende en bekende, doch bij

zeer velen uit den zin geſtelde Leſen van het weldadig en zachtmoedig Christendom: *Vreest* GOD, *Eert den* KONING! — *Vermeng U niet met de geenen die naar veranderingen ſtaan! Alle ziele zij de over haar geſtelde Macht onderdanig om des* HEEREN *wille!* Volksdeugden, aan welker betrachting of verwaarlozing, volgens alle oudere en latere Geſchiedenisſen der Wereld, den bloei en welvaart, of den val der Natiën onafſcheidelijk verbonden blijft.

Strekte het mij, geduurende de bewerking van deze *Geſchiedenis*, (ondanks de hevige aanvallen die op dezelve gedaan zijn geworden,) tot geen gering genoegen, te mogen verneemen dat ik bij vele onbevooroordeelde Lezeren van dezelve doel getroffen hadde; in zoo verre zelfs, dat het onder dezelven niet ontbrak aan zulken, die leedwezen toonden, om dat zij in eenig opzicht, (door onkunde en misleiding vervoerd) aan de droevige Twisten en Oneenigheden werkelijk aandeel genomen hadden: erkenden zij op eene edelmoedige en cordate wijze, dat zij nimmer van zeer vele door mij aan den dag gebragte Ongerechtigheden gehoord hadden; — hoe zeer zal het mijn genoegen verhogen, wanneer ik naa de uitgave van dit *Laatſte Deel* zal mogen vernemen, dat der zodaniger getal, door het lezen der

Bij-

Bijvoegſelen, en een gepast gebruik van den *Bladwijzer*, (die men niet onvoeglijk een *Compendium van het geheele Werk* zou kunnen noemen) nog op den duur vermeerderd word! *Hollanders*, welken door daaden toonen, dat zij zich gedragen willen, *naar den Uitmuntenden Raad van Z. M. onzen* KONING, *nu onlangs gegeven in Hoogsdeszelfs Aanſpraak, aan het* WETGEEVEND LICHAAM, met welke ik dit Voorbericht eindige. „ *Wij moeten geenzints op eenige bedorvene Schep-*
„ *zelen letten, die de Speelbal of het Slachtoffer*
„ *van hunne Driften, en van de verſchillende Par-*
„ *tijën zijnde, welke den Staat geduurende eenige*
„ *Jaaren verdeeld hebben, niet dan in naam* HOL-
„ LANDERS *gebleven zijn: die hun Vaderland*
„ *hebben verraden, of tot deszelfs verraad gereed*
„ *ſtaan; en die zich in hunne Combinatien, en in*
„ *het Onderzoek van het aangenomen Sijsthema ver-*
„ *liezende, aan alles, behalve aan* HOLLAND
„ *denken, het welk in hun geleerd Stelzel, of gee-*
„ *ne, of althans geene noemenswaardige plaats be-*
„ *ſlaat.*" Hoe zeer zal ik zulks als eene aangenaame beloning voor mijne aangewende pogingen beſchouwen!

C. VAN DER AA.

Amſterdam, den
23 *November* 1808.

OPGAVE

VAN DE

TIJDVAKKEN,

In ieder der XXIX Boeken van deze Geſchiedenis behandeld.

EERSTE BOEK.

Bevat een korte en inleidende *Schets van 's Lands Hiſtorie*, ter aanwijzing van de oorzaak uit welken de *Oorlogsverklaring tegen den Stadhouder* moet worden afgeleid, aanvangende met de onlusten in 1618, en voortgaande tot het eindigen van den *Oorlog met Groot-Brittannien*, door het ſluiten van den Vrede te *Parijs* in het Jaar 1783. I DEEL, Bladz. 15—113.

TWEEDE BOEK.

Vervolg dier Schets, zints het ſluiten van den Vrede te *Parijs* in 1783, tot op den intocht der *Pruiſſen* in de Republiek, en de daar door veroorzaakte Omwenteling in de Maand *September* 1787. I DEEL, Bladz. 114—212.

DER-

DERDE BOEK.

Vervolg en ſlot dier Schets, ſedert de Omwenteling in *September* 1787, tot op het tijdſtip van de *Oorlogsverklaring der Franſche Conventie tegen den Stadhouder*, den 1 *Februarij* 1793. I DEEL, Bladz. 213—307.

VIERDE BOEK.

Geſchiedenis van den Oorlog, zints den Vijandelijken aanval der Franſchen op de Republiek in de maand *Februarij* 1793, tot op den aftogt des Franſchen Legers onder *Dumourier*, in de maand *April* deszelven Jaars. I DEEL, Bladz. 308—419.

VIJFDE BOEK.

Bevat de Geſchiedenis, zints het werkelijk aandeel neemen van de Republiek, in den Oorlog der ſaamverbondene Mogendheden tegen de *Franſchen*, tot aan het eindigen van den Veldtocht in *Vlaanderen* gedurende den zomer en het najaar des Jaars 1793. Met opgave van den inwendigen toeſtand des Vaderlands geduurende en bij het eindigen van dezelve. II DEEL, Bladz. 1—99.

ZESDE BOEK.

Geſchiedenis van den Veldtocht des Jaars 1794, zints het openen van denzelven, tot aan de innaa-

me van *'s Hertogenbosch* en andere Frontierſteden, door den Generaal *Pichegru*, in de maand *November* 1794. II DEEL, Bladz. 100—208.

ZEVENDE BOEK.

Verhaal van de wijze, op welke de Revolutie binnen de Republiek over het algemeen is voorbereid en bewerkt geworden, geduurende den zomer des Jaars 1794, tot op het ſluiten der Capitulatie voor het Sticht van *Utrecht*, op den 13 *Januarij* 1795. II DEEL, Bladz. 209—337.

AGTSTE BOEK.

Geſchiedenis van den Oorlog, zints den aanval der *Franſchen* op, en de inneeming van *Gorinchem* in *Januarij* 1795, tot op de volvoering der Revolutie in *Holland* en het Sticht van *Utrecht*, den 13 *Februarij* deszelven Jaars. II DEEL, Bladz. 338—494.

NEGENDE BOEK.

Geſchiedenis der Revolutie, in *Gelderland*, *Overijſſel*, *Vriesland*, *Stad en Lande*, en *Zeeland*, zints den inval van DAANDELS in den *Bommelerwaard* met den aanvang des Jaars 1795, tot op het bijeenkomen der nieuw aangekomene Afgevaardigden ter Generaliteit, in de maand *Februarij* deszelven Jaars. III DEEL, Bladz. 1—160.

TIEN-

TIENDE BOEK.

Geschiedenis der Revolutie, zints het allerwegen veranderen van veele oude Gebruiken, en van de Vervolgingen tegen het Oud Bestuur in *Holland*, in de maand *Februarij* 1795, tot op de inlevering van het Advis ten nadeele van den Stadhouder, in de maand *October*. III DEEL, Bladz. 161—323.

ELFDE BOEK.

Geschiedenis van den Oorlog, zints het verlaten van de Coalitie door *Pruisen* in de maand *April* 1795, tot op het sluiten van de *Alliantie met Vrankrijk in den Haage* den 16 *Meij* 1795. III DEEL, Bladz. 324—443.

TWAALFDE BOEK.

Geschiedenis der Revolutie, zints de ontbinding van de Land- en Zeemacht in het voorjaar van 1795, tot het beteugelen der Oproeren te *Amsterdam*, geduurende dat Jaar. IV DEEL, Bladz. 1—132.

DERTIENDE BOEK.

Geschiedenis der Onlusten, over het invoeren eener *Nationaale Conventie* — *Centraale Vergadering* — *Stemrecht*, en *Burgerwapening*, geduurende den

zomer des Jaars 1795. IV DEEL, Bladz. 133 tot 294.

VEERTIENDE BOEK.

Vervolg van de Geſchiedenis der Onlusten, zints de vernietiging der *O. en W. I. Handelmaatſchappijen* in de maand *Maart* 1795, tot het bijeenkomen der *Eerſte Nationaale Conventie*, den 1 *Maart* 1796. IV DEEL, Bladz. 295—487.

VIJFTIENDE BOEK.

Geſchiedenis der Troublen en Factien, zints het bijeenkomen der *Eerſte Nationaale Conventie* den 1 *Maart* 1796. tot het eindigen der Vervolgingen tegen de oude Staatsleden, door het *Frieſche Schrikbewind*. V DEEL, Bladz. 1—192.

ZESTIENDE BOEK.

Geſchiedenis der Inwendige Troublen, zints den aanval op de Fondſen der Hervormden, door *Ploos van Amſtel* den 23 *Meij* 1796, tot op het uiteen gaan der *Eerſte*, en de zittingneeming der *Tweede Nationaale Conventie* den 1 *September* 1797. V DEEL, Bladz. 193—322.

ZEVENTIENDE BOEK.

Geſchiedenis van 's Lands toeſtand, ten aanziene van de Buitenlandſche Mogendheden en Binnenlandſche

ſche Factien, zints de voltooijing der Revolutie in *Meij* 1795, tot de verſtoring van de *Tweede Nationaale Conventie* en de invoering van een *Revolutionair Schrikbewind* den 22 *Januarij* 1798. V DEEL, Bladz. 323—455.

ACHTTIENDE BOEK.

Geſchiedenis der hooggaande Troublen, zints het ten zetel ſtijgen van het *Revolutionair Schrikbewind* op den 22 *Januarij* 1798, tot op de geweldige en eigendunkelijke handelwijzen van hetzelve op den 4 *Meij* deszelven Jaars. VI DEEL, Bladz. 1—172.

NEGENTIENDE BOEK.

Vervolg van het vermelden van 's Lands ellendigen toeſtand onder het *Schrikbewind*, zints den 4 *Meij* 1798, tot op het tijdſtip des vertreks van den *Generaal* DAANDELS naar *Parijs* tot het bewerken van deszelfs verſtoring, in het einde van *Meij* 1798. VI DEEL, Bladz. 173—354.

TWINTIGSTE BOEK.

Vervolg der Geſchiedenis van het Schrikbewind en deszelfs verſtoring, zints het vertrek des *Generaals* DAANDELS naar *Parijs*, tot op de zittingneeming van het nieuw aangeſteld *Intermediair Wetgeevend Lichaam* en *Uitvoerend Bewind*, den 31 *Julij* 1798. VI DEEL, Bladz. 355—506.

EEN-EN-TWINTIGSTE BOEK.

Geſchiedenis van de behandelingen AAN, *en de bedrijven* VAN *de Uitgewekene Nederlanders*, zints de vervolging tegen dezelve in 1795, tot naa den aanvang des Jaars 1799, ten tijde van den beſtemden aanval der *Engelſchen* en *Ruſſen* op de Republiek. VII DEEL, Bladz. 1—173.

TWEE-EN-TWINTIGSTE BOEK.

Geſchiedenis van de Binnenlandſche Onluſten en Troubles, voortgeſproten uit de *Staatsregeling van den 23 April* 1798, zints de zittingneeming van het *Intermediair Wetgevend Lichaam* en *Uitvoerend Bewind*, tot aan de verſchijning der *Anglo-Ruſſiſche Legermacht* voor de Hollandſche Kust, den 25 *Augustij* 1799. VII DEEL, Bladz. 174—351.

DRIE-EN-TWINTIGSTE BOEK.

Geſchiedenis van den Oorlog, zints de Landing der *Anglo-Ruſſen* den 27 *Augustij* 1799. tot op de overgave der Bataafſche Vloot door STORY, op den 30 Dito. VII DEEL, Bladz. 352—523.

VIER-EN-TWINTIGSTE BOEK.

Geſchiedenis van den Oorlog in Noordholland, zints de Landing der *Anglo-Ruſſen* den 27 *Augustij* 1799.

1799. tot na de Bataille van den 10 *September* daaraanvolgende. VIII DEEL, Bladz. 1—178.

VIJF-EN-TWINTIGSTE BOEK.

Vervolg dier Geſchiedenis, zints de Bataille den 10 *September* 1799. tot het ſluiten der Capitulatie tuſſchen de *Gallo-Bataven* en de *Anglo-Ruſſen* den 18 *October* 1799. VIII DEEL, Bladz. 179 tot 364.

ZES-EN-TWINTIGSTE BOEK.

Geſchiedenis van de gevolgen der Landing voor veele Ingezetenen, en andere gebeurtenisſen, zints den aftocht der *Anglo-Ruſſen* op den 30 *October* 1799, tot op het afwijzen der Vredesvoorſlagen door BONAPARTE aan de KONING VAN ENGELAND gedaan den 14 *Januarij* 1800. VIII DEEL, Bladz. 365—528.

ZEVEN-EN-TWINTIGSTE BOEK.

Geſchiedenis van 's Lands inwendigen toeſtand, zints den Aftocht der *Anglo-Ruſſen* op den 30 *October* 1799, tot in den *Voorzomer des Jaars* 1800. IX DEEL, Bladz. 1—165.

AGT-EN-TWINTIGSTE BOEK.

Geſchiedenis van 's Lands inwendigen toeſtand, zints den *Voorzomer des Jaars* 1800, tot het tijdſtip van

van de invoering eener *Nieuwe Conſtitutie door het Staatsbewind*, in de Maand *October* des Jaars 1801. IX DEEL, Bladz. 166—346.

NEGEN-EN-TWINTIGSTE BOEK.

Geſchiedenis van 's Lands inwendigen toeſtand, zints de Invoering der Conſtitutie door het Staatsbewind den 31 *October* 1801, tot het Sluiten en Tekenen van den *Algemeenen Vrede te Amiëns*, den 27 *Maart* 1802. IX DEEL, Bladz. 347—486.

INHOUD

VAN DIT

TIENDE DEEL.

INLEIDING voor de volgende Bijlagen tot de voorgaande Deelen dezer *Geschiedenis van den Oorlog*. . Bladz. 1.

BIJLAGE A.

Eene zeer belangrijke Misfive van den Heer Mr. B. P. VAN LELIJVELD, weleer Commis van *H. H. Mog.*, geschreven uit *Londen*, behelzende eenige Aanmerkingen op het door ons geleverd Verhaal, betreffende de Mishandelingen aan den *Raadpensionaris* VAN DE SPIEGEL gedaan, en een Verhaal van het geene voornoemden Heer in 1795 bejegend is. . . Bladz. 17.

BIJLAGE B.

Bevat een Bericht van het geene 'er in 1795 en 1796 door de Revolntionaire *Clubisten*, en eenige *Municipalen* te *Utrecht* is aangericht, bij de onwettige Remotie der Beſtuurderen van het Burgerweeshuis dier Stad. . Bladz. 41.

BIJLAGE C.

Geeft een Verslag van de in 1795 gepleegde Heiligſchennis *aan de* GRAFTOMBES *en* OVERBLIJFSELEN *van de* VORSTEN VAN NASSAU ORANJE, in de Groote Kerk der Stad *Leeuwaarden*. . . Bladz. 77.

BIJLAGE D.

Opgave van de Wederrechtelijke Handelwijzen in 1796 en 1797 te *Vliſſingen* gehouden, jegens den Heer A. MULLER, Oud Raad en Schepen, en Ontfanger dier Stad. . . Bladz. 96.

BIJLAGE E.

Verhaal van de Vervolgingen, door het Revolutionair Beſtuur der Stad *Rotterdam* in 1798 aangericht, tegen den Boekhandelaar N. CORNEL aldaar. Bladz. 122.

BIJLAGE F.

Eenige Bijzonderheden, wegens de Mishandelingen in 1795 te *Liſſe* aangericht, tegen de Perſonen van MEINDERT, CORNELIS, JAN, en S. A. DE GRAAF, Bloemisten aldaar. Bladz. 147.

BIJLAGE G.

MEMORIE ADSTRUCTIF, door den *Schrijver dezer Geſchiedenis*, ten Jaare 1800 ingelevert aan het toenmalig Wetgevend Lichaam, betrekkelijk de tegen Hem in 1796 gevoerde onrechtvaardige Crimineele Procedure. Bladz. 160.

BLADWIJZER der Voornaamſte Zaaken in de Negen Deelen van deze Geſchiedenis voorkomende. Bladz. 209.

RE-

REGISTER *der Naamen van alle de* PERSONEN, werker bedrijven in den Bladwijzer vermeld worden. Bladz. 464.

REGISTER *der Namen van alle* LANDEN, STEDEN *en* DORPEN, van welke in den Bladwijzer wordt melding gemaakt. . . Bladz. 474.

BIJLAGEN

BEHELSENDE

NAGEKOMENE, BELANGRIJKE STUKKEN, &c.

BETREKKELIJK TOT DE

IX DEELEN

VAN DE

GESCHIEDENIS

VAN DEN JONGST-GEËINDIGDEN

OORLOG

IN 'T JAAR 1802.

INLEIDING.

Hebben wij bij de uitgave van het *IX Deel* onzer *Geſchiedenis van den jongſt-geëindigden Oorlog*, die met het ſluiten van den *Amienſer Vrede* een einde genomen hadt, den Bezitteren van dat Werk beloofd, om hun niet alleen een ALGEMEEN REGISTER op hetzelve te leveren, ten einde hun in ſtaat te ſtellen, op eene gereede wijze, de veelvuldige daarin voorkomende zaaken te kunnen opſlaan; maar, ook, dat wij hun daar bij nog zouden in handen ſtellen, eenige zeer BELANGRIJKE STUKKEN, ons niet tijdig genoeg toegezonden of medege-

deeld, om van dezelven op de *behoorlijke plaats*, en volgens de *tijdorde*, in het werk zelve een gepast gebruik te maken; thans voldoen wij, niet zonder eenig genoegen aan die belofte, door de dadelijke uitgave der toen bedoelde Stukken, dewijl zij niet weinig geſchikt zijn, ter meerdere voltooijing van onzen geëindigden taak, als bevattende EENSDEELS: de mededeeling van eenige zeer *Authenticque Berichten* van eenige Gebeurenisſen in de hitte der *Revolutie* voorgevallen, die eigenaartig geſchikt zijn, om de *Woestheid*, wat zeggen wij? de *Barbaarſchheid* van ſommigen der meest bedrijvige Bewerkers van 's Lands ongelukken, nog nader van nabij te leeren kennen, ten einde elken redelijkdenkenden Lezer in de gelegenheid te ſtellen, om de waarde van der zodanigen als nog voortduurend gezwets op *Vrijheid*, *Broederſchap*, *Rechten van den Burger*, en wat niet al meerder? te kunnen berekenen. En ANDERDEELS: de opgave van zodanige belangrijke nadere *Opheldering*en en *Verbeteringen*, betrekkelijk eene en andere door ons reeds behandelde onderwerpen, als aan ons in handen zijn gekomen, en die wij gewichtig genoeg gekeurt hebben, ten blijke van onze liefde tot de waarheid, aan onze Lezeren onder het oog te moeten brengen

Dan, alvorens onzen *waarheidlievenden Lezer* de

de ſtraks volgende Belangrijke NAGEKOMENE STUKKEN zelve inzie, zal het, zoo wij vertrouwen, zijne nuttigheid hebben, dat wij hier eenige oogenblikken beſteden, om eene en andere bedenkingen, die welligt door lieden, welken eenen eeuwigen Oorlog tegen onzen Letterarbeid ſchijnen gezworen te hebben, ook op dit Boekdeel gemaakt zullen worden, (ware het mogelijk) uit den weg te ruimen, door het onbewimpeld voordragen van de waare redenen, waarom wij dat beſluit genomen hebben, en thans ten uitvoer brengen.

Geene bedoeling om de reeds verre boven onze berekening uitgelopen zijnde *Geſchiedenis van dien rampzaligen Ampts-Oorlog*, nodeloos met een *Xde Deel* te vermeerderen; geen hatelijk afzicht, om de ſmerten die de Revolutie van 1795 aan zoo veele duizenden der braafſte Ingezetenen; jaa, aan het geheele Vaderland veroorzaakt heeft, op eene wrede wijze wederom van nieuws te doen gevoelen (zoo als men ons, (*quaſi*) ten teken van *meêwarige teêrhartigheid*, reeds bij de uitgave van het *Eerſte deel* onzes werks voor de voeten geworpen heeft, ten einde daar door, op een bedekte wijze, het meer dan gewoon debiet van dat Boek te ſtremmen) heeft ons bewogen om deze Bladen, *ten finaalen ſlotte van het geheel*, in de wereld te zenden. Wie im-

mer bij het vervaardigen en uitgeeven van eenig Geſchiedkundig Werk, deze opgenoemde oogmerken gehad, en werkelijk ten uitvoer moge gebragt hebben, het zij dan, door een aantal Boekdeelen te vullen, met uitgebreide ſtukken die reeds bij anderen te vinden zijn; of door het blotelijk uitſchrijven der werken van *Oudere* en *Latere* voorgangers; wij voor ons betuigen plechtig, dat wij, *wat de uitgebreidheid betreft*, in de bewerking van onzen belangrijken en moeijelijken taak, zoo veel mogelijk, de beknoptheid ons hebben voorgeſteld. En daar wij vertrouwen, dat zulks aan elk opmerkzaam en beſcheiden Lezer des werks op het duidelijkst zal gebleken zijn, zoo zullen wij ons daar mede niet langer ophouden. Dan, wat de zoo evengenoemde *tweede objectie* betreft, daaromtrent willen wij ons thans wat breedvoeriger uitlaten.

Het verwekken van een zoo zeer bejammerd *ſmartelijk gevoel*, aan ons, of liever aan onze *Geſchiedenis van den Oorlog* toegekend, is, naar ons inzien, de ongerijmdheid zelve. De *ſmert* en den *weêdom* toch, die op het verneemen van 's Lands ongelukken in elke welgeplaatſte Vaderlandminnende ziel ontſtaan moet, is niet aan ons te wijten, maar alleen aan den aart en de ellendige gevolgen der plaats gehad hebbende Gebeurenisſen geduurende dat rampzalig tijdperk, vermits geen

geen Geſchiedboeker, (wanneer hij de Waarheid hulde bewijzen wil,) in ſtaat is, om van den aanleg, de trapsgewijze bewerking, en de eindelijke doordrijving dier geduchte Revolutie, *over het geheel beſchouwd*, iets goeds, iets loffelijks voor te dragen, dewijl hij niet minder dan wij, overal de ſprekendſte blijken en bewijzen van de afzichtelijkſte en onſtuimigſte driften en hartstochten, in *Volksvergaderingen*, in *Raadzalen*, in *Kerkers*, in *Heiligdommen*, in *Liefdadige Godsgeſtichten* aantreffen zoude, waar door het weinige goede, dat door eenige kundige en gematigde Mannen, bij ſommige gelegenheden nu en dan werdt voorgedragen tot redding van het Land, derwijze is verſtikt geworden, dat 'er hoegenaamd geene goede vruchten voor het ongelukkig Vaderland uit konden voortkomen, zoo als wij op verſcheidene plaatſen, door de mededeeling van der laatstbedoelden gemodereerde *Voorſtellen*, *Advijzen*, en *Rapporten*, bij de ſtukken hebben aangewezen.

Daar dit bij de ſamenſtelling des werks door ons op den duur is ondervonden, wie ziet dan niet hoe onbillijk en ongerijmd het van zoo veelen gehandeld is, wanneer zij, *alleen om dat wij van al het gebeurde over het geheel niets goeds voorgedragen hebben*, niet alleen onzen arbeid afkeurden, wraakten, en vloekten; maar

dat zij bij herhaling, en met de wraakgierigſte desſeinen zelfs, zich veroorloofden, om zulks ook ten aanzien van *onzen Perſoon* aan den dag te leggen? Verplichtte, jaa noodzaakte deze boosaartige handelwijze ons niet, om door het vermelden van veele ſtrafbaare bedrijven; (onder het masker van Vrijheidsliefde door veelen bedreven,) de ongerijmdheid van hunnen wrok tegen onzen *Arbeid* en *Perſoon* te ſtaven, en elk onbevooroordeeld Lezer te doen gevoelen en tasten, dat der zodanigen beſchuldigingen, niet konden afgeleid worden *uit onze keuze van Onderwerpen, of uit onze manier van Voordracht en behandeling*; maar *uit den aart van het geene in die beroerde dagen is voorgevallen, en het welke naar waarheid te vermelden, en door de onwraakbaarſte bewijzen te ſtaven, het hoofdvereischte van onzen arbeid uitmaken moest?* — „ *Wie tbch*, (om ons van de taal, gevloeid uit de mond der WAARHEID, hier te bedienen) „ *Wie toch, kan vijgen van distelen,* „ *of druiven van doornen lezen?*" Konden wij eenig goeds vermelden van de eigendunkelijke handelwijzen der Leden van de *Committeés van Opſtand* en van *Waakzaamheid?* — Van de wijze waarop zij de waare Volksſtem verdrukten en verſmoorden, en zich alles veroorloofden op gezach van eene luide kreet, die uit het midden

van eene onkundige menigte opſteeg, 't welk men dan *Volksſtem* noemde? — Wat naam of kleur konden of moesten wij aan de dingen geeven, wanneer wij, de zich in den zetel des Bewinds geplaatst hebbende *Volksrepræſentanten*, zagen woeden en woelen, tegen eene partij die zich zonder eenigen wederſtand te bieden liet overwinnen, en zich het dragen van nimmer gekende, veel min ondervondene lasten en bepalingen, *nolens*, *volens*, liet welgevallen? Konden wij dat, in navolging van overdrevene Jacobijnsgezinde Clubisten, als bewijzen voor de Voortreffelijkheid der *nieuwe Vrijheid* aan onze Lezeren in de hand ſtoppen? — Wanneer wij, door echte en naauwkeurige berichten voorgelicht, een verhaal leveren konden, op welk eene wijze den *eerlijken* VAN DE SPIEGEL, den boven allen lof verhevenen, en in 's lands dienst oud en grijs geworden KINSBERGEN, (om geene anderen hier bij op te noemen,) even als Vagebonden naar kerkers zagen wegvoeren; — wanneer wij honderden van *braave* REGENTEN, (*op een louter* voorgeven *dat zij Landsdieven waren*,) door *Arresten*, maanden agter een zagen kwellen en plaagen; — wanneer wij *den verjaagden* STADHOUDER, in de Hoogſte Vergaderingen, door eenen wraakgezinden HAHN, en eenen ondankbaaren PIETER PAULUS, tegen de luide

ſtem hunner geweetens, als het grootſte Monster dat ooit de aarde betrad hoorde uitkrijten; moesten of konden wij dat alles zoetſappig te boek ſlaan, en door het terug houden van onze gedachten deswegens, ſtilzwijgende goedkeuren? — Al verder: wanneer wij de heiligſchennisſen aan de Graven der Afgeſtorvenen gepleegd; het nodeloos herſcheppen van Heiligdommen in Paardenſtallen of Oorlogsmagazijnen onder het oog kregen, moesten wij dat alles, even als anderen, ſlechts aanmerken als een ijveren voor de *waare Gelijkheid*; of als eene geringe en onbeduidende opoffering voor een nooit gekend geluk, waarvan het Nageſlacht de heerlijkſte vruchten eenmaal genieten zoude? Wanneer wij op gezach van *Authentique Staatsrapporten*, geſtaafd door onwederſpreekbaare bewijzen te zien kregen, dat een FYNJE, VREEDE en VAN LANGEN, en hunne verachtelijke Handlangers, onder het masker van de zuiverſte en belangelooste Vaderlandsliefde te bezitten, ondeugend genoeg waren geweest, om zich, ten koste van 's Lands uitgeputte ſchatkist, in weelde en overdaad te baaden, moesten wij dat niet als eene *Landsdieverij*, en derhalven als eene misdaad van de ergſte ſoort, ſtrafbaar aan lijf en leven, aanmerken? — Eindelijk: wanneer wij uit de *zoogenaamde accuraat berekende opgaven der onvermijdelijke*

en

en noodzaaklijke Staatsbehoeften te zien kregen, hoe onverantwoordelijk men te werke ging, met het verſpillen van Millioenen ſchats, tot het aan de hand houden van een zwerm onnutte Ambtenaren, konden wij ons dan met eenige welvoeglijkheid onthouden, om onze Lezeren te doen opmerken, dat even dit den afgrond was, waarin jaarlijksch zoo veele Millioenen verzonken waren, zonder eenig nut voor het gefolterde Vaderland, en veele duizenden van uitgemergelde Ingezetenen te weeg te brengen? — Zie daar, in eenige ruuwe trekken, het reſultaat van onze navorſchingen en bevindingen! den hoofdinhoud van onzen onlangs ten einde gebragten taak! En nu willen wij zeer gaarne aan de uitſpraak van elken onpartijdigen Waarheidsvriend verblijven laten, of het, ten aanziene van de Bedrijveren dier ongerechtigheden, of van hunne Vrienden en Verdedigers eerlijk en cordaat genoemd kan worden, wanneer zij op den duur bewijzen aan den dag leggen, dat zij alle pogingen in het werk ſtelden, en als nog blijven ſtellen, om onzen *Arbeid* nutteloos te maaken, en, zoo het hun mogelijk ware, zelfs onzen *Perſoon* in het verderf te ſtorten? Want, dat al hun heesch geſchreeuw over het *ſmertverwekkende*, over *het partijdige*, over *de barbaarſchheid van taal en ſtijl*, over *onze geringheid en zoogenaamde*

ver-

verwaandheid om openlijk als Autheur voor te treden; en welke ellendige chicanes niet al meerder? alleen voortſpruit, *om dat zij hunne ſchandelijke bedrijven, of die van hunne Vrienden, liefſt niet vermeld zagen;* en *om dat zij de waarheid van ons Geſchiedverhaal niet dulden of verdragen kunnen;* is uit hun eigen gedrag duidelijk zichtbaar, en behoefd aan onze zijde geen ander betoog, dan alleen, dat wij onze waarheidlievende en onbevooroordeelde Lezeren doen opmerken: *dat naar mate de door ons te boek geſlagene Gebeurenisſen, aan het oog van elk eerlijkdenkend Lezer ſchandelijker en ſtraffbaarder moesten voorkomen; ook de aanvallen op ons werk, in dezelfde evenredigheid onbeſchaamder, vuilaartiger, en menigvuldiger werden.* Toen het *Eerſte deel* in het licht verſcheen, erkende men wel, „ *dat wij de zaaken naar* „ *waarheid hadden voorgeſteld*, maar met dat „ alles, *het ware beter zulks na te laaten,* „ *want wien geluste het toch, om een verhaal* „ *van alle de dwaasheden, wanordes, ongerechtigheden, mishandelingen en ellende, die men* „ *in de laatſte* 20 *jaaren beleefd hadt, als in* „ *een punt te leezen?*" (*) Dat het echter niet ont-

(*) Wij hebben in de *Voorrede van het daar op gevolgde* II DEEL *des Werks*, de ongerijmdheid van dit fri-

ontbrak aan *zeer veelen* wien zulk een verhaal welkom was, leerde het toeneemend debiet, naa de uitgave van het *II Deel* door de ondervinding van den dag en tevens vernamen wij geene *objectien*, dan ſlechts *twee naamlooze brieven aan ons adres luidende*, welkers *inhoud* en *ſchrijfwijze* genoeg deeden zien, dat dezelven hun beſtaan aan menſchen verſchuldigd waren, die hun *Patriottisme* en *Staatkunde* in onſtuimige Clubſen hadden aangeleert, waarom wij dezelven met verachting aan de vlam opofferden. — Dan, toen het *Derde en de volgende Deelen* ſucçesſivelijk in het licht kwamen, en wij door het NAAR WAARHEID vermelden van de *werkelijk gepleegde onrechtvaardigheden aan de achtingwaardigſte Perſonen;* van de *wederrechtelijke invoering van gedrochtelijke Staatsregelingen;* van de *opzettelijke berovingen van 's Lands ſchatkisten, zelfs door Sujetten, die zich van de Uitvoerende macht. hadden weeten meester te maaken;* &c. een duidelijk bewijs aan den dag legden, dat wij ons, zoo min *door de in het midden geworpene vrees voor het ſmartverwekkende*, als *door eene onnodige beangstheid*, *voor*

frivool voorwendſel aangetoond, van Bladzijde XXI—XXVII. Dat boek op te ſlaan, zal hier niet onnut kunnen gerekend worden.

voor wraakademende naamlooze brieven lieten afschrikken om onzen weg rustig te bewandelen; toen brak, (als 't ware,) de macht der helle met zulk eene woede, bij sommigen op onzen *Arbeid* en *Persoon* los, dat veele Weldenkenden, aan wien die lasteringen onder het oog gekomen waren, gereedelijk besluiten konden, dat de waare en eigentlijke reden van dat onzinnig en partijdig gedrag, alleen gezogt moest worden in de oorzaak die wij zoo even hebben opgegeeven. En niet alleen dit, maar de zodanigen oordeelden het aan onze zijde, om even dezelfde reden allerhoodzaaklijkst te zijn, dat wij, *door het leveren van eenige belangrijke nagekomene Stukken*, bevattende naauwkeurige en waarachtige verhaalen van werkelijk gepleegde Onrechtvaardigheden en Mishandelingen, in de eerste hitte der Revolutie uitgeoefend, de ongerijmdheid van hunne handelwijze ten onzen opzichte nader aantonen, en te gelijk ons uitgegeeven werk volledliger maaken moesten. Gedachten, aan welken wij onze goedkeuring gereedelijk gaven, en ons bij de uitgave des *IX Deels* tot het besluit bragt, om onze Lezeren van de aanstaande verschijning dezer *Bijvoegsels* voorlopig bericht te geeven, en aan welke belofte wij thans werkelijk voldoen. — Wij doen dit in de zekere hoope en verwachting, dat de uitgave dier stukken,

even

even als het geheele werk, (waartoe dezelven onafscheidelijk behoren,) dienstbaar zal bevonden worden, ter bereiking van het ons bij den aanvang voorgestelde doel, het welk wij toen, en naderhand bij herhaling hebben opgegeeven, alleen daar in te bestaan, om, naa het stillen van den *Staats-orcaan*, en de wederinvoering van een gematigd Landsbestuur, door de vermelding van de bevorens plaats gehad hebbende land en volkverwoestende verdeeldheden en twisten, de lijdende Natie de waare bronnen aan te wijzen, waaruit zoo veele Volksrampen zijn voortgevloeid; ten einde elk waar Beminnaar van het dierbaar Vaderland, elken Vriend van orde en ondergeschiktheid aan recht en wetten, voor die Volksverleidingen in het vervolg te waarschouwen, en tot gevoelens van dankbaarheid jegens het OPPERWEZEN aan te sporen, voor de weldaad aan den Lande bewezen, in het paal en perk te stellen aan de woelingen van *Onverlaten*, die alleen ter bevrediging van hunne onbegrensde heerschzucht, en onleschbaare gouddorst, het geheele Vaderland tot op den rand des verderfs gebragt hadden, onder den glimpigen schijn, *dat de Volken, onder het gezach van Koningen en Vorsten levende, van de zegeningen der Vrijheid onkundig gebleven waren, en zij dezelven nimmer verkrijgen konden, dan onder eene Volstrek-*

te

te Democratie, die zij onder begunstiging van eene in vroeger jaaren verbijsterde buitenlandsche macht, beſtonden door te drijven. Gevoelens, die de zodanigen wel is waar, thans niet meer *openlijk* beweren durven; doch die ondanks eene ſchijnbaare onderwerping aan den Throon, door ſommigen hunner nog *heimelijk* gedreven worden. — En nu, naa deze voorbereidende vermelding van onze waare bedoeling bij de uitgave dezer bladen voorafgezonden, en aan de overweging van alle onze onbevooroordeelde en waarheidminnende Lezeren aanbevolen te hebben, gaan wij onverwijld over, tot het mededeelen van eenige aan ons geſuppediteerde interesſante ſtukken, zonder in achtneeming van de tijd, waarop wij dezelven ontvangen hebben.

BIJLAGE A.

Zijnde eene bij ons ontfangene belangrijke Misfive, nu ruim 2 jaaren rugwaard gerekend, aan ons geſchreven uit LONDEN, door den *Wel Edelen Geſtrengen Heer* Mr. B. P. VAN LELYVELD, vóór de Revolutie des jaars 1795 *Commies van* H. H. MOG., *de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden*; behelſende in de EERSTE PLAATS, eene beſcheidene aanwijzing van eenige wel geringe, doch echter wezenlijke onnaauwkeurigheden, in het door ons geleverd verhaal *van de Mishandelingen den Heere Raadpenſionaris Mr.* L. P. VAN DE SPIEGEL *aangedaan*, en door zijn *Wel Ed. Geſtr.* opgemerkt. En in de TWEEDE PLAATS: een naauwkeurig verhaal van het geene den Heere VAN LELYVELD, ten tijde van het gevangen neemen des Heeren VAN DE SPIEGEL in eigen perſoon heeft ondergaan. — Eene Misfive, welks plaatſing wij voor alle andere bij ons ingekomene ſtukken den voorrang waardig keuren, niet alleen *om de belangrijkheid van deszelfs hoofdinhoud, die wij als geen geringe aanwinst ter meerdere voltooijing van ons Werk*

beſchouwen; maar ook bijzonder, *om dat 's Mans gedachten, over de wijze waarop wij onze* GESCHIEDENIS VAN DEN OORLOG *te boek geſlagen hebben, het zegel der Waarheid drukken op alles, wat wij ter wederlegging van hun, die het licht der Waarheid niet verdragen kunnen, bij onderſcheidene gelegenheden hebben aangevoerd.* Dus luid dit belangrijk Stuk.

Den Heere C. VAN DER AA
te *Utrecht.*

LONDEN N°. 16. SEVILE-ROW
den 10 *April* 1806.

WEL EDELE HEER!

„ Eerst zeer onlangs zijn mij ter hand gekomen de ZES EERSTE DEELEN van uw „ Werk, DE GESCHIEDENIS VAN DEN OOR„ LOG, en ik heb met veel graagte de lezing „ van hetzelve aanvaard: evenwel het werk in„ tusſchen hier en daar opſlaande, op zodanige „ plaatſen, daarin ik een bijzonder belang ſtelde, „ ofte van zaaken, waarvan ik meer dan ande„ ren wist; terwijl ik d'aaneengeſchakelde lee„ zing

„ zing tot eenen anderen tijd moet uitſtellen (*).
„ Veel danks is het publiek u zeker ſchuldig,
„ voor de beſchrijving van Gebeurtenisſen,
„ waardoor het lieve Vaderland, van een ſtaat
„ van Voorſpoed, Geluk en Onafhangelijkheid,
„ waarin hetzelve aan geen ander onder de zon-
„ ne behoefde te wijken, in eenen diepen af-
„ grond van ellende is gevallen, waaruit voor
„ als nog ſchier geene verloſſing te voorzien
„ is. — Want uw Werk, terwijl het aan het
„ tegenwoordig Geſlacht een akelig tafereel voor-
„ ſtelt van zaaken en bedrijven, welkers her-
„ denking de ziel op het gevoeligſte aandoet,
„ en

(*) Wij hebben (dit willen wij niet ontkennen) in den twijffel geſtaan, *of wij de nu volgende Periode*, (bijzonder betrekking hebbende op de wijze waar op wij werkzaam geweest zijn,) hier overneemen zouden, wel voorziende, dat zulken die ons eenen eeuwigen oorlog ſchijnen gezworen te hebben, zulks al wederom *als eene jeukerigheid naar eigen lof* aanmerken zullen. Dan, wij oordeelden op het einde ons aan die laffe beſchuldiging niet te moeten bekreunen, EENSDEELS *om de reden, door ons zoo even in het Hoofd van* DEZE BIJLAGE *opgegeven.* — En ANDERDEELS! *om dat wij ten allen tijde tot een ſtelregel hebben aangenomen, dat de goedkeuring van* EEN KUNDIG MAN, *meer afdoet, dan de verachting van* DUIZEND *wangunſtige bedillers.*

„ en waarvan de indrukſelen nimmer kunnen
„ uitgewischt worden, bevat voor de Nakome-
„ lingſchap eene treurige en dringende leſſe,
„ om, indien hetzelve ooit tot eenigen trap van
„ geluk zal terug keeren, met zelfs eene zeer
„ geringe maate van dat geluk zich te vrede te
„ houden, ten einde grootere onheilen voor te
„ komen. — Uwen ijver, om de verfoeijelijke
„ bedrijven van de *Committeés van Opſtand*,
„ en van alle de geenen, die zich eerst en laatst
„ tot bederf van den Staat hebben vereenigd en
„ verbroederd, te doen kennen, is bijzonder ver-
„ dienſtelijk. — Hunne misdaad bevat in zich alle
„ andere misdaden, en kan derhalven met geene te
„ donkere couleuren afgeſchildert worden. De be-
„ ſchuldiging van *Partijdigheid* zult gij uit dien
„ hoofde niet ontgaan: maar wat nood? *Ik zou-*
„ *de U voor de partijdigſte van alle Schrijvers*
„ *houden, indien Gij U met eene bloote optel-*
„ *ling van Gebeurenisſen vergenoegende, koud*
„ *en onverſchillig bleef omtrent Plicht en Deugd,*
„ *en Liefde voor het Vaderland, en deszelfs*
„ *Conſtitutie. Wanneer Gij geen afgrijzen hadde*
„ *getoond, en aan Uwen Lezer ingeboezemd,*
„ *voor alle dezulken, die, met verkragting van*
„ *alle de banden van de Burgerlijke Maat-*
„ *ſchappij, eene bloeijende Natie tot den diep-*

„ *ſten*

„ *ſten trap van vernedering hebben helpen zin-*
„ *ken* (*).

„ Ondertusſchen is het niet te verwonderen,
„ dat,

(*) Merkwaardig gezegde! Hoe zeer ſtrekt hetzelve niet om onze wijze van behandeling te billijken, en onze lasteraars te beſchamen, die niet afgelaten hebben onzen arbeid te veroordeelen, zelfs, *naadat wij in de Voorrede voor het IV Deel geplaatst, ons beroepen hadden op het merkwaardig gezegde van den onſterffelijken Hoogleeraar* KLUIT, van wien wij dit volgende geleerd en in acht genomen hebben? „ *Ik verbeelde mij*, (zegt de „ nu zalige Man) *dat de belangrijke taak eens Schrijvers* „ *van Vaderlandſche Geſchiedenisſe, niet beſtaa, in een* „ *droog verhaal van gebeurde zaaken; maar dat Hij,* „ *vooral wanneer hij den Regeeringstoeſtand niet geheel* „ *uit het oog verliezen wil, verplicht is,* HET GE„ SCHIEDKUNDIGE, *met het* LEERSTELLIGE *en* „ STAATKUNDIGE *onafſcheidzaam te paaren. Dat is:* „ *de Gebeurenisſen, in haaren Oorſprong, Voortgang,* „ *Aart, Oogmerken, en Uitkomst te beſchouwen, in ver-* „ *band met den Regeeringsform, en met de Staatkundige* „ *begrippen van hun die Regeeren, en zij, die Geregeerd* „ *worden.*" — Moet men zich niet verbazen, dat *de zich ſchuil houdende bedillers en ſchenders van onzen Arbeid en Perſoon*, niettegenſtaande wij ons gedrag in het ſchrijven van onze *Geſchiedenis van den Oorlog*, met de eigen woorden van dien GROOTEN MAN verdedigd hadden; echter onbeſchaamd genoeg geweest zijn, om door middel van de *Letteroeffeningen*, de *Recenſent der Recenſenten*, en de *Konst- en Letterbode*, hunne bittere gal op ons en onzen arbeid te werpen?

„ dat in de teboekſtelling van zoo veele mate-
„ riaalen, 'er hier en daar bij U eenige on-
„ naauwkeurigheid zoude begaan zijn; en ik
„ vleije mij, dat Gij mij ten beste zal houden,
„ wanneer ik 'er U eene aanwijze waarin ik
„ perſoonlijk deel hebbe, *betrekkelijk tot de*
„ *Arreſtatie van wijlen den Heer Raadpenſio-*
„ *naris* VAN DE SPIEGEL, waarvan Gij een
„ zeer gedetailleerd verhaal hebt opgegeeven,
„ voorkomende op *Pag.* 90 *et ſeqq. van het*
„ *III Deel.* — Het zijn zaaken:

. . . . *quæque ipſe miſerrima Vidi,*
Et quorum pars, PARVA *fui* . . . — (*)

„ In dien tijd was ik Commies ter Vergade-
„ ring van *H. H. Mog.*, en (vermits de abſen-
„ tie van den *Griffier* FAGEL, die zedert *Octo-*
„ *ber* 1794 met een Commisſie naar *Engeland*
„ was

(*) DAT IS: „ *Welke betreurenswaardige Gebeurenis-*
„ *ſen ik zelve gezien, en waar in ik eene* KLEINE *Rol*
„ *geſpeeld heb.*" Zie de AENEAS *van* VIRGILIUS, II Boek vs. 5 en 6. Echter met deze verandering, dat VIRGILIUS het woord *Magna*, GROOTE; en de *Heer* VAN LELYVELD, het woord *Parva*, KLEINE, gebruikten, het welk zeker door den laatstgenoemden uit *Modeſtie* zal geſchied zijn.

„ was vertrokken) alleen fungeerende Minister
„ van de Vergadering, zijn Departement met
„ het mijne vereenigende; 't welk in dien nood-
„ lottigen tijd geen geringe last was, en waar
„ van ik de reguliere, en (ik mag het zeggen)
„ de gemakkelijke uitvoering, voornamelijk aan
„ de ongemeene bedaardheid van mijnen geest,
„ op dien tijd te danken heb gehad.

„ Het is van U niet naauwkeurig gezegd (Pag.
„ 94 en 95) *dat de Raadpenſionaris* VAN DE
„ SPIEGEL *wenschte te overleggen, op welk*
„ *eene wijze men den brief in quæstie zoude*
„ *mededeelen aan het toenmalig Beſtuur:* —
„ noch ook: *dat de Raadpenſionaris tot dat*
„ *einde om mij zoude gezonden hebben*, ('t
„ welk gewis het gebruik niet was,) *en mij in*
„ *conſideratie had gegeven, om te wagten naar*
„ *de aankomst van den Griffier* FAGEL, *die*
„ *destijds verwacht wierd:* noch ook, *dat ik*
„ *dezelfde nacht als de Raadpenſionaris naar*
„ *de Caſſelenije gevangen ben overgebragt.* En
„ terwijl ik het met U volkomen eens ben, *dat*
„ MIN *den Ontfang des Briefs, en* MEER *de*
„ *vordering der Revolutionairen, de oorzaak van*
„ *al dien omſlag is geweest*, zoo zoude ik ook
„ ſterk betwijffelen, *dat de Raadpenſionaris*
„ TER ZAKE VAN DIEN BRIEF *naar de*
„ *Caſſelenije zou overgebragt zijn:* vermits het

„ gebeurde omtrent dien brief eerst bekend
„ wierdt, *naa* dat de Heer VAN DE SPIEGEL
„ aldaar was overgebragt."

„ Ik meene derhalven U dienst te doen, met
„ een beknopt verhaal van het gebeurde: en laa-
„ te volkomen aan U over, om hier van, het
„ zij bij eene tweede uitgave van Uw werk,
„ het zij bij de uitgave van een volgend deel,
„ al zodanig gebruik te maaken, als U Ed. zal
„ goedvinden."

Zie daar, op eene beſcheidene en ons zeer verplichtende wijze, eene en andere onnaauwkeurigheid, in het verhaal van de affchuwelijke Mishandelingen den *Kundigen* en *Eerlijken Raadpenſionaris* VAN DE SPIEGEL aangedaan, ingeſlopen, onder het oog gebragt! Onnaauwkeurigheden, die wel is waar, niets diepen of droogen, aan de waardij van het door ons geleverd verhaal; maar die wij echter wichtig genoeg oordeelden om hier ter kennis van onze Lezeren te brengen, dewijl zij, *aan de eene zijde*, tot bewijs ſtrekken, dat een *Schrijver*, zelfs dan, wanneer Hij uit de zuiverſte bronnen zijnen voorraad put (zoo als wij betuigen in alle gevallen en ook ſpeçiaal in het geval van den *Raadpenſionaris* gedaan te hebben,) echter gevaar kan loopen, eenige onnaauwkeurigheden te boek te ſlaan; en *aan de andere zijde*, om dat die aanwij-

wijzingen in het naauwſte verband ſtaan met het geene *den Heere* VAN LELYVELD is wedervaren, waar van wij dies tijds, bij mangel van een echt bericht, geen bijzondere melding maakten, doch waar toe wij nu in de gelegenheid zijn geſteld, door deze Misſive, waar in den kundigen Schrijver, aangaande het geene Hem in Perſoon bejegende, dus ſchrijft:

„ Op den 3 *Februarij* 1795 (en niet op den „ 4 *Februarij*) bragt mij, zeer vroeg in den „ morgen, een Courier uit *Parijs* eene officieele „ Misſive van 's Lands Commisſariſſen tot de „ Vredehandeling aldaar, de Heeren BRANT„ SEN, REPELAER, en SIX, in dato 30 *Ja„ nuarij* geaddreſſeert aan den *Griffier* FAGEL, „ en *bij abſentie aan mij.* — Dien brief Com„ muniçeerde ik dien zelfden morgen in het „ Beſoigne van *H. H. Mog.* als naar behoren: „ en omtrent 4 uuren van denzelfden dag, ont„ fing ik een Billiet van den Raadpenſionaris, „ inſluitende eene Misſive geheel in Cijffer van „ de gemelde Heeren Commisſariſſen, mede in „ dato 30 *Januarij*, mij bij dat Billiet in Con„ ſideratie geevende, *of ik dien brief niet zou„ de kunnen laten ontcijfferen, en zien, of ik „ eenig gebruik daar van konde maaken.*"

„ Hier uit maakte ik op, dat het Cijffer van „ dien brief was het Cijffer van den Staat: 't

„ welk ik, bij het vertrek van gemelde Heeren
„ Commisſarisſen naar *Parijs*, RATIONE OF-
„ FICII, voor hun had doen vervaardigen; den
„ Heer CROISET *Clercq van het Cijffer*, daar-
„ toe expresſelijk bij mij ontbiedende, met last,
„ om dat Cijffer interichten naar de omſtandig-
„ heid van tijd, en hunne bezending. — De
„ geçijfferde brief zag ik aan als eene Particulie-
„ re, (hoezeer Ministeriaale) Correspondentie,
„ tuſſchen *de Heeren* BRANTSEN, REPE-
„ LAER, en SIX, en *den Heer Raadpenſiona-*
„ *ris van Holland*, gelijk zulks van alle tijden
„ herwaards had plaats gehad, tuſſchen de *Raad-*
„ *penſionariſſen* en de *Ministers buiten 's lands*,
„ en dacht daarom best, deze brief niet door
„ *den Clercq* CROISET (vermits de brief *niet*
„ *aan* MIJ, dat is, *niet* AAN DEN STAAT di-
„ recct geaddreſſeert was) maar in de Griffie te
„ doen ontçijfferen. Ik ontbood tot dat einde
„ het Cijffer van CROISET, en droeg het werk
„ op aan *de Heer* TINNE, die *Secretaris was*
„ *van den Raadpenſionaris*, met last, om de
„ ontçijffering over te geeven aan dien Heer,
„ zonder mij dezelve te laten zien, als mij tot
„ dus verre niet aangaande. — Des anderen daags
„ (4 *Februarij*) bragt de *jonge Heer* TINNE
„ mij de ontciffering ter lectuure terug, uit
„ naam van den *Raadpenſionaris*, en om te
„ zien,

„ zien, of ik 'er eenig gebruik van konde ma-
„ ken. — De brief was van geen belang (*).
„ Ik was niet verzocht om 'er een bepaald ge-
„ bruik van te maaken, en dus gaf ik hem te-
„ rug, zonder zelfs een Copij daar van voor
„ mij te behouden, en dagt niet meer aan dezel-
„ ve, even zoo weinig als aan de menigvuldige
„ Communicatien, die mij daaglijksch uit be-
„ leefdheid door de Leden der Vergadering
„ gedaan wierden."

„ Des anderen daags (5 *Februarij*) bij het
„ scheiden der Vergadering, vroeg mij de *Bur-*
„ *ger* HAHN (†) bij wijze van conversatie: *wat*
„ *'er*

(*) Dat de *Heer* VAN LELYVELD hier de waarheid zegt, lijdt geen twijffel. Men leeze dien brief in ons III DEEL, *Bladz.* 92 *en* 93, en men zal overtuigd zijn, dat het onnodig was, om *in Cijffer* zoodanig bericht aan den *Raadpensionaris* te doen toekomen.

(†) Deze HAHN was met LESTEVENON van *Haarlem*, en LONCQ van *Schiedam*, aangesteld tot *Gedeputeerden ter Generaliteit*, in plaats van de Heeren VAN WASSENAAR KATWYK, BOESSES, MEERMAN, DE KOCK, en VAN DE SPIEGEL. Hij heeft zich, zoo als wij in onze Geschiedenis bewezen hebben, in veele gevallen doen kennen, *als een man, wiens ziel met wraakzucht vervuld was*, en *door de onstuimigste driften beheerscht werdt.* Uit het vervolg van deze Misive zal blijken, dat hij zich bovendien *ook het Veinzen op een meesterlijke wijze verstond.*

„ *'er was van zeker gehaald Cijffer? en tot*
„ *wat einde het gehaald was?* Ik antwoordde:
„ *Dat het op* MIJNE ORDER *gehaald was,*
„ *vermits niemand buiten mij, daar over dis-*
„ *poneeren kon, en dat, ten opzichte van het*
„ *gebruik daar van gemaakt, ik hem daar op*
„ *morgen na de Vergadering elucidatie hoopte*
„ *te geeven, vermits de ongemeene drukte van*
„ *zaaken mij zulks op dat oogenblik volſtrekt*
„ *niet toeliet.* — Dat ik niet meer bepaald op
„ zijne vraag antwoordde, ontſtond hier uit, dat
„ ik geen Copij van den Brief gehouden heb-
„ bende, ik niet wist, of ik denzelven zoude
„ kunnen produçeeren. — Gelukkig had de
„ *jonge Heer* TINNE nog onder zich de eerſte
„ kladde van de ontcijffering, waar van ik mij
„ vervolgens eene Copij liet geeven. — Tot
„ dus verre was den *Raadpenſionaris* VAN DE
„ SPIEGEL, voor zoo veel ik wiste of noch
„ weete buiten bedwang. — Hij is echter laat
„ in den avond van dien dag, of geduurende
„ den nacht, naar de Casſelenije overgebragt (*).

„ Daags

(*) Dat de Heer VAN DE SPIEGEL eerst laat in den avond naar de Casſelenije werdt overgebragt is waarheid: maar dat zijn *Hoog Ed. Geſtr.* dien geheelen dag *buiten bedwang* zou geweest zijn, is niet juist gezegd. Want reeds *voor den middag* zond het *Committe van Algemeen Wel-*

„ Daags daar aan, (*6 Februarij*) wierd de „ *Vrijheidsboom* op het Buitenhof geplant, en „ door den *Burger* HAHN ingewijd. Hij kwam „ dus niet in de Vergadering. — Naa het aflo„ pen van dezelve begaf ik mij naar zijn huis. „ Hij zat aan tafel, en liet mij zeggen, *des an„ deren daags wederom te komen, indien ik „ het ſchikken kon*, 't geen ik onder die mits „ aannam."

„ Den volgenden dag (Zaturdag den *7 Fe„ bruarij*) 's morgens, ging ik vervolgens bij „ den *Burger* HAHN: gaf hem verſlag van het „ gepasſeerde den vorigen dag, en vertoonde „ hem den ontçijfferden Brief, met de kladde „ van de ontçijffering. — Hij verzocht eene Co„ pij van den Brief te mogen hebben. — Ik „ vertoonde Hem, *dat het een Particuliere „ Brief was, die mij niet toekwam; doch dat „ niet te min, zoo hij het begeerde, ik een „ Co-*

Welzijn, een *Kamerbewaarder* en *twee Bodens* ten huize van den *Raadpenſionaris*, met aanzegging van *Kamer-arrest*, en verbod *om met niemand te mogen ſpreeken.* Op den middag werden de toegangen tot het huis door 8 Franſche Soldaten bezet, zoo, dat 'er niemand in of uit kon: en 's avonds ten 10 uuren, werdt de *braave Man* in een koets gezet, en onder geleide van Bodens, Deurwaarders, en Franſche Huſaren, uit zijn huis naar de Caſſelenije getransporteert. — Zie ons III Deel, Bl. 96–98.

„ *Copij voor hem zou laten maaken.* Onder-
„ tusſchen, onder het praaten verneemende, dat
„ hij een *Huis-Clercq* had, gaf ik hem in be-
„ denken, om, *terwijl wij te ſamen bleven*
„ *praaten, de Copij door zijn Clercq te laten*
„ *maaken, om zoo veel eerder daar mede be-*
„ *dient te kunnen zijn.* — Dit geſchiedde —
„ onze Converſatie was ongemeen vriendelijk en
„ minzaam. Hij deedt mij opening van verſchei-
„ dene punten van Deliberatie, die onmiddelijk,
„ wegens Holland ter Vergadering van *H. H.*
„ *Mog.* zouden ingebragt worden: *en bij het*
„ *neemen van afſcheid nam hij mij de hand,*
„ *en drukte dezelve!* — WEINIGE UUREN
„ DAAR NAA, WIERDT IK IN MIJN BEDDE
„ GEARRESTEERD."

„ Van die Converſatie deed de *Burger* HAHN
„ een verkeerd, (en dus een *valſch*) Rapport
„ in de *Vergadering der Proviſioneele Repræ-*
„ *ſentanten van Holland;* 't welk hij mij, een
„ geruimen tijd daar naa, en na mijn ontſlag uit
„ de gevangenisſe HEEFT GEÄVOUEERD. —
„ Want uit dat Rapport moest men opmaken,
„ *dat ik zwarigheid had gemaakt om een Copij*
„ *aftegeeven, en dat ik daar toe eerst bewillig-*
„ *de, op de verklaring, dat de zaak anderſints*
„ *in de Vergadering van Holland zoude ge-*
„ *bragt worden.* — Zulks is een *Revolutionair*

„ *Abuis,*

„ *Abuis*, en eene *Volſtrekte Onwaarheid.* — In „ die Converſatie was 'er geen quæstie, noch „ van *Gedeputeerden ter Generaliteit*, noch van „ *Vergadering van Holland.* Zij was volſtrekt „ Minzaam, en Particulier."

„ Ik wierd dan in den nacht tusſchen den 7 „ en 8 *Februarij*, omtrent één uur, en te bed- „ de liggende, gearresteerd: *en wel op naam* „ *van de Proviſioneele Repræſentanten van Hol-* „ *land, die geen Jurisdictie over mijn Perſoon* „ *altoos hadden*; aangezien Ik een Minister van „ H. H. Mog. was; mijne functien in hunnen „ boezem uitoeffende; en voor Hun alleen be- „ hoorde te recht te ſtaan, gelijk zulks van „ alle tijden alzoo was begrepen en gepracti- „ ſeerd. *Twee Bodens* bleven in mijn ſlaapver- „ trek; en *vier Leden van de Burgerſocieteit* „ *op het Plein*, beneden in mijn Huis, welken „ zich met beſcheidenheid gedragen hebben. Ik „ bleef te bedde tot naa 5 uuren, wanneer Ik „ wederom ontwaakt wierd, door eene Com- „ misſie van *H. H. Mog.*, beſtaande uit drie „ Leden, *de Burgers* GEUKEMA, LONCQ, „ en *de Heer* VAN CITTERS. Zij bepaalden „ zich tot de vraag: *waar te vinden was de* „ *bewuste gecijfferde Brief, geaddreſeert aan* „ *den Raadpenſionaris, en door dezen aan mij* „ *toegezonden?* — Ik gaf hun ſommier antwoord

„ we-

„ wegens het gepasseerde; waar na zij (zoo ik
„ naderhand vernomen hebbe) zich begaven naar
„ den *Raadpensionaris in de Casselenije* tot
„ navraag over dien brief. Zoo als Gij vermeld
„ hebt in Uw III DEEL *Pag.* 99.

„ In den verderen loop van den voormiddag
„ (8 *Februarij*) sisteerde zich bij mij eene
„ Commissie van *vier Burgers, Leden van het*
„ *Committé van Algemeen Welzijn van Hol-*
„ *land*, om mijne Papieren te verzegelen, en
„ mij aan te zeggen, *dat ik nog in den loop*
„ *van dien dag naar de Casselenije zoude ge-*
„ *voerd worden.*

„ Zie daar, *Mijn Heer!* een naauwkeurig
„ Verhaal van het gebeurde omtrent die beu-
„ zelachtige Brief, voor zoo verre den *Raad-*
„ *pensionaris* en *Ik* daarbij gemeenschappelijk
„ geconçerneerd waren. — Het was een vol-
„ strekte *Beuzeling:* doch dit veranderde de aart
„ der zaake niet. Als een eerlijk Man, betaam-
„ de het mij niet, om een publiek gebruik te
„ maaken, van een Stuk, 't welk mij niet tot
„ dat einde was medegedeeld; en mij *in mijne*
„ *qualiteit* in geenen deele aanging; en alleen-
„ lijk eene Particuliere Correspondentie inhield,
„ daar ik niets mede te doen had; want ander-
„ sints zouden 's Lands Ministers te *Parijs*, het
„ zelve aan MIJ geaddresseerd hebben, met eene

„ Co-

„ Copie aan den *Raadpenſionaris* tot zijne in-
„ formatie. — Ik weet wel, en het is mij wel
„ eens voorgekomen, dat ſommigen zeiden: *Ik*
„ *had moeten toegeven aan de tijdsomſtandighe-*
„ *den!* Dan, daar ik het volkomen met hun
„ eens ben *omtrent alle onverſchillige zaaken;*
„ zoo behoord zulks nimmer plaats te neemen
„ omtrent zaaken, *waarin het Character van*
„ *een Eerlijk Man betrokken is.* En gewis,
„ ik ſtond niet meer te leeren waar in het
„ Character van een Eerlijk Man beſtaat. —
„ U Ed. ziet ook uit het verhaalde, dat de
„ zaak (het zij van veel of weinig belang) aan
„ den dag gebragt is door VERKLIKKING: en
„ dat niemand daar toe gelegenheid kon hebben,
„ dan *den Burger* CROISET. — Ik gebruike
„ mogelijk hier het echte woord niet. — Het
„ woord VERKLIKKING (zoo ik mij niet ver-
„ giſſe) ziet in onze taal, *op de geheime ont-*
„ *dekking van een* ONGEOORLOOFD *bedrijf*,
„ 't welk zeker hier het geval niet was. Doch
„ ik zal het woord laaten ſtaan, om aan het be-
„ drijf van dien *eerlijken Burger* den waaren
„ naam niet te benemen. Ik heb die daad altijd
„ als ſtrafwaardig beſchouwd. Hij was immers
„ een bediende, en onder Eed van de Genera-
„ liteit? Vondt hij iets berispelijks in mijn ge-
„ drag, had hij zulks behooren te ontdekken

„ *aan den Præſident van H. H. Mog.* — Zulks
„ doende aan die van *Holland*, zoude ten allen
„ tijde verkeerd geweest zijn: maar het te doen
„ aan dat PANDÆMONIUM, de *Proviſioneele*
„ *Repræſentanten van het Volk van Holland*,
„ of aan hunne *Makkers*; aan hun die met be-
„ hulp van Bajonetten alles in den Lande om
„ verre wierpen; — ik weet, *Mijn Heer!* ſchier
„ geen naam aan zoo een daad te geeven. —
„ Ik heb het hem lang in mijn gemoed verge-
„ ven (*). Daar was ook niets Mijsterieus in
„ het

(*) Wanneer het OVERBRIEVEN van de ontcijffering dier *beuſelachtige brief*, aan Lieden die 'er niets mede te ſchaffen hadden, in *rustige* en *gewoone tijden* geſchied ware, dan zou men het hier BABBELZUCHT kunnen heeten: doch wanneer men de *Tijd*, de *benmalige Omſtandigheden*, en *de Perſonen aan wien* CROISET *dat nieuws verteld heeft*, in aanmerking neemt, dan is het erger dan PRAAT- of BABBELZUCHT. Wat dan? Wij voor ons, ontdekken daar in *een laage poging*, *om zich verdienstelijk te maaken bij de nieuwe Gezachvoerders*, *tot bezwaaring van den* RAADPENSIONARIS *die toen reeds gevangen zat*, en van wien CROISET veele beleefdheden ondervonden had. De woedende Haat die P. PAULUS, en *andere Hollandſche Repræſentanten* ten aanziene van dien EERLIJKEN MINISTER lieten blijken, zoo dra zij zich van de *Teugels des Bewinds*, en van de *Vergaderzaal* meesters gemaakt hadden, was aan Hem zoo min als het *gevangenneemen des Heeren*

VAN

„ het gebruik van het Cijffer. — Men heeft „ Clercquen van 't Cijffer aangeſteld, om dat „ de Griffier van *H. H. Mog.*, aan wien gecijf- „ ferde Brieven van tijd tot tijd toegezonden „ werden, zich zelve niet met dat werk kon „ ophouden, en gemaks-halve bleef het Cijffer „ onder den Clercq berusten: maar daar uit „ volgde niet, dat het Cijffer hem toekwam; „ of dat de Griffier zelve, des goedvindende, „ zijne eigene ontfangene Brieven niet zoude „ mogen ontcijfferen. Dit zou de ongerijmd- „ heid zelve zijn. — De Vergadering van *H.* „ *H. Mog.* wist niets van een Cijffer, dan door „ de aanſtelling van een Clerq van 't Cijffer, „ die door Hun wierd aangeſteld *op voorſtel* „ *van den Griffier*, aan wien, *als Hooft van* „ *de Griffie*, dit detail ook *excluſivé* compe- „ teerde."

Naa

VAN DE SPIEGEL onbekend gebleven. En evenwel veroorloofde Hij zich, om dien Haat nog meer aante vuuren, door met veel ophef een zaak voor te dragen, die niets betekende, en die hun niet aanging. — Zulk een beſtaan, in een Man aan wien men geen oordeel en verſtand ontzeggen kan, verraad maar al te zeer een toeleg, om door het aanbidden van de Opgaande Zon, op de puinhopen van eens anders geluk, zijn fortuin te vestigen.

Naa deze volledige en ongekunstelde opgave, van alles wat 'er over dien veel geruchts gemaakt hebbenden Brief, en de ontcijffering van denzelven door *den Heer* TINNE, enz. was voorgevallen; waar uit men duidelijk ontdekken kan, dat 'er *geen kwaad oogmerk, veel min een opzettelijk gepleegd misdrijf, noch bij de Heer* VAN LELYVELD, *noch bij de Heer* VAN DE SPIEGEL *heeft plaats gehad;* gaat de *eerstgenoemde*, aan ons schrijvende, dus voort:

„ Mogelijk wenscht UEd. te weeten, wat 'er „ verder van mij geworden is? — In de Casse„ lenije vond ik den *Raadpensionaris* VAN DE „ SPIEGEL, en den Heer *Grave* BENTINCK „ *van* RHOON. Wij, de drie Arrestanten, wier„ den over dag en nacht in ons vertrek be„ waakt, ieder door *Twee Leden van de Burger„ societeit*, welke ieder avond afgewisseld wer„ den. Deze dienst rouleerde over een getal „ van 40 a 50 van dezelven, waar door het „ gebeurde, dat wij van tijd tot tijd dezelfde „ Personen bij ons wel eens te rug kregen, en „ door dat middel het een' en ander van elkan„ der, van onverschillige Zaaken kwamen te „ hooren. Dit was geen klein gerijf! Ik verze„ kere het U!

„ Deze Burgers hebben zich BIJ MIJ, met „ bescheidenheid gedragen, en hebben mij deel-

„ nee-

„ neeming in mijn lot betoond: maar veelen uit
„ dezelven waren *Dag-arbeiders*, *Behoeftig*, en
„ eenige *Schamelen*. Mijn Vertrekje was zeer klein,
„ en U Ed. kunt ligtelijk opmaken, hoe gevoe-
„ lig deze Genootſchappers, en die zamenleeving
„ aan ons moet geweest zijn. — Naa verloop
„ van vier weeken gebeurde het, *dat mijn be-*
„ *krompen Vertrek van Luizen en allerhande*
„ *Ongedierte krioelde*, zodanig, dat de deftigere
„ Burgers zwarigheid begonden te maaken, om
„ de wacht bij mij te hebben. Ik maakte mij
„ die omſtandigheid ten nutte, door eene mon-
„ delinge boodſchap aan *het Committé van*
„ *Algemeen Welzijn*, ten einde hetzelve op
„ mijnen rampzaligen toeſtand opmerkſaam te
„ maaken; en met verzoek, dat OF, *mijn*
„ *Proçes onmiddelijk mogt opgemaakt worden?*
„ OF, *dat ik onder handtasting mogt worden*
„ *ontſlagen?* — Ik kreeg daarop des anderen
„ daags, twee Leden van het Committé bij mij:
„ (de Heer J. H. DE LANGE *van Haarlem*
„ was één van dezelven; en dien Heer heeft
„ mij geduurende mijne gevangenis, en daar naa,
„ met menschlievendheid behandeld, en is mij
„ van veel dienst geweest, waar voor ik Hem
„ als nog mijnen dank erkenne). Zij zeiden
„ mij: *Zij kwamen bij mij als Particulieren.*
„ *Dat mijne zaak thans buiten hunne handen*

„ *was door het Rapport van het Committé,*
„ *gedaan aan de Vergadering der Repræſen-*
„ *tanten van Holland, welke daarop, en dien*
„ *Conform beſloten hadden, om mijne zaak te*
„ *ſtellen in handen van den Procureur Gene-*
„ *raal* VAN DER MEERSCH, *om, indien Hij*
„ *oordeelde daartoe genoegſaame gronden te heb-*
„ *ben, tegens mij het recht van het Volk van*
„ *Holland waar te neemen.* — Op eene aan-
„ leiding welke die beide Leden mij gaven,
„ ſchreef ik aan VAN DER MEERSCH, en
„ verzocht hem inſtantelijk, *bij mij te willen*
„ *komen, mij te hooren, en een ſpoedig eind*
„ *van zaaken te willen maaken:* doch, *Hij*
„ *antwoordde, noch kwam niet.* — Maar eeni-
„ ge dagen daar naa, deedt Hij Rapport aan de
„ *Vergadering der Proviſioneele Repræſentan-*
„ *ten*, tendeerende hetzelve, *om mij te ont-*
„ *ſlaan, als hoegenaamd geene Actie tegens*
„ *mij vindende.* Met welk Rapport, dat PAN-
„ DÆMONICUM zich, naa hevige en luidruch-
„ tige Debatten, met eene zeer kleine Meerder-
„ heid heeft geconformeerd, en Ik op die wij-
„ ze werdt ontſlagen.

„ Middelerwijl was ik bij eene Reſolutie van
„ *H. H. Mog.*, ſteunende op *valſche Præmis-*
„ *ſen*, van mijn Ampt gedeporteerd; zonder
„ ooit, het zij van hunnent wege, het zij van

„ we-

„ wegen de Hollandſche Repræſentanten, om-
„ treht de Motiven van mijn gedrag gehoord
„ geweest te zijn, ofte gelegenheid te hebben
„ gehad, ietwes tot mijne Defenſie te hebben
„ kunnen zeggen. — Alles is geſchied VIA
„ FACTI, waar aan een ieder zich moest onder-
„ werpen. — De Onkosten gevallen op mijne
„ Detenſie, *bedragende voor de Vijf weeken*
„ *f* 776:14:12 *zijn op mijne aanvrage van*
„ *'s Lands wege voldaan.*

„ Deze, en duizenden veel ſlimmer zaaken,
„ vielen voor in het *allereerſte Jaar der Ba-*
„ *taafſche Vrijheid.* Het was het kenmerk van
„ dien tijd, dat alle EUVELDAADEN, met
„ Snorkende Woorden voor DEUGDEN wier-
„ den uitgebazuind: zoo dat mij menigmalen het
„ zeggen van VELLEJUS PATERCULUS, ſpree-
„ kende van de tijden van SYLLA, is te bin-
„ nen gekomen: *Ne quid unquam*, (zegt hij)
„ *malis publicis deëſſet, in qua Civitate Vir-*
„ *titubus Certatum erat, Certabatur Sceleri-*
„ *bus, optimusque Sibi Videbatur, qui fue-*
„ *rat peſſimus.* (*)

„ Maar

(*) DAT IS: „ *Op dat 'er niets aan de algemeene*
„ *verdorvenheid zoude ontbreken, in eenen Staat waar in*
„ *men in Deugden gewedijverd had; wedijverde men nu*
„ *door Gruweldaden: en die geene welken de verfoeijelijk-*
„ *ſte had uitgericht, hield zich voor de beſte.*"

„ Maar het is tijd MIJN HEER! U Ed. van
„ deze Correspondentie te ontlasten. — Vergun
„ mij deel te neemen in de verdere Uitgave
„ van Uw Werk, en U voorſpoed in het zelve
„ toe te wenſchen. — Zeg de Waarheid, doch
„ zijt teffens gedachtig, dat men alom die gulde
„ tijden niet *volkomen* beleefd, waar van TAÇI-
„ TUS ſpreekt: *Rara Temporum felicitate, ubi*
„ *Sentire quæ velis, et quæ Sentias, dicere*
„ *licet.*" (*)

Ik betuige met veel achting te zijn,

WEL EDELE HEER!

U Ed. geh. en onderd. Dienaar

(getekend) B. P. VAN LELYVELD.

(*) DAT IS: „ *In die zonderlinge gelukſtand den tij-*
„ *den, waar in de gevoelens vrij zijn, en men zijne ge-*
„ *voelens vrij kan uitdrukken.*"

BIJ-

BIJLAGE B.

Behelsende *een* BERICHT, *van het geene in den Jaare* 1795 *door eenige Revolutionaire Clubisten, met medewerking van de Meerderheid der Municipaliteitsleden te* UTRECHT *is ondernomen en ten uitvoer gebragt geworden, vóór, en bij de Remotie der* WETTIGE BESTUURDEREN VAN HET BURGER WEESHUIS *dier Stad.* Getrokken uit een aan ons ter hand gesteld *Authenticq Stuk* te dien tijde opgesteld, met oogmerk om hetzelve te doen drukken en uitgeven, doch welk voornemen, uit hoofde van bijzondere omstandigheden onuitgevoerd gebleven is.

Is 'er eene Stad in ons Vaderland, in welke de Revolutie des Jaars 1795, met eene Voorbeeldelooze Woestheid en Onstuimigheid, door een (*in evenredigheid der bevolking,*) zeer gering aantal *Revolutionaire Woelgeesten*, met toelating van eene lafhartige en afhangelijke Stads-Regeering, is bewerkt geworden; en waar de eersten zich, zelfs eenen geruimen tijd daar naa, de willekeurigste en stoutste handelingen durfden ver-

oorloven, het is buiten alle tegenſpraak de Stad *Utrecht;* en van hier, dat wij bij de ſamenſtelling van onze *Geſchiedenis van den jongstgeëindigden Oorlog*, ons zoo dikwijls in de verplichting geſteld vonden, om van de aldaar aangerichte geweldenaarijen en woelingen te moeten gewag maaken, zoo als aan elk opmerkzaam Lezer van dat Werk ten overvloede bekend is. Met dit alles, hoe onvermijdelijk dat gedeelte van dien taak voor ons was, het mangelde niet aan menſchen die het hatelijk vonden, dat wij op onderſcheidene plaatſen van ons *Geſchiedverhaal* vermeld hadden, wat 'er binnen de Stad UTRECHT, ten opzichte van de *Willekeurige loslating van veele Crimineel geconfineerde Sujetten in het Tuchthuis;* van de *ſchandelijke Remotie der Staatsleden en Stedelijke Vroedſchappen;* — van *het ſchendig bedrijf in de Domkerk*, en *aan de Graftombe van de* GRAVINNE VAN SOLMS; — van *het woeden tegen de oude Regenten;* — van *het gebeurde ten aanziene van de Ridderſchapsgoederen;* het *Fonds der Annaten;* de *Capittelgoederen*, en meer andere onderwerpen was voorgevallen: en even min ontbrak het ook niet aan kundige Mannen, die ons hunne goedkeuring over de vermelding dier Gebeurenisſen niet alleen bekend deeden worden, maar die te gelijk van oordeel waren,

dat

dat wij het ſchandelijk gedrag van eenige dolzinnige Clubisten, in het verleiden tot oproer van onmondige kinderen in het Burgerweeshuis opgevoed wordende, (ten einde door dat middel, de wettige aangeſtelde Regenten van het bewind over dat Loffelijk en Liefdadig Godsgeſticht te ontzetten,) niet onaangeroerd hadden moeten laten. „ *Verdiende 'er* (dus ſprak een voornaam „ Man te UTRECHT tegen ons) *in Uw Werk* „ *eene gebeurenis te zijn vermeld geworden,* „ *waar uit men de boosheid der Clubisten leeren kan, het gedrag dat zij omtrent onze* „ WEESKINDEREN, *en* HET BESTUUR VAN „ DAT HUIS, *met behulp van eenige Municipaalen aan den dag gelegd hebben, verdiende althans niet overgeſlagen te zijn geworden, want wat kan 'er ſchandelijker bedreven worden, dan onmondige en onkundige* „ WEESKINDEREN *te deboucheeren, en tot* „ *oproer aan te hitſen en te verleiden? Dit* „ *zijn misdaden waar tegen van de oudſte tijden af, de ſterkſte Placaaten zijn geëmaneert* „ *geweest, en die men echter hier op eene voorbeeldeloos ſtoute wijze heeft durven beſtaan* „ *ten uitvoer te brengen. Met de vermelding* „ *derzelver bij eene voegſaame gelegenheid,* „ *zult gij ongetwijffeld aan alle weldenkende* „ *en waarheidlievende Lezeren Uwer Geſchiede-*

„ *nis*

„ *nis eenen wezenlijken dienst bewijzen*" enz. Zie daar de redenen die ons bewogen hebben, om moeite aan te wenden tot het bekomen van Informatien aangaande die zaak, waarin wij op de gelukkigſte wijze zijn geſlaagd, door het ontvangen van een zeer *gedetailleert* en *Authentiek bericht*, dat wij hier, uit hoofde van deszelfs uitvoerigheid *in zijn geheel* niet plaatſen kunnen; doch dat echter ons in ſtaat geſteld heeft tot het leveren van het navolgend Verhaal, het welk, zoo wij vertrouwen, bij onze Lezeren als eene belangrijke Bijlage tot de Geſchiedenis van die rampvolle dagen zal beſchouwd worden.

Naauwlijks hadden de binnen *Utrecht* op verſchillende plaatſen vergadering houdende *Revolutionaire Clubisten* het beſluit genomen, *om zich ſamen tot één Lichaam te vereenigen*, voorwendende daar door aan hunne werkzaamheden meerder kracht en ſterkte bij te zetten, en welk beſluit zij op den 9 *Maart* 1795 ter uitvoer bragten, (toen zij, naa het doen eener *ſtatelijke optocht door de Stad*, bezit van hunne nieuwe Vergaderplaats namen,) of zij veroorloofden zich, op voorſtel van hunnen Præſident *van Lith de Jeude*, ten aanziene van de Leden des ouden Beſtuurs alle die gewelddadige ſtappen welken

wij

wij in ons III DEEL, *Bladz.* 236—240, vermeld hebben, en tevens op welk eene voorbeeldige wijze zij daar over gecorrigeerd werden, door den *Franſchen Volksrepræſentant* RAMEL, en den *Generaal* PICHEGRU. — Berstende van ſpijt, over de wijze waar op die beide *Edeldenkende Franſchen* opzichtelijk de vereenigde Leden der Societeit dachten; en gevoelende dat hun geſchreeuw nimmer als de Volksſtem der Utrechtſche Burgerij kon aangemerkt worden, ſpanden zij alle zeilen bij, om het getal hunner Medeleden te vermeerderen, niet alleen door te willen, *dat het Stemrecht aan* STUDENTEN, *en aan* GEALIMENTEERDE PERSONEN *werde toegekent*, (dewijl gemis van Stemrecht hen buiten de Societeit of Club ſloot); maar ook door het neemen van een beſluit, dat wij uit hoofde van deszelfs ſingulariteit op deze navolgende wijze, onder het Rubriecq *Utrecht, in de Jaarboeken van de maand Meij* 1795 vinden aangetekend: „ *Eenig in zijne ſoort, voor zoo veel* „ *ons bekend is, was het beſluit der Volksſocie-* „ *teit in deze Stad, 't welk wij onder de dag-* „ *tekening van den* 12 *dezer, betreffende den* „ *vrijen toegang tot dezelve voor de reſpective* „ *Weeskinderen, aldus vermeld vinden.* „ De „ „ Leden der Burgerij van deze Stad, welke „ „ de *Volks-Societeit* alhier uitmaken, begrij-

„ „ pen-

„ „ pende, hoe veel 'er het Vaderland aan ge-
„ „ legen ligge, dat het talrijk gedeelte der
„ „ Jeugd, welker Opvoeding der Maatſchappij
„ „ is toevertrouwd, vroegtijdig gegronde en
„ „ zuivere begrippen krijgt van het geene 'er
„ „ nodig is om 's Volks Vrijheid te vestigen
„ „ en te handhaven, hebben in haare Vergade-
„ „ ring van den 5 dezer beſloten: *alle de Va-*
„ „ *derlandſche Jongelingen uit de reſpective*
„ „ *Godshuizen binnen deze Stad, voortaan de*
„ „ *vrije toegang tot deze Societeit, en tot*
„ „ *derzelver Vergaderingen toe te ſtaan, zon-*
„ „ *der dat zij gehouden zijn, daar voor eeni-*
„ „ *ge Contributien, het zij van Entreegeld,*
„ „ *of anderſints te betalen, mits, dat zij zich*
„ „ *in alle opzichten gedragen naar de Regle-*
„ „ *menten van de Huizen tot welken zij be-*
„ „ *horen.*" Deze Reſolutie (vervolgd den Jaar-
„ boekſchrijver) aan voornoemde Jongelingen,
„ door een Commisſie bekend gemaakt zijnde,
„ hebben zij de Societeit bij onderſcheidene
„ Misſives voor haare Vaderlijke zorge bedankt.
„ — Zedert heeft men die geenen hunner, aan
„ welke hunne gewoone bezigheden zulks ver-
„ oorloofden, zich begeerig zien toonen, om
„ aan het oogmerk der Societeit te beantwoor-
„ den, om door het bijwoonen der Vergaderin-
„ gen, die kennis te verkrijgen, welke hun tot

„ regt-

, regtſchapene, en aan het Vaderland nuttige „ en noodzaaklijke Burgers vormen kan, &c." Onder dit glimpig en bedrieglijk voorwendſel derhalven, lokte deze oproerige bende, onder anderen *ook eenige Jongens in het Burger Weeshuis opgevoed wordende*, in hunne Societeit, niet om dezelven tot nuttige Burgers te vormen (daar toe hadden dezen in het *Weeshuis* zelve de ſchoonſte gelegenheid); maar, zoo als bij de uitkomst bleek, *om hun, door het voorprediken van de herſenſchimmige Leer der Gelijkheid, en die van eene torreloze losbandige Vrijheid, tot oproerige handelingen tegen hunne wettige* REGENTEN, *den* BINNENVADER, *en de verdere* SUPPOOSTEN OP TE RUIJEN, ten einde door dien weg, aan de *Clubisten* gelegenheid te verſchaffen, om die allen van hunne Posten en Bedieningen geremoveerd te krijgen, dewijl dezen zich afkeerig betoonden van de ſchadelijke nieuwigheden, en de Inconſtitutioneele handelingen van die beroerde dagen, waarom zij uit dien hoofde niet onverſchillig konden aanzien, dat hunne onderhorige Kinderen dagelijks in de Societeit verkeerende, t'huiswaards gekomen zijnde, bewijzen aan den dag legden, dat zij zich van het betrachten en opvolgen van de heilzaamſte Wetten en Reglementen, ter handhaving van de goede order in het *Weeshuis* van

ou-

oude tijden af in gebruik zijnde, ten eenenmaale ontheven waanden. Dat deze geheel onbetaamelijke handelwijzen, van kinderen, welken alles aan de Liefdadige Voorzorg der voormalige en tegenwoordige Ingezetenen en Regenten te danken hadden, gelegenheid gaven tot het uitoefenen van *huisstraffen*, waar door de nieuw aangeworvene Leden van de *Club* belet werden om de Vergaderingen te komen bijwonen; en dat dezen zich daar over wel zeer hartelijk beklaagden, laat zich zeer natuurlijk vatten: maar wie moet het gedrag der *Clubisten* niet verfoeijen wanneer hij ontwaard, dat de pogingen der *Regenten* en *Suppoosten*, om de Weezen tot de betrachting van hunne plichten terug te brengen, hun aanvuurden, om de kinderen tot het tekenen van leugenachtige Verklaringen, ten laste van het *Huisselijk bestuur* te verleiden, met geen ander oogmerk, dan om op grond van die valsche getuigenisfen en klachten, (rouleerende over *mishandelingen*, het *verkorten van voorrechten*, en *het voorzetten van bedorvene spijzen*, hun (quasi) door den *Binnenvader* aangedaan,) op de Remotie van het wettig Bestuur, niet alleen bij de *Municipaliteit*, maar ook bij den *Raad van Rechtspleging*, door het inleveren van een Request aan te dringen? zoo als eenigen van de heethoofdigste Clubisten werkelijk ondernamen

naa

naa dat zij eenige *Jongens* en *Meisjes* tot het onderteekenen dier valſche Verklaringen, dan eens in de *Club*, dan eens in een *Coffijhuis*, en dan wederom aan hunne *Woonhuizen* gepermoveerd hadden, terwijl zij den inhoud voor de meesten dier onkundige kinderen verborgen hielden.

Het lijdt geene de minste bedenking om als zeker te ſtellen, dat zoo wanneer het *Stedelijk Beſtuur* het Request geſeponeert, en buiten deliberatie gehouden had; en wanneer het volgens plicht de Clubisten had aangezegd, *dat zij zich met de zaak van het Weeshuis althans niet te bemoeijen hadden; dewijl alles wat daar gebeurde, onder het oog en de Superintendentie van een Lid van den Raad geſchiedde;* (*) dat (zeg-

(*) Dit SUPERINTENDENTSCHAP was naa de Revolutie opgedragen aan den *voormaligen Hoogleeraar* YSBRAND VAN HAMELSVELD, die ten tijde van de algemeene Remotie al mede tot *Lid van de Municipaliteit* was benoemd geworden, — en nu als SUPERINTENDENT, de plaats verving van den voorigen EERSTEN, of SCHEPEN BURGEMEESTER. Of de Heer VAN HAMELSVELD naar den ſmaak der *Clubisten* te gematigd gedacht hebbe, *toen Hij, op den* 30 *Augustij* 1795, *in eene treffende Aanſpraak* de WEESKINDEREN *tot een Eerbiedig, Gehoorzaam, en Betamelijk gedrag jegens de* REGENTEN *en de* SUPPOOSTEN *aanſpoorde*; of dat zij in hun Request op zijn ontſlag hebben aangedrongen, kunnen wij niet met zekerheid

(zeggen wij) als dan die MOEI-ALLEN wel zouden zijn beteugeld geworden; maar in plaatse van dat, lag men het door hun ingediend Requést in deliberatie, en oordeelde deszelfs inhoud zoo delicaat, dat 'er een besluit genomen werdt, *om de* REGENTEN *en verdere* BESTUURDEREN *van het Weeshuis buitengewoon bij een te roepen, en hun door het zenden eener Commissie, bestaande uit den Maire* EYCK, *en de Raaden* ROBOL *en* SCHEIDIUS *kennis te geven van de ingebragte beschuldigingen der Clubisten tegen den* BINNEVADER, (wiens *Remotie* voornamelijk bedoeld werd) *ten zelfden tijde den Eerstgenoemden aanstellende tot* SUPERINTENDENT, *in plaatse van den gewezen Professor*, het welk ten gevolge had, dat de Bestuurderen besloten, om dadelijk eene Commisie uit hun midden te benoemen, met last om op alles een naauwkeurig onderzoek te doen, en van alles behoorlijk Rapport uit te brengen.

Geen kwaad, hoe afzichtelijk en donker het ook in veele gevallen schijnen moge, bestaat 'er,

zeggen, *dewijl het Request der Clubisten, en de Klaagschriften die zij de Kinderen deden tekenen*, voor de *Regenten en Bestuurderen verborgen gehouden zijn geworden.* Eene handelwijze die duidelijk toonde, *dat Partij hier Rechter was.*

'er, of het heeft eene min of meer lichte zijde, waar uit in het vervolg nog eenig goeds voor de belaagde Onſchuld ten voorſchijn komt; dit is eene oude waarneming, die door de ondervinding van alle tijden en ook in dit geval is bewaarheid geworden. Want, daar de *Beſtuurderen* hoegenaamd geene kennis droegen, zoo min van het verleiden hunner onderhorigen door eenige woelgeesten tot het teekenen van valſche verklaringen; als van het door hun ingelevert Request aan het Stadsbeſtuur; zoo kregen zij nu gelegenheid om het kluwen te ontwinden, ten welken einde zij zich in de EERSTE PLAATS op het gedrag van den *Binnevader*, omtrent de kinderen gehouden, naauwkeurig informeerden bij alle de overige *Suppoosten*, welken niet alleen de aantijgingen van *wreedheid in het ſtraffen*, en *onthoudingen van voorrechten* uit éénen mond ontkenden; maar zelfs verklaarden, „ *dat* „ *de Vader uit beginſelen van mededógen, hun-* „ *nes oordeels te weinig ſtrafte; en zij voorts* „ *van Hém niets anders wisten, dan het geene* „ *met het character van eenen goeden Vader* „ *beſtaanbaar was.*" Nu werden in de TWEEDE PLAATS, 2 *Jongens*, en 3 *Meisjens*, die door de *Clubisten* tot het tekenen, van de aan hun onbekend gebleven zijnde verklaringen, waren verleid geworden onderzocht, waar door

de *Beſtuurderen* kennis kregen wie de Verleiders waren; en voorts hoe het bij het onderteekenen der voorgelegde verklaringen zich had toegedragen. En daar de kinderen, bijzonder de *Meisjens*, zich onder de ſterkſte betuigingen, *van niet geweten te hebben wat zij getekend hadden*; noch ook, *waartoe dat alles dienen moeste*; over die daad een hartelijk berouw betoonden, en deswegens in præſentie van den *Superintendent* EYCK excus vraagden, zoo vergaf men hun het gepleegde, met aanbeveeling, om zich voortaan voor alles wat naar ongehoorzaamheid geleek te wachten, en ingevalle hun iets van dien aart van andere kinderen mogt te weeten komen, als dan niet te verzuimen om zulks aan de *Regenten* bekend te maaken. Van alle welke bevindingen en verrichtingen een zeer omſtandig Rapport aan het *Stedelijk Beſtuur* gegeven werdt, waar mede men de zaak voor afgedaan, en de rust als herſteld zijnde aanmerkte.

Dan, dit laatſte bleek weldra geheel anders. „ *Wel verre*, (lezen wij in het voor ons ligg„ gend Stuk) *dat dit loffelijk voorbeeld alomme* „ *werd nagevolgd, en de belofte van beterſchap,* „ *onder de kinderen, welken aan deze hande-* „ *lingen hadden deel genomen, in het algemeen* „ *opgevolgd werdt, zoo zag men integendeel,* „ *de voortduurende beroeringen, wanorders, en*

„ *on-*

„ *ongeregeldheden, dag op dag; hand over hand*
„ *toenemen, te meer daar den Binnevader zich*
„ *buiten ſtaat bevond om eenige daad van ge-*
„ *zach te plegen, enz.*" Want de *Clubisten*, ziende, dat de mijn, uit hoofde van de bekendtenis der misleide kinderen, en hunne belofte van beterſchap de bedoelde uitwerking niet had, lieten zij niet naa, om met hunne opſtokingen tegen de *Suppoosten* voort te vaaren, bij zodanige Jongens als zich van tijd tot tijd in hunne Vergaderingen lieten vinden. Dit had ten gevolge dat de *Clubisten* niet alleen den *Binnevader*, (de braave PELLETIER,) een vijandig hart toedroegen en ongelukkig maaken wilden; maar de woede der *Jongens* ſtrekte zich ook bijzonder uit tot den *Schoolmeester* VAN HALL, die zich ingevolge zijnen plicht, in de waarneming van zijnen post bevlijtigde, om de kinderen aan zijne beſtiering en onderwijs toevertrouwd, bij voegzame gelegenheden te waarſchouwen tegen alle verleidingen, en tot een onderwerpelijk en dankbaar gedrag aanteſpooren. Dan, dit deedt bij twee Jongens, ondertekenaars der vorige valſche verklaringen tegen den *Binnevader*, eene verkeerde uitwerking, dewijl zij zich derwijze op nieuw aan een brutaal en ongehoorzaam gedrag tegen de Suppoosten ſchuldig maakten, dat zij voor eenigen tijd in een daartoe geſchikt vertrek

opgesloten werden. Intusschen, hoe billijk en gematigd deze *Huisstraf* ook zijn mogt, het ontbrak niet aan meer andere Jongens, insgelijks de *Club* frequenteerende, die zich over het lot van de twee opgeslotenen zoo zeer gebelgd toonden, dat zij niet alleen het booze opzet namen, om den *Schoolmeester* deerlijk te mishandelen, maar ook eene geweldige poging te onderneemen, om hunne beiden makkers in vrijheid te stellen. Een voornemen, dat zij ook op Zondag den 10 *Julij* grootdeels volvoerden, daar zij de deur van het vertrek des Schoolmeesters met geweld opengetrapt hebbende, dien man te gronde wierpen, en Hem, zoo door het sleepen bij de hairen, als door onophoudelijk slaan en trappen, op eene deerlijke wijze mishandelden en in den erbarmelijksten toestand leggen lieten. Van hier begaven de muitelingen zich naar den *Binnenmoeder*, van deze (bij absentie van de Vader) de sleutels eischende van het vertrek waarin hunne beiden makkers gevangen zaten, doch waarin zij niet slaagden, bedrijvende voorts allerhande geweldenaarijen. — Het gepleegd geweld weldra ter ooren van de *Bestuurderen* gekomen zijnde, spoeden zich eenigen van dezelven naar het Huis, en daar onder den *Superintendent* BYCK, alwaar zij den zoo zeer mishandelden *Schoolmeester*, bijnaa onkenbaar door de toeger

brag-

bragte wonden in het aangezicht, en voorts het geheele Huis, in zodanige confuſie vonden, dat zij nodig keurden om *twee Stadsbodens* in het Huis te ſtellen, waar door het tumult eenigzins tot bedaren kwam, en dien onrustigen dag eindelijk ten avond liep. — Nu duurde het niet lang, of de voornaamſte Belhamels en Uitvoerders van het bedreven geweld, beſtaande in zeven Jongens, werden bekend en in bewaring genomen, ten einde deswegens geſtraft te worden: en hoe zeer de *Regenten* en *Beſtuurderen* volkomen macht hadden, om zonder eenige ruggeſpraak met het *Stedelijk Beſtuur*, of wie het ook zijn mogte, hier in naar bevinding van zaaken te werke te gaan, zoo beſloten zij, op voorſtel van den *Heer* EYCK, in dit geval, waar in uit hoofde van de zwaarte der misdaden, eene meer dan gewoone ſtraf moest uitgeoeffend worden, *om aan den Raad der Gemeente te proponeeren, of zij eene Commisſie uit haar midden benoemen wilde, om bij het onderzoek van de zaak en het bepaalen der ſtraffen tegenwoordig te zijn*, ten einde door dien weg, alle verdere beſchuldigingen van de *Clubisten*, en die met hun eenſtemmig dachten te prævenieeren. Alles echter onder Reſerve, *dat deze maatregul, alleen om de tijdsomſtandigheid genomen worden-de, nimmer zoude mogen ſtrekken tot benadee-*

ling van het Recht van het Huis, of het gezach der Regenten. Dan, daar de *Raad der Gemeente* het aanbod der *Regenten* en *Beſtuurderen* van de hand wees, *als conſidereerende, de zaak zuiver Domestiecq te zijn, aan Regenten voorts overlatende, desaangaande zodanige maatregulen te neemen als zij tot maintien van de goede order zouden oordeelen te behoren;* zoo namen dezen, naar behoorlijk onderzoek, met algemeene ſtemmen het beſluit, *om de drie oudſte Jongens, zijnde boven de* 18 *jaaren oud, en zich als de voorgangers der jongeren in het plegen van geweld hebbende doen kennen, op ſtaande voet, (als zich de Opvoeding onwaardig gemaakt hebbende,) zonder eenig Uitzet of Douçeur voor het vervolg, het Huis uit te jaagen,* en *de vier overigen, met Huisſtraffen, geevenredigd aan het bedreven kwaad te kastijden.*

„ Zeker (leezen wij in het bericht) zou de „ rust en goede order, door deze maatregelen, „ in het huis zijn herſteld geworden, en de „ overige kinderen tot de voorgaande gehoor„ zaamheid zijn wedergekeert, doch de ervaring „ leerde, dat zulks ſtrijdig was met de inzich„ ten van hun, die een toeleg hadden, om ook „ in het *Burgerweeshuis* eene volkomene Om„ wenteling daartеſtellen." Immers op den 3

Au-

Augustij ontfingen de Regenten bericht, dat van wegens de Leden der Wijkvergadering de *Eijken Stam*, aan den Raad der Gemeente een verzoek was gedaan, *om de Grondvergaderingen bij een te roepen, ten einde de oude Regenten van het Weeshuis, voor zoo verre zij Leden van het vorig Beſtuur waren;* en *ook den Binnenvader te Removeeren, en dat dit verzoek ook dadelijk door den Raad was toegeſtaan.* Min de begeerte aan de zijde der *Regenten* om in hunne posten te continueeren; maar veel meêr de overreding, *dat de aan hun toebetrouwde Rechten van het Weeshuis, door hunne Remotie ſtonden aangerand te worden*, deedt hen ſpoedig het beſluit neemen, om ingevolge het Advis van twee voornaame en kundige Rechtsgeleerden, de Heeren Mr. H. OOSTERDYK JANSZ. en Mr. W. KRAAYVANGER zich bij Misſive te vervoegen aan den Raad, tendeerende, om dezelve niet alleen de onwettigheid van het gedrag der *Wijkvergadering* de *Eijken Stam* aan te wijzen; maar ook te verzoeken, tot het niet deferéeren aan het gedaane voorſtel tot eene algemeene oproeping der Grondvergaderingen. Dan, de Raad verleende aan dat billijk verzoek geen gehoor; want op den 8 *Augustij* riep dezelve bij Publicatie de Stemgerechtigden tegen den 11 *daaraanvolgende* op, echter met voorſtelling van een zeker *Con-*

ciliatoir, hier in beſtaande, „ *om de Regenten* „ *te verzoeken, den thans fungeerenden Binne-* „ *vader, ten genoege van de Burgerij van zij-* „ *nen Post te ontzetten.* Een Conciliatoir, dat bij alle verſtandigen als zeer ongepast, en involveerende een blijkbaar onrecht, beſchouwd werdt, doch waarop echter in de *Grondvergaderingen* geen acht geſlagen werdt, dewijl het beſluit van de meerderheid der in geringen getale opgekomene Stemgerechtigden inhield, „ *om niet al-* „ *leen de Regenten, Leden van het voorig Be-* „ *ſtuur, en den Binnevader*; maar ook *alle de* „ *Regenten van het Burgerweeshuis zonder* „ *eenig onderſcheid te Removeeren*," tegen welk willekeurig en ſchandelijk beſluit de meerderheid der Leden van den *Raad der Gemeente*, (zoo als de ondervinding leerde) zich niet verzette, ten duidelijken blijke, dat zij daarin genoegen namen en met de *Clubisten* eene lijn trokken.

Intusſchen oordeelden de alzoo geremoveerde Heeren in dat beſluit niet te kunnen berusten, maar verplicht te zijn, om zich op een krachtige wijze te moeten verzetten, tegen deze openlijke ſchending, niet alleen *van de Rechten van het Weeshuis*; maar ook *van den Uiterſten Wille van deszelfs Eerſten Fundateur en Stichter de Heer* E. VAN ZOUDENBALCH, tot welks getrouwe handhaving zij zich in hunne

kwa-

kwaliteiten ten duurſten verplicht rekenden. Het was om die reden, *dat zij zich bij Requeste vervoegden aan den Hove 's Lands van Utrecht, met verzoek, om te worden gemaintineert in de vreedzaame bezitting en uitoeffening van voorzeide Rechten:* het welk ten gevolge had, dat het *Hof* onmiddelijk aan hetzelve voldeedt, zendende, zoo aan de *Regenten*, als aan de *Grondvergaderingen*, het volgend Appointement, „*Dat de Regenten van het Burgerweeshuis* „ *der Stad Utrecht wierden gemaintineert en* „ *geſtijft, in de poſſeſſie vel quaſi, van alle* „ *zodanige Rechten, als hun ſedert meer dan* „ *twee Eeuwen hebben gecompeteerd, bevelende* „ *de Voorzitters van de Grondvergaderingen,* „ *die zich in deze Partij geſteld hadden, of* „ *nog zouden willen ſtellen, alle Turbe, Letſel* „ *en Hinder, de Regenten in de voorzeijde Pos-* „ *ſeſſie gedaan, kost en ſchadeloos af te doen. —* „ *Voorts met dagvaarding als in ſoortgelijke* „ *Proçedures gebruikelijk is.*"

Welligt vraagt hier iemand onzer Lezeren, *of de Stemgerechtigden, na dat deze uitſpraak van het Hof aan hun geinſinueert geworden ware, van verdere Inſtantien tot eene algemeene Remotie van Regenten hebben afgezien?* Zoo ook: *of het Stadsbeſtuur die uitſpraak approbeerende, hunnen invloed gebruikte, om die*

van

van de Grondvergaderingen in dezelve te doen berusten? — Dan, wie moet zich niet verwonderen, wanneer wij ter beantwoording dier vraagen, hier moeten berichten: *dat noch het eene, noch het andere plaats greep.* Die van het *Stadsbeſtuur*, des *Hoovs* uitſpraak naauwlijks vernomen hebbende, toonden duidelijk dat zij daar mede niet zeer geſticht waren, en dat zij ten aanziene van de zaak der *Remotie*, met *de geringe meerderheid der Revolutionaire Stemgerechtigden eenſtemmig dachten.* Immers dit bleek duidelijk, toen zij bij Publicatie van dato 18 *Augustij* de Grondvergaderingen wederom bij een riepen, tot het beantwoorden van deze navolgende bij hun ontworpene vraag: „ *of namelijk die* „ *van de Grondvergaderingen, in het Appointement van den Hove, (om de Regenten van* „ *het Burgerweeshuis in hunne Poſſeſſie vel* „ *quaſi niet te turbeeren) verkozen te berusten?* „ dan wel, *of zij de aangevangene Proçedures* „ *wilden voortzetten?*" Want zoodraa was de oproeping niet geſchied, of de *Revolutionairen* ſpanden alle zeijlen bij, om de *Stemgerechtigden* tot het laatſte op te zetten, en dus doende de Remotie door te drijven. Hier toe keurden zij bijzonder dienstbaar, het doen drukken, en algemeen verſpreiden van een *Conçept Declaratoir* en *Advies*, dat zij in de Vergadering uit-

bren-

brengen moesten, zijnde van dezen inhoud:
„ *Wij Stemgerechtigde Burgers van Utrecht*
„ *declareeren, dat wij bij onze wel en wettig*
„ *genomene Resolutie van den* 11 *laatstleden*
„ *blijven persisteeren, en* REGENTEN VAN
„ HET BURGERWEESHUIS *des Volks vertrou-*
„ *wen onwaardig zijnde,* REMOVEEREN. *Dat*
„ *den* BINNEVADER *van het gemelde Wees-*
„ *huis, met naame* J. C. PELLETIER, *niet*
„ *alleen onwaardig is, om den Post van Vader*
„ *te blijven bekleden; maar dat wij, (daar*
„ *Hij om zijn gehouden gedrag, met alle recht,*
„ *als een zeer gevaarlijk mensch voor de rust*
„ *en de goede order van deze Stad moet wor-*
„ *den beschouwd, gelijk wij hem beschouwen)*
„ *verstaan, dat zijn recht van Inwooning zal*
„ *worden ingetrokken, en naa gedaan onder-*
„ *zoek en behoorlijk bewijs, daadlijk aan hem*
„ *de Stad zal worden ontzegd. — Wat voorts,*
„ *de voortzetting der Proçedures aangaat, ver-*
„ *zoeken wij Ulieden aan de Hoogstgeconstitu-*
„ *eerde Macht dezer Provincie te willen kennis*
„ *geven, van onzen Eisch en Remotie omtrent*
„ *meergemelde Regenten, en haar te verzoe-*
„ *ken, om het Provinciaal Gerichtshof te inter-*
„ *diçeeren zich in deze zaak niet meer te im-*
„ *misçeeren.* EN BIJ ONVERHOOPTE WEI-
„ GERING, DIT DECLARATOIR OP DE DAG-
„ VAART,

„ VAART, ALS DAN VOOR ONS, OF IN ON-
„ ZE PLAATSE TE DOEN COMPAREEREN,
„ ERKENNENDE DIT (IN DEZE ABSURDI-
„ TEIT), GENOEGSAAM VOLDOENDE." (*)

„ *Wij twijffelen niet of de* RAAD DER GE-
„ MEENTE, *welke bij herhaling en plechtig*
„ *verklaard heeft den wil des Volks te zullen*
„ *eerbiedigen, zal dus in deze, haare gedaane*
„ *belofte geſtand doen, zijnde zij in deze voor*
„ *niets dan voor het punctueelijk uitvoeren van*
„ *dezen onzen last aanſpraaklijk. — En ein-*
„ *delijk, gelasten wij den* RAAD DER GE-
„ MEENTE *in onzen naam, proviſioneel bezit*
„ *van het beſtuur van meergemeld Burgerwees-*
„ *huis te neemen, daar de tegenwoordige order*
„ *van zaaken niet dan ſubalterne machten in*
„ *zich gedoogd. En verder, dat het Volk ſtaan-*
„ *de deze Vergadering uit hun midden Gecom-*
„ *mitteerdens, en dus te ſamen* 12 *Gecommit-*
„ *teerdens benoeme, om gecombineerd met eene*
„ *Commisſie uit den* RAAD DER GEMEENTE,
„ *wegens het Regentſchap te reguleeren.*"

Wie hoorde immer door Burgers zulke ſchan-

de-

(*) In het voor ons liggend Stuk leezen wij deze aantekening: „ *Wat deze laatſte woorden betekenen weet* „ *men niet: echter zijn ze letterlijk naar het gedrukt en* „ *alom verſpreid Declaratoir gevolgd.*"

delijke en trotſche eisſchen aan het Collegie van Beſtuur hunner Stad voorſtellen, als in dit alom verſpreid *Conçept Declaratoir* en *Advis* dezer Utrechtſche heethoofden gedaan werden, alleen om de meerderheid der opgeroepene Stemgerechtigden op te hitſen, tot de wederrechtelijkſte Handelingen? en wat ware meer overeenkomstiger met de plicht van den *Raad der Gemeente* geweest, dan hun ongenoegen over dit Cabaliſeeren door de verſpreiding van dat Stuk, aan de aan hun bekende Ontwerpers op de duchtigſte wijze te doen ondervinden? Dan, in plaatſe van dat, liet men aan de woelingen dier *Onverlaaten* eenen vrijen loop, en van hier, dat toen in geringen getale de Stemgerechtigden, op den 18 *Augustij* 1796 in de Grondvergaderingen bij een gekomen waren, alomme de kreet opging, NIET PROÇEDEEREN! MAAR REMOVEEREN! het welk dan ook ten gevolge had, dat de *Leden des Raads* aan dat onzinnig geſchreeuw gehoor gaven, met uitzondering echter, *ten aanziene van het verzoek der Stemgerechtigden aan de Hoogstgeconſtitueerde Macht der Provinçie, om aan het Hof te interdiçeeren zich verder in deze zaak te immisçeeren:* gelastende het *Stadsbeſtuur* daarentegen aan den *Raad van Rechtspleging, om, ingevalle de Regenten aan hunne Remotie niet wilden voldoen,*

doen, en de Administratie van het Burgerweeshuis verder wilden blijven exerçeeren, als dan, in naam des Volks deszelfs wil te doen uitvoeren. Wordende bovendien bij dit besluit, *het Burgerrecht van den Binnevader ingetrokken, en aan den Raad van Rechtspleging overgelaten het onderzoek, of Hem wegens zijn gehouden gedrag ook het Recht van Inwooning behoorde ontzegd te worden!*

„ *Zie daar*" (leezen wij in het ons gesuppediteert Bericht van deze schandelijke handelingen, zoo aan de zijde der *Revolutionaire Clubisten*, als aan die van den *Raad der Gemeente* ten toon gespreid,) „ *Zie daar, de weg gebaand* „ *tot de zoo zeer betoverende Revolutionaire* „ *manier van handelen, waar door alle bekom-* „ *meringen eensslags wierden uit den weg ge-* „ *ruimd!*" Welk een streelend genoegen de *Clubisten* over dezen behaalden Triumph gevoelden, behoeven wij hier niet te vermelden, en gaan zulks stilzwijgende voorbij, van meer belang oordeelende op te geeven, welke Demarches door de *Regenten*, tegen deze gewelddadige Handelwijzen (hoewel vruchteloos) in het werk zijn gesteld geworden.

Naauwlijks was de Grondvergadering ten einde gelopen, en het genomene besluit ter ooren van de *Regenten* gekomen, of zij vervoegden (uit vree-

vreeze voor het plegen van geweld,) zich dadelijk bij het *Hof van Juſtitie*, præallabel verzoekende „ *om beſcherming en maintenue met de* „ *ſterke hand, door het plaatſen van een of* „ *meerder Suppoosten in het Weeshuis, met or-* „ *der, om alle dadelijkheden, ſtrekkende tot* „ *ſtooring van hunne Poſſeſſie vel quaſi tegen* „ *te gaan en te verhinderen, of wel zodanige* „ *andere voorzorgen, ten voorſchreven einde, als* „ *het Hof zoude dienstig vinden.*" Een verzoek, waarin het *Hof*, voor zoo verre *het zenden van Suppoosten betrof*, difficulteerde; doch tevens aan de Requestranten verklaarde, *als nog te perſiſteeren bij het vorig beſluit van Maintenue*, ten duidelijken bewijze, dat men het gedrag zoo van de *Clubisten*, als van *den Raad* als wederrechtelijk beſchouwde. Dan, dit maakte bij den *Raad der Gemeente* geenen den minsten indruk ten nutte van de *Regenten*. Integendeel, want ten blijke dat het hun ernst ware, gaven zij van hun genomen beſluit, tot het inwilligen van de geëischte *Remotie*, aan de *Regenten* en den *Binnevader* bij Extract Reſolutie legaal bericht, waardoor de *Regenten* wederom in de verplichting kwamen, om zich ten derdenmaale bij het *Hof* te vervoegen, in een Request niet alleen kennis geevende, van het ontfangene beſluit des Raads; maar ook met bijgevoegd verzoek: *dat*

het Hof aan den Raad der Gemeente, en aan de Stemgerechtigden der Grondvergaderingen, op eene Boete van Duizend Gouden Rijders, te verbeuren tegen de Heeren van den Lande, en Nullité, geliefde te interdiçeeren, om de Regenten te ſtooren, of verder eenige hinder toe te brengen, in het maintineeren van hun goed recht van Posſesſie vel quaſi van Adminiſtratie van het Burgerweeshuis, en het voortzetten van hunne geëntameerde Procedures voor den Hove. En voorts met Citatie van den Hove enz. het welk dat gelukkig gevolg had, dat de verzochte Interdictie, bij Appointement van den 7 *September* tot den dage dienende is verleend geworden, met geene andere uitzondering, dan dat de hoegrootheid der Boete bij hetzelve niet werd uitgedrukt.

Nu vleiden de *Regenten* zich, dat zij door dit Appointement op hunne Partijen veel velds gewonnen hadden, zich niet kunnende voorſtellen, dat de *Clubisten* en de *Meerderheid* der *Municipaalen*, dat Rechterlijk gewijsde van het *Hof van Juſtitie* baldadig met voeten zouden treden. Dan de uitkoomst leerde weldra het tegendeel, daar de *meerderheid des Raads*, (overeenkomstig hun bevorens gedaan Voorſtel aan de Stemgerechtigden in de Grondvergaderingen,) niet alleen *den Raad van Rechtspleging gelasteden, om door de ſterke hand der Juſtitie, den*

wil

wil des Volks te doen uitvoeren, en de Regenten te noodzaaken tot het verlaten van hunne Posten; maar bovendien, dat toen den *Raad van Rechtspleging* zich daartoe ongenegen betoonde (*), zij de zaak derwijze met de *Clubisten* wisten te beſtuuren, *dat zij zelven die daad van geweld ten uitvoer konden brengen.* Eene Handelwijze, die het Character van de *Meerderheid der Municipalen* in zulk een afzichtelijk licht doet voorkomen, dat het der moeite wel waardig is, hier op te geeven, hoe zij zulks ten uitvoer bragten.

Naauwlijks hadden de *Municipaalen*, door het aan de *Clubisten* in de hand geſtopt *Advis*, de Remotie der *Regenten* bewerkt en goedgekeurt: naauw-

(*) Hoe zeer de *Meerderheid der Municipaalen* van gedachten was, dat de *Raaden van Rechtspleging*, even als zij, bereidvaardig zijn zouden, om tegen de *Interdictie van het Hof* aan, de *Regenten* geweldadig te Removeeren; zoo vonden zij zich in die verwachting te leur geſteld, vermits den *Raad van Rechtspleging* verklaarde, „ *uit het Declaratoir der Grondvergaderingen niet te* „ *kunnen opmaaken, dat de wil des Volks geweest zoude* „ *zijn*, DAT ZIJ DEZE MERE POLITIEKE DISPOSI„ TIE ZOUDEN UITVOERREN." Eene bedenking, die aan de *Municipalen* maar in het geheel niet aanſtond, en tot een maatregel beſluiten deed, die wij in het vervolg van den Text nader opgeeven zullen.

naauwlijks hadden zij de weigering van den *Raad van Rechtspleging* vernomen, of zij oordeelden het van de hoogſte noodzaaklijkheid te zijn, de *Grondvergaderingen* wederom, (en wel met den meesten ſpoed in den avond van dien zelfden dag) bij een te roepen, ten einde aan het oppermachtig Volk, van het weigerend gedrag des *Raads van Rechtspleging*, tot het volvoeren van deszelfs uitgedrukten wil, kennis te geeven, en tevens geinformeert te worden van de maatregulen, die het Volk door Hun begeerde uitgevoerd te hebben: ten dien einde de vraag voorſtellende: „ *of de Stemgerechtigden goed-*
„ *vonden, den Raad van Rechtspleging te or-*
„ *donneeren en te gelasten, de Regenten van*
„ *het Burgerweeshuis van hun geobtineerd*
„ MANDEMENT VAN MAINTENUE, *binnen*
„ 24 *uuren, naa gedaane insinuatie*, OP PŒNE
„ VAN GIJZELING *te doen afzien, en zich*
„ *aan den wil des Volks te onderwerpen?*" Oppervlakkig beſchouwd, diende de voorſtelling dezer vraag om den onkundigen hoop in den waan te brengen, *dat de Municipaalen althans geen oogmerk hadden, om in plaatſe van de Raaden van Rechtspleging, de Regenten* (des noods) *door geweld te removeeren:* maar de zaak op de keper beſchouwd zijnde, *diende al dien omſlag eenig en alleen tot bereiking van dat oogmerk.*

Want

Want de in zeer geringen getale opgekomene Stemgerechtigden *verwierpen het voorſtel, en beſloten bij eene kleine meerderheid*, DEN RAAD DER GEMEENTE TE GELASTEN, *om alle zoodanige middelen te emploijeeren, als gemelde Raad ten voorſchreven einde nodig oordeelen zoude.* — Hoe welkom deze qualificatie van het *zogenaamd Vrij en Oppermachtig Utrechtſche Volk*, bij de *Meerderheid der Municipalen*, en regt koorn op hunne molen was, bleek duidelijk, toen het beſluit van de *Grondvergaderingen* bij het Stadsbeſtuur in déliberatie wierd gelegd, in welke Vergadering, *door de meerderheid* beſloten wierdt, „ *om de Regenten van het Burger-*
„ *weeshuis, uit naam en last des Volks van*
„ *Utrecht, te inſinueeren en aan te zeggen: dat*
„ *zij Regenten binnen driemaal vierentwintig*
„ *uuren van het Mandement van Maintenue,*
„ *aan hun op den* 13 *Augustij bij den Hove*
„ *'s Lands van Utrecht verleend, zouden heb-*
„ *ben afiezien, en te renuntiëeren cum expen-*
„ *ſis, en zich aan den wil des Volks te onder-*
„ *werpen;* OP PŒNE VAN GIJZELING TEN
„ HUNNEN KOSTE, *tot tijd en wijle zij aan*
„ *den inhoud dier Inſinuatie zouden hebben*
„ *voldaan*" Van welk beſluit aan de voornoemde *Regenten*, door *twee Deurwaarders*, met

overgifte van een ſimpel affchrift werd kennis gegeven.

Welk eene verbazing dit *Revolutionair gedrag der Municipalen*, zoo *ten opzichte van de Remotie der Regenten*, als *van de door het Hof verleende Interdictie*, bij de *Eerstgenoemden* veroorzaakte. laat zich beter gevoelen dan door ons beſchrijven. Dan, daar (om zoo te ſpreeken) de kogel door de kerk, en de termijn zoo kort geſteld was, dat zij gevaar liepen om door middelen van geweld, niet alleen van hunne Posten, maar ook van hunne vrijheid beroofd, en naar den kerker vervoerd te worden, zoo oordeelden zij het hoognodig, om van het gebeurde aan den *Hove* ſlechts kennisſe te moeten geeven, in de zekere verwachting zijnde, dat de Leden niet onverſchillig denken zouden, over den hoon, hun door het gedrag der *Municipalen* zoo zichtbaar aangedaan: dan, dit kwam al mede verkeerd uit. Het *Hof* oordeelde *deze bloote kennisgeving niet genoegſaam*, *maar dat Regenten zich over het gebeurde* BIJ REQUESTE *hadden behoren aan te melden:* doch toen zulks geſchiedde *met verzoek om voorziening*, bleek weldraa, dat die van den *Hove*, in hunne maniere van denken, ten opzichte van de *Regenten* al mede zeer veranderd waren, dewijl zij het Request *zonder eenige diſpoſitie*

ſitie aan de Regenten terug gaven. Waar uit dezen geredelijk beſluiten moesten, dat 'er bij het *Hof* geene de minste geneigdheid was, om Ambtshalven iets te onderneemen, waar door den verderen voortgang dier feitelijkheden kon worden voorgekomen.

Nu bleef 'er voor de *Regenten*, naa het vruchteloos aanwenden van alle de door ons opgegevene pogingen, niets anders over, dan uit hoofde van het aangrimmende gevaar van Perſoneele Gijzeling, op hunne veiligheid bedacht te zijn, en tot een beſluit te komen, *niet* van zich te onderwerpen aan den wil des Volks; *maar* om te bukken voor het geweld van de meerderheid der Grondvergaderingen, en van hun, die zich betoonden de Uitvoerders te zijn van hunne ſchandelijke bevelen: en het was ingevolge dit beſluit, dat de *Regenten* de beide *Heeren Huismeesteren* verzochten en authoriſeerden, om zich te vervoegen ter *Griffie van den Hove*, en aldaar uit hunnen naam te verklaren: „ *dat zij Com-*
„ *paranten in hunne qualiteit, renuntieerden*
„ *van de tegens de Voorzitters der Grondverga-*
„ *deringen en Stemgerechtigden, in Cas van*
„ *Maintenue voor den Hove geëntameerde Pro-*
„ *çedures, cum expenſis, en zulks ter zaake*
„ *van de aan hun gedaane Inſinuatie. Tegens*
„ *welke gewelddadige handelingen zij Regenten*

„ *de efficaçieuſe voorziening der Juſtitie ver-*
„ *zocht, doch niet geobtineert hadden, en daar-*
„ *om voor het geweld moesten wijken, verzoe-*
„ *kende van deze Verklaring Acte als naar*
„ *gewoonte.*" Dan, deze *Acte* werd aan de Heeren Huismeesteren door die van de Griffie gewijgerd: weshalven zij in de noodzaaklijkheid gebragt werden, om deze navolgende *Acte van Protest* voor Notaris en Getuigen te pasfeeren:
„ Compareerden voor mij H. J VAN LOENEN,
„ Notaris 'sHoofs van Utrecht, reſideerende en
„ aldaar geadmitteerd, en voor de naabenoemde
„ Getuigen: Mr. H. C. SWELLENGREBEL, en
„ Mr. J. BORSKI, Huismeesteren van het Bur-
„ gerweeshuis binnen deze Stad. En verklaar-
„ den van wegens de Regenten van hetzelve
„ Huis: dat aan Hun Regenten, op den 20 *Sep-*
„ *tember* dezes Jaars, was geinſinueerd eene Re-
„ ſolutie van den Raad der Gemeente dezer
„ Stad, waarbij aan Henlieden q. q. was geor-
„ donneerd, van het Appoinctement van Main-
„ tenue, aan dezelve Regenten op den 13 *Au-*
„ *gustij* bij dezen Hove verleend, aftezien, cum
„ expenſis, binnen driemaal 24 uuren op pœne
„ van Gijzeling. — Dat zij Regenten, tegen de-
„ ze gewelddadige handelingen de efficaçieuste
„ voorziening der Juſtitie verzocht, doch niet
„ geobtineerd hebben, en daarom voor het ge-
„ weld

„ weld moeten wijken. — Dat zij Comparan-
„ ten, in hunne qualiteit, diensvolgens in naam,
„ en van wegens de Regenten van het Burger-
„ weeshuis renunçieerden, van de tegen de
„ Voorzitters in de Grondvergaderingen, en Stem-
„ gerechtigden, in Cas van Maintenue, voor de-
„ zen Hove geëntameerde Proçedures, cum ex-
„ penfis. — Verzoekende hiervan Acte.

„ Aldus gepasseert binnen Utrecht, ter præ-
„ sentie van *F. Hekmeijer* Junior; en *J. Pabst*,
„ als getuigen, die de Minute dezer, nevens de
„ Comparanten en mij Notaris mede ondertekend
„ hebben. Het welk ik betuige.

(was getekend) H. J. VAN LOENEN."

welk Protest vervolgens aan den *Raad der Gemeente*, door den Maire EYCK (die aannam dezelve Acte in den Raad te brengen) is geinsinueerd geworden.

Intusschen liet men het aan de zijde van *Heeren Huismeesteren* bij deze *Acte van Protest* niet berusten, toen zij bemerkten, dat de Leden van den *Raad der Gemeente* zich niet alleen bevoegd rekenden, om, *uit krachte van de gedaane Insinuatie*, tot het aanstellen van nieuwe Regenten te proçedeeren; maar dat zij ook onbeschaamd genoeg waren, om de geremoveerde Heeren tot het bijwoonen van de Installatie der

Nieuwe Regenten uit te nodigen: en dus oordeelde de *Heer* VAN SWELLENGREBEL noodzaaklijk, omme als nog aan den Raad te declareeren: „ *dat Hij de Remotie der Regenten* „ *van het Burgerweeshuis niet anders kon blij-* „ *ven beſchouwen, dan als een attentaat op de* „ *Stichting door* EVERT VAN ZOUDENBALCH „ *opgericht, en door ſucceſſive begunſtigers on-* „ *derſteund. Dat Hij daarom zich niet konde* „ *inlaaten in eenige daad tot het daarſtellen* „ *eener Adminiſtratie, welke ondernomen werdt,* „ *tegen de Onſchendbaare Rechten van Eigen-* „ *dom, en de beſchikkingen daar over gemaakt* „ *bij den uiterſten wille van den Stichter: en* „ *derhalven ſtrijdig tegen de eerſte en funda-* „ *menteele Wetten waarop elke Maatſchappij* „ *kan geoordeelt worden gevestigd te zijn: en* „ *derhalven op nieuws te moeten protesteeren* „ *tegen deeze handelwijze, en alle verdere ſchik-* „ *kingen, die aanlopen mogten tegen de intentie* „ *van den Fundateur. De verantwoording der* „ *gevolgen hiervan overlatende voor rekening en* „ *verantwoording van die geenen, welke deze* „ *inbreuk op de algemeene Rechten des Volks,* „ *en der Utrechtſche Burgerij hadden onderno-* „ *men.*" Dan, hoe billijk en rechtmatig deze Mannelijke Verklaring ook zijn mogte, en hoe zeer dezelve eene ſtrekking en oogmerk had, om

als

als nog, de *Municipaalen* tot het ſtaaken van alle verdere gewelddadigheden aan te ſpooren; het deedt hoegenaamd geen nut, dewijl die van het *Gemeentebeſtuur* dat alles in den wind ſlaande, geen zwarigheid maakten, om de door dwang en geweld ledig ſtaande plaatſen, op de wederrechtelijkſte wijze, en ſtrijdig met den uiterſten wille van den Stichter, eerlang met zodanige Perſonen te vervullen, als den *Clubisten* aangenaam en welgevallig waren, onder welken, tot geene geringe verbazing van veelen, zich ook *twee Raaden van het Hof van Juſtitie bevonden*, welken als toen geene zwarigheid maakten, om zich te laaten emplooijeeren tot de waarneeming van een Post, waartoe zij de Wettige Regenten, door het verleenen van een *Mandament van Maintenue*, bevoegd en gerechtigd hadden verklaard, en derhalven zich niet ontzagen, om deel te neemen aan daaden, welke, ondanks al het geroep van Vrijheid, het zij men dezelve *Politiek* of *Revolutionair* gelieſde te noemen, noch bij weldenkende Tijdgenooten, noch bij een rechtſpreekende Nakomelingſchap, den toets eener onzijdige gerechtigheid immer kunnen of zullen doorſtaan, maar integendeel aan beiden tot bewijzen verſtrekken, dat het in die beroerde dagen niet mangelde aan menſchen, die alles

les onderneemen durfden, wanneer het ſlechts dienen kon ter bevrediging van hunne opgeruide Hartstochten, al moest het dan ook geſchieden ten koste van de Eer, en de Natuurlijke Vrijheid van de braafſte Ingezetenen.

*

BIJLAGE C.

Bevattende een beknopt Verhaal van de in het Jaar 1795 *aangerichte Heiligſchennis, door eenige* VRIESSCHE REVOLUTIONAIREN *in de* GROOTE KERK *der Stad* LEEUWARDEN, *gepleegd aan de* GRAFTOMBES, *en de daar onder rustende* AFGESTORVENE LIGCHAAMEN, *van de* VORSTEN *en* VORSTINNEN *uit den Huize van* ORANJE NASSAU, *welken, ſints de oprichting der Republiek, de Stadhouderlijke Waardigheid in Vriesland bekleed hebben.*

Daar wij bij het ſamenſtellen onzes Werks, bij meer dan eene gelegenheid, niet alleen op eene min of meer uitvoerige wijze gewag maakten van de woeste wijze waarop de Revolutie in de *Provincie Vriesland*, door eenige voorheen *Uitgewekenen*, doch met de *Franſche Troupen* terug gekeerde *Vriesſche Revolutionairen*, tot ſtand gebragt en bewerkt is geworden; maar ook, hoe het zich aldaar in laater tijd, met de woelingen der onderling verdeelde Voorſtanders van de Revolutie hebbe toegedragen, derwijze dat

dat de beiden Partijen elkander bij herhaling van den zetel rukten, en de *Raadzaal* met het *Blokhuis* verwisselen deeden; daar heeft het dan ook niet ontbroken aan eenige *Vriesſche Lezers van onze Geſchiedenis*, welken aan ons hunne bevreemding hebben te kennen gegeven, dat wij, ten aanzien van de in het hoofd dezer *Bijlage* opgenoemde *ſchenddaaden*, geen het minste gewag gemaakt hadden. Naauwlijks was het III DEEL onzes Werks de wereld ingetreden, (waarin wij het door veele Clubisten aangericht geweld *in de Domskerk der Stad Utrecht*, en de gepleegde Heiligſchennis *aan de Graftombe van de Gravinne van Solms* vermeld, en zelfs door eene *Kunstplaat* ter beſchouwing gegeven hebben) of men vroeg ons: „ *waarom wij omtrent* „ *het gebeurde in de Groote Kerk te Leeuwaar-* „ *den, niet even dien zelfden voet gehouden* „ *hadden? Hoe gruwelijk het geval in de Doms-* „ *kerk ook zijn moge*, (lazen wij) *en met het* „ *hoogſte recht, in eene naar het leven gete-* „ *kende Afbeelding door U ter beſchouwing is* „ *voorgeſteld geworden; het komt echter in gee-* „ *ne vergelijking met dat, wat 'er omtrent de* „ BEGRAAFPLAATSEN, *en het* STOFFELIJK „ OVERSCHOT DER HEEREN STADHOUDE- „ REN VAN VRIESLAND, EN HUNNE DOOR- „ LUCHTIGE BLOEDVERWANTEN, *te Leeu-*

„ *waar-*

„ *waarden is uitgevoerd; niet zoo zeer door een*
„ *in oproer gebragt zijnde hoop volks van het*
„ *woeste en gemeenſte Gepeupel*, (*zoo als te*
„ *Utrecht het geval ſchijnt geweest te zijn*,)
„ *maar door Lieden*, *die men onder de be-*
„ *ſchaafde Burgers behoorde te rangſchikken;*
„ *en waar bij zelfs Perſonen*, *geëmploieerd in*
„ *'s Lands dienst*, *de ſchandelijkſte Rollen geſpeeld*
„ *hebben; waar uit men kan opmaaken*, *dat het*
„ *geweld*, *zoo al niet* OP SPEÇIAALE ORDER
„ VAN DE NIEUWE REPRÆSENTANTEN,
„ *ten minsten* MET HUNNE GOEDKEURING
„ *is verricht geworden enz.*"

Zeker was ons het gepleegd geweld in de *Groote Kerk* te *Leeuwaarden* niet geheel onbekend gebleven; maar daar wij ten tijde dat wij ons *III Deel* bewerkten, geene kennis droegen *van de zoo even opgenoemde Bijzonderheid*; en in de gedachten verkeerden, dat het gebeurde aldaar, (even als te Utrecht) *door het laagſte graauw*, en *in een kortſtondig oproer* geſchied ware; zoo pasſeerden wij zulks met ſtilzwijgen op dien tijd, van oordeel zijnde, *dat één voorbeeld van meer dan Cannibaalſche woede*, *in het ſchenden van Begraafplaatſen en in het ſtof rustende Doodsbeenderen*, *door een oproerig Canaille*, genoegzaam zijn zoude, om aan elk onzer Lezeren de waarde te doen kennen,

van

van het ijdel gezwets van veelen, betrekkelijk *de voorbeeldige inachtneeming van de Rechten van den Mensch en Burger*, die zij voorgaven, dat ten tijde van de Revolutie beſtendig waren in acht genomen geworden. Dan, daar wij naar aanleiding van de aan ons gedaane vraagen, ons opzettelijk verledigd hebben, om van de waare toedragt dier afgrijsſelijke handelingen; en van de Perſonen die dezelven beſtonden uit te voeren, eenigzints nader onderricht te worden, zoo oordeelden wij onze Lezeren, den uitflag dier naſpeuringen niet te moeten onthouden, maar zulks aan hun door deze *Bijlage* mede te deelen, te meer, dewijl bij de overweging van de diestijds gepleegde gruwelen, aan ons bleek, hoe bedrieglijk de ſnorkende taal van den *Hervormden Predikant* JOHA was, toen Hij, *in kwaliteit van een der 32 Leden van het Committé Revolutionair tot het bewerken der Revolutie*, in de *Leeuwaarder Societeit der Revolutionairen*, (de *Fraterniteit* genoemd) als Orateur, aan de verhitte menigte zich op eenen verleidenden toon aldus hooren liet:

„ Burgers! Een traan van aandoening, een „ traan van dankbaarheid ontrolt mijn oog, nu „ ik U in deze plaats, als mijne Medeburgers, „ als mijne Broederen mag begroeten! — De „ grendels der Heerschzucht, die deze deur voor

„ ons

„ ons had toegefloten, zijn gelukkig verbroken!
„ — Uwen IJver, Uwe Afgevaardigden, die in
„ dezen zoo billijk Uw vertrouwen verdienen,
„ hebben, op de beste wijze, dezen Uwer aller
„ wensch bevoorderd. Doch wij zouden, *Mij-*
„ *ne Broeders!* onwaardig zijn het geluk dat wij
„ heden genieten! Onwaardig zijn de zon der
„ Vrijheid, die door de donkerfte wolken der
„ Heerschzucht doorbreekt, en ons met derzel-
„ ver verkwikkende ftraalen begint te befchijnen;
„ ten zij wij allen ook bezielt zijn met de edel-
„ fte geestdrift, om ons waardiglijk deze onze
„ gelukkiger omftandigheden te gedragen. —
„ Deugd is de eenige grondzuil van den Staat.
„ — Willen wij VRIJ, willen wij GELIJK zijn,
„ dit gezegend doel zullen wij nimmer treffen,
„ ten zij ook Braafheid en Deugd in alle onze
„ bedrijven uitblinkt. — Toont dan, mijne Me-
„ deburgers! dat gij beter zijt, dan Uwe vijan-
„ den van U denken! Alle wraaklust over het
„ voorledene zij uit Uwe harten geheel uitge-
„ rooid! Dat wij alle vrienden zijn! Dat zelfs
„ onze Vijanden Onze Broeders worden! Onze
„ leus zij dan fteeds *Vrijheid* en *Broederfchap!*
„ Doch *Vrijheid* en *Broederfchap* die op *Deugd*
„ en *Braafheid* fteeds gevestigd zij!" — Inde-
daad een bedrieglijke Sijreenenzang, die in de
lucht vervloog, en geene indrukken ten goede

maakte, op de harten van hun tot wien den zoo even genoemden DOMINUS JOHA redenvoerde, dewijl de ondervinding weldra leerde, van welk een alloíj de door hem zoo hoog geroemde gevoelens van *Deugd* en *Vrijheid* bij Hem en veelen zijner Hoorderen was, daar men in *Leeuwaarden* zich niet alleen beijverde, om laage wraak te betonen aan veelen nog in leven zijnde braave Mannen; maar ook *aan de Asſche en de Doodsbeenderen van Doorluchtige dappere Helden*, die ten koste van hun bloed en leven zoo veel toegebragt hadden, tot het verwerven en bevestigen van de *aloude Vriesſche Vrijheid*, zoo als uit het navolgende Verhaal, aan elk onbevooroordeeld Lezer ten duidelijkſten blijken zal.

Hoe zeer het alomme afwerpen en onzichtbaar maaken van alle Wapenſchilden, opgehangen aan de Wanden en Pijlaaren der Kerkgebouwen, of uitgehouwen op de Grafzerken in dezelve liggende, tot eenen der eerſte veranderingen behoorden, die naa de Revolutie werden verordend en ingevoerd, zoo liep het echter te *Leeuwaarden* aan tot den 1 *Augustij* 1795, dat de *Graftombes* en *Wapenkaſſen*, ter Eere en Nagedachtenisſe van de Heeren Stadhouderen van Vriesland in het Choor der Groote Kerke opgericht en ten toon gehangen, onaangeroert in wezen bleven: dan, op den voorzegden dag, begaf zich

den

den *'s Lands Bouwmeester* STAPERT, vergezeld door den *Steenhouwer* FEYENS, en een aantal Werkvolk, op order van het toenmalig Beſtuur, naar het gezegde Kerkgebouw, ten einde alle die zichtbaare Eeretekenen weg te ruimen. Hadden dezen daarmede op eene beſcheidene wijze te werke gegaan, men zou het hebben kunnen aanmerken, als een gevolg van het alomme in den Lande afgekondigd Placaat, waarbij bevolen werd, dat alle *Distinctive Eeretekenen* en *Wapenborden*, alle *Livrijen*, &c. als ſtrijdig en onbeſtaanbaar met de *Gelijkheid* en de *Vrijheid*, moesten weggenomen worden. Dan, dit was hier het geval niet: want naauwlijks waren de gemelde *Bouwmeester* en *Steenhouwer* met hun Volk, voorzien van Hamers, Mookers, Bijlen, en ander Breekgereedſchap, het Kerkgebouw ingetreeden, of het ging van alle kanten op het te gronde werpen der *Wapenkaſſen*, en der daar bij opgehangene *Vaandelen*, door wijlen de HELDHAFTIGE ORANJEVORSTEN, in verſcheidene roemrijke Veldſlagen op de *Spanjaarden* en andere Vijanden van den Staat veroverd, met eene vreesſelijke woede los. Toen moesten het de konstig gebeitelde Graftombes van Marmer en Toetſteen, met geen minder geweld ontgelden, derwijze, dat in weinig uuren, die Praalgevaartens in puin en gruis herſchapen, te gronde la-

gen, behalven de *zwarte Toetſteenen zijdſtukken van de Grootſte Tombe*, welke den algemeenen Roof ontkwamen, dewijl de *beiden Hoofden des Werks*, die fraaije zijdſtukken bijzonder geſchikt keurden, om 'er de *groote Vergaderzaal der Volksrepræſentanten op het Landſchapshuis mede te verçieren*, dezelve gebruikende tot het houwen van eene *nieuwe Schoorſteenmantel* in gemelde Zaal. Een inval, die men te midden van al het ſloopen en vernielen nog al gelukkig kan noemen, dewijl door dezelve ten minſten één gering gedeelte van het Praalgebouw in weezen gebleven is, doch echter groot genoeg, om aan elken rechtſchapen Nederlander, bij het opmerkzaam beſchouwen van die Raadzaal te herinneren, niet alleen *hoe erkentelijk en dankbaar de Voorvaderen zich ten aanziene van deze Grondvesters van 's Lands Vrijheid weleer betoond hadden, door het oprichten van Monumenten van duurzaam Marmer ter hunner Eere;* maar ook, *dat het in* 1795 *onder hunne Nanee-ven niet ontbrak aan Monsters, die ſnood genoeg waren, om door het vernielen derzelver een openlijk bewijs van den ſchandelijkſten hoon aan hunne roemvolle Nagedachtenis aan den dag te leggen.* Hoe dit zij: daar veele handen ſpoedig gedaan werk maakten, zoo was die dag niet ten avond gelopen, of de grond der Hoofd-

ker-

kerk van *Vrieslands* Hoofdſtad, was grootdeels met puin en gruis bedekt, en het Choor in eene akelige Ruïne herſchapen, daar de *Wapenkaſſen*, *Vaandels*, *Standaarden*, *Helmetten*, *Bevelſtaven*, *Zwaarden*, *Handſchoenen*, en andere *Eeretekenen*, met zoo veel roems door de NASSAUSCHE HELDEN gedragen, weldraa onzichtbaar werden, van de ſtukken die door de ſloopers met groot geweld, en met behulp van allerhande Breekgereedſchap, van alle zijden der prachtige Graftombes afgeſlagen werden, waardoor weldra een Puinhoop ter hoogte van eenige voeten geformeert werdt, die grootdeels beſtond uit deerlijk geſchondene Zinnebeelden, verbeeldende de *Godsvrucht*, *Deugd*, *Dapperheid*, en *Heldenmoed*, van die afgeſtorvene Helden, tot wiens onſterffelijke Eer de Graftombes waren opgericht. Spoedig wierdt men nu bedacht, om niet alleen dien gemaakten Puinhoop weg te ruimen, maar ook, om te gelijk de nog eenigermaate gaaf geblevene Beelden te verbrijzelen, en dus doende aan de ontzinde wraak den ruimſten teugel te vieren. Immers bleek dit op den 3 *Augustij* duidelijk, in de handelwijze van den *Steenhouwer* FEYENS, met de kunstig naar het leven gebeitelde Afbeelding van den Vroomen en Dapperen GRAAVE LODEWYK VAN NASSAU, weleer op een der Tombes geplaatst,

dien Held in eene biddende geſtalte, en liggende op de knieën aan den beſchouwer voorſtellende. Want naauwlijks beſpeurende, dat het Beeld bij het nederwerpen was onbeſchadigd gebleven, floeg hij zelve dat kunstgewrocht van een, en liet de ſtukken op een ſlede naar zijn Huis vervoeren, tot geene geringe ergernis van veele braaven die 'er ooggetuigen van waren, en op het zien en hooren van zoo veel euvelmoeds aan kostbaar Marmer, zich van het plengen van gevoelige traanen niet onthouden konden.

Intusſchen bleef onder al dien Kerkroof, het onzind geweld zich op dien dag alleen bij *Toetſteen* en *Marmer* bepaalen! Doch toen naa verloop van 'eenige dagen de Puin weggeruimd, en de grond van het Choor der Kerke effen gemaakt was, derwijze dat 'er geen ſpoor van de Graftombes ware overgebleven, toen moesten het ook de in het ſtof des doods te rusten liggende overblijfſelen, van de *Doorluchtige Bewerkers en Grondleggers van 's Lands Vrijheid, Roem, en Glorie* ontgelden, en dat met zulk eene helſche woede, waarvan men bij de wreedſte Cannibaalen te vergeefsch een voorbeeld zoeken zal, zoo als bij de overweging van de navolgende bijzonderheden, aangaande de wijze waarop die *Heiligſchennis* is uitgevoerd, middagklaar zal blijken.

Naauw-

Naauwlijks was (zoo als wij daar even begonden te zeggen) de puinhoop opgeruimd, en de grond van het Choor der Kerke effen gemaakt, of den aan ons reeds bekend geworden *'s Lands Bouwmeester* STAPERT, begaf zich op den 16 *Augustij*, met eenigen van zijne bedienden, en (zoo als ſtraks blijken zal,) vergezeld door eenige driftige Jacobijnsgezinden, naar het Choor der Kerke, niet om te zien of 'er nog eenige overblijffelen van de *Graftombes* te vernielen waren; maar om de taak van *Doodgravers* uit te voeren, ten dien einde bevelende, om de Doodkisten waarin de Overblijffelen der afgeſtorvene *Vorsten en Vorstinnen van den Huize van Oranje Nasſau* bewaard werden en te rusten lagen, hervoort te brengen, niet alleen om aan de aldaar zijnde *Jacobijnſche ijveraars* gelegenheid te geeven, om aan de zich daarin bevindende Doodsbeenderen eenen ſchandelijken euvelmoed te bedrijven; maar ook, om met het *Tin* en *Lood* der Kisten op eene ongehoorde wijze koophandel te drijven. Naauwlijks waren de Kisten uit de bewaarplaats gehaald, en op den vloer der Kerke neêrgezet, of men brak dezelven open, en ving met de *Aſſche* en *Doodsbeenderen* der Afgeſtorvene Vorsten en Vorstinnen een ſchouwſpel aan, waarvan de herdenking de hairen van elk die menſchelijk denkt, van ſchrik te berge

doet rijzen: want zoodra waren de kisten niet geopend, of zij werden omgekeert, en den grond der kerke bezaaid met een menigte van Doodsbeenderen, die wijd en zijd verſpreid raakten, onder een onzinnig en woest gejuich. Spoedig trapten eenigen van de Bende de *Tinnen en Looden Kisten* in elkander, en bragten dezelven naar de zoogenaamde *Broodkamer*, grenzende aan het Kerkgebouw, met oogmerk om ze aldaar te verſmelten en tot ſtaaven te vormen, met welken afzichtelijken taak zich daarnaa een *Timmerman*, TAKE DRONRYP genaamd, *niet minder dan drie dagen volijverig bezig hieldt*, en welke ſtaaven op order van den meergenoemden *'s Lands Bouwmeester* STAPERT, door eenen zijner Handlangers VAN GORCUM geheten, daarnaa zijn weggehaald en te koop geveild: doch, vermits niemand binnen *Leeuwaarden* die ſtaven kocht, zond men den geroofden buit naar *Holland*, en maakte dezelve aldaar tot gelde, het welk met volle recht een *Bloedprijs* verdiend geheten te worden.

Dan, hoe affchuwelijk dit alles (op zich zelven beſchouwd) ook wezen moge, het is ſlechts een ſtuksken der zaake van de ongehoorde gruwelen, welken bij die gelegenheid, tot ſchande der Menſchheid, *in de Groote Kerk der Stad Leeuwaarden* werden gepleegd aan de wijd en

zijd

zijd verſpreid liggende Doodsbeenderen, en bijzonder aan die van de *Godvruchtige Vorstinne* MARIA LOUISA VAN HESSENCASSEL, *Douariere van wijlen Z. D. H.* JAN WILLEM FRISO, *de Vaderlijke Grootmoeder van* WILLEM DEN VIJFDEN, *Prinſe van Oranje en Naſſau*, wiens ſtoffelijk deel 30 Jaren bevorens, namelijk op den 13 *Junij* 1765, onder het ſtorten van traanen, in de Grafkelder was ter ruste gebragt, *na dat die voorbeeldig Liefdadige en Godvruchtige Vrouwe, voor haaren dood wel uitdrukkelijk begeerd en bevolen had, dat haar Lichaam ongebalſemd moest begraven worden.* Eene begeerte, die wij hier moeten vermelden, dewijl het ſtiptelijk opvolgen van dezelve, na een Tijdverloop van 30 Jaaren, de oorzaak opleverde, dat zekere *Onverlaat*, het gebeente van die Godvruchtige Vorstinne van alle de overige Doodsbeenderen kunnende onderſcheiden, tot zulk eene ontmenschte handelwijze met dezelven vervoerd werdt, waarvan de afgrijſelijkheid in bijzonderheden te vermelden, ons door de Penne geweigerd word, waarom wij ons alleen bepalen, om hier te vermelden: dat de Bende, naa zich op voorzegde manier eenigen tijd vermaakt te hebben, het ſpel moede werdt, en dat als toen, alle de wijd en zijd

verſpreid liggende *Doodsbeenderen*, in eene nabij gelegene Grafkelder zijn geborgen, welks opening daarnaa is toegemetſeld, waarmede het akelig Toneel op dien dag een einde nam. (*)

Op dien dag (zeggen wij) en zoo wij vertrouwen te regt, want de ondervinding leerde, dat

(*) Niemand onzer Lezeren duide het in ons euvel, dat wij bij het vermelden van deze voorbeeldeloos ſnoode Handelwijzen, *met in het ſtof des doods liggende overblijffelen van eene* DOORLUCHTIGE FAMILIE, niet tot alle bijzonderheden daarbij plaats hebbende gehad, nederdaalen. Hoe luttel moeite het ons kosten zoude, om hier op te geeven, *op welk eene gruwelijke wijze men door* WOORDEN *en* DAADEN, *den vinnigſten Haat, tegen de Overblijffelen van de in den Text genoemde Vorſtinne* MARIA LOUISA *blijken deedt, om dat zij de* GROOTMOEDER *van* WILLEM DEN VIJFDEN *was geweest*, wij oordeelden ons echter daar van te moeten onthouden, EENSDEELS, om niet hatelijk te ſchijnen, en ANDERDEELS, om dat het *ſchenden van Graven* en het *ontrusten en mishandelen van Doodsbeenderen*, misdaden zijn, die op het hooren noemen zelfs, elk die eerlijk en menſchelijk denkt met afgrijzen vervuld, voor zulke monsters als zich aan dezelven immer ſchuldig maakten. Misdaden, niet minder affchuwelijk dan de moord, door het *Haagsch Gepeupel* aan de *Gebroeders* DE WITT gepleegd, en die ten bewijze ſtrekken, dat het in 1795, in *Leeuwarden* niet ontbrak aan voorwerpen, die het hun in woede en wraakzucht niet wilden gewonnen geeven.

dat de Hoofdbeleiderên van de reeds gepleegde afſchuwelijke bedrijven, hun werk nog niet voltooid beſchouwende, daartoe den volgenden dag (zijnde den 17 *Auguſtij*) beſtemd hadden, als zijnde de dag, *waarop het Feest ter gedachtenis van het bevorens gebeurde in Vrankrijk op den* 10 *Auguſtij*, *binnen Leeuwaarden op publiek gezach gevierd zoude worden*, om dus doende naar der Plunderaaren meening, aan dat Feest geenen geringen luister bij te zetten, het welk reeds in den vroegen morgen door het losſen des Geſchuts van de Wallen, en het uitſteken der Vlaggen op de Toorens, den Volke was aangekondigd, met bepaling, dat de *Gewapende Burgermacht* tegen den middag in de wapenen moest verſchijnen, ten einde op het Exercitieveld te paradeeren, en voorts eenige manœuvres te verrichten. Eene order, die op zich zelfs aangemerkt niets ongewoons bevatte, en met onverſchilligheid beſchouwd kon worden, bij allen die tot de *Gewapende Burgermacht* geene betrekking hadden: doch die echter bij de voornaamſte Belhamels der gepleegde Heiligſchennisſen in de *Groote Kerk*, als eene gunstige gelegenheid beſchouwd werdt, om hun in het geheim beraamd ontwerp ten uitvoer te brengen, het welk in niets minder beſtond, *dan om alle brandbaare overblijffelen van het Doorluchtig Stam-*

Stamhuis van Oranje Nasſau, *met alle mogelijke Feestgebaaren*, *voor het Front van de Gewapende Burgermacht*, *aan de vlammen op te offeren.* Laaten wij, alvorens deze *Bijlage* te beſluiten, kortelijk opgeven op welk eene wijze zij dat verfoeilijk doel bereikten.

Pas waren in den namiddag alle de Compagnien der *Gewapende Burgermacht* op het Exercitieveld verſchenen en in orde geſchaard, of de Hoofdacteurs van het te verrichtene ſchand-toneel, zonden een ſterk gewapend Detachement Burgers, voorafgegaan door krijgsmuzijk, en vergezeld met een *groote wagen*, en *vier ſleden*, beſpannen met eenige Paarden naar de *Groote Kerk*, alwaar een aantal Werklieden deszelfs komst verbeidden, en naauwlijks was dien ſtoet aldaar aangekomen, of men laadde op de wagen en de ſleden de deerlijk ontramponeerde *Wapenſchilden en derzelver kasſen*, de *Vaandels*, *Standaarden*, *Helmetten*, *Casquetten*, *Zwaarden*, *Bevelſtaaven*, en in het generaal, *alle de brandbaare Ornamenten*, *die boven en in de Graftombes gevonden waren*; voorts *het hout van de Doodkisten*, en ook *een fluweel kleed 't welk de kist van wijlen Prinçeſſe* MARIA LOUIZA *bedekt had*, en vertrok met dien buit van daar naar het *Stadhuis*. Hier maakte de Bende zich ſpoedig meester van alle de in de groote Raadzaal

zaal hangende *Pourtraitten der Heeren Stadhouderen van Vriesland*, als mede *van alle de Vaandelen der oude wettige Schutterij*, en ſmeet het een en ander bij het voorige geroofde. Van het *Stadhuis* zette de woedende Hoop den gang naar het *Prinſenhof*, met oogmerk om ook daar alles wat van dien aart of natuur was weg te ſleepen: dan, hier werden zij in hun voornemen geſtuit, *door eenige aldaar geinkwartierde Franſchen*, die edeldenkend genoeg waren, om aan dezen ontzinden en woedenden hoop, het volvoeren van hun ſchandelijk oogmerk in dat Vorstelijk Gebouw te beletten, waardoor zij genoodzaakt werden om den aftocht met ſchande aan te neemen. — Intuſchen, hoe zeer dat loffelijk gedrag dezer *Franſche krijgslieden* geſchikt was, om de bende tot inkeer te brengen, het bleek echter, dat zij niet afgeſchrikt werden in de volvoering van hun Plan: want nu gingen zij naar het *Landſchapshuis*, zich verbeeldende aldaar nog eenen aanzienelijken buit te kunnen machtig worden: dan ook dit mislukte hun voor het grootſte gedeelte, want eer zij aldaar aankwamen, was alles wat van hunne gading zoude geweest zijn, ter goeder uure voor de roofzucht geborgen geworden, behalven *één Pourtrait*, 't welk was blijven hangen. Evenwel, men wierp

dit

dit mede op de wagen, en nu marcheerde men, naa het bedrijven dier ſchandelijkheden, naar het *Exerçitieveld*, alwaar het Detachement met Militaire Honneurs verwelkoomd, en ſpoedig aanſtalte gemaakt werdt, tot het aanrichten van een ſchouwſpel, dat wij met geen beter naam dan die van een *Spaanſch* AUTA DA FE beſtempelen kunnen. Want naauwlijks was de Train aldaar aangekomen, en de met roof beladene *Wagens* en *Sleden* voor het Front van de *Gewapende Burgermacht* geplaatst, of men wierp het geroofde, met bijvoeging van eenige brandſtoffen, met eene ontzinde woede op een hoop bijeen, en naauwlijks was dit verricht, of een der meest bedrijvige IJveraars, genaamd ADAM FEIT, liep toe, en ſtak het in den brand. Een bedrijf, dat geduurende het opſtijgen der vlammen, met de luidruchtigſte *Hoezeés* werdt toegejuicht, tot alles in Asch en Stof was verteerd geworden, waar naa de geheele *Gewapende Burgermacht*, even of 'er eene groote overwinning door haar bevochten was, onder krijgsmuzijk de Hoofdſtad binnen trok, terwijl 'er in den nacht die op dezen ſchandelijken dag volgde, een Bal op den Schuttersdoelen gegeven werd, waarop deze gewaande Helden zich tot den morgen regt hartelijk verheugden, en al-

alzoo een einde maakten aan een reeks van wanbedrijven, die aan de Hoofdbewerkers, en allen die 'er in minder of meerder maate deel aan genomen hebben, tot een onuitwischbaare ſchande verſtrekken zal, niet alleen bij Tijdgenooten, maar ook bij de laate Nakomelingſchap.

*

BIJLAGE D.

Behelsende eene Opgave van de Wederrechtelijke Handelwijzen in de Jaaren 1796 en 1797, binnen de Stad *Vlisſingen* ondernomen, tegen den *Wel Ed. Geſtr. Heer* ABRAHAM MULLER, weleer *Raad en Schepen der gemelde Stad, mitsgaders Ontfanger van den Tweehonderdſten Penning op de Huizen, Molens, Gors, en Dijkettingen aldaar*, uit hoofde van de tegen Hem gedaane *valſche beſchuldigingen* van eenige Revolutionairen, *als ware Zijn Wel Ed. Geſtr. geweest, eene van de Bewerkers, Begunstigers, Aanvoerders, en dadelijke Deelneemers van en aan de Plunderingen en Geweldenarijen, welken in de Jaaren* 1786—1788, *in de Provincie Zeeland in het generaal, en binnen de Stad Vlisſingen in het bijzonder, zijn aangericht geworden.* —

Het kan (onzes inziens) aan den opmerkzamen Lezer van het *III Deel onzer Geſchiedenis van den Oorlog* (Bladz. 36—42,) niet ontſnapt zijn, dat het bij den aanvang des Jaars 1795, zich met

met de bewerking der Revolutie in de Provincie *Zeeland* op eene geheel andere wijze hebbe toegedragen, dan in alle de overige Gewesten van het Vaderland. Beijverden zich alomme eenige Revolutiegezinden, op de tijding van het naderen der Franſche Legermacht, om de omwenteling van zaaken en de intocht der Franſche Troupen te bevoorderen; en haalde men dezelve alomme in triumph ten Lande binnen; de *Zeeuwen* bleven in dat opzicht over het geheel werkelooze aanſchouwers, hoegenaamd geene pogingen tot dat werk aanwendende, niettegenſtaande de Revolutie in alle de Gewesten volvoerd was, en ondanks de nabijheid der Franſchen, in het overheerde *Land van Cadzant* hen daartoe de ſchoonſte gelegenheid aanboodt. Een gedrag, dat de Franſche Legerhoofden niet weinig bevreemdde, en den Generaal *Michaud*, het bevel voerende over de Franſche Troupen in het overwonnen *Staats Vlaanderen*, op den 27 *Januarij* tot het beſluit dreef, om eene Commisſie naar *Vliſſingen* aftezenden, met ſpeciaale last, om de overgave van geheel *Zeeland* van den als nog aldaar bevelvoerenden Staatſchen Commandant te eisſchen, het welk ten gevolge had, dat de *Staaten van Zeeland*, te dien tijde binnen *Middelburg* vergaderd zijnde, drie Leden uit hunne Vergadering naar *Breskens* zonden,

met authoriſatie om aldaar met gemelde Generaal eene Capitulatie te ſluiten, op al zulke Conditien en Voorwaarden, als wij op de zoo even aangehaalde plaats hebben opgegeven.

Daar dit de waare toedragt van zaaken binnen de *Provincie Zeeland* in die dagen was, en het Zeeuwſche Volk in het verſtandig gedrag der Staaten berustte, zoo geſchiedde de omwenteling aldaar in den beginne op eene zachte en bijna onmerkbaare wijze, waar uit bij veele weldenkende Zeeuwen de hoope geboren werd, dat hun Gewest, in onderſcheiding van andere Provincien, bevrijd zoude blijven voor die geweldige ſchokken, welken over het algemeen door de onzinnige woelingen der Committeês van Opſtand en Revolutie veroorzaakt werden.

Dan, de tijd leerde wel ſpoedig, dat der zodanigen hoop en verwachting ijdel ware, en dat het in *Zeeland* al mede niet ontbrak aan eenige weinigen, die zich jeukerig betoonden, om (in navolging van het geene in andere Gewesten gebeurde) eene algemeene vervolging tegen hunne anders denkende Medeburgeren aan te rigten, vooral wanneer dezen in vroeger jaaren tot de bekleding van eenige Ambten en Bedieningen waren bevoorderd geworden, door hun daar van te ontzetten, en zich zelven daar toe bevoorderd te krijgen: een oogmerk, het welk men over

het

het algemeen oordeelde niet beter te kunnen bereiken, dan met het opdelven en voor den dag brengen van hatelijke beſchuldigingen ten laste dier Amptenaaren, het zij in de uitoeffening hunner Posten, of in andere gevallen (*quaſi*) bedreven, doch welken veelal van dien aart waren, dat zij bij een onzijdig onderzoek den toets der waarheid niet konden doorſtaan, zoo als uit het gebeurde met den Heere MULLER ten duidelijkſten blijken zal.

Hij toch, een Man van aanzienelijken rang en ſtand, geſproten *uit*, en door Huwelijken vermaagſchapt *aan* eenigen van de oudſte en aanzienelijkſte Zeeuwſche Geſlachten; werd naa het eindigen van zijne ſtudien aan de Leijdſche Hoogeſchoole, al ſpoedig bevoorderd tot een Lid der Regeering van zijne Vaderlijke Stad *Vliſſingen*; doch daar Hij bekend ſtondt voor een ongeveinsd en oprecht Liefhebber van de oude Regeerwijze zijnes Vaderlands, viel Hem ten tijde van de Regeeringsverandering in de *Zeeuwſche* Steden het algemeene lot ten deele, daar Hij zich door de Remotie, van zijne *Raadsplaats*, en het daar bij gevoegde *Schepensampt* verlaten zag. Eene Remotie, die zich toen alleen tot die beide Posten bepaalde, en tot het Ampt van *Ontfanger van den Tweehonderdſten Penning op de Huizen enz. gelegd*, niet uitſtrekte, vermits Hij

daar mede op den duur bleef continueeren, tot geen gering genoegen van het grootſte gedeelte zijner Medeburgeren, die cordaat genoeg waren om te erkennen, dat Hij alle mogelijke beſcheidenheid en goedwilligheid in de uitoeffening van dien post aan de Ingezetenen deed blijken, zoo verre zulks eenigzints met inachtneeming van Zijne plichten geſchieden kon.

Dan, hoe groot het getal van de alzoo denkende *Vliſſingſche Burgeren* en *Opgezetenen van het rondom gelegen Land* zijn mogte, het ontbrak echter aldaar niet aan eenige weinigen, die deze Continuatie van den *Ontfanger* MULLER, geweldig in den krop ſtak, en die daarom het opzet namen, om niets onbeproefd te laaten, ten einde aan Hem ook dien Post afhandig te maaken. Alle in het werk geſtelde naſpoorингen, om te ontdekken, of Hij in de waarneeming van dat Ampt zich aan *knevelarijen* ten nadeele van de Ingezetenen, of aan eene *gebrekkelijke Verantwoording der bij Hem ontfangen zijnde Landspenningen* mogt ſchuldig gemaakt hebben, waren vruchteloos bevonden, daar men allerwegen bewijzen van Zijne beſcheidenheid, en eerlijke Adminiſtratie ontdekte, en 'er zich ook niemand opdeed, om zich deswegens over Hem te beklagen: dus wendde men het werk over eenen anderen boeg, door de braave Man

de

de zwartſte misdaad waar mede men iemand bij mooglijkheid beſchuldigen kan, te laste te leggen, namelijk: *dat Hij een Aanſtoker en Bewerker van de Plunderingen in* 1786—1788 *aangericht, ware, en derhalven, niet alleen onwaardig om den Post van* ONTFANGER *te blijven waarneemen, maar ook verdiende om daarover ter verantwoording opgeroepen te worden.* Laten wij nu bezien op welk eene wijze men ter bereiking van dat beraamde doelwit te werke ging.

Het is hier de plaats noch onze bedoeling niet, om over de ſchandelijke Plunderingen en andere gewelddadige bedrijven, in de zoo even genoemde Jaaren in *Zeeland* aangericht, uit te weiden. Tot onuitwischbaare ſchande van allen die 'er deel aan gehad hebben, moet men erkennen, dat 'er op dien tijd door ſommigen op eene gruwelijke wijze is huisgehouden: dan, hoe ſchandelijk het bedrijf der zodanigen ook zijn moge, en hoe zeer al wat eerlijk denkt zulks verfoeid en betreurd; het te laste leggen van die wanbedrijven, aan Lieden die 'er hoegenaamd geen aandeel in genomen hadden, is bij ons niet minder ſnood, vooral wanneer zulks geſchied naa verloop van eenige Jaaren; en zoo als hier het geval was, met een tastbaar oogmerk, om braave Mannén in de ongelukkigſte omſtandigheden te brengen, over gebeurenisſen, die zelfs voor

de werkelijke bedrijvers, door de afkondiging van eene generaale Amnestie, waren uitgewischt geworden. — Daar zijn 'er, welken in het eerſte tijdperk der Revolutie beweerd hebben, dat de zucht tot vervolging over het gebeurde in 1786—1788, in de Provincie *Zeeland*, niet zoo zeer oorſprongelijk te zoeken ware bij de *Zeeuwen* zelve, maar dat die zucht veel meer aldaar ontſtaan zij door de afgrijsſelijke beſchuldigingen, *welken eenige Hollandſche Volksrepræſentanten aan den Raadpenſionaris* VAN DE SPIEGEL *te laste lagen, voor; en naa het tijdſtip, dat zij dien Minister van zijne vrijheid beroofd, en zij zich meester van alle zijne Papieren gemaakt hadden*, onder welken geene van de minſte was: *dat Hij de* HOOFDBELEIDER *dier gruwelen, en de* PROTECTOR *der Plunderaars zoude geweest hebben.* — Aan deze beſchuldigingen, welke zelfs naa het naauwkeurigst onderzoek van den *Profeſſor* VALCKENAAR, (die als Fiscaal over VAN DE SPIEGEL *was aangeſteld*) nimmer zijn bewaarheid geworden; heeft men (volgens hunne gedachten) toe te kennen, *dat de anders, over het geheel genomen, zeer gematigde Zeeuwſche Volksrepræſentanten, door de ſterkſte inſtantien van eenige Revolutionairen, zijn aangeſpoord geworden, om eenen geruimen tijd naa de Revolutie een Commiſſie aan te ſtel-*

ſtellen, aan welke in last gegeven werdt, om onderzoek naar de Bewerkers, Begunſtigers, Aanvoerders, en dadelijke Deelneemers van het gebeurde in 1786—1788 *te doen;* welke Commisſie benoemd zijnde, dan ook niet in gebreke bleef, om op de openlijkſte wijze, (zoo als men zegt) man en maagd uittenoodigen, om haar door het ſuppediteeren van ſtukken, in de uitvoering van dien taak behulpzaam te zijn. — Een maatregel, die buiten alle bedenking *in kalme tijden*, wanneer men de waarheid ten leidsvrouwe genomen had, zijne nuttigheid kon hebben: maar welke *in die dagen van verwarring en verbittering* zeer ſchadelijk moest gerekend worden, dewijl daar door een wijde deur geopend werdt, om onbeſprokene Mannen door valſche verklaringen en logenachtige berichten, aan de Onderzoekers aan te brengen, ten einde door dezen als eerloze Oproermakers aan de kaak geſteld, en in hunne Eer en Reputatie benadeeld te worden.

Hoe dit zij, aan dezen maatregel heeft ook den Heere MULLER het hem aangedaane onrecht, en de ontzetting van zijnen met roem bekleedden Post als ONTFANGER te wijten, dewijl 'er al ſpoedig naa de oproeping menſchen gevonden werden, boosaartig genoeg, om Hem bij de *Commisſie van Onderzoek* te denonçeeren,

als iemand die zich aan de grootſte misdaaden had ſchuldig gemaakt, al het welke bij de Commisſie zoo gewichtig geoordeeld werdt, dat zij den Beſchuldigden opriep, om Hem op 22 *Interrogatorien* of *Vraagpunten*, getrokken uit hunne Verklaringen, te hooren, waar van men de ſtrekking en waardije berekenen kan, uit de *Reſponſiven*, die door de Geaccuſeerde op dezelve gegeven zijn geworden. Luidende als volgt:

Art. 1.

ABRAHAM MULLER, 54 Jaar, Med. Doctor, te Vliſſingen.

2.

Neen.

3.

Heeft geen zwarigheid gemaakt, op het Declaratoir van den Bode *Burgerhoff*, met hem naar den Burger *van Sonsbeek* te gaan: en daar hij hoorde, dat gemelde *van Sonsbeek* gerequireerd werdt, Hem zulks heeft aan-

Art. 1.

Des Gerequireerdens Naam, Ouderdom, Stijl, Bedrijf, en Woonplaats?

2.

Of hij Gerequireerde de verdagte Burgers ten tijde der Plundering na het Stadhuis in arrest heeft gebragt?

3.

Of Hij Gerequireerde niet de Burger *van Sonsbeek* van zijn huis heeft gehaald; en aan zijne Vrouwe heeft bezworen, zoo waar als 'er een God in den Hemel leeft, dat 'er geen leed aan haar Man zoude geſchieden, inge-

val

aangeraden, en zijn leven (indien gemelde *van Sonsbeek* leed mogt worden aangedaan, voor hem veijl te hebben.

4.
Ontkent zulks.

5.
Kan zulks zich niet rapelleeren.

6.
Cesſat.

7.
Cesſat.

8.
Het 1e. art. Neen.
Het 2e. Cesſat.

val haaren gemelden Man met Hem medeging, en dat Hij voor alle ſchade en Plundering repondeerde?

4.
Of Hij Gerequireerde door de Stads Bode niet heeft laaten citeeren op het Stadhuis *H. Brouwer.*

5.
Of dezelve *H. Brouwer* niet op het Stadhuis gekomen is, en in de Raadzaal heeft binnen geſtaan?

6.
Om wat reden Hij die heeft laaten citeeren?

7.
Wat *H. Brouwer* in de Raadzaal heeft gedaan?

8.
Of hij Gerequireerde niet aan het huis van den Burger *B. Albrechts* is geweest, om hem in arrest te brengen? en of hij toen niet bij zich

had een perſoon van *Middelburg*, zijnde een Molenaarsknecht, welke een lijst in handen had, waarop hij aanteekende, wie 'er moesten geplunderd worden?

9.

Is een almachtig groote leugen.

9.

Of Hij Gerequireerde niet is gekomen met een Deputatie uit de Plunderaars, beſtaande voornamelijk uit de beiden *Springs*, en *W. Caffé*, ten Stadhuize in de kamer alwaar de Patriotſche Burgers in arrest zaten?

10.

Weet 'er niets af.

10.

Of Hij, daar gekomen zijnde, aan de Gedeputeerden uit de Plunderaars, de gearreſteerde Burgers niet heeft vertoond, zeggende: *Wat wilt gij nu dat wij 'er mede zullen doen?*

11.

Ceſſat.

11.

Of daarop *W. Caffé* niet heeft gezegd: *Al wat Patriot is, moet voor 5 uuren de Stad uit?*

12.

12.

12.

Ceſat.

12.

Of *Pieter Brand*, welke ook bij de deputatie was, daarop niet gezegd heeft: *Dat moet gij voor ons overlaten?*

13.

Neen.

13.

Of hij Gerequireerde de gearreſteerde Burgers niet heeft gedreigd, dat zij alleen de Stad zouden moeten verlaten, indien zij niet den Eed deden, dat zij 's Lands oude Conſtitutie, en de Rechten van Z. H., overeenkomstig de Reſolutien van 1747, 1751, en 1766 ten allen tijde zouden handhaven, zonder hun ooit te bemoeijen in geſprekken of bijeenkomsten, ſtrijdig tegen de tegenwoordige order van zaaken?

14.

Zegt, zich nimmer met de Plunderaars te hebben ingelaaten.

14.

Of hij Gerequireerde niet tegen een hoop Plunderaars, op de Oostzijde zich bevindende, heeft gezegd: *Jongens! zult gij mij bijſtaan?* Dat daarop

15.

toen

toen de Plunderaars antwoordde *Jaa*, Hij niet tegen hun zeide: *dan moeten wij bij Freijtag gaan?* Of Hij daarop niet naar gemelde *Freijtag* is gegaan met voornoemde Troup Plunderaars, welken daarop het huis van *Freijtag* hebben geplunderd?

15.

Neen.

15.

Of hij Gerequireerde niet moet bekennen, door het vorenstaande, een van de Bewerkers van 't gepleegde Geweld en Gruweldaden is geweest?

16.

Zegt: Ik heb geene Compliçes gehad, en nooit met iemand gecorrespondeerd.

16.

Wie zijne Compliçes waren in het beramen van de Plundering?

17.

Betuigd niets daar van te weeten.

17.

Of hij Gerequireerde dat uit eigen Motiven heeft gedaan? of hij daartoe van hoger hand, of door iemand anders daartoe is aangezogt?

18.

Cessat.

18.

Zoo jaa? door wie?

19.

19.

19.

Neen.

19.

Of hij niet ten Stadhuize ontboden heeft den Landman *Bakker* op de Koudekerke?

20.

Ignorant.

20.

Wat gemelde *Jan Bakker* ten Stadhuize moest doen?

21.

Ontkent zulks volſtrekt.

21.

Of hij Gerequireerde niet moet bekennen eene plunderlijst te hebben gegeven aan *Hendrik de Lange*, en hem zekere ſom gelds gegeven te hebben om te plunderen, ſtaande op die lijst den Bakker *Aalbrechtſen*.

22.

Niets.

22.

Of hem Gerequireerde nog iets kennelijk is?

Of het *Committe van Onderzoek*, naa het aflopen van dit Verhoor, (waaruit de valschheid en onwaarheid der aangetijgde beſchuldigingen duidelijk bleek) het pleit voor voldongen gehouden hebbe; dan wel, of 'er bijzondere redenen bij hun voorhanden waren, waarom zij in het vervolg *den Heere* MULLER en *zijne Beſchuldi-*

digers niet tegen elkander confronteerden, dewijl den Eerstgenoemden alles ontkend had; is moeijelijk te raamen: maar zoo veel is zeker, dat de zaak naa verloop van eenige maanden ter kennisse *van het Uitvoerend Departement des Provinciaalen Raads van Zeeland* gebragt zijnde, (zekerlijk met oogmerk om aldaar de Remotie van den beschuldigden ONTFANGER te bewerken,) zulks ten gevolge had, dat 'er bij den *Raad der Stad Vlissingen*, op den 2 *Augustij* 1797, deze navolgende Resolutie genomen en aan de Geaccuseerde werdt ter hand gesteld:

PRO CIVITATE.

GELIJKHEID, VRIJHEID, BROEDERSCHAP.

Extract uit de Resolutien ten Raade der Stad Vlissingen.

Woensdag den 2 Augustij 1797. het derde Jaar der Bataafsche Vrijheid.

„ Bij resumtie gedelibereerd zijnde op de Re-
„ solutie der Volksvertegenwoordigers van den 7
„ *Maart* 1797, is naa ingenomen advis van het
„ Committé van Onderzoek, goedgevonden en
„ verstaan: de Burger ABRAHAM MULLER
„ ken-

„ kennis te geeven, dat Hij op de Alphabeti-
„ sche naamlijst der Begunstigers, Bewerkers,
„ Aanvoerers en Active Deelneemers *van*, en
„ *aan* de Plunderingen en Geweldenarijen van
„ den Jaaren 1786—1788 is geplaatst, en tevens
„ te injungeeren, gelijk geïnjungeerd word bij
„ dezen, om zich binnen den tijd van drie maan-
„ den, naa dato dezes behoorlijk, en ten genoe-
„ ge van deze Vergadering te justificeeren van
„ dat geen, waar mede Hij bij het Rapport
„ van de Commisfie tot Onderzoek naa de Be-
„ werkers, Begunstigers, Aanvoerders en dade-
„ lijke Deelneemers, *van* en *aan* de Plunde-
„ ringen en Geweldenaarijen van de Jaaren
„ 1786—1788 is bezwaard: wordende hij bij
„ faute van dien, nu voor als dan, verklaard
„ van zodanig ampt of bedieningen, als dezelve
„ thans bezit, te wezen vervallen. En zal Ex-
„ tract dezes aan den voornoemden Burger wor-
„ den afgegeven."

Accordeert met voorschr. Resolutie,

(getekend) J. C. BAERTEN.

Eene Resolutie, die vijf dagen daarnaa, door een soortgelijk besluit van *het Uitvoerend Departement des Provincialen Raads van Zeeland* gevolgd werdt, het welk den Heere MULLER be-

besluiten deedt, om in een ter zaake dienend Adres, aan het voornoemd Departement gericht, zich van dien last te kwijten, op de navolgende wijze: (*)

Aan het Uitvoerend Departement des Provinciaalen Raads van Zeeland.

„ Ulieder Resolutie van den 7 *Augustij* laatst-
„ leden, bij mij in kwaliteit als Ontfanger van
„ de CC Penning op de Huizen, Molens, Gors-
„ en Dijk-ettingen, ontvangen zijnde, inhouden-
„ de aanschrijving, om mij binnen drie Maanden
„ na den ontfangst derzelver, ten genoegen van
„ Ulieden te disculpeeren van dat geen, waar
„ mede ik bij het Rapport der Commissie tot
„ Onderzoek naa de Bewerkers, Begunstigers,
„ Aanvoerders, en dadelijke Deelneemers, *van*
„ en *aan* de Plunderingen en Geweldenaarijen
„ van

(*) Wij plaatsen dit Adres hier in zijn geheel, EENSDEELS om dat hetzelve ons bekend maakt, niet alleen met de Verklaringen ten laste van den Heer MULLER; maar ook met de Personen, welken die Verklaringen hebben gepasseert, waaronder Lieden gevonden worden van wien men zulks nimmer zoude verwachten: en ANDERDEELS, omdat in hetzelve, de Responsiven in het Verhoor gegeven, volledig gejustificeert worden.

„ van de Jaaren 1786—1788, beſchuldigd ge-
„ worden ben, op pœne daar bij vermeld, zal
„ de Ondergetekende ter handhaving van zijne
„ gekrenkte Eer, door dezen zeer gaarne voldoen.
„ Nieuwsgierig zijnde om de beſchuldigingen
„ te weeten, heb ik mij ter obtineering van de-
„ zelve aan de Provinciaale Griffie geaddresſeert,
„ welke Poincten van beſchuldigingen met de
„ annexe Interrogatorien mij in de gepasſeerde
„ week zijn geworden. — Met bedaardheid heb
„ ik dezelve gelezen, en bij overweging van de-
„ zelve, vermeene ik duidelijk te bemerken,
„ dat eene nijdige en boosaartige hoop voorge-
„ nomen heeft, mij eene onaangenaame part te
„ ſpeelen. — Of Eigenbaat of Vervolgzucht
„ daarvan de reden is, hieromtrent verkieze ik
„ voor als nog mijn oordeel op te ſchorten.
„ Ten aanzien van de Poincten zelve, die ter
„ mijner beſchuldiging daar geſteld worden, had
„ ik nimmer kunnen denken, *dat men met wel*
„ *te doen, zoo ondankbaar zoude kunnen be-*
„ *loond worden: en daarenboven was het doen-*
„ *lijk mij in Rampen te brengen.* Dit is zoo
„ onbegrijpelijk als of men zwart voor wit wil-
„ de doen doorgaan. — Intuſſchen blijven mijne
„ gevoelens onveranderlijk, en op dien grond
„ zal ik nooit berouw hebben van wél gedaan
„ te hebben. Het gedrag van anderen laat ik

„ voor hunne rekening. Eene aaneenſchakeling
„ van Leugen en Lastertaal, maakt voorts het
„ verdere gedeelte der tegen mij ingebragte be-
„ ſchuldigingen uit.

„ Dan, hoe onaangenaam deze onrechtvaardi-
„ ge behandeling mij ook treft, ik gevoele ech-
„ ter ter mijner geruſtſtelling die alles voldoen-
„ de gewaarwording, die bij de overtuiging van
„ braave en goede inzichten, en de goedkeuring
„ van Verſtandigen, reden genoeg opleveren, om
„ met onverſchilligheid en verachting op de
„ mishandelingen van dwazen neder te zien. Of
„ zal men de zwakheid van zulke Adamskinderen
„ erkennen, dan krijgt men met hen medelijden;
„ en alle wenſchen ſtrekken zich daar heenen,
„ om die Booswichten van hunne ziekte te ge-
„ nezen. — *Medicus Medice Loquitur.*

„ Ter zaake. — De Burgers ROSEVELT
„ CATEAU en HUËT (*) verklaren: „ *Dat*
„ MUL-

(*) De Eerſte heeft zich als Repræſentant des Bataaf-ſchen Volks, in meer dan een geval, doen kennen als een driftig en heethoofdig Revolutionair: weshalven men zich over zijn gedrag omtrent de Heer MULLER niet behoefd te verwonderen. Dan, dat de Heer HUËT, te dien tijde *Predikant in de Waalſche Gemeente*, als beſchuldiger optrad, en een verklaring aflegde wegens een geſprek *waarbij* HIJ *zoo min als* ROSEVELT CATTEAU *tegenwoordig was geweest*, baard meer opzien. Welk een

naam

„ MULLER *heeft gezegd tegen de Burgeres*
„ *van Sonsbeek, dat zoo haar Man, met hem*
„ *naar het Stadhuis wilde gaan, hij haar be-*
„ *zwoer, dat 'er noch nadeel aan haare Goe-*
„ *deren noch aan den Perſoon van haaren Man*
„ *zoude geſchieden.*" Ter beantwoording van
„ deze beſchuldiging refereere ik mij kortheids-
„ halve, *aan mijne Reſponſie van het Derde*
„ *Artijkel der Interrogatorien* (zie hetzelve
„ hier voren). Alleen merk ik hier aan, dat
„ voorzegde Burgers dit van *Jan* of *Piet* moe-
„ ten gehoord hebben, alzoo mij niet bewust
„ is, *dat ten tijde toen ik den Heer* VAN
„ SONSBEEK *en* ZIJNE VROUW, *ten huize*
„ *van den Heer* GRADMAN *geſproken hebbe,*
„ *hen beiden aldaar gezien te hebben.* Meer-
„ dere reflexien zal ik paſſeeren. Mijn gedrag
„ jegens den Heer VAN SONSBEEK is onberis-
„ pelijk! — Voor Hem heb ik getoond mijn
„ leven veijl te hebben. Daarenboven heb ik
„ de Gewapende Burgers en Militairen, de be-
„ waring van zijn Huis en Goederen voor Roof
„ en Plundering aanbevolen. — Hebben dezen

„ zulks

naam moet men aan zulk een gedrag geeven, wanneer men het bij een Bedienaar van den Godsdienst aantreft? Wij laaten de beantwoording aan elken Vriend van waarheid gerustelijk over.

„ zulks niet kunnen beletten; ik vermeen echter aan mijne verplichting voldaan te hebben. „ *Ultra posse nemo Obligatur.*

„ De Burger JOHAN DE VEY, zegt: *in zijn* „ *Echt en zoo nauwkeurig mogelijk verhaal*, „ onder anderen, *dat Doctor* A. MULLER *en* „ P. JACOB CLYVER, *circa 5 a 6 uuren Zon-* „ *dags ons ontslaande zoo zij voorgaven uit* „ *ons arrest, met bijvoeging, dat de geenen die* „ *hier bleven hun leven zouden zeker zijn,* „ *maar dat zij niet instonden voor die geenen,* „ *welken zich naar hunne geplunderde Huizen* „ *begaven, dewijl het Gemeen de bovengemelde* „ *bedreiging hadt gedaan.* Ik kan heilig declareeren, *het thans de eerste reize is, te hooren, dat* J. DE VEY *of andere Burgers op* „ *het Stadhuis zijn gearresteerd geweest. Ge-* „ *lijk ik mede betuige niet te weeten, welke* „ *redenen 'er geweest zijn, om eenige Burgers* „ *op het Stadhuis te requireeren, en die te* „ *laaten ophalen. Maar zeker weet ik, dat de* „ *Bode Burgerhoff mij gezegd heeft, daartoe* „ *order te hebben. Doch van wien hij die* „ *ontfangen heeft, is mij tot heden onbekend.* „ Gelijk ik mede desavoueere *het geen dien* „ *Burger zegt, dat ik hem uit zijn arrest* „ *zoude ontslagen hebben. De Man bedoogd door* „ *zijn Echt verhaal mogelijk hem te vergeeren:*

„ *ren : maar , daar ik voor mij zelve geene*
„ *aggraveering in dezen vinde , vermeen ik ,*
„ *hij beter zou gedaan hebben met zijn Stuk*
„ *(waarin noch ſlot noch ſamenhang te vinden*
„ *is) t'huis te blijven. Intusſchen is het mij*
„ *genoeg , dien Burger van nader bij te hebben*
„ *leeren kennen.*

„ HENDRIK DE LANGE verklaart , geduu-
„ rende de Plundering te Vlisſingen , door Dr.
„ ABRAHAM MULLER een Plunderlijst gege-
„ ven te zijn , en daarvoor eenig geld tot belo-
„ ning gekregen te hebben : als ook , dat hij uit
„ dezelve lijst aan den Bakker AALBRECHTS
„ getoond had , dat Hij daarop genoteerd
„ ſtond , &c. *Deze Verklaring is van zoo eene*
„ *ſletriſeerende en injurieuſe geaartheid , dat*
„ *men nimmer in ſtaat is , om dezelve* AD SUF-
„ FICIENTIAM JURIS *te kunnen probeeren.*
„ *Intusſchen kan ik voor God , en de Natie ver-*
„ *klaren , zoodanig eene Lijst ooit gezien of ge-*
„ *had te hebben , en dus vervalt ook de aantij-*
„ *ging , dat ik dien Lasteraar en Eerrover*
„ *eenig geld tot beloning zoude gegeven hebben.*
„ *En het is om die reden , dat ik mij verplicht*
„ *rekene , om ter herſtelling van mijne Eer ,*
„ *die mij dierbarer is dan het leven , op de*
„ *voldoenendſte reparatie te inſteeren , waarom*

„ *ik bij dezen proponeere, dat deze zaak aan*
„ *een Gerechtelijk Onderzoek mag worden ge-*
„ *demandeert. Zijnde ik bereid, om mij ten*
„ *allen tijde te ſisteeren ter plaatſe, waar men*
„ *zal goedvinden mij ter verantwoording te*
„ *requireeren. Verzoekende op gelijke manier*
„ *van den Blaam in het 5 en 6 der Punten*
„ *van Beſchuldigingen onthoven te worden.*

„ *Het kan mij voorts ook niet anders dan*
„ *tot een groote grief verſtrekken, dat zonder*
„ *dat de tegen mij ingebragte beſchuldigingen*
„ *bewezen zijn, en zelfs zonder voorafgaand*
„ *Rechterlijk Onderzoek en Deciſie, mijnen naam*
„ *geplaatst te zien op de gedrukte Alphabeti-*
„ *ſche alom gedivulgeerde Plunderlijst, als wa-*
„ *re ik een Bewerker en Begunstiger derzelver.*
„ *Dan, ik vertrouw dat naa deze gegevene*
„ *Declaratie zodanige ſpoedige voorziening zal*
„ *gedaan worden, als Gijlieden zult oordeelen*
„ *te behoren.*

„ Volkomen overtuigd van mijne onſchuld,
„ eindige ik met de woorden van eenen Fran-
„ ſchen Schrijver: *Je ſuis entré dans moi mê-*
„ *me, J'ai ſondé ma conſcience: elle me dit que*
„ *J'ai bien fait, elle me dit que dans pareil*
„ *Cas il faudroit encore agir de même.*

„ Hier mede zoo ik vertrouwe, aan Ulieder

„ Re-

„ Reſolutie voldaan te hebben, blijve Ulieder
„ Medeburger

(getekend) ABRAHAM MULLER."

Vliſſingen den 3 November 1797.

Op deze wijze vermeende de Heer MULLER aan den inhoud der Reſolutie van den 2 *Auguſtij*, ten overvloede voldaan te hebben; en daar Hij een gelijkluidend Adres aan den *Raad der Stad Vliſſingen* had ingeleverd, zoo flatteerde Hij zich met de hoope, dat wanneer men, overeenkomstig zijn verzoek, de zaak op eene Rechterlijke wijze onderzoeken wilde, dat hem als dan de geëischte Satisfactie en Reparatie van zijne geſchondene Eer niet ontgaan zoude. Dan, de uitkomst leerde weldraa, dat men dien billijken weg niet verkoos te bewandelen. Want men ſloeg noch bij het *Uitvoerend Departement des Provinciaalen Raads*, noch bij het *Stedelijk Beſtuur van Vliſſingen* op de beide ingeleverde Adresſen eenige de minste acht, zoo als op den 2 *December* duidelijk bleek, toen het zoo even-genoemd Stedelijk Beſtuur dit volgend beſluit nam, en aan den Heere MULLER deedt toekomen. „ *Is, gehoord zijnde het Rapport van* „ *het Committé van Onderzoek, goedgevonden* „ *en verſtaan, den Burger* ABRAHAM MUL-

„ LER *vervallen te verklaren van de Posten en* „ *Bedieningen, welke Hij van Stadswegen be-* „ *kleed.*" Een beſluit, wel in weinig woorden beſtaande, doch uitvoerig genoeg, om uit hetzelve de waare oorzaak te ontdekken, waarom al dien omſlag gemaakt was, die toch nergens anders in beſtond, dan in een boos opzet, om door middel van tastbaare Logentaal, en valſche Verklaringen wegens nimmer gebeurde daadzaaken, een braaf Man, niet alleen van zijne wettig verkregene en met roem waargenomene Posten te removeeren; maar Hem ook bovendien, om dat bedrijf een glimp te geeven, zoo het mogelijk ware, van zijne Eer en Reputatie te beroven. — Dat wij dus ſprekende, niets anders dan de waarheid zeggen, zal onzes inziens niemand kunnen betwijffelen, wanneer wij ten ſlotte van dit verhaal hier nog bijvoegen, dat toen de Heer MULLER, naa het ontfangen van het zoo even opgegeven beſluit van den *Raad der Stad Vliſſingen*, zich des beklaagde bij den *Provinciaalen Raad van Zeeland*, en op nieuw op een Rechterlijk onderzoek van zijn gehouden Gedrag, en Reparatie van zijne geſchondene Eer inſteerde; ook dat Collegie zich zijner belangen in het geheel niet aantrok, maar zijn Request aan een zijde lag. Eene handelwijze waaruit duidelijk bleek, dat men het onderzoek niet begeer-

geerde, en het welk ook de oorzaak heeft opgeleverd, dat den Heere MULLER niet alleen zijn *Vaderlijke Stad Vlisſingen*, maar ook geheel *Zeeland* verliet, zijne woonplaats te *Amſterdam* neemende, alwaar Hij in zijne klimmende Jaaren geene geringe vergoeding voor het Hem aangedaane leed, in de Hoogachting van veele welmeenende Vrienden ondervinden mag, terwijl Hij zich op den duur bezig houd met de beoefening der nuttigſte Weetenſchappen, en met de loffelijke opvoeding van zijnen eenigen en onmondigen Zoon, ten einde dezen, langs dien weg tot eer van God en het Vaderland, en tot een nuttig lid van de Burgermaatſchappij te vormen.

*

BIJLAGE E.

Behelsende een Verhaal van de Vervolgingen, den Rotterdamschen Burger en Boekhandelaar NICOLAAS CORNEL aangedaan, door de in het Jaar 1798 in functie zijnde Municipaliteit dier Stad. Dienende voornamenlijk ter justificatie van het door ons beweerde, opzichtelijk het zelfs Loffelijk en Cordaat bestaan van den *Generaal* DAANDELS, in de uitoëndrijving en vernietiging van het Revolutionair Schrikbewind, op den 12 Junij des genoemden Jaars.

Is 'er eene Stad in *Holland*, waarin een aantal doldriftige Jacobijnsgezinde Clubisten, onder het masker van *Vrijheid* en *Broederschap*, bij herhaling de schandelijkste Toneelen van geweld en willekeur hebben ten toon gesteld, het is buiten alle bedenking de aanzienelijke en vermaarde Koopstad *Rotterdam:* en dit zoo zijnde, gelijk wij op onderscheidene plaatsen in onze *Geschiedenis van den Oorlog*, door een reeks van onlochenbaare daadzaaken bewezen hebben, wie zal het dan bevreemden, wanneer wij zeggen,

gen, dat wij het aldaar, bij eenigen van die IJveraars wel zeer bedorven hadden, toen wij in het VI DEEL van onze *Geſchiedenis van den Oorlog*, de *invoering*, *bedrijven*, en *plotſelinge val van het ondeugend Schrikbewind*, dat in de zes eerſte maanden des Jaars 1798 zoo gruwelijk gewoed heeft, aan onze Lezeren onder het oog gebragt hadden? Naauwlijks was dat Deel de wereld ingetreden, of wij ontfingen uit die Stad eenen *naamlozen* brief, in welken den Schrijver uit naam van eenigen ſprak, waarin men ons niet alleen wel duchtig over den hekel haalde, om dat wij niet geſchroomd hadden, het Loffelijk en Cordaat gedrag van den *Generaal* DAANDELS, op den 22 *Junij*, in de uiteendrijving en vernietiging van het Schrikbewind, als eene edele daad, den vereischten lof waardig te keuren; maar waarin men daarenboven de onbeſchaamdheid zoo verre dreef, om te beweeren, dat het bedrijf van DAANDELS veroorzaakt had, dat het Vaderland verſtoken gebleven was van die Voordeelen, welken voor hetzelve uit de *Conſtitutie van den* 23 *April* te verwachten waren. Terwijl men bij die gelegenheid niet verzuimde om het gedrag der *Rotterdamſche Municipalen* in die beroerde dagen, als een uitmuntend model voor alle andere Steden, ten hoogſten toppunt op te vijzelen, als gebazeerd op de *onver-*

an-

anderlijke Rechten van den Mensch en Burger, en ſtrookende met de echte beginſelen van waare *Vrijheid*, *Gelijkheid*, en *Broederſchap* voor te ſtellen.

Daar wij bij mangel van naamtekening aan den voet van dat dweepziek geſchrijf, ons te dien tijde niet verledigen wilden om deze *Bedillers van onzen arbeid*, en *Verdedigers van de ſlechtſte zaak des werelds* te logenſtraffen, en onze gevoelens over het gebeurde op den 22 *Junij* 1798 nader te ſtaaven, oordeelden wij het thans niet ongepast te zijn, om door het vermelden van ſlechts één voorbeeld, de ongerijmdheid van der zodanigen ſnorkerijen aan te toonen, waaruit ten duidelijkſten conſteert, dat de *Rotterdamſche Municipaliteit*, die in het Jaar 1798, ten tijde van het Schrikbewind den ſcepter zwaaide, (althans de meerderheid van dezelve,) zich zodanige willekeurige handelwijzen veroorlooven durfde, die met alle denkbeelden van Burgerlijke Vrijheid ten eenenmaale ſtrijdig moeten geoordeeld worden: en niet alleen dit, maar dat zij ook bij die gelegenheid, ondanks hun geroep van *Broederſchap*, hunnen ziedenden haat tegen hunne anders denkende Medeburgeren op de duidelijkſte wijze ten toon ſpreidden. Het geval, dat wij dus ſpreekende op het oog hebben, is de despotieke mishandeling, welke den *Boekhan-*

de-

delaar CORNEL, geduurende de zes eerſte maanden des Jaars 1798, heeft moeten ondergaan, ter zaake van één door Hem in 1797 uitgegeven Afbeelding van den onſterfelijken Prins FREDRIK VAN ORANJE, toen *Keizerlijk Veldmaarſchalk*, in zoo verre zelfs, dat men Hem niet alleen *voor eenen onbepaalden tijd* het drijven van zijnen Handel belette; maar dat men zich ook meester maakte van zijn Schuldboek, *om door dien weg de naamen der Koopers van dat Pourtrait op te ſpeuren, met oogmerk, om voor zoo verre zij eenigen Post in dienst van Land of Stad bekleden mogten, hun om die daad van hun beſtaan te ontzetten.* — Laaten wij zoo beknopt mogelijk, nu bezien, op welk eene wijze zich dat geval hebbe toegedragen.

Zoo als wij daar even reeds begonden te zeggen, had de Heer CORNEL in 't Jaar 1797 bij Inteekening ruim 2000 Exemplaaren eener Afbeelding van dien verdienstvollen Vorst afgeleverd, en volgens de Conditie, de kopere Plaat doen verbreken, toen hij in de Maand *November* 1797 vernam, dat men op zijnen naam met een nagemaakt Pourtrait omliep: waarom Hij te raade werd, om het Publiek door eene Advertentie in de Courant van dat bedrog te adverteeren. Dan, wat gebeurt 'er? Naauwlijks hadden de Municipaalen 's Mans Advertentie gelezen,

zen, of zij deden hem door een Stadsbode op het Raadhuis ontbieden, waar aan Hij oogenblikkelijk voldeed, en in den Raad binnen geſtaan zijnde, op deze navolgende wijze, door den toenmaligen Præſident J. F. LANGESTRAAT, ondervraagd werdt. (*)

1.

Ik kenne geen gevloekt Oranjehuis, en heb *dat* Pourtrait nooit uitgegeeven, maar wel het Pourtrait van PRINSE FREDRIK.

1.

Hebt gij ook het echte Pourtrait van de Zoon van het gevloekt en verderffelijk Huis van Oranje uitgegeeven?

2.

Jaa.

2.

Hebt gij ook kennis aan deze Advertentie?

3.

Niemand, dan alleen ik mij zelven. Ik behoefde dat ook niet aan iemand te vragen, maar keurde zulks noodzaaklijk.

3.

Wie heeft u daar order toe gegeeven?

4.

(*) Wij plaatſen dit ſingulier Verhoor hier in zijn geheel, omdat men daarin de geest van de Vergadering en de zielsgeſteldheid van den Voorzitter duidelijk ontdekken kan.

4.

Ik heb wel het originneel Pourtrait van PRINS FREDRIK, maar niet van WILLEM GEORGE ERFPRINS.

5.

Ik betuig als nog 'er geen kwaad in te zien, en zou ten allen tijde zoo eene Advertentie durven plaatsen.

6.

Ik vinde mijn gezegde niet brutaal, maar antwoord u als een vrij Burger op uwe vraagen: wanneer ik dat niet mag doen, zal ik zwijgen.

7.

Jaa.

4.

Gij moet zeker het echte Pourtrait van de Zoon uit dat verdorffelijk Huis hebben, anders zoud gij niet adverteeren kunnen dat het valsch is?

5.

Gij zijt een verderffelijk mensch. Een aanhanger van Oranje en deszelfs Gespuis. Wat belet ons, dat wij U hier houden, of de Stad ontzeggen?

6.

Gij zijt nog brutaal?

7.

Vertoonende een Pourtrait van PRINS FREDRIK, was de vraag: Hebt

Hebt gij daar kennis aan?

8.

Die is verbrand.

8.

Waar is de Lijst met de handtekeningen der Intekenaaren?

9.

Gedeeltelijk jaa, en gedeeltelijk neen.

9.

Hebt gij geen Copij van die Lijst?

10.

Ik zou daar gaarne zelfs in perſoon bij tegenwoordig zijn.

10.

Wij zullen U hier houden, en zorgen dat wij de Lijst krijgen, want wij geloven U niet, en zullen dus een Bode en Clercq naar Uw huis zenden.

Nu moest de Heer CORNEL buiten ſtaan, en verkreeg na deliberatie verlof om met een Bode en twee Clercquen naar zijn huis te gaan: aldaar gekomen zijnde, eischten zij zijn Schuldboek, en tekenden, uit de Rekeningen in hetzelve geboekt ſtaande, de naamen van eenige Intekenaars op, dewijl de Lijst verbrand was: het welk voor eenige Amptenaaren die het Pourtrait gekocht hadden, van dat gevolg was, dat zij dadelijk geremoveert werden. Had het koopen van een Pourtrait, zulk een gevolg voor *Beampten;* voor

COR-

CORNEL had het uitgeeven nog erger gevolg. Want op den 16 *Januarij* 1798 werdt aan Hem door den Stadsbode PERRISON de navolgende Reſolutie van den Raad ter hand geſteld.

EXTRACT *uit de Reſolutien van den Raad der Gemeente van Rotterdam, genomen op Donderdag den* 11 *Januarij* 1798, *het vierde Jaar der Bataafſche Vrijheid.*

„ De Raaden hebben ter voldoening aan de „ Reſolutie dezer Vergadering van den 4 dezer, „ ter tafel gebragt het volgend Rapport. — &c. „ Op welk Rapport gedelibereert zijnde, heeft „ de Vergadering zich met hetzelve geconfor- „ meerd: en is dien volgende goedgevonden en „ verſtaan, om den Boekverkoper N. CORNEL, „ uit hoofde van deszelfs ergerlijk en rustverſtoo- „ rend gedrag, zoo vóór als naa de Revolutie „ van 1787 betoond, door het verkopen van „ Schotſchriften, en het ten toon ſtellen van „ Afbeeldingen en Plaaten, waardoor de zaak „ des Vaderlands en des Volks-Vrijheid, bene- „ vens derzelver Voorſtanders worden verguisd „ en beſpot, waardoor Hij als eene voornaame „ medewerkende oorzaak der vervolging en mis-

„ handeling der Patriotten, zoo hier als elders
„ KAN worden beſchouwd, terwijl hij zijne
„ zucht voor het gevluchte Stadhouderlijke Huis,
„ ook naa de jongſte Revolutie niet kunnende
„ verbergen, al wederom onbeſchaamd heeft aan
„ den dag gelegd, door het bij Intekening uit-
„ geeven van het Pourtrait van Prins FREDRIK
„ VAN ORANJE, door het welk de aanhangers
„ van dat Huis, dan ook in hunne misdadige
„ hoop worden geſtijfd, en de gemoederen tot
„ onrustige bewegingen aangezet, waartoe zijne
„ openlijk gedane Advertentie in de Courant
„ dezer Stad van den 28 *December l. l.* geene
„ geringe aanleiding geeft: om gemelde COR-
„ NEL, ter voorkoming van alle ſchadelijke ge-
„ volgen te interdiçeeren, gelijk geïnterdiçeerd
„ word bij dezen, *om naa den* 31 *dezer, bin-*
„ *nen deze Stad of derzelver Jurisdictie, als*
„ *Drukker, Boek- of Plaatverkooper te fungee-*
„ *ren, het zij in deszelfs Privé, of in Com-*
„ *pagnieſchap met anderen, directelijk noch in-*
„ *directelijk in eeniger manieren.* Als mede
„ *om onder welke benaming zulks ook zoude*
„ *moogen wezen, te koopen, verkopen of op*
„ *eenigerleij wijze het debiteeren van eenige Boe-*
„ *ken, Plaaten, of wat dies meer zij.* Op
„ pœne, dat tegen hem CORNEL, zoo hij on-
„ verhoóptelijk zich contrarie deze kwame te

„ ge-

„ gedragen, door deze Vergadering zodanige of
„ nadere voorziening zal worden gedaan, zoo en
„ in dier voegen, als deze Vergadering als dan
„ na bevinding van zaaken zal oordeelen te be-
„ horen. En dat Copie van dit gereſolveerde
„ aan het Boek- en Papierverkopers Gilde, als
„ mede aan gemelde CORNEL zal worden ge-
„ geven tot Informatie, en om zich daarnaa
„ exactelijk te gedragen. &c.

(onder ſtond:)

Accordeert met voorſchr. Reſolutie

bij mij Secretaris

(geteekend) L. VAN OIJEN."

Op zulk een willekeurige wijze, ontzette men een gezeten Burger niet alleen van zijn beſtaan, maar ook een aantal van *veertien menſchen*, welken hij op zijne Drukkerij enz. emploijeerde, van hunne kostwinning! Dan, daar 'er nog 14 dagen verlopen moesten, eer de Interdictie effect behoefde te ſorteeren, zoo oordeelde de Heer CORNEL noodzaaklijk te zijn, zich aan den Raad te addreſseeren, om ware het mogelijk verandering in het genomene beſluit te obtineeren, ten dien einde zich bedienende van het Advis en de

pen van een kundig Rechtsgeleerde, zijnde de Heer Mr. T. WOORDHOUDER, die ſpoedig het navolgend gedetailleert en ter zaake dienende Requeſt opſtelde, 't welk vervolgens aan den Raad werd aangeboden.

Aan den Raad der Gemeente van Rotterdam.

„ Geeft met gepaste eerbied en vrijmoedigheid
„ te kennen NICOLAAS CORNÉL, ingebooren
„ burger dezer Stad, en zedert ruim 20 Jaren
„ Gildebroeder van 't Boekverkopers Gilde al-
„ hier.

„ Dat op den 16 dezer lopende maand, ten
„ huize van den Ondergetekende door een Ge-
„ regtsbode dezer Stad is geëxploicteerd, in
„ naam en van wegens dezen Raad, een Inſtruc-
„ tie, en daarbij een Extract uit de Reſolutie van
„ dezen Raad, genomen in deszelfs Vergadering
„ op Donderdag den 11 dezer maand Januarij
„ 1798, waarbij hem uit hoofde van zijn erger-
„ lijk en rustverſtorend gedrag, van wegens de-
„ zen Raad bevoolen werd, zijn Boekverkoopers
„ winkel met de kunstkoopmanſchap van Pren-
„ ten, Platen of Pourtraiten, als mede zijn tra-
„ fiecq van Boekdrukkerij en Letterzetterij,
„ waartoe hij veertien loontrekkende knegts in

„ zij-

„ zijnen dienst geëngageerd heeft, te moeten
„ sluiten, zonder direct of indirect, zelfs in Com-
„ pagnieschap, daar in te mogen deel hebben.

„ Dat, dewijl door deze politicque dispositie
„ niet anders dan de plotzelijke en totale ruïne
„ van den Ondergetekende zoude worden ver-
„ oorzaakt, de Ondergetekende vermeent heeft
„ zich deswegens aan deze Vergadering te mo-
„ gen, ja te moeten addresseren, mitsgaders aan
„ dezelve naar waarheid voor te dragen: dat de
„ Ondergetekende geene bewustheid heeft van
„ ooit of immer, en dus niet zoo vóór als na
„ de Revolutie van 1787, tot op den huidigen
„ dag, zich aan eenig ergerlijk of rustverstorend
„ gedrag te hebben schuldig gemaakt, dat hij
„ zulks naar waarheid kunnende en mogende
„ ontkennen, zoo men deswegens iets ten zijnen
„ laste had vermeend te hebben, hij zoude heb-
„ ben mogen verwagten, dat het onderzoek en
„ de beslissing daarover aan de ordinaris Justitie
„ zoude zijn overgelaten, mitsgaders aan hem
„ gelegentheid zijn gegeven, daarover in zijne
„ defensie gehoort te worden.

„ Dat hij, wel verre van eenige partijdigheid
„ tegens iemand zijner Medeburgeren getoont te
„ hebben, zig altoos tegens een iegelijk met
„ alle bescheidenheid en gematigdheid gedragen
„ heeft.

„ Dat hij, in plaats van ter gelegenheid der „ omwenteling van den Jare 1787, pogingen ge„ daan te hebben om de Patriotten te vervol„ gen, te beſpotten, of te verguizen, hij inte„ gendeel in die tijdsomſtandigheden zoo veel „ in hem was getragt heeft, dezelve tegens alle „ overlast te beſchermen en te bewaaren, waar„ van hij vermeent tot eene preuve te kunnen „ allegueeren, te weeten: dat hij bij de omwen„ teling van 1787 vijf geheele dagen en nagten „ beſteed heeft, om het huis en de goederen van „ een Patriot binnen deze Stad, tegens alle „ overlast te helpen beveiligen: mitsgaders ge„ durende den tijd van zestien weeken, aan twee „ Patriotten die van elders herwaarts gevlugt „ waren, ten zijnen eigen huize een ſchuilplaats „ verleent heeft.

„ Dat hij dit niet allegueert om daarmede te „ brilleeren, maar vermeent daaruit manifest te „ zijn, dat hij niet verdient heeft als eene voor„ name medewerkende oorzaak der vervolging „ en mishandeling der Patriotten, zoo hier als „ elders, beſchouwt te worden.

„ Dat hij wel wil en moet erkennen, dat bij „ hem als Boekverkoper, zoo vóór als na de „ omwenteling van 1787, en vóór de tegen„ woordige omwenteling van 1795, zijn uitge„ geven en te bekomen geweest Boeken, Ge„ ſchrif-

„ ſchriften en Afbeeldingen, zoo wegens de
„ eene als andere partij uitgegeven; doch dat
„ hij op 't plegtigſte kan betuigen, dat nooit
„ of immer door hem een uitgaaf of verkoop
„ is geſchied van iets, waarvan de uitgaaf of
„ verkoop te vooren verboden geworden was.

„ Dat dus het geen door hem in vorigen tijd
„ is verrigt geworden, mede is verrigt gewor-
„ den door andere Boekverkopers, zoo hier als
„ elders, mitsgaders dat hetzelve niet anders kan
„ geconſidereerd werden, dan als een gevolg van
„ het onbelemmerde in den Boekhandel, met de
„ Vrijheid der Drukpers zoo nauw in verband
„ ſtaande, waarvan naar het inzien van den On-
„ dergetekende het noodwendig gevolg is en
„ zijn moet, dat geen Boekverkoper eenige
„ correctie of ſtraf te wagten heeft wegens, of
„ aan hem geimputeert kan worden, de uitgaaf
„ van Boeken, Schriften of Platen, waarvan de
„ uitgaaf niet expreſſelijk te voren is verboden
„ geworden.

„ Dat de Ondergetekende nopens de Boekver-
„ kopers in 't algemeen vermeend te mogen
„ avoueeren, immers en in allen gevalle voor
„ zig zelven op 't plegtigſte kan betuigen, bij
„ de uitgaaf of verkoop van Boeken, Geſchrif-
„ ten, Prenten en Pourtraiten, geene politicque
„ inzigten of vuës te hebben, maar eenig en

„ alleen voor regel en rigtſnoer te houden, of
„ de uitgaaf en verkoop door eene algemeene
„ Landswet of Stedelijke keur is verboden ge-
„ worden, en zoo dezelve niet voorhanden is,
„ als dan alleenlijk in aanſchouw te nemen, de
„ bekende regtsregul welken in een ſpreekwoord
„ verandert is, te weten: *daar geen wet is, is*
„ *geene overtreding;* terwijl de Ondergetekende
„ niet nodig oordeelt aan deze Vergadering te
„ herinneren, dat van de voordragt van Boek-
„ verkopers, zoo bij Requeste als Memorie on-
„ der het vorig Beſtuur gedaan, tijdens dat be-
„ reids een Concept-Placaat der voormalige Sta-
„ ten van Holland tegens Godslasterlijke en obs-
„ ceene boeken voorhanden was, dit het gevolg
„ geweest is, dat het voorig Concept-Placaat is
„ gedeclineert, mitsgaders de aanſtelling van
„ *Cenſores Librorum of Keurmeesters der Boe-*
„ *ken* geheel is agter wege gebleven. Terwijl
„ bijaldien ooit of immer tegen eenige Boek-
„ verkopers, als Uitgevers van Boeken, Ge-
„ ſchriften of Platen is geageert geworden,
„ zulks altoos Juſtitieel en geenzints Politicq is
„ behandeld geworden, 't geen zelfs zoo verre
„ gaat, dat in de bekende Memorie van den
„ tegenwoordigen Procureur-Generaal van Hol-
„ land Mr. G. VAN DER MEERSCH en des-
„ zelfs Mede-Practizijns, in de zaak van HESPE

„ en

„ en VERLEM, pag. 227. van den druk in 8vo.
„ gevraagt werd: „ waarop berust toch de be-
„ „ voegtheid om uit een Boekverkopers huis
„ „ Boeken en Papieren te haalen, zonder Von-
„ „ nis of Rechtsgeding, hem daarvan defacto
„ „ te ontzetten en voor altoos te onthouden?"
„ Terwijl daaromtrent vervolgens pag. 228.
„ gezegt werd, „ doch in die gevallen moet
„ „ dan ook bij een formeel vonnis die ver-
„ „ beurtverklaring door den Rechter geschie-
„ „ den, naardien het ontzetten van iemand van
„ „ zijn eigendom zonder Regterlijk gewijsde,
„ „ een daad is, die, hoe dikwijls dezelve ma-
„ „ ge gepractiseerd zijn (want men ignoreert
„ „ niet dat diergelijke ophalingen zonder de-
„ „ creet van den Rechter en opgevolgde Pro-
„ „ cedures te meermalen geschiedde) altijd
„ „ een inbreuk is op het wettig recht van ei-
„ „ gendom, en de veiligheid daarvan aan de
„ „ goede Ingezetenen competerende."
„ En de Ondergetekende vermeent zulks te
„ meer in cas subject te mogen inroepen,
„ daar ten dezen geene questie is over het ge-
„ mis van eenige Geschriften, Platen of Pren-
„ ten, van weinige of geene waarde; maar van
„ eene ontzetting van des Ondergetekendens
„ Eigendom, door hem te interdiceeren de exerci-
„ tie van zijne Boekverkoperij, Koopmanschap

„ in Prenten, van zijne Drukkerij en Letterzet-
„ terij, tot totale en plotzelinge ruïne van hem
„ en zijn Huisgezin, zonder direct of indirect,
„ zelfs niet in Compagnieſchap, daar in te mo-
„ gen deel hebben, en de daaraan verknogte
„ ruïne van veertien knegts in zijnen dienst ge-
„ engageert.

„ De Ondergetekende vermeent aan deze Ver-
„ gadering te moeten herinneren, dat, hoe ſtreng
„ de Wetten en Placaten der tijdelijke Repre-
„ ſentanten van 't Volk van Holland, tegen alle
„ bedenkelijke daden van rustverſtooring ook
„ mogen zijn, nergens daarbij zoodanige op de
„ totale en plotſelijke ruïne van iemands beſtaan
„ en zijn huisgezin uitlopende politicque dispoſi-
„ tie, buiten alle form van proces is gewettigd,
„ of met eerbied gezegt, gewettigt heeft kunnen
„ worden: en de Ondergetekende vermeend naar
„ waarheid te mogen avoueeren, dat hem niet
„ bekend is, dat zedert een geruimen tijd in
„ deze Stad of den omtrek van dien, jaa ook
„ niet in 't geheele Land, eenige rustverſtooring
„ heeft plaats gehad, althans niet daar hij van
„ verre of van nabij in kan betrokken worden.

„ Dat in 't bijzonder, de uitgave van het
„ Pourtrait van den Oostenrijkſchen Generaal
„ WILLEM GEORGE FREDERIK VAN ORAN-
„ GE daartoe geen ſchijn van aanleiding gegee-

„ ven

„ ven heeft, is evident, niet ſlegts om dat er na
„ die uitgave, nu reeds drie maanden geleden,
„ geen ſchijn van rustverſtooring heeft plaats
„ gehad; maar ook, om dat deze wijze van uit-
„ gave daartoe uit haren aart volſtrekt ongeſchikt
„ is geweest, als hebbende geen het minste bij-
„ ſchrift, en zijnde bovendien alleen geſchied
„ aan Intekenaren, zoo als dagelijks en zedert
„ onheugelijke tijden Pourtraiten werden uitge-
„ geven van beroemde Perſonagien, behorende
„ tot de Cabinetten van Verzamelaars, die het
„ graveeren van Pourtraiten als een uitſtekend
„ talent der Nederlandſche Meesters beſchou-
„ wen, waarom dan in diergelijke Cabinetten de
„ Pourtraiten van vijandelijke Koningen, Vorsten,
„ Ministers, Generaals, jaa ook dikwijls van an-
„ dere befaamde Perſonen gevonden worden, te-
„ gen al het welk (immers voor zoo verre de
„ Ondergetekende weet) hier te Lande nimmer
„ eenige pœnale Wet heeft geëxteert: waarop
„ hij dan wederom vermeent van applicatie te
„ zijn, de boven reeds gemaakte alleguatie, *dat*
„ *daar geen wet is, ook geene overtreding is.*

„ Dat de Ondergetekende vermeent daarop in
„ het voorhanden zijnde geval nog meer te mo-
„ gen inſteeren, vermits een ander Pourtrait van
„ denzelfden WILLEM GEORGE FREDERIK
„ op de laatſte kermis binnen deze Stad in meer

„ dan

„ dan eene kraam publiecq heeft te koop ge-
„ hangen, mitsgaders in Prentwinkels zoo bin-
„ nen deze Stad als elders, nog dagelijks pu-
„ bliecq blijft te koop hangen, zonder dat het-
„ zelve direct of indirect is verboden geworden,
„ en de Ondergetekende zulks nooit of immer
„ heeft gedaan of getragt te doen, als de uit-
„ gaaf van het voorig Pourtrait nimmer publiecq,
„ maar alleen aan de Intekenaars gedaan hebben-
„ de, terwijl de kopere plaat van hetzelve be-
„ reids is verbroken geworden.

„ Dat de Ondergetekende, zonder zig te be-
„ roepen op de bewijzen zijner onschuld, aan
„ de bezwaren, hem onder reverentie zoo on-
„ bepaald bij de middelen van ulieder voorsz.
„ Resolutie te laste gelegt, en zich nu slegts
„ met een enkeld woord nog bepalende bij de
„ Advertentie door hem in dezer Stads Courant
„ van den 28 December 1797 doen plaatzen,
„ hij dan wel expresselijk protesteert, tegens alle
„ verkeerde interpretatien van voorsz. Advertentie,
„ als welke alleen gedient heeft en moet die-
„ nen, om het publiecq te desabuseeren aangaan-
„ de de uitgaaf van een Pourtrait, het geen val-
„ schelijk ten zijnen name gedebiteert wierd, vóór
„ of in de plaats van het Pourtrait van den bo-
„ vengem. Oostenrijkschen Generaal, hoedanige
„ Advertentie hij gewisselijk niet zoude hebben

„ doen

„ doen plaatzen, indien hij op eenigerlei wijze
„ had kunnen voorzien, dat uit zoodanige uit-
„ gaaf bij inſchrijving van het meergem. Pour-
„ trait iets misdadigs kan worden geëliçieert,
„ het geen hij te minder heeft moeten kunnen
„ vermoeden, daar, zoo als boven gemeld is,
„ de Pourtraiten van dezen zelfden Oostenrijk-
„ ſchen Generaal op de laatst afgelopen Jaar-
„ markt alhier, opentlijk en zonder 't minste
„ belet of verbod in verſcheidene kramen heb-
„ ben te koop gehangen, en tot dat zelfde ein-
„ de in de meeste winkels van Kunstkopers of
„ Handelaars in Prenten te beſchouwen zijn.

„ Dat de Ondergetekende, wel verre van naar
„ zijn inzien met die Advertentie in 't minst of
„ geringſte iets misdaan te hebben, vermeent de-
„ zelve veel meer tot zijne verontſchuldiging te
„ mogen allegueren, wijl de Ondergetekende aan
„ de uitgaaf van dat valſche Pourtrait, onder-
„ ſchreven met den naam van WILLEM FRE-
„ DERIK ERFPRINS, direct of indirect geen
„ deel hebbende, vertrouwt heeft, de uitgaaf
„ daarvan op zijn naam niet beter te kunnen
„ voorkomen en beletten, dan met opentlijk te
„ declareeren, dat het voorſz. Pourtrait, dat op
„ zijn naam in ſtilte wierd uitgegeven, valsch
„ was.

„ Terwijl de Ondergetekende bij die Adver-

„ ten-

„ tentie geenzints heeft gezegt of willen zeggen,
„ dat van het valſche Pourtrait, 't geen op zij-
„ nen naam wierd uitgegeven, het echte bij hem
„ te bekomen was; maar opentlijk gedeclareert
„ heeft aan die uitgave geen deel te hebben of
„ te willen hebben, maar de ware motiven van
„ die Advertentie heeft opgegeven als beſtaande
„ om alle abuizen voor te komen, en de ver-
„ foeilijkheid, list en valschheid te keeren.

„ Dat daar de Ondergetekende, die zoo als
„ boven is geallegueert, indien de diſpoſitie bij
„ ulieder voorſz. Reſolutie vervat, moest blijven
„ ſtand grijpen, zonder form van proçes van zijn
„ wettig eigendom, ſchoon onſchuldig naar zijn
„ inzien ontzet, in eene totale en potzelinge
„ ruïne zoo van hem als zijn huisgezin gedom-
„ pelt zoude worden, en daarin vermeent ner-
„ gens beter en ſpoediger redres dan bij ulieder
„ Vergadering te kunnen erlangen, zoo keert de
„ Ondergetekende zich tot deze Vergadering, re-
„ verentelijk en ernstig verzoekende, dat deze
„ Vergadering derzelver bovengem. ten opzichte
„ van den Ondergetekenden op den 11 dezer
„ genomene Reſolutie gelieven intetrekken en
„ buiten effect te ſtellen, immers en in allen
„ gevalle, indien deze Vergadering onverhoopte-
„ lijk door de bij deze Requeste gedane voor-
„ dragt van des Ondergetekendens onſchuld, niet

„ ten

„ ten volle mogte zijn overtuigd geworden, dat
„ door deze Vergadering aan den Ondergeteken-
„ den mag worden gegeven bekwamen tijd en
„ gelegenheid, om zich nopens de bezwaren ten
„ zijnen laste te kunnen zuiveren, en inmiddels
„ en hangende ulieder deliberatie, ſurchanche.
(onderſtond) 't Welk doende &c."

En welke uitwerking deed dit bondig Request op de Leden des Raads? Zagen zij daarin de wederrechtelijkheid van hunne handelwijze, en werden zij daardoor bewogen om aan het billijk verzoek te voldoen? Alles behalven dat! Men ſloeg er hoegenaamd geen acht op: want toen de *Eerſte dag van Februarij* daar was, liet men de Perſoon en het Huis van den Requestrant met Argus oogen beſpieden, of hij zich op de eene of andere wijze met zijnen Handel onledig hieldt. Dan, dit was vergeefsch, daar Hij ter goeder uure op de gedachten kwam, om ter voorkoming van het totaal verloop zijnes Handels, zijn geheele Affaire, bij Notarieel Contract te cedeeren aan zijnen Neef J. VAN BAALEN, op wien derhalven de geheele Directie overging, en ruim 6 Maanden verbleef, in welken tusſchentijd het Revolutionair Schrikbewind van VREEDE, FYNJE en VAN LANGEN, door den moed

des

des *Generaals* DAANDELS een einde nam, en kort daarnaa ook dat van de *Rotterdamſche Muniçipaalen*, het welk ten gevolge had, dat alomme en ook binnen *Rotterdam* een meer gematigd beſtuur ten voorſchijn kwam, dat al ſpoedig bewijzen gaf, hoe zeer het de plaats gehad hebbende ſchandelijke handelwijzen ten aanzien van onbeſprokene Burgers condemneerde. Want nauwlijks was 'er eene andere *Muniçipaliteit* te *Rotterdam* aangeſteld, of deszelfs Voorzitter, (zijnde de Heer P. SNELLEN) was edeldenkend genoeg, om de Heer CORNEL aan te raaden, als nu zijn vorig verzoek, om opheffing van de Interdictie aan den Raad te vernieuwen, waaraan geredelijk voldaan wordende, zulks zeer ſpoedig ten gevolge hadt, het verleenen van deze navolgende Marginaale Apostille: „ *De Muniçipa-*
„ *liteit van Rotterdam, gezien en geëxamineerd*
„ *hebbende den inhoud van de Nevenſtaande*
„ *Requeste, Accordeert het verzoek van den*
„ *Suppliant, en ſtelt mitsdien buiten effect, de*
„ *Reſolutie van den voormaaligen Raad dezer*
„ *Stad, de dato* 11 *Januarij* 1798 *relatif den*
„ *Suppliant genomen, met permisſie aan den-*
„ *zelven, om vrij en onverlet, deszelfs Druk-*
„ *kerij, en Neering als Drukker, Boek, Pa-*
„ *pier en Plaatverkooper wederom te Exer-*
„ *ceê-*

„ *geeren als voor dato van opgemelde Reſolu-*
„ *tie.*"

Actum Rotterdam den 9 Auguſtij 1798. het vierde Jaar der Bataafſche Vrijheid.

(onder ſtond)

Ter Ordonnantie van de Municipaliteit voornoemd.

(was getekend) L. VAN OYEN,
Secretaris.

Dit was de eindelijke uitkomst van dit willekeurig en veel opſpraak verwekt hebbend geval, welks vermelding wij bij deze gelegenheid, om de bevorens opgegevene redenen, nuttig geoordeeld hebben. Wie toch zou, ingeval het ongelukkig Vaderland nog eenen geruimen tijd onder den IJsren Scepter van het in *Januarij* 1798 ten zetel geſtegen *Driemanſchap* had moeten blijven zuchten, zich van het geruſt bezit van zijnen Eigendom hebben kunnen verzekeren? Wie, die redelijk en eerlijk denkt, en zich niet door opgeruide Hartstochten beſtuuren laat, zal niet met ons erkennen, *dat het cordaat gedrag van den Generaal* DAANDELS, *en van allen die hem behulpzaam waren, in de*

omverrewerping der overmeesterde zetels door eenige weinige nietswaardige en verachtelijke Despoten, een daad was, welke de goedkeuring van Tijdgenoot en Nageſlacht met het hoogſte recht waardig is?

*

BIJ-

BIJLAGE F.

Behelſende eenige Bijzonderheden, *opzichtelijk de Handelwijzen, door Baillieu en Welgeboorene Mannen van Rhijnland, in de maand April* 1795 *en vervolgens gehouden, tegen de Gebroeders* MEINDERT, CORNELIS *en* JAN DE GRAAFF, *benevens des laatstgemelden Zoon* S. A. DE GRAAFF: *allen Burgers en Bloemisten wonende te* LISSE *bij* LEIJDEN. Veroorzaakt bij gelegenheid van de te dien tijde alomme verſpreide valſche tijding, van den dadelijken inmarsch eener Pruisſiſche Legermacht, tot het bewerken eener Contra Revolutie in het Vaderland.

Toen wij in het III DEEL dezes Werks Bladz. 330—345, aan onze Lezeren Verſlag gaven, welke droevige gevolgen het gereedelijk geloof geven, *aan eene gewaande intocht der Pruisſen*, op den 1 *April* 1795 voor veele ligtgelovige Ingezetenen veroorzaakten, waren wij reeds voornemens, om van het gebeurde in het Dorp LISSE op dien noodlottigen dag, eenige

melding te maaken, doch wierden daar van terug gehouden, uit hoofde, dat wij omtrent de waare toedragt van dat zoo veel opſpraaks gemaakt hebbend geval, op dien tijd geene zodanige echte informatien verkregen hadden, als wij noodzaaklijk en genoegſaam keurden, om 'er ons Verhaal naar op te ſtellen. Dan, daar het Ons eenigen tijd naa de Uitgave van dat III DEEL, gelukt is, om een *echt bericht* van de *aanleidende oorzaak*, de *toedracht*, en *den eindelijken afloop* dier treurvolle gebeurenis te ontfangen, en tevens welke droevige gevolgen dat alles voor eene *gegoedde*, *braave*, en *ter goeder naame en faame ſtaande Familie* gehad heeft, zoo oordeelen wij aan onze Lezeren geen ondienst te doen, om hun de navolgende bijzonderheden dat geval betreffende, onder het oog te brengen, die onzes inziens bijzonder geſchikt zijn, om elk onzijdig Waarheidsvriend op de overtuigendſte wijze te doen zien, dat de in het hoofd dezes eerstgenoemde MEINDERT DE GRAAF, (wel is waar) door een te ligtvaardig geloof geeven aan eene valſche tijding, zich jegens de Publicatie der *Proviſioneele Repræſentanten van Holland* van den 4 *Maart* 1795 eenigermaate bezondigd hadt; doch, dat de wijze waar op men een *Crimineel Proces*, niet alleen tegen Hem, maar ook tegen de drie overig genoemden,

COR-

CORNELIS, JAN, en S. A. DE GRAAF entameerde en volvoerde, een daadzaak was, vierkant ſtrijdig met de openlijk erkende *gronden van de volvoerde Revolutie*, met de zoo hoog ten top gevijzelde *Rechten van den Mensch en Burger*, en met de alstoen nog in practijk zijnde *Manier van Proçedeeren.* Proçedures, (zoo de ſtraks volgende Handelwijzen, dien naam verdienen) die tot treurige bewijzen ſtrekken, hoe gretig veelen in die dagen alle gelegenheden te baate namen, om aan hunne *Wraakzucht* en *Goud-dorst* den losſen teugel te vieren.

Even als in alle Steden, Dorpen, en Gehuchten, over de geheele uitgeſtrektheid des Vaderlands het geval was, even zoo verſpreidde zich op den zoo ſtraks genoemden 1 *April des Jaars* 1795, bij de aankomst van den *Leijdſchen* Postiljon met de gewoone brieven, zich in het Dorp LISSE de zoo ongerijmde als logenachtige tijding, dat de Pruisſiſche Troupen niet alleen op het Territoir der Republiek in vollen aanmarsch waren; maar dat zij zelfs reeds tot *Woerden* waren doorgedrongen, en zich nog dien dag in de nabijgelegene Stad *Leijden* bevinden zouden. Dat 'er alomme eene Contrarevolutie dadelijk was tot ſtand gebragt, en dat allerwegen de Oranjevlaggen op de Torens wapperden. Dat zulk een bericht, aangebragt door

een *Postiljon*, geloof vond bij eenvouwige en veelal onkundige Dorpelingen die de oude Conſtitutie waren toegedaan, en naar derzelver herſtelling haakten, laat zich geredelijk vatten; maar dat een Man als MEINDERT DE GRAAF, wien men onder de zoo evengenoemde onkundige Landbewoners niet rangſchikken kon, dat valsch bericht, als ware het een Euangelie aanhoorde en geloofde, en dadelijk aan een ander mededeelde, die alles behalven zijn Vriend was, gaat alle verbeelding te boven. Hij toch, op het tijdſtip van het aankomen des Postiljons, zich in het midden van het Dorp bevindende, met oogmerk om naar een zijner Bloemtuinen, gelegen aan het einde des Dorps, ter verrichting van zijne bezigheden te begeven, had nauwlijks het bericht gehoord, of hij vervolgde zijnen weg, en ontmoete ongelukkiger wijze, eenen bij hem niet onbekenden driftigen Voorſtander van de Revolutie, zijnde een Lid van de Gewapende Burgermacht, en was onvoorzichtig, of liever dwaas genoeg, om niet alleen aan dezen het pas gehoorde nieuws mede te deelen, maar ook om hem op eenen bitzen toon toe te duwen: „ *Straks komen de Pruiſſen, en nu zullen* „ *ſpoedig de Nationaale Vlaggen van de Torens* „ *geworpen worden*," waarnaa Hij zijn weg vervolgde, en in zijn Tuin gekomen zijnde, gerust

rust en wel te vreden over het aangebragte nieuws, aan het verrichten van zijn werk ging, weinig denkende, dat het voorgevallene op den weg, niet alleen Hem, maar ook zijne brave Familie, na verloop van weinige uuren, in de allerfataalſte omſtandigheden zoude brengen, zoo als Hij en de zijnen helaês! maar al te deerlijk ondervonden: want nauwlijks had dien Gewapenden Held, het gezegde van DE GRAAF verſtaan, of hij ſpoedde zich in aller ijl naar het reeds in beweging gebragte Dorp, en gaf van het voorgevallene een zeer vergrotend en allarmeerend bericht, zoo aan de *Leden van de Muniçipaliteit*, als aan de *Hoofden der Gewapende Burgermacht*, het welk bij de Eerstgenoemden van dat gewicht geoordeeld werdt, dat zij niet alleen in vollen getale, op eene buitengewoone wijze, op het Rechthuis bij een kwamen; maar ook bovendien de geheele Gewapende Burgermacht te wapen deden roepen, met order om hunne geweeren van Scherpe Patronen te voorzien. Eene order, welke bijnaa zoo ſpoedig volvoerd als gegeven was, en veeler harten met een kille ſchrik deedt bevangen worden, niet wetende tot welk een einde dien geduchten toeſtel werd gemaakt. Dan die onzekerheid duurde niet lang: want naauwlijks was de Raad op het Rechthuis geſpannen; naauwlijks hadden de met

ſcherp geladene Gewapende Burgers zich voor hetzelve geplaatst, of men zondt een vertrouwd Perſoon naar de Tuin van den niets ergs vermoedenden DE GRAAF, met last om hem aan te zeggen, *dat Hij dadelijk op het Rechthuis moest komen*, aan welke order Hij dan ook, zijnen arbeid ſtaakende, dadelijk voldeedt.

Intuſſchen, terwijl dit alles gebeurde, en zelfs vóór dat den ontbodenen aan het Rechthuis gekomen was, zag men toevalliger wijze, den *Luitenant Generaal* DAANDELS het Dorp binnen rijden, en hem op het zien der bewegingen dadelijk de Raadkamer intreden, met oogmerk om van de oorzaak van alles wat 'er omging onderricht te worden. Op welk eene wijze de Municipalen zich in het geeven van dit bericht aan DAANDELS gekweten hebben, kunnen wij hier niet opgeven, maar wanneer men het gedrag van dien Officier op zijne paſſagie te *Liſſe*, tegen Braave en Gedomiçileerde Burgers, (waar over hij als Militair geen het minſte gezach vermogt uit te oeffenen) gehouden, in aanmerking neemt, dan kan men niet wel anders beſluiten, of de Municipalen, moeten het onbedachtzaam gezegde van MEINDERT DE GRAAF, en voorts het Character van zijne beiden Broeders, CORNELIS, en JAN DE GRAAF, die op dat tijdſtip nog niets van het rumoer wisten, en in hunne Tui-

nen

nen werkzaam waren, in zulk een hatelijk licht hebben voorgeſteld, dat Hij hun allen beſchouwde als Voorwerpen, waaraan niets te verbeuren was, en des doods waardig. Want naauwlijks kwam den Geçiteerden MEINDERT voor den Raad, of de gezegde Generaal was van gevoelen, *dat men Hem op ſtaande voet aan éénen der Boomen voor het Rechthuis ſtaande moest vast binden, en met de kogel ter dood brengen.* Behoeven wij hier te vermelden, met welke aandoeningen deze Uitſpraak door DE GRAAF werdt aangehoort, die niet alleen met ſchrik bevangen was geworden op het zien van de geheele Burgermacht, en de ſmadelijke bejegeningen die veelen van dezelven zich tegen hem veroorloofden; maar zich ook als van den Donder getroffen voelde, *toen Hij zich door een Militair van dien rang, tot eenen ſchandelijken Dood doemen hoorde?* Hoe dit zij, de Municipalen zulk een uitwerkſel van hunne aangebragte beſchuldigingen niet vermoed hebbende, veranderden nu weldraa van toon, alle hunne welſprekenheid gebruikende, om DAANDELS te bewegen tot intrekking van het vonnis, en toe te laaten, dat men den Gedaagden aan den gewonen Burgerlijken Rechter overleverde, waarin Hij eindelijk bewilligende, bij den Raad weldraa het beſluit deedt geboren worden, om de onge-

lukkige MEINDERT DE GRAAF, *naa hem alvorens* DOOR GEWAPENDE BURGERS *te hebben doen Boeijen en Knevelen*, in een Rijdtuig te plaatſen, en als een Crimineele misdadiger naar *Leijden* te transporteeren. Gelukkig zou men het nog hebben mogen noemen, wanneer dat bevel op ſtaande voet ter uitvoer was gebragt geworden: dan, daar men de Wagen waarop de Gevangene geplaatst was, nog eenigen tijd voor het Rechthuis liet ſtaan, gaf dit gelegenheid, dat zijne beide Broeders CORNELIS en JAN, benevens des laatstgenoemden Zoon S. A. DE GRAAF al mede in de droevigſte ongelegenheden werden ingewikkeld, niet, om dat zij zich in eenig opzicht aan het verſpreiden der valſche tijding hadden ſchuldig gemaakt, of eenig aandeel in het rumoer nemen wilden, maar alleen om dat zij in hunne Tuinen werkzaam zijnde, en hoorende dat men voornemens was om hunnen Broeder dood te ſchieten, oogenblikkelijk het beſluit namen, om hunnen arbeid te ſtaaken en naar het Rechthuis te ijlen, om aan hunnen Bloedverwant het jongst vaarwel toe te roepen, waar door zij ongelukkiger wijze de woedende menigte in den mond liepen, en aan den *Generaal* DAANDELS de gelegenheid verſchaften, om hun op eene ongehoorde wijze door Houwen en Sabelſlagen te mishandelen. Een be-

bedrijf, waartoe hij door de aanhitſingen van ſommigen is vervoerd geworden, welkers woede tegen de drie ongelukkigen zelfs zoo verre ging, dat drie Onverlaten het voornemen opvatteden, om S. A. DE GRAAF te doorſchieten, doch in welk oogmerk zij niet ſlaagden, door het weigeren der Geweren, naa welke wonderbaare bevrijding, dien Jongeling met zijnen mishandelden *Vader* en *Oom* zich naar huis begaf, alwaar zij zich uit vrees voor verdere vervolgingen in eene ſchuur verborgen, en het beſluit namen om nog dien eigen avond het Dorp met hunne Familie en Bezittingen te verlaten, en naar *Noordholland* de wijk te neemen, waartoe zich (hunnes inziens) eene goede gelegenheid aanbood, vermits zij op dien morgen een lading Mest uit de *Rijp* ontfangen hebbende, met den Schipper (die zij meenden hun Vriend te zijn) overeenkwamen, om des avonds in ſtilte aan zijn boord te komen, en dus doende de handen van hunne bloeddorstige Vervolgers te ontkomen. Dan, dit plan, hoe wel overdacht en ligtelijk ten uitvoer te brengen, werd door de verraderij van den Schipper ten eenenmaale verijdeld, vermits hij, even als eenen anderen *Judas*, het geheel ontwerp met zijne begunstigers gemaakt, aan de Leden der Gewapende Macht bekend gemaakt hebbende, de oorzaak werd, dat zoodraa

de

de drie ongelukkigen aan zijn boord waren overgeſtapt, zij door deze Gewapende Helden opgeligt, en vervolgens als misdadigers naar het Leijdſche Gevangenhuis werden getransporteerd, alwaar hunnen Bloedverwant MEINDERT DE GRAAF ſints twee dagen in eenen akeligen kerker zat te zuchten. Een bedrijf, dat als eene uitmuntende heldendaad, en als een echt bewijs van Waare Vrijheid en Vaderlandsliefde, door veelen tot de wolken verheven is geworden, doch dat tot eene onuitwischbaare ſchande verſtrekt, aan allen die deel in dien aanſlag genomen hebben, dewijl zij daar door aanleiding gaven, tot het aanvangen en volvoeren van de Willekeurigſte en Ongerijmdſte Proçedures tegen vier braave Ingezetenen, waar van men onder beſchaafde Natien naauwlijks een voorbeeld zal aantreffen. — Laaten wij, om der kortheid in acht te neemen, en ter ſtaving van dit gezegde ſlechts eenige Vragen ter beantwoording aan onze Menschlievende Lezeren voorſtellen, die naar ons inzien genoegzaam zijn zullen, om te kunnen oordeelen, in hoe verre men ten aanzien van deze vier ongelukkige ſlachtoffers van de Revolutie, de *Rechten van den Mensch en Burger*, en de *voorgeſchrevene Manier van Proçedeeren*, in acht genomen en gevolgd hebbe.

En dan vragen wij in de *Eerſte plaatſe:* of het

het volgens de zoo even genoemde voorſchriften gehandeld was, dat men den zoo deerlijk mishandelden en gewonden CORNELIS DE GRAAF, die hoegenaamd geen aandeel in het geval genomen had, en ook niet nemen kon uit hoofde van het tegen hem gepleegd geweld, en ondanks het getuigenis van zijne onſchuld door den Heer DE ZWART gegeven, niet eerder uit zijne gevangenis ontſloeg, dan naa dat Hij eene Boete van *f* 1200:— had opgebragt? Verdiende eene onſchuldige poging, om zijnen gevangenen Broeder vaarwel te zeggen, dat men hem vier weeken gevangen hield, en boven de boete en de kosten op de Detenſie, en het geneezen van de Hem toegebragte wonden gevallen, nog *f* 275:- aan den verachtelijken KAREL DE PECKER, *Pieterszoon*, als raadgeevend Conſulent, betalen deedt?

In de *Tweede plaats.* Was het overeenkomstig die zelfde voorſchriften, wat zeggen wij? Was het eenigermaate menſchelijk gehandeld, dat toen JAN DE GRAAF, na drie weeken de hevigſte ſmerten uitgeſtaan te hebben, aan de ellendige gevolgen van zijne wonden in de Gevangenis overleden was, men ſchraapzuchtig genoeg was, om het ontzielde Lijk niet eerder aan zijne ſchreijende Weduwe over te geeven, ten einde hetzelve op eene eerlijke wijze in

de

de Kerk te *Liſſe* te doen begraven, dan, naa dat zij voor die zogenaamde gunst, een ſom van *f* 600:— aan den Baillieu, of wel aan zijnen Conſulent, den zoo even genoemden KAREL DE PECKER *Pieterszoon* betaald had? Verdiende 's mans poging, om zijnen Broeder CORNELIS uit de handen van DAANDELS te verlosſen, dat men zijn ſtoffelijk overſchot, waar tegen niet te woeden viel, eene eerlijke begraaffenis onwaardig keurde, en zich bevoegd rekende, om hem, even als eenen Geëxecuteerden Booswicht op een ſchandelijke wijze onder de aarde te ſtoppen, ten zij dan, dat men zulks afkocht, voor zulk eenen duuren Bloedprijs?

Strekte de handelwijze waar toe men zich, in de *Derde plaatſe*, ten aanziene tot de zoo even-genoemde ongelukkige Weduwe bevoegd keurde, al mede tot geen ſpreekend bewijs, dat men het 'er op gezet had, om haar, *ondanks het ſmertelijk verlies van haaren Man*, in den grond te ruïneeren, door een ſom van *f* 1800:— naar zich te neemen, voor de loslating van haaren zoon S. A. DE GRAAF, die geen ander aandeel in het geval genomen had, dan dat Hij zijnen *Oom* en *Vader* vergezelde, toen zij zich naar het Rechthuis begaven, om van hunnen gevangenen Broeder afſcheid te neemen?

En ſlaan wij, in de *Vierde plaats*, oplettend ga-

gade, op welk eene wijze men te werke ging met den ongelukkigen MEINDERT DE GRAAF, dan blijkt zoo klaar als de zon op den middag, dat Zij, die het anders heilig Rechterampt over hem naar het voorſchrift der Wet behoorden uitteoeffenen, aan hunne *Wreedheid* en *Geldzucht* maar al te zeer den ruimen teugel vierden. Of hoe? Was het geene *Wreedheid*, dat men den ongelukkigen Man, naa eene Detenſie van 16 weeken, *om eene onbezonne uitdrukking*, in de Rechtkamer op eene ſtrenge wijze deedt geesſelen? Was het geen *Geldzucht*, dat men een enorme ſom van *f* 4200:— naar zich ſtreek, om hem van die ſtraffe op het ſchavot te bevrijden, behalven nog ruim *f* 400:— voor de Proçeskosten? Dan, laten wij van meerder vragen ons onthouden; het gordijn voor dit akelig Toneel van Revolutionaire Woede doen vallen; en de Hemel danken, dat naa het woeden van dien vreesſelijken Staatsorcaan, geduurende ruim drie en een half Jaaren, door het optreden van een gematigd Beſtuur, de uitoeffening van eene meer onzijdige Juſtitie, op nieuw aan de Natie is gewaarborgd geworden.

*

BIJ-

BIJLAGE G.

Bevattende eene ten Jaare 1800 door den Schrijver dezer *Geſchiedenis van den Oorlog* opgeſtelde, en aan het toenmalig *Weigeevend Lichaam* ingeleverde MEMORIE, betrekkelijk de tegen hem gevoerde *Crimineele Proçedure* in den Jaare 1796. Strekkende niet alleen tot opheldering van eenige Paſſagien, aangaande zijne Lotgevallen in deze Geſchiedenis voorkomende; maar wel voornamelijk, om te logenſtraffen de hatelijke gevolgen, die door de Beſtrijderen van dit Werk, ten nadeele van de *Eer*, de *Denkwijze*, en het *Character* van den Schrijver, uit krachte van die *Proçedure*, ten koste van de Waarheid zijn afgeleid.

Zoo het eene waarheid is, *zeer Geachte Begunſtigers van dezen mijnen Letterarbeid!* (en wie Uwer kan of zal daar aan twijffelen?) dat elk braaf en eerlijkdenkend Lid der Burgermaatſchappij, niet onverſchillig kan of vermag te zijn, wanneer zijne Eer, die hem zoo dierbaar als het Leven is, het zij *onder den ſchijn van Recht*; het zij *op eene baldadige wijze*, *door zich*

zich ſchuilhoudende Lasteraars, op de openlijkſte wijze aangevallen en geſchonden word, en dat Hij, zijner Onſchuld ten vollen bewust, in een Land waarin de Gerechtigheid gehandhaafd word, bevoegd en verplicht is om dezelve te handhaven; dan vleije ik mij, dat het plaatſen van de zoo ſtraks volgende MEMORIE ADSTRUCTIF, aan het einde van deze Geſchiedenis door U niet geheel onnodig zal gekeurd worden, niettegenſtaande dezelve, reeds 8 jaaren geleden door mij afzonderlijk uitgegeven zijnde, zich in veler handen bevindt. De eenige, en zoo ik mij verbeelde wettige rede, waarom ik oordeelde, bij deze gelegenheid die MEMORIE in zijn geheel onder het oog van *alle de Lezeren dezer Geſchiedenis van den Jongſt-geëindigden Oorlog* te moeten brengen, beſtaat toch in geene andere, dan dat ik volgaarne voldoen wil aan het verzoek van zeer veelen Uwer, die van de Uitgave en Inhoud dier MEMORIE *volſtrekt* onkundig gebleven waren, tot op het tijdſtip, dat zij in het voorige jaar 1807 mijne VERDEDIGING *tegen den Winterwijkſchen Droſaerd*; of liever, *tegen zijnen Haarlemſchen Handlanger, over het gebeurde met de Freyle van* DORTH TOT HOLTHUIJZEN onder het oog gekregen hadden, aan welks ſlot, en wel bepaaldelijk op Bladz. 94—96, ik eene paſſage uit dezelve had

overgenomen, *ten einde den vinnigen aanval van dien Schender mijner Eer*, en *de Lasteringen van zich ſchuilhoudende Boekkeurders tegen mijnen Letterarbeid uitgeſtoten, te logenſtraffen.* Een verzoek waaraan ik oordeelde te moeten voldoen, vermits ik, uit hoofde dat den geheelen druk dier MEMORIE was uitverkocht, mij buiten de mooglijkheid bevondt, om aan veele desbegeerigen een Exemplaar van dezelve te kunnen bezorgen; en ik mij echter overtuigd hieldt, dat zouden zij over de tegen mij uitgebraakte Lasteringen, betrekkelijk de tegen mij gevoerde Proçedures *ter eener*; en over mijne daar tegen uitgegevene Verdediging *ter anderer zijde*, een behoorlijk oordeel vellen, ik hun die MEMORIE niet onthouden mogt, dewijl dezelve een volledig en waarachtig bericht van het geheele geval bevat, en te gelijk de redenen doet zien, waarom ik mij over de onrechtvaardige handelwijze met mij gehouden, van den beginne af aan ten hoogſten verongelijkt en bezwaard rekende, en ook op den duur verongelijkt en bezwaard zal blijven rekenen, zoo lang mij wegens de fletresſure aan mijne Eer, en aan die van mijne Familie daar door toegebragt geene behoorlijke Satisfactie wedervaren mag, van hun die mij zoo ſchandelijk mishandeld, en benevens mijne Familie in een zee van Rampen en On-

hei-

heilen geworpen hebben, waarin ik voorzeker reeds voor lange zoude zijn omgekomen, zoo wanneer ik mij, ſints ruim 12 Jaaren, niet had kunnen opbeuren en bemoedigen, niet alleen met de vrijſpraak mijnes Geweetens, maar ook met de aanhoudende bewijzen van achting, die ik op den duur van veele braave en edeldenkende Mannen heb mogen ondervinden, naa dat zij door de zoo aanſtonds volgende JUSTIFICATOIRE MEMORIE, met mijne Lotgevallen van nabij en naar waarheid zijn bekend geworden. — Zoo deze nadere uitgave even die zelfde uitwerking bij zoo veele Begunſtigers en Goedkeurers van dit Werk, als deze MEMORIE nimmer onder het oog gekregen hebben, moge te wege brengen, zal het ook mij tot een wezentlijk genoegen verſtrekken, daarvan de bewijzen te mogen ondervinden.

REQUEST.

(L. S.) Aan de *Eerste-Kamer* van het WETGEEVEND LICHAAM, des Bataafſchen Volks!

Geeft met verſchuldigd reſpect te kennen, CORNELIS VAN DER AA, weleer Burger en Boekverkooper binnen de Stad *Haarlem*, dog thans woonende te *Utrecht*. — Dat hij Suppliant op den 12 April 1796 *ter Verkoop in Commisſie ontfangen hebbende*, 25 Exemplaaren van zeker ſtukje, geene de minſte bedenking of zwarigheid maakte, om van het zelve *drie Exemplaaren te verkoopen*, dewijl het ſtukje *niet verboden*; — in de Amſterdamſche Stads Courant *openlijk geannonçeerd*; — bij veele andere Boekverkoopers in de Republiecq *verkocht*; — en, expresſelijk van hem *geëischt en begeerd* geworden is: en, het ook daarenboven nimmer practicabel was, dat een Boekverkooper voor den inhoud van aan hem in Commisſie toegezondene Geſchriften zoude moeten of kunnen Responſabel zijn, dewijl hij die allen niet leezen veel minder beoordeelen kan.

Dat, niettegenſtaande alle deeze gegronde Reflectien, hij Suppliant echter het ongeluk heeft moe-

moeten ondervinden, dat hij ter zaake voorſchreven, op den 15 April 1796, voor het *Committé van Waakzaamheid*, te dien tijde binnen *Haarlem* ſubſiſteerende, gerequireerd en verſcheenen zijnde, *op deszelfs ordre* in beſlootene hechtenisſe is geleid geworden, (naa dat alvoorens zijn aanbod, van onder handtastinge zich te verbinden, om ten allen tijde, (des gerequireerd wordende;) zich wederom te zullen ſiſteeren, afgeweezen was), en vervolgens aan den Ordinairis Rechter, als een *Crimineele misdaadige* overgeleeverd geworden, en buiten acçes van Practizijns gehouden is. Al het welke voor hem Suppliant van die fataale gevolgen is geweest, dat hij, bij Vonnisſe van het *Collegie van Juſtitie der Stad Haarlem*, van dato 29 April 1796, is gecondemneerd geworden, tot een vijfjarig Confinement in het Tucht- en Werkhuis der voorn. Stad; voorts ten Eeuwigen dage gebannen uit de toen nog aanwezig zijnde Provincie van Holland en Westfriesland; en daarenboven in de enorme kosten van het Proçes.

Dat Hij Supplt., *die in geenen deele den Primitiven Drukker of Uitgever van dat ſtukje is*, maar, even als zeer *veele andere Boekhandelaaren*, alleen VERKOPER van ſlechts 3 Exemplaaren zijnde; zich dan ook ten allen tijde over dat Vonnis, en de geheele wijze van proçedeeren

ren tegen hem gehouden, ten hoogſten bezwaard gevonden heeft; welke redenen van bezwaar, bij de Vrijheid neemd, in eene gedetailleerde MEMORIE, ten dezen Requeste geannexeerd, in den ſchoot dezer Vergadering ter beoordeeling en beſlisſing over te geeven, zich aan dezelve, als nu, met alle eerbied refereerende.

Dat hij Supplt. naa het doorworstelen van eene driejaarige afzichtelijke gevangenis, en alle de ellenden aan zulk eenen toeſtand onafſcheidelijk verbonden, (als zijnde hem 2 jaaren afflags verleend); naa eene totaale ruïne van zijne geweezene affaire, gepaard met het verlies van alle zijne goederen, benevens eene Vrouw en 2 onmondige Kinderen in de kommerlijkſte omſtandigheden gedompeld zijnde, op den 16 Maart des voorgaanden jaars 1799 uit die gevangenis ontſlagen zijnde, als toen nog het verdriet heeft moeten ondervinden, dat hij uit hoofde van het tegen hem gevelde vonnis van Ban, *ilico*, uit die gevangenis buiten de Stad *Haarlem* is geleid geworden, met aanzegging, om zig direct buiten de Limiten van het voormalig Holland *voor eeuwig en altoos* te moeten begeeven, en mitsdien ſints den 18 Maart 1799 zich binnen de Stad *Utrecht* heeft geëtablisſeerd.

Dat hij Supplt. hoe zeer hij zijn bitter leed verzacht ziet, zoo door de ongehinderde inwoo-

ning

ning binnen de Stad *Utrecht*, als door de bewijzen van achting, die hij van veele Ingezeetenen, van verſchillende Politique denkwijzen aldaar geniet, hij echter niet kan verbergen, dat zelfs het denkbeeld, EEN GEBANNENE TE ZIJN, hem ten hoogſten griefd, niet alleen; maar dat hij door dien *Ban*, telkens verhinderd word in het voortzetten zijner zaaken, en tot zijne groote ſchade, buiten de mooglijkheid, geſteld blijft, om zijne geledene verliezen eenigermaate te kunnen herſtellen, of het behoorlijk onderhoud voor zijn geruïneerd en ongelukkig gemaakt huisgezin te vinden, en zijn agterwezen van eenige nog onbetaald gebleven posten, aan zijne Crediteuren als een eerlijk Man betaamd, te kunnen voldoen.

Redenen, waaromme hij Suppliant zich bij deeze is wendende tot deeze Wetgevende Vergadering: met alle Reverentie verzoekende, dat het ÚLIEDEN mogte behaagen, de *Grieven en Bezwaren* van hem Supplt., in de ten dezen Requeste geannexeerde MEMORIE naar waarheid opgegeeven en gedetailleerd, in ernstige deliberatie te willen neemen; en, uit aanmerking van de Wettigheid en Soliditeit van de gronden en motiven in dezelve vervat; en uit krachte van de aan ULIEDEN verleende macht, als Repræ-

ſentanten des geheelen Bataaffchen Volks; hem Suppliant te verleenen RAPPEL VAN BAN: ten dien effecte, dat hij Supplt. voortaan in Holland, bij noodzaaklijke en voorkoomende gelegenheden, vrij en onverlet zal kunnen verkeeren, ter bevoordering van zijn beſtaan, en dus ontheven worden, van die ſchadens en verliezen, die hij Supplt. reeds door die Verbanning geleden heeft, en bij voortduuring nog verder zoude moeten ondervinden.

Verzoekende, op dit zijn ootmoedig verzoek, een alzints gunstig Appointement van deeze Vergadering te mogen ontfangen in optima forma.

Het welk doende &c.

(was getekend)

CORNELIS VAN DER AA.

ME-

MEMORIE

(L. S.) Gedaan maaken, en overgegeeven aan de *Eerſte Kamer* van het WETGEEVEND LICHAAM des *Bataafſchen Volks*, door en van wegen CORNELIS VAN DER AA, woonende te *Utrecht*; dienende ter ADSTRUCTIE van zijn verzoek, omme RAPPÈL *van* BAN uit het voormalig Gewest *Holland*, in het voorgaande Request vervat.

AUDI ET ALTERAM PARTEM! Dit was de uitmuntende Les, die voor meer dan 20 Eeuwen, door het Romeinſche Volk gelezen wierdt, boven den ingang der Vierſchaaren, en andere openbaare plaatſen des gerichts, alwaar de uitſpraak geſchiedde in alle Burgerlijke en Lijfſtraffelijke Rechtsgedingen. — Gewigtige Les voorzeker! het zij men die beſchouwd, of, ten aanzien van elk die het gewichtig Rechterampt bekleedde; en tot wien zij bijzonder ingericht was; of, dat men dezelve ook betreklijk maakt

tot hen, die als beſchuldigden of gedaagden dien ontzag-verwekkenden grond betreden moesten. Immers, die Les gaf eene geduurige herinnering aan elken Rechter, zoo dikwils hij tot de behandeling van Rechtzaaken zich verledigde, om de belangen der Partijën, met ter zijde ſtelling van alle bijzondere oogmerken en bedoelingen; met aflegging van alle Hartstochtelijke driften; en met eene effenbaare Geestgeſteldheid *te Hooren en te Wederhooren;* de gegrond- of ongegrondheid der beſchuldigingen; de aart en natuur der aangetijgde misdaad; de bekentenis, of ontkentenis van den Gedaagden, en de bijzondere omſtandigheden die in elk geval plaats hadden, in bedaarde en ernstige overweging te neemen; dezelve met den Letter der Wet te vergelijken; en dus onderzocht en getoetst hebbende, naa dit alles, door eene Onzijdige Rechterlijke uitſpraak de zaak te beſliſſen; de ten onrechte aangeklaagden vrij te ſpreeken, of, den ſchuldigen, uit krachte van de Wet, en volgens de wijze daar bij bepaald, ten oirbaar van het algemeen te ſtraffen. Beſchouwd men die Les, ten aanziene van eenen Gedaagden; ook dan was zij voor dezen van de grootſte nuttigheid. Omringt van alle die ontzettende omſtandigheden, die een Lijfſtraffelijk Rechtsgeding in meerder of minder maate vergezellen, was zij bijzonder ge-

geſchikt, om hem in die ontzachlijke oogenblikken te bemoedigen, met de gedachte, dat deze Les in die Vierſchaar in acht genoomen wordende, ook zijne zaak behoorlijk onderzocht, en hij niet onverhoord veroordeeld worden zou, noch hem de gelegenheid ontbreken, om, of zelfs, of door anderen, alles voor te draagen, het welk ter zijner defenſie kon bijgedragen worden.

Daar deeze ſpreuk zoo veel in zich bevatte, is het dan wel te verwonderen, dat onze Voorvaderen, (die zoo gelukkig waren in het uitvinden van gepaste Zinſpreuken, niet alleen op 's Lands Geldmunten en Banieren, maar ook voor de openbaare Gebouwen geſchikt ter uitoeffening van gewichtige handelingen;) het *Audi & Alteram Partem* der Ouden overnamen, en boven de meeste Vierſchaaren van het heilig recht plaatſten, zoo als tot op deezen huidigen dag, door elk opmerkzaam beſchouwer van Nederland kan worden waargenoomen? Is het van onzer Voorvaderen erkende Wijsheid te vermoeden, dat ſlechts eene bloote zucht tot navolging van het vreemde, hen in dit opzicht bezield zoude hebben? Is het integendeel niet als zeker aan te merken, dat zij, die Goed en Bloed en Leeven opofferden, ter behouding van hunne Burgerlijke en Godsdienstige voorrechten, die hen door eenen

Dwin-

Dwingeland betwist werden, deeze gulde Les der Ouden overnamen, en daar door te kennen gaven, dat de daar bij aanbevoolen deugd, één van de voornaamſte Voorrechten was, die hun zoo veel Schats en Bloeds gekost hadden, en, het hunne wensch en hoope was, dat hunne Naazaaten ook die Les ten allen tijde in acht neemen zouden?

BURGERS WETGEVERS! Hoe het hier mede ook gelegen zij, Ik achtte het altoos een groot voorrecht voor mij, van het echte Nederlandſche Heldenbloed, mijne afkomst te mogen reekenen; en onder mijne Voorouderen te tellen, zulken, die met verlies van Bloed en Goed en Have, het hunne toegebragt hebben, om het lieve Vaderland uit ſlavernij te helpen verlosſen, en tot dien trap van Welvaart en Grootheid te brengen, waartoe het allengs geſtegen was. En, dit is welligt één van die oorzaaken, dat ik ten allen tijde eene zeekere hoogachting en eerbied in mijn hart gevoelde, voor de Monumenten dier-roemvolle dagen van echte Vaderlandſche glorie. En hoe zeer ik nu ſints meer dan vier volle Jaaren, in den kommervolſten toeſtand mijne dagen ſlijten moest; als een uitvaagſel der Maatſchappij van veelen behandeld wierd; en alles wat ik in de wereld bezat, daar door verlooren hebbe; is echter dat denkbeeld mij onder al-

alle die Rampen bijgebleeven. Ik las de meergemelde ſpreuk ook op het Raadhuis der ſtad *Haarlem*; een ſtad, waar in ik veel meer dan de helfte mijns leevens, als Burger en Ingezeten mijn verblijf hield, en ſints den Jaare 1779 den Boekhandel dreef: en daar ik thans, door de onaangenaamſte omſtandigheden gedrongen worde, niets onbeproeft te laaten om een einde aan mijne Rampen te maaken, en niet langer als een Balling van een deel mijns Vaderlands te blijven; zoo gaf mij de herinnering van die Les der Ouden eene voegzaame gelegenheid, om dezelve, bij wijze van Inleiding te doen dienen voor deeze Memorie. Een *geſchrift*, alleen ingericht om mijn verzoek in het geannexeerde Request vervat nader aan te dringen, en de gronden waarop ik in dit alles werkzaam ben, met behoorlijke beſcheidenheid en gepaste vrijmoedigheid voor te draagen, aan ULIEDEN, *als Repræſenteerende de Opperſte macht des geheelen Volks!* Verleen eenige oogenblikken uwe attentie aan dit geſchrijf! *Hoort* en *Wederhoort*, de grieven en bezwaaren van een ongelukkig gemaakt Burger, en maak een einde aan zijne Ballingſchap!

Met in achtneeming van alle moogelijke korten klaarheid, zal ik deezen voet houden: dat ik:

I. Zal

I. Zal opgeven, *Het* GEVAL, *het welk men tot de oorzaak van mijn ongeluk gemaakt heeft; en de fataale gevolgen, die hetzelve voor mij en mijn Huisgezin had.* En daarna:

II. *Mijne* GRIEVEN EN BEZWAAREN *openleggen, die, mijnes oordeels, van dat gewicht bij* ULIEDEN *kunnen en zullen geoordeeld worden, om het verzoek in het Request vermeld, door eenen gunstigen uitslag bekroond te zien.*

I. Belangende het EERSTE. Het was op den 12 April 1796. dat eenige Pakjes aan mijn Adres houdende, door eenen bedienden van den Courantier *Enschedé*, die voor hem gewoonlijk de Haarlemsche Couranten naar Amsterdam brengt, van daar voor mij waren medegebracht. Door eenige bezigheden dien avond verhinderd zijnde, om die Pakjes te openen, bleven zij onaangetoerd liggen tot den volgenden morgen, wanneer ik in éénen derzelven, bevond, 25 Exemplaaren van zeker stukje, Geïntituleerd: *Iets ter bemoediging van hun, die niet medegewerkt hebben tot de Revolutie des jaars* 1795. In dit Pakje, (dat gefrancqueerd was tot Amsterdam,) was eene gewoone gedrukte Commissie- of Verzend-brief, gedagtekend uit *Enkhuizen*, en ondertekend met den naam van *A. v. d. Zaan.*

Uit

Uit eenige in het oog vallende flordigheden in de wijze van uitvoering, zelfs op den Tijtel van het ſtukje, had ik direct eene geringe opinie van hetzelve, en lag de 25 Exemplaren uit de hand, zonder dat ik het immer ingezien, geleezen, of eenige de minſte poging tot het VERKOOPEN, of DISTRIBUEEREN in 't werk geſteld hebbe. — Den volgenden dag, zijnde Donderdag den 14 April, vond ik het ſtukje geannonçeerd in de *Amſterdamſche Stads-courant*, en daar bij gemeld, *dat het bij diverſe Boekverkoopers in de meeſte Steden, en onder anderen, ook bij mij te* BEKOMEN *was.* — In den ochtend kwam eene bediende van den toenmaligen Præſident van de Municipaliteit met die Courant, en begeerde een Exemplaar: niet kunnende vermoeden, dat dit met een *zeker geheim oogmerk* geſchiedde, gaf ik het zonder eenige bedenking. — Naauwlijks één uur daar naa, kwam een bediende van zeker Gezelſchap, die ook één Exemplaar begeerde, dat aan hem ter hand geſteld werd; — en eindelijk, in den Namiddag, kwam de eerstgemelde bediende ten tweede maale een Exemplaar begeerende, dat ik aan hem overhandigde zonder eenige de minſte bedenking. — *'Er waren dus in het geheel drie Exemplaaren door mij verkocht, en is mij verders om geene meerdere gevraagd, of eenige door mij gedebiteerd.*

Den

Den volgenden dag, zijnde Vrijdag den 15 April op den middag, kwam eenen der Stads-Bodens bij mij, en verzocht mij, *uit naam van den Præſident der Municipaliteit op het Stadhuis te komen, vermits hij mij iets te vraagen had.* Te midden mijner bezigheden verliet ik oogenbliklijk alles, en ſpoedde mij derwaards. Op de voorheen genaamde Vroedſchaps-Kamer getreden zijnde, vond ik aldaar zitten vier Perſoonen, waar van 'er een als Præſident het woord voerde. — Naa dat men mij bericht had, dat ik mij voor het *Committé van Waakzaamheid* bevond, werd mij geordonneerd, *om te antwoorden op al zulke vraagen, als aan mij gedaan zouden worden.* Hoezeer ik redenen van bezwaar gevoelde, en in het denkbeeld verkeerde, dat het hooren van Interrogatorien van eenen Burger, alleen aan eene gewoonlijke Rechtbank behoorde, zoo voldeed ik echter aan dien eisch. — Deeze Interrogatorien behelsden een onderzoek, of ik den *Schrijver*, of *Drukker* van dat Stukje was? Hoe ik het gekregen had? Van waar? Van wie? Door wien? Het getal? Hoe veel 'er van verkocht waren? Aan wien? &c., &c. Op alles geantwoord hebbende, en de Onverkochte Exemplaaren, met de Commisſiebrief, door eenen Gerechtsbode, ſtaande dat verhoor, van mijn Huis gehaald zijnde, wierd mij gelast eene

eene poos te vertoeven, men moest 'er rapport van doen. — Ruim een uur gewacht hebbende, kwam het Committé terug, en berichtte mij, *dat men verder Onderzoek naar die zaak doen wilde, en dat ik eenigen tijd op het Stadhuis vertoeven moest.* — Verbaasd over die geheel onnodige en ongewoone maatregel, verzocht ik *daar van ontheven te zijn, met aanbod, om door Handtasting mij te verbinden, ten allen tijde, des gerequireerd wordende, mij voor hun te zullen ſiſteeren.* Maar het was vergeefsch, het was: VOORT NA BENEEDEN! en oogenblikkelijk wierd ik in beſlootene hechtenisſe geleid.

In dien ſtand bleef ik tot 's avonds ten 6 uuren. — Doch, hoe veranderden toen de Omſtandigheden? De Onderſchout kwam in mijne gevangenis, en berichtte mij, dat het Civiel arrest veranderd was in eene *Crimineele detentie*, en ik mij, door overgifte van alles wat ik bij mij had, moest onderwerpen aan de gewoone gebruiken, waar aan ik voldeed. — Op dat zelfde tijdſtip, *werden vier Perſoonen in mijn huis gezonden, die, als Custodieurs, alles wat ik bezat, en zoo onverwacht verlaaten had, in verzekering namen; van mijne Echtgenoote, en zelfs van mijn oude Schoonmoeder, bij mij inwoonende, alle ſleutels afvorderden, en voorts dien avond alles verzegelden.* Dit gedaan zijnde,

de, *werden 'er Twee andere Perſoonen ter bewaaring van mijne Huisgenooten gezonden, met order, om nacht en dag in mijn huis te waaken, mijne Vrouw ten allen tijde in het oog te houden, en niet toe te laaten, dat zij met iemand eenig geſprek hield.* — Den volgenden dag *werd alles wat in mijn Huis was, gerechtelijk geviſiteerd, en geïnventariſeerd; alle Brieven en Papieren, zelfs tot zulken die Familiezaaken, en ook aan mijne Schoonmoeder in 't particulier toebehoorden en betroffen, werden buiten het huis gebragt; en alle brieven aan mijn Adres of aan mijne Vrouw luidende, werden aan het Post-Comptoir opgehouden.* Drie maalen werd ik op eenige Artijkelen gehoord, *alles betreklijk het debiteeren van de 3 Exemplaaren, zonder dat ik over iets anders gevraagd ben.* Eindelijk, 14 dagen in dien toeſtand, zonder acçes van eenen Practizijn, hebbende doorgebracht, verſcheen de noodlottige 29 April, waar aan ik nimmer dan met afgrijzen gedenken zal, wanneer ik, als een hoogstmisdadige, tusſchen twee Gerichts-dienaars, in ijzere boeijen, geleid werd voor den Rechter, onder eene vreesſelijke toevloed van aanſchouwers; aldaar wierd mij den Crimineelen Eisch en Concluſie van den Hoogſchout voorgeleezen, niets minder behelzende, dan *Condemnatie tot*

Gees-

Geesseling, *Confinement en Bannissement*, en *Condemnatie in de kosten.* — Een uur daar naa, wederom op dezelve plaats en wijze geleid zijnde, werd het Vonnis gepronunçieerd, en ik Gecondemneerd, *tot een 5 jaarig Confinement in het Tucht- en Werkhuis der Stad Haarlem, en naar Expiratie van dien, voor eeuwig gebannen uit de Provintie van Holland*; en *eindelijk in de kosten van het Proçes.*

Eenige weeken naa dat ik aldus geconfineerd was, ontfing mijne Echtgenoote eene opgave van de Proçeskosten, bedragende eene somme van *f* 790:14:8. Toen zij deeze betaald had, ontsloeg men mijnen Boedel uit de Custodie, waaronder zij sints den 15 April geweest was. Mijne Vrouw ontfing als nu de Sleutels, Papieren, en andere zaaken, die men haar afgeëischt, en buiten mijn huis gebracht had; voorts alle de Brieven die aan onzer beider adressen geadresseerd, doch aan het Post-Comptoir opgehouden waren, geopend terug; en zij nu in de mooglijkheid gesteld, om mijne affaire te kunnen besieren. Intusschen was ik in eene afzichtelijke gevangenis, bij een aantal van soms meer dan 20 Gevangenen, en onder het geklepper van veele Weefgetouwen geplaatst, en daar de inrichting van dat verblijf der Ellende, voor een redelijk denkend weezen van dien aart is, dat eenige

werkzaamheden, ten nutte van mijn ongelukkig gemaakt en zuchtend Huisgezin, niet practicabel geoordeeld werden; en daarenboven mij het geeven van nodig onderricht aan mijne Vrouw niet gepermitteerd werd, heeft zulks ten gevolge gehad, dat mijne Echtgenoote mijne affaire heeft moeten abandonneeren, en door den reeks van alle deeze ongelukken en schadens, benevens 2 onmondige Kinderen, in de kommerlijkste omstandigheden gebracht geworden is.

BURGERS WETGEVERS! Dit kort, doch getrouw Tafereel, zoo van het *Geval*, als van de fatale *Gevolgen*, die het voor een voorheen gelukkig huisgezin naa zig sleepte; zal (zoo ik vertrouwe) genoegzaam zijn, om aan het *Eerste Hoofd-deel* dezer *Memorie* te beantwoorden; en ULIEDEN met mijne omstandigheden bekend doen worden. Omstandigheden, waar van de bloote gedachten alleen, voor elke gevoelige menschelijke ziele, eene onaangenaame gewaarwording te wege brengt; maar die met een oneindig zwaarer gewicht drukt, voor mij, die ze ondervinden, en zoo lang draagen moest; en echter met dit alles, bij het onpartijdigst zelfsonderzoek, zich op den duur bezwaard vind, met het gegronde denkbeeld, *dat eene te gereede gehoorgeeving aan opgeruidde Hartstochten, of Revolutionnaire Principes, te veel invloeds had-*

hadden, op eene handeling van dat groot gewicht en aanbelang, als is, een Lijfſtraffelijk Rechtsgeding, tegen eenen Vrijgebooren Nederlandſchen Burger! Eene Rechterlijke handeling, waarin geene van de zoo even gemelde nevenzaaken, ten nadeele en bederf van eenen Geaccuſeerden, volgens Goddelijke en Menſchelijke wetten; volgens de uitſpraaken der beroemdſte Rechtgeleerden, en de thans aangenoomene Acte van Staatsregeling, kunnen of mogen getolereerd worden; maar waarin de Letter der ſtraffende Wet, met duidelijke expresſie van de aangetijgde misdaad, en geſtevigd door eene compleete en volledige bekentenis van den Geaccuſeerden, de eenige grond en bazis is en zijn moet, waarop de Richterlijke uitſpraak en veroordeeling geſchieden moet. — Het is deeze Aanmerking die mij nu als van zelve leid, tot het *Tweede Hoofd-deel*, dat ik hier boven opgaf te zullen behandelen: en daar het (mijns oordeels) van het grootſte gewicht, en de Hoofzaak dezer *Memorie* oplevert, zoo bidde ik ULIEDEN, mijne gronden en bezwaaren, met die bedaardheid en onpartijdigheid te willen overwegen, als het belang der zaake vorderd, niet alleen; maar die een ongelukkig gemaakt Burger, een waarachtig Liefhebber van zijn Vaderland, op duchtige gronden zig belooven moet en mag, van

MANNEN, wien de uitoeffening der Opperſte macht des Souverainen Volks in handen hebben, en mitsdien de macht bezitten, om hem te ontheffen van eene Ballingſchap waar toe hij geduurende zijnen gantſchen leeftijd verwezen is. Ter zaake:

II. Ik ben (onder behoorlijke Reverentie) op het voetſpoor van beroemde Rechtsgeleerden, die als Criminalisten dien gewichtigen tak der Rechtsgeleerdheid beoeffenden, van gedachten; dat onder de algemeen erkende en aangenomene vereischten, die tot de behandeling van een Extraordinair of Crimineel Rechtsgeding onafſcheidelijk behooren, deeze volgende *vijf Poincten* moeten geobſerveerd en gevolgd worden, te weeten:

A. Dat alle die Formaliteiten moeten in acht genomen worden, die bij de Ordonnantie op de manier van Próçedeeren in Criminéele zaaken geëmaneerd, duidelijk voorgeſchreven zijn.

B. Dat, daar 'er bij die Ordonnantie, een verbazend onderſcheid gemaakt is, tusſchen de behandeling van een *Commun Delict*, en een *Enorm Fait*; een *Commun Delict*, niet vermag behandeld te worden, als waare het een *Enorm Fait*.

C. Dat de Misdaad van eenen Geaccuſeerden, klaar

klaar en duidelijk moet geëxpresseerd en genoemd zijn, in de Wet die op de misdaad toegepast word.

D. Dat de Misdaad bij de Wet bepaald, door den Geaccuseerden volledig moet geconfesseerd en beleden zijn geworden. En eindelijk.

E. Dat het de heilige plicht van eenen Rechter is, om in het vooroordeelen acht te geeven, op alle omstandigheden, die eenigzins ten voordeele van eenen Geaccuseerden in aanmerking komen kunnen; om daar naa, de straf te verzachten of op te heffen: en dat bij ontstentenis van één of meerdere dier opgenoemde Poincten, alle Vonnisen *aan Caduciteit laborecren.* De Soliditeit van dit Argument behoeft geen uitvoerig betoog; zij straald elk onbevooroordeeide in de oogen; en ontslaat mij van een taak, die mij anders weinig moeite kosten zou. — Mij dunkt, dat wanneer ik aan die *vijf vereischten* het geval zelve, en de behandeling omtrent mij gehouden, toetse, en daar mede vergelijke, dan vleie ik *mij*, daar door in UWE zielen die edele aandoeningen van Meêwarigheid en Rechtvaardigheid op te wekken, om het verzoek, in dit geannexeerde Request vervat, met eenen gewenschten uitslag te bekroonen.

A. De Ordonnantie op de Manier van Procedeeren in Civile en Crimineele zaaken, binnen de Stad *Haarlem*, (die door de Revolutie van 1795 niet vernietigd is, maar op den 15 April 1796 nog kracht van wet forteerde) bepaald distinctelijk, alle de Formaliteiten, die bij het entameeren van Crimineele Processen moeten geobserveerd worden. En wat bepaalt zij, IN EEN GEMEEN DELICT? „ Dat den Openbaa„ ren Aanklager, kennis krijgende van zaaken „ waaromtrent hij het Recht der Hooge Over„ heid oordeeld te moeten waarneemen, *Ver„ klaaringen moet inwinnen*: dat die *Verklaa„ ringen door Getuigen moeten beëedigd worden „ voor den ordinairis Rechter: dat den Open„ baaren Aanklager, gemunieert met die be„ wijzen, door een Schriftelijk verzoek, Qua„ lificatie moet verzoeken van den Rechter, om „ den beschuldigden te actionneeren, het zij „ dan door dagvaarding in Persoon ter Cri„ mineele Rolle, of, tot Corporeele appræhen„ sie: dat voorts den Openbaaren Aanklager, „ binnen eenen bepaalden tijd, den Gevangenen „ moet examineeren en hooren op Interrogate„ rien, ten overstaan van den Ordinaris Rech„ ter, &c. &c." — Vergelijke ik nu in hoe verre dit alles, ten opzichte van mijn geval gevolgd is, welk een hemelsbreed verschil! Het

zij

zij mij vergund hier te vraagen: Wie zijn de Getuigen? Wat hebben zij getuigd? Hebben zij dat getuigenis voor den ordinairis Rechter met eede bevestigd? Heeft den Openbaaren Aanklager, alvorens zig van mijnen Perſoon te verzekeren, behoorlijke Qualificatie verzocht en geobtineerd, het zij tot dagvaarding in Perſoon, of tot Corporeele apprehenſie? Vereischte het Verkoopen van 3 ſtukjes zulk eene Corporeele apprehenſie? — Van dit alles is mij niets gebleken: maar wel, *dat een Committé van Waakzaamheid de 3 ſtukjes bij mij gekocht heeft, en dat ik zonder hunne aanvraage welligt nooit één Exemplaar zoude verkocht hebben; en dat, toen het Committé zeker was dat ik verkocht had, desſelfs Præſident, als Præſident van de Municipaliteit, mij liet verzoeken om met hem te ſpreeken; dat ik daar op, niet door den ordinairis Competenten Rechter, maar* DOOR DAT COMMITTÉ VAN WAAKZAAMHEID *op Interrogatorien gehoord, en vervolgens,* OP HAARE ORDER GEVANGEN GENOOMEN, *en eindelijk, door hen aan den Ordinairis Rechter werd overgeleverd; en op die wijze, in den tijd van vier uuren, van eenen vrijen Burger getransformeerd in eenen Crimineelen Gevangenen.* — Het opnoemen dier daadzaaken is genoegſaam, zoo ik vertrouwe, om te doen zien,

dat reeds de Formaliteiten bij het aanvangen dezes Rechtsgedings, geheel en al niet in acht genoomen zijn. Ik gaa over tot het *Tweede vereischte.*

B. Het behoefd geen bewijs, dat alle voornaame Criminalisten eene duidelijke distinctie gemaakt hebben, tusschen *Enorme Feiten*, en *Commune Delicten.* In het eerste geval, eischt de publieque veiligheid, dat de daader (is 't mogelijk) op de daad in verzekerde bewaring genomen, en hem geene gelegenheid tot de vlucht gelaaten worde, het geen gebeuren zou, wanneer den Openbaaren Aanklager *als dan*, de gezegde Formaliteiten in acht neemen moest. In zulke gevallen *alleen*, geeft de Crimineele Ordonnantie hem vrijheid, tot Gijzeling van den Delinquant; maar in *Commune Delicten*, verplicht de Ordonnantie hem, om de opgenoemde Formaliteiten punctuëellijk in acht te neemen. Deeze onderscheiding in de behandeling van een buitengewoon Rechtsgeding, is daarom altoos aangemerkt, als een voornaam vereischte, en als het Palladium der Burgerlijke Vrijheid. Wanneer men nu op deeze noodzaaklijke distinctie en bepaaling geen acht slaat; wanneer het eenen Openbaaren Aanklager maar vrij staat, om eigener Authoriteit, zonder Qualificatie van den Rechter geobtineerd te hebben, iemand van zijne Vrij-

Vrijheid te berooven, wat moet 'er dan eindelijk worden van der Burgeren vrijheid en veiligheid? Daar dit in gebruik komt, is niemand geen oogenblik van zijne Vrijheid zeker. *Ongegronde vermoedens, Valſche Aantijgingen, Perſoneele Haat, Verſchillende Opinien, en wat niet al meer? zijn dan genoegzaam, om elk mensch, op het onverwachtst van zijne geliefdſte panden los te rukken, en hem in eenen kerker op te ſluiten.* Is 'er nu bij de Crimineele Ordonnantie gezorgt, dat zulke daaden door geenen Openbaaren Aanklager naar willekeur verricht zouden worden, dan ſpreekt het ook van zelve, dat het *Committé van Waakzaamheid* althans niet bevoegd was, om mij, *om het* VERKOOPEN *van* 3 *boekjes*, (dat zelfs niet tot een *Commun delict* betreklijk gemaakt kan worden, zoo lang dat verkoopen niet verboden was) in eene gevangenis op te ſluiten. Een Burger, zonder decreet van den Rechter, zonder beedigde verklaaringen van geloofwaardige en Conſonante getuigen, om een vooronderſteld misdrijf, om verſchillende Godsdienſtige of Politique begrippen, of op ongegronde vermoedens, of valſche berichten, even als een moordenaar of huisbraaker, op het onverwachtst van zijne Vrijheid te ontzetten, dit was een van de redenen, die onze Voorvaderen in 't harnas joeg, toen

toen Alva's bloedraad, met vertrapping van wet en recht, dag aan dag de vrije Nederlanders voor hunne Rechtbank sleepen deed. Naa deeze bepaaling, van het onderscheid dat 'er bestaat in *Enorme Faiten*, en *Commune Dilicten*, zal het mij niet moeilijk vallen, om deeze Vergadering te overtuigen, dat ik in dezen groote redenen van bezwaar hebbe, waar toe ik thans overgaa.

Hoe beschouwde men het *Verkoopen* van deeze 3 stukjes? Zeker niet als een *Gemeen Delict*, maar als eene *Capitaale Misdaad*. — Zoo dit het geval niet is, van waar dan de noodzaak, om zich niet alleen van mijnen Persoon, maar ook van alles wat ik in de wereld hadde, jaa zelfs van mijne Echtgenoote te verzekeren? Duid deeze maatregel, (die alleen in geval van een *Enorm Fait*, wanneeer den daader in *Flagranti Delicti* geapprehendeerd word, practicabel is,) niet zonneklaar aan, dat het *Committé van Waakzaamheid*, door ongegronde en gehasardeerde vooronderstellingen, of door valsche en verkeerde berichten, die hun door anderen mogelijk gesuppediteerd geworden waren, in den valschen waan verkeerde, dat men bij het arresteeren van mijn Persoon, bij het in beslag neemen van mijn Huis en Goederen, en bij het gerechtelijk naazoeken, van alles wat ik zoo on-

ver-

verwacht verlaaten had, en waar van de geheimſte Papieren mijnen Boedel ſpecteerende, Familiezaaken, en Brieven niet verſchoond bleven, zoodanige *Facta*, of ſpreekende bewijzen ontdekken zou, die, (*à Posteriori*) die rigoreuſe ſtappen wettigen zouden? Geeft zulks geen grond, om te gelooven, dat den Rechter door verkeerde informatien misleid is? en dat deeze bij het voortzetten van het Rechtsgeding, de zaak geheel anders had behoren te behandelen? Men zegge niet, dat dit arresteeren, inventariſeeren, bewaaken van mijne Echtgenoote, en wat niet al meerder? geſchiedde, om geſecureerd te zijn voor de kosten van het Proçes; de *Vaste goederen*, op de quohieren der Verponding, *te dien tijde*, nog op mijnen naam bekend ſtaande, maakte dit onnodig; dewijl zij meer dan viermaal toerijkende in waarde waren, om de Proçeskosten daar aan te verhaalen, en dezen daarenboven, voor alle Prætenſien Executabel en Præferent. Ik zou eene ingewikkelde belediging begaan, wanneer ik deeze Vergadering hierbij langer ophield, het aangeroerde zal genoegſaam zijn, (zoo ik vertrouwe,) om te betoogen, dat ik in dit opzicht, groote redenen van bezwaar hebbe.

C. Het *Derde vereischte*, door mij opgegeeven, bevat een Regel, die bij alle Rechtsgeleerden; als een Hoofd-ingredient van een Crimineel

Pro-

Proces word aangemerkt, en zonder eenige bedenking geadmitteerd geworden is, — *Zonder Wet is 'er geene overtreding*: deeze Regel is gebaseerd op de uitspraak van Goddelijke, Burgerlijke, en Zedelijke Wetten, die bij alle beschaafde Volken, in alle tijden erkent, en geadmitteerd geworden zijn. Is die Regel waarachtig, (en wie twijffeld 'er aan?) dan is het ook noodzaakelijk, dat de aangetijgde misdaad, in die speciaale Wet, waarop den Eisch en Conclusie berust, klaar en duidelijk geëxpresseerd, en bepaald zijn moet: en derhalven, zoo 'er bewezen word, dat in de Wet, waarop dien Crimineelen Eisch en Conclusie tegen mij berust, en de Veroordeeling geschiedde, de aangetijgde Misdaad *niet genoemd* word; dat als dan, ook alles vervalt, wat *quasi*, uit krachte van zulk eene Wet, en het daar op gebouwde Vonnis verricht wierd. Het laboreerd niet alleen aan *Caduciteit*, maar aan volstrekte *Nulliteit*. Deeze algemeene Regel van Rechten, op het geval in quæstie toegepast zijnde, zal (zoo ik vertrouwe) een ongemeen helder licht verspreiden niet alleen, maar het Cardinaale Point opleeveren, dat het stellen dezer MEMORIE voor mij noodzaakelijk maakte; waarom ik de vrijheid neeme, op dit volgende de attentie van deeze Vergadering, met alle reverentie te imploreeren.

Het

Het Placaat van de Provisioneele Repræsentanten des Volks van Holland, van dato 4 Maart 1795, is de Wet waar op men mij veroordeelde. — Dit Placaat is ingericht, om te weeren en te verbieden, Anti-constitutioneele daaden en gesprekken, strekkende om de plaatshebbende orde van zaken te belagen; en verbied onder anderen, ook het UITGEVEN van Schriften, geschikt, om die orde in een hatelijk daglicht te plaatsen. — Daar ik het stukje, (waar van ik 'er slechts drie Verkocht,) niet gelezen hebbe, kan ik niet oordeelen en beslisen, en dus ook niet erkennen, dat het tot die Classe behoord. Dit dan in het midden laatende, zal ik, *voor als nu*, die Classificatie als billijk en recht aanmerken. — Doch, dan rijst hier de groote Vraag, waar op in dezen alles aankomt: Is C. VAN DER AA, DE UITGEVER EN DRUKKER VAN DAT GESCHRIFT?? En, dan moet ik hier, even als in het Rechterlijk Verhoor, volmondig antwoorden: NEEN! IK WAS SLECHTS EEN VERKOOPER VAN DRIE EXEMPLAAREN, DIE MIJ VAN DEN UITGEVER, IN COMMISSIE, ONGEVRAAGT TER VERKOOP TOEGEZONDEN WAREN. — Zoo lang 'er nu een wezentlijk en waarachtig onderscheid is, en blijft, tusschen den PRIMITIVEN DRUKKER EN UITGEVER van eenig boek of geschrift;

en

en HET GROOT AANTAL, VAN ZIJNE CORRESPONDENTEN, AAN WIEN HIJ HET ZELVE IN COMMISSIE TER VERKOOP TOEZEND; zoo lang is het ook eene waarheid, dat deeze Diſtinctie moet in acht genomen worden, bij de Explicatie en toepaſſing van eene ſtraffende Wet, die alleen het UITGEVEN verbied; en dat dezelve niet willekeurig vermag betreklijk gemaakt worden op de VERKOOPERS. Eene vermenging, eene verwarring van deeze TWEEËRLEIJ VERSCHILLENDE HANDELINGEN, is eene onnaauwkeurigheid, die op het noemen zelfs gemerkt word, en tegen de billijkheid ſtrijd: dit zal nog nader blijken, door deeze volgende vergelijking: DE PRIMITIVE DRUKKER EN UITGEVER, van ſoms eenige duizenden Exemplaren, van eenig boek of geſchrift, is bij allen die eenigſints met den Boekhandel bekend zijn, aan te merken, als de BRON waar uit verſcheidene STROOMEN voortkomen; en DE VEELE VERKOOPERS, waar aan den Drukker de Exemplaaren zend, niet anders dan de beekjes of ſtroomen, die aan de Bron alleen hun aanwezen verſchuldigd zijn. — Wat is nu natuurlijker, wanneer men eene ſchadelijke Bron ſtoppen wil, dan dit: dat men niet begint, om eerst de Beekjes of Stroomen weg te neemen? Want, zoo lang de *Bron* waar uit ze voortkomen niet geſtopt

ſtopt word, is zuiks vergeefsch? Men zal immers eerst de *Bron* opſtoppen, en als dan, zullen de kleiner Beekjes en Stroomen ophouden hunnen Schadelijken invloed te verſprijden? — Het zou de kunde van eenen Wetgever in der daad hoonen, wanneer men Hem in ſtaat oordeelde, bij het voorſchrijven van eene Lijfſtraffelijke Wet, ter weering van eenig kwaad, zich eene onnaauwkeurigheid te laaten ontſlippen, die elk verſtandig mensch, ter demping van eenig onheil in acht neemt: — Menſchen, geheel en al onbekend met den Boekhandel, mogen den *primitiven Drukker en Uitgever* verwarren, *met den Verkooper* van eenig boek of geſchrift; Zij mogen in den valſchen waan verkeeren, *dat een Boekverkooper, alles wat hij verkoopt, zelfs gedrukt heeft;* (en hoe dikwils ontwaard men dat verkeerde denkbeeld niet?) Maar kan men, zonder Læſie, dit vooronderſtellen van eene Wetgeevende Vergadering, die zeer zeker weet, dat den Eigenaar der geſchreevene Copij, waar naa een boek gezet word, eenig en alleen de eigentlijke UITGEVER is, en 'er altoos door bedoeld en verſtaan geworden is? — Daar nu de Wet van den 4 Maart 1795, *Speciaal het* UITGEVEN, (als zijnde de eerſte Oorſprong van ſchadelijke Schriften,) *verbied;* en het VERKOO-

PEN, bij ontſtentenis van het UITGEVEN van zelve wegvalt, en volſtrekt onmooglijk is; zoo kan, en moet men, met alle gronden van zekerheid vaſtſtellen, dat de Proviſioneele Repræſentanten van 't Volk van Holland, bij het Placaat van den 4 Maart 1795, nimmer de VERKOOPERS; maar alleen de PRIMITIVE UITGEVERS OF DRUKKERS bedoeld hebben, of immer konden bedoelen. En op dien grond beſluit ik, dat het gemelde Placaat van 4 Maart 1795, in geenen deele op mijn geval had behooren toegepast te worden. — En dat deeze Concluſie niet zonder grond, maar alſints Wettig is, zal nader blijken; uit het geene ik op dit Reſpect nog kortelijk zal voordragen.

Op den Tijtel van het ſtukje ſtond, (niet als *Uitgever*, maar als VERKOOPER,) mijnen naam, benevens die van andere Boekverkoopers in de voornaamſte Steden vermeld: eene gewoonte, die veeltijds bij dergelijke kleine Brochures plaats heeft. Het ſtukje was openlijk geannonçeerd in de Amſterdamſche Stads-Courant, *dat alleen door den primitiven Uitgever moet geordonneerd geworden zijn; alle deeze Boekverkopers, die op den Tijtel, en in de Courant vermeld ſtonden*, (en wie kan bepaalen hoe veele andere Boekverkoopers?) *hebben dat Stukje, even zoo wel als*

als ik Verkocht; alleen met dit onderſcheid, *dat zij 'er welligt honderd, en ik ſlechts drie debiteerden*; en dat zelfs nog, *naa dat ik reeds om die zelve rede veroordeeld was*: BURGERS WETGEVERS! Ik worde gedrongen hier te vraagen: *Wat mag toch de rede zijn, dat geene van alle die Verkopers, in andere Steden daar over in Rechten betrokken, of door een Crimineel Proçes zijn geincomodeerd geworden??* Het Placaat, waar op men mij te *Haarlem* veroordeelde, was immers, (te dien tijde) eene *Provinçiaale Wet*, ingericht tot een Voorſchrift voor het *geheele Volk van Holland*, en niet voor de Inwooners van *Haarlem* alleen? En is dit zoo, gelijk het is, van waar dan deeze Exeptie op den Algemeenen Regel, die in het Expliçeeren en Uitoeffenen van eene Straffende Wet, uit hoofde van het ongerijmde, vólſtrekt niet admisſibel, maar te verwerpen is? Is het zonder grond, wanneer ik deeze zoo geheel ongewoone en willekeurige handelwijze *omtrent mij* gehouden, ook onder andere daar aan attribueere, dat men in de overige Steden van *Holland*, bij de Explicatie van de Wet, de regulen eener gezonde Uitlegkunde in acht genomen heeft, en het waare Oogmerk van den Wetgever, en zijne bedoeling, gelukkiger en juister gevat hebbe, en dat

daar door niemand der Ingezetenen in andere Steden, *over het Verkoopen van dat Stukje* is geïncomodeerd geworden, veel min in zulke fataale omſtandigheden gebracht? En levert dit dan ook geene rede van bezwaar voor mij op? Dit begrepen ook eenigen mijner gewezene Mede-Boekhandelaaren binnen *Haarlem:* want weinig dagen naar de beſlisſing van mijn ongelukkig Lot, vervoegden den Boekhandelaar A. LOOSJES en eenige anderen, zich bij Requeste, aan het toenmalig Provinçiaal Beſtuur van Holland, en vertoonden op de bondigſte en nadrukkelijkſte wijze; „ *dat zoo men het woord* UITGEVEN *in het Placaat vermeld, ook betrekkelijk maakte, tot hun die ſlechts* DISTRIBUTEURS *zijn, den Boekhandel daar door de allergevaarlijkſte Handel des werelds werd; dewijl het van geen Boekverkoper te vergen is, jaa dat het zelfs ondoenlijk is, dat hij voor den Inhoud van alles wat hem ter Verkoop toegezonden word, zoude Responſabel zijn. Zulk eene ſtraf,* als aan mij te beurte gevallen was, (zeggen zij) *was onder het voorig Oranjebeſtuur, hoe Ariſtocratisch, en Willekeurig ook, geheel en al onbekend; wijl toen 's Lands Placaten alleen eene Geldboete op het* DRUKKEN EN UITGEVEN *van ſchadelijke*

„ *delijke Schriften, en geene Lijfstraffen be-*
„ *paalden.*" — Alle welke gezegden ik voor rekening van de Requestranten in hun geheel laatende, echter de gronden opleverden, waarom zij verzochten, „ *dat zij door eene nadere In-*
„ *terpretatie van het woord* UITGEEVEN, *in*
„ *het Placaat gebruikt, van hunne grieven en*
„ *bezwaaren mogten ontheven worden.*" Is het niet onbegrijpelijk, dat zelfs éénen der Leden van het *Committé van Waakzaamheid*, den toenmaligen Stads Courantier ENSCHEDÉ, (die niet alleen een Rechtsgeleerde, maar ook een Lid van het Boekverkopers Gilde was,) deeze distinctie, geheel en al uit het oog verloor, toen hij zich *zoo ongemeen ijverig betoonde*, om mij, als hoogstschuldig aan dat Placaat van 4 Maart 1795 te beschouwen, en van mijne Vrijheid te helpen ontzetten? Hij is reeds de Eeuwigheid ingestapt, en het is mijne bedoeling niet, om het leed mij aangedaan, aan iemand, veel min aan hem, eenen Afgestorvenen, te vergelden; maar was hij ENSCHEDÉ nog in Leeven, ik zou hem durven vragen, of hij ooit zou hebben kunnen goedkeuren, dat alle de *Verkoopers van zijne Courant*, dezelfde straffe aangedaan werden, die hij *als* DRUKKER *of* COURANTIER meriteerde, wanneer hij iets in zijn blad geinsereerd

had, dat tegen den Letter eener Lijfſtraffelijke Wet ſtreed? Zou eenig mensch van gezond verſtand, en een eerlijk hart, zoo iets kunnen ſustineeren? Dit geavançeerde zal, zoo ik vermoede, toerijkende zijn, om te betoogen, dat dit voornaam Vereischte in het geval in quæstie, aan *wezentlijke Nulliteit* laboreerd. Niet veel beter is het geſteld, met het door mij opgenoemde *Vierde Vereischte*, waaromtrent ik kort zijn kan.

D. Dat de compleete Confesſie van de misdaad in de Wet uitgedrukt, in alle Crimineele Procesſen, aanwezig zijn, en duidelijk blijken moet, behoefd geen uitvoerig betoog. Dit, thans als eene erkende, en algemeen aangenoomene en beweezene waarheid aanmerkende; zoo volgt daar dan ook uit: *dat ik de misdaad van het* UITGEEVEN *van dat ſtukje moest bekend en gecvnfesſeerd hebben.* Maar is dit zoo? Alles behalven dat: Al wat uit mijne drie Crimineele verhooren (die nergens anders over rouleerden, dan over het VERKOOPEN van die drie Exemplaaren) blijken zal, beſtaat alleen daar in; *dat ik het ſtukje niet geſchreven, noch gedruk noch order tot drukken gegeven hebbe; dat ik ſlechts* 25 *Exemplaren ontfing in Commisſie; dat ik 'er drie van verkocht hebbe; dat ik het ſtuk-*

ſtukje niet geleezen hebbende, desſelfs inhoud mij volſtrekt onbekend was. &c. Waar uit blijkt nu, dat ik zoude bekend hebben de UITGEVER te zijn, en dus die misdaad begaan te hebben, die door de Wet alléén verboden is? — En daar dit alles ontbreekt, op welk eenen grond berust dan de Condemnatie tot een vijfjaarig Confinement, een eeuwigduurend Bannisement, en de enorme Kosten van zulk een ſingulier gedirigeerd Proces??

BURGERS WETGEVERS! Excuſeer mij, dat ik hier de Concluſie ter neder ſtelle. — Ik ſpoede mij tot de behandeling van het *Vijfde vereischte* dat ik opgegeven hebbe.

E. Dat in het Rechterlijk beoordeelen en ſtraffen van Lijfſtraffelijke Misdaden, door alle onpartijdige en bedaarde Rechters, in aanmerking genomen worden, de *bijzondere Omſtandigheden*, die elk geval natuurlijker wijze vergezellen, en alles, wat zich ten voordeele van eenen Geaccuſeerden opdoet, en hem te ſtade komen kan, in aanmerking genomen word, om de ſtraffe in de Wet bepaald, te modificeeren, te verzagten, of op te heffen naar de gelegenheid der zaake: dit is een gebruik, dat bij alle rechtvaardige en onpartijdige Rechters in acht genomen word, en tot eer der Natie, ook in dit Land altoos

gevolgd wierd. — Welken zijn nu doorgaands, die bijzondere omſtandigheden, die ten faveure van eenen beſchuldigden in aanmerking genomen worden. Om niet te lang te zijn, zal ik 'er ſlechts *drie* opnoemen:

1. Of de Geaccuſeerde behoorlijke kennis droeg van de ſtraffende Wet; dan wel, of hij met grond Ignorantie kan prætendeeren?
2. Of het eene *Moetwillige* misdaad is, die men met *Opzet*, in *Vilipendie* van de Wet, bij *Herhaaling*, en met een *kwaad Oogmerk* om de Wet krugteloos te maaken, bedreef? dan wel, of zulks uit overijling, uit onnaauwkeurigheid, of uit onkunde, en alleen in één enkel geval plaats had?
3. Of de Geaccuſeerde een voorwerp is, die zich door zijn Zedelijk en Burgerlijk gedrag, reeds ſuſpect gemaakt heeft, of over dergelijke, of andere gevallen, bevorens in Rechterlijke handen viel, en daar door ter kwader naam en faam bekend ſtaat? Dan wel, of hij zich altoos gedroeg als een ſtil en vreedzaam Burger en Ingezeten betaamd, volgens de Goddelijke Wet, *Alle Ziele zij de Magten over haar geſteld onderdanig?*

Naa eene korte beſchouwing, in hoe verre dee-

ze *Omſtandigheden* ten mijnen faveure hadden kunnen en behooren in aanmerking genomen te worden, *zal ik deeze Memorie beſluiten.*

1. Het is eene waarheid, die ik gaarne toeſtemme, dat wanneer eene Wet bij Publicatie en Affictie aan het Algemeen ter kennisſe gebracht is, zulks de Exeptie van Ignorantie wegneemd, maar het is ook te gelijk niet minder waar, dat Ignorantie eene omſtandigheid opleverd, die ten allen tijde, *bij gemoedelijke Rechters*, van zeer veel invloed is in het bepaalen van de ſtraf. — Van het Placaat waar op men mij veroordeelde, droeg ik niet dan eene oppervlakkige kennis. Ten tijde van het emaneeren van dat Placaat, was ik door ziekte buiten ſtaat, om mij met eenige zaaken te bemoeijen: naa mijne herſtelling, hoorde ik wel, dat 'er een Placaat tegen Oproerige daaden, als het draagen van teekenen; het verſpreiden van ontrustende tijdingen; en het DRUKKEN van Libellen, geemaneerd was; maar nimmer had ik het geleezen. Ik vond daar toe ook geene bijzondere drangredenen, dewijl ik mij zelven buiten ſtaat kende, om mij aan zulke buitenſporigheden ſchuldig te maaken. Zoo het nu buiten alle bedenking beweezen is, dat in dat Placaat het VERKOOPEN, en het PRIMITIEF DRUKKEN

van Boeken, één en dezelfde daad is, (doch waar van ik het tegendeel echter, hier vooren in het *derde point* duidelijk beweezen en betoogd hebbe) dan komt het mij (onder correctie) voor, dat een Placaat, van zulk eenen belangrijken en geheel nieuwen inhoud voor alle Boekhandelaars, op de volledigſte wijze aan hun had dienen bekend gemaakt te worden, door elk een Exemplaar ter hunner narichting ter hand te ſtellen. Daar dit nu geſchied is, ſuſtineer ik, dat Ignorantie aan de Wet, (*zoo die ook op de Verkopers toepaſſelijk is,*) eene omſtandigheid opleverde, die in mijn geval van het grootſte nut zijn moest.

2. Wat de *Tweede* Omſtandigheid aanbelangt: deeze ſpreekt nog ſterker in dit opzicht ten mijnen faveure. In het *Eerſte Hoofd-deel* van deeze *Memorie*, gaf ik omſtandig en naar waarheid, alles op, wat door mij bedreven is, en ik neem de vrijheid mij thans aan dat verhaal te refereeren. Wanneer men nu onbevooroordeeld dat verhaal nagaat, zal zonneklaar blijken, dat geene Opzettelijke, Moetwillige, Herhaalde, en in Vi-lipendie der Wetten, ſtraf baare poogingen in het geheele geval plaats hadden. Had ik een ſtraf-baar oogmerk gehad, ik zou immers als dan poogingen aangewend hebben, om de aan mij toe-

toegezondene 25 Exemplaaren te verſpreiden, en aan den Man te helpen? Maar juist het tegendeel is waarheid; van alle de Exemplaaren, *Verkogt* ik 'er ſlechts 3, en dat niet eerder, dan toen zij van mij begeerd werden. Had men 'er met zulk een *onedelmoedig en laag oogmerk*, *om mij ongelukkig te maaken*, niet om gezonden, voorzeker zou 'er geen één eenige gedebiteerd zijn geworden. Of, hadden de Leden van het *Committé van Waakzaamheid*, het ſtukje, dat zij mogelijk beter kenden dan ik, doen verbieden en opeisſchen, Ik was voor zulk een fataale Ramp geheel bevrijd gebleven. Waar uit conſteert hier nu een misdadig Oogmerk, om met vertrapping van Wet en Plicht te zondigen? (eene omſtandigheid, die in alle Crimineele misdaaden, bij alle onpartijdige Rechters, van de hoogſte aangelegenheid geoordeeld word, en den Geaccuſeerden hoogst misdadig maakt). Ik betuig plechtig op mijn geweeten, dat dit beſtaan, nimmer, in geen geval, hoe ook genaamd, en ſpeciaal ook niet in dit geval, bij mij plaats had! En daar dit zoo is, dan moet ik hier de vrijheid gebruiken om te vraagen, of deeze omſtandigheid niet ten mijnen faveure, had behooren in aanmerking genomen te worden, zelfs dan, wanneer ik mij in der daad aan de Wet

ſchul-

ſchuldig gemaakt had? Was het *Verkoopen* van drie Exemplaaren van een ſtukje, dat nog niet opgehaald of verboden was, eene misdaad die zulke rigoreuſe maatregulen vorderde, even als of ik een misdaad tegen de veiligheid van den Staat gepleegd, of tegen mijn Vaderland geconſpireerd had? Staat de ſtraf van eene driejaarige gevangenis, eene eeuwige verbanning uit *Holland*, en eene totaale ruïne van een geheel Huisgezin van vier Perſoonen, geëvenredigd aan het Verkoopen van drie ſtukjes, *die welligt door Honderd andere Boekverkopers in Holland, zonder eenige de minste hindernis, in veel grooter getallen vrijelijk zijn verkocht geworden?*

3. Beſchouwe ik de *Derde Omſtandigheid* door mij opgegeeven, dan zeker, bevat deeze nog een veel ſterker drangrede tot bezwaar. Van de 50 Jaaren die ik op deeze Wereld geleeft hebbe, verliepen de 20 eerſten in de Stad Leijden. Het grootst, aanmerkelijkst, en werkzaamst deel mijns leevens, ſleet ik in Haarlem. Ten Jaare 1779 verkreeg ik aldaar mijn Burgerrecht, en zette mij in de gelukkigſte vooruitzigten in eenen eerlijken Burgerlijken ſtand. Ik achtte mij niet alleen verbonden tot de uitoeffening van alle maatſchappijelijke Plichten en Betrekkingen, waar toe ik zoo vrijwillig toegetreden was, en

mij

mij door eenen plechtigen Eed verplicht had; maar boven dat, ondervond ik aldaar gunstbetooningen en voorrechten, die mij ten prikkel ſtrekten, om door een geregeld, ſtil en aan de Wetten ondergeſchikt gedrag en ingetogene leefwijze, dankbaar te beantwoorden, volgens de eeuwige en onveranderlijke voorſchriften van Godsdienst en Zedekunde. Dit Sijstema ten allen tijde volgende, en aan mijne onderhorigen inſcherpende, had voor mij dat gelukkig gevolg, dat ik mij beroemen kan, nimmer eene Politieke Correctie, veel minder eene Crimineele ſtraffe, dan alleen om dit geval, ondergaan te hebben. Men ſlaa de Registers van de Voormaalige Regeering, ter Secretarije der Stad *Haarlem* berustende, op; men onderzoeke de particuliere aantekeningen der reſpective Hoofd-Officieren, geduurende dien veranderlijken tijd, en ik ben wel verzekerd, dat welke Boekverkoopers men daar in genoemd vinden moge, uit hoofde van plichtverzuim, men mijnen naam aldaar te vergeefsch zoeken zal. De uitoeffening van mijne plichten in de onderſcheidene betrekkingen van het Burgerlijk en Huiſelijk Leven, was altoos mijne hoofdbedoeling, en nimmer verwaarloosde ik mijne vrije uuren, door mij te bemoeijen met zaken die niet tot mijnen Werkkring behoor-

hoorden, of, waar toe ik niet op eene Wettige wijze, als Burger geroepen en verplicht was. De beoeffening van nutte Weetenſchappen, was mij de aangenaamſte uitſpanning, ter beſchaving van mijn Verſtand, en ter verbetering van mijn Hart! Zoo de welvoeglijkheid gedoogde, dat ik ten aanziene van dit Reſpect, hier meerder bijvoegde, het zou mij luttel moeite kosten, dan, ik laat dit liever verblijven, aan de onpartijdige uitſpraak, van zoo veelen mijner geweezene Stadgenooten, waar onder ik verkeerde, als thans nog eerlijk en cordaat genoeg zijn mogen, om in dit opzicht der waarheid hulde te doen, verzekerd zijnde, dat ik in deezen de ſterkſte proeven zou kunnen doorſtaan. En daar dit geſtelde de waarheid is, dan moet ik hier aan elk onpartijdig mensch vraagen, of zulke plaats hebbende Omſtandigheden, geene drangredenen hadden behooren opgeleverd te hebben, om mij voor zulk een fataal en bitter Noodlot te bevrijden, *als* waar toe men mij en de mijnen gedoemd heeft?

Hier mede achtte ik aan het oogmerk waar toe ik bij het inſtellen dezer *Memorie* de pen opvatte, genoegſaam beantwoord te hebben. — BURGERS WETGEVERS! Hoe gelukkig zou ik mij voor deeze onſchuldige poging beloond ach-

achten, wanneer dit geſchrijf van die gewenſchte uitwerking voor mij was, dat GIJLIEDEN aan mijn verzoek, in het Request vermeld, een gunstig gehoor verleende, en mij onthefte van een Vonnis, waar bij ik van een aanzienelijk gedeelte der Republiek ten eeuwigen dage verbannen wierd, en dat mij in verſcheidene opzichten, aan veelerleije inconvenienten, en onberekenbaare ſchadens, op den duur onderhevig maakt.

Daar de Macht tot dit alles, in UWE Vergadering berust; daar thans een geest van gematigdheid Uwe handelingen en beſluiten kenmerkt; daar de Acte van Staats-regeling, alle Revolutionaire daaden en handelingen den bodem inſlaat, en de onzijdige uitoeffening van het heilig Recht ten duurſten aanbeveeld, en aan elk Individu waarborgt; zou het aanvoeren van meerdere drangredenen, een wantrouwen aan Uwe welwillenheid aan den dag leggen, en eene ingewikkelde belediging kunnen genoemd worden. Trouwens, ik vleie mij, dat naar eene onzijdige beoordeeling van deeze *Memorie*, de gronden en redenen van bezwaar in dezelve vervat, bij ULIEDEN, van dat gewicht en aanbelang zullen geoordeeld worden, dat ik, door het vernietigen van het Vonnis van Ban,

uit

uit het Voormalig Holland, mij eerlange zal mogen verblijden, met eene gewenschte Herstelling in het volkomen genot mijner Natuurlijke Vrijheid!

(Was getekend,)

CORNELIS VAN DER AA.

*

BLADWIJZER

VAN DE

VOORNAAMSTE ZAAKEN

IN DIT

WERK VOORKOMENDE.

De LETTERS A *tot* K *wijzen het getal der* DEELEN, *en de* CIJFFERS *die der* BLADZIJDEN *aan.*

A.

AA, (*Piere Jean Baptiste Charles van der*) Advocaat te *Amſterdam*, en fungeerende als Secretaris van het *Committé van Opſtand*, geeft aan het ſaamgeſchoolde Volk op den Dam, door het aflezen van eene Publicatie, bericht van de Volvoerde Remotie; en leest de namen op van de 21 nieuw benoemde Municipaalen, ten fine van goedkeuring, dat door een luid geſchreeuw gevolgd wordt, het welk men voor eene Volmacht van de Amſterdamſche Burgerij begroet. B. 405–409.

AANINCK (*Repræſentant P.*) weigert te dienen onder het Schrikbewind. F. 31.

AANSTELLING VAN OFFICIEREN BIJ 'SLANDS ARMEE. Z. *Committé van het Bondgenootſchap te Lande.*

AANVALLENDEN OORLOG, met machtige Rijken aan te vangen, is voor kleine Republieken dikwijls zeer verderflijk. B. 8, 9.

ABERCROMBIE (Lt. Gl.) verkrijgt het Commando over de *Engelſche Landingstroupen in Noordholland.* G. 276. — Levert op den 10 *September* ſlag, en handhaaft zich in zijne Poſitie aan de *Zijpe.* H. 60, 61. — Neemt bezit van het Eiland *Texel*, en herſteld 'er de oude Conſtitutie. 75—78. — Steld aldaar de *Lootſen* in Requiſitie, en eischt opgave van het getal der *Paarden* en *Runderen.* 78. — Vorderd een aantal Paarden, Wagens, Tuigen, en Voerlieden in den *Wieringerwaard.* — Wat aldaar bij die gelegenheid voorviel. 79—81. — Neemt met 7000 man den marsch naar *Hoorn* aan. 137. — Hij word, uit hoofde van het mislukt ontwerp van YORK, met zijn Corps terug ontboden, en verlaat de Stad *Hoorn.* H. 204, 205.

ACHENBACH (*Major*) red op den 6 *October* 1799 met zijn Bataillon bij *Castricum*, den Generaal BRUNE uit zijnen neteligen toeſtand, *en beſlist daar door den Veldſlag ten voordeele van de* GALLO-BATAVEN. H. 303, 304. — Zijn Rapport deswegens aan BONHOMME. 304—308. — Zijn nader ſchrijven wegens die roemrijke Actie, met opgave van de Officieren die zich daarbij gedistingueert hadden. 308. *in de Noot.* — Ontfangt bij den terugtocht der *Engelſchen* order, om uit de *Be-*

Reverwijk naar *Uitgeest* te marcheeren; vervolgd zijnen marsch door *Alkmaar* tot *St. Pancras* en den *Langendijk*; neemt bezit van eenige Dorpen; raakt in een hevig gevecht bij het *Nieuwdorper Verlaat*; en replieert op *Noordscharweude*. H. 321, 322.

ACTE VAN VERBINDTENIS, door 79 Regenten in 1786 getekend. Met welk oogmerk dit geschied zij — Inhoud dier Acte, en onderzoek of 'er buiten dezelve nog eene andere van verderffelijker aart en strekking bestaan hebbe. A. 186–190. Ook in de *Noot* 187, 188.

ADELIJKE JONKVROUWEN EN WEDUWEN *in het Sticht*, van de Inkomsten der Ridderschapsgoederen beroofd. E. 125—130.

ADMINISTRATIF BESTUUR VAN HOLLAND, door het Schrikbewind bedreigd met *Parate Executie*. — Verkrijgt op deszelfs bede veertien dagen uitstel, mits opening gevende van deszelfs Finantieelen toestand. F. 155—158.

ADMIRALITEITS COLLEGIEN IN HOLLAND. Leveren het gerequireerd Advis, over het *al* of *niet* verlenen van Convoij aan Houtschepen, aan de *Staaten van Holland* in, voorslaande een middenweg, om zoo wel aan *Engeland* als aan *Vrankrijk* genoegen te geven. A. 71. — Word bij Holland afgewezen, doch bij de Staten der overige Gewesten gevolgd en goedgekeurt. A. 71, 72.

ADMIRALITEITS COLLEGIEN, geeven even naa de Revolutie haaren hoogen nood, en de verwarde gesteldheid van het Zeewezen, door wa betaling der Soldijen en Desertie, aan de Repræsentanten

te kennen. C. 64, 65. — Worden vernietigd, en een *Committé de Marine* in derzelver plaats gefteld. D. 35.

ADRES, getekend door 350 Hagenaars, als een voorbeeld bijgebragt, van den woedenden Haat der Genootfchappers tegen 'sLands Erfftadhouder. A. 185, 186.

ADVIJZEN der Regeeringleden, in de Hooge Collegien van Staat, en in de Vroedfchapsvergaderingen der Steden, worden openlijk bekend gemaakt, ter vermeerdering van de verdeeldheden. A. 61. — Die in den Krijgsraad aan boord van STORY gehouden, door alle de Scheepskapiteinen wegens de fituatie van hunne Schepen opgegeven. G. 497—500.

AFLOSSING DER STAATSCHULDEN in de eerfte jaaren van het Bewind van WILLEM DE VIJFDE. *Z. Welvaart en Rijkdom.*

AFSCHEIDING VAN KERK EN STAAT, op Voorftel van *Ploos van Amftel*, door de Conventie gedecreteert. Verflag van die gebeurenis en de daar door veroorzaakte gevolgen. E. 199—247.

AGENTSCHAPPEN. Een getal van zeven derzelver aangefteld. F. 74. — Opgave van de enorme fchatten die voor dezelven bepaald werden. *Aldaar.* — Opgave van de groote kosten die dezelven in het Jaar 1800, aan den Lande veroorzaakten. I. 52—60.

AGENT VAN DE MARINE. Gebied alle Schepen en Vaartuigen in veiligheid te brengen bij de aannadering der *Anglo-Ruffen.* G. 374. — Geeft uit naam van het *Uitvoerend Bewind*, aan STORY, ftel.

ſtellig bevel, *om in geval dat den Vijand meester van* DE HELDER *mogt worden, als dan met zijn Esquader naar de* VLIETER *te zeilen.* G. 418—420.

AGENTEN naar alle Gewesten gezonden, om de Collegien van Regeering met Revolutionairen te voorzien, en derzelver ſchandelijk gedrag. F. 57—59.

AGENTEN TOT ZUIVERING DER GRONDVERGADERINGEN. Tot wat einde een groot aantal derzelver wierd aangeſteld, F. 88—94. — En op welk eene ſchandelijke wijze zij hunnen last volvoerden, door de braafſte Ingezetenen van hun *Stemrecht* te beroven. 122—127.

AIRE. Belangrijke Veſting aan de Franſche Grenſen. Haare ſterkte en gewicht opgegeven. B. 16.

AKEN, (*D. van*) *Lid van de Municipaliteit te Amſterdam.* Levert een gunſtig en cordaat advis ten voordeele van den Heer *Elias* in. D. 115, 116.

AKERSLOOT. De Franſchen worden genoodzaakt hetzelve naa een hevig gevecht in verwarring te verlaten. H. 298, 299. — Hoe de verwarring aldaar, door het beleid van DAANDELS is herſteld geworden. 300, 301.

ALARMKREET, aangeheven door de Franſche Conventie tegen de gecoaliſeerde Mogenheden, brengt de Natie in volle beweging, en drijft veele duizenden naar de aanrukkende legermacht des vijandelijken aanvallers. A. 319.

ALGEMEENE WAPENING. Het vijandelijk gedrag van Keizer JOZEPHUS tegen de Republiek, geeft hier te Lande een gewenſchte gelegenheid, tot

het oprichten van *Exercitiegenootſchappen* en *Vrijcorpſen*, en dient tevens ter aanvuring van de reeds plaatshebbende binnenlandſche twisten. A. 121, 122.

ALGEMEENE BURGERWAPENING. Ongeneigdheid der Ingezetenen omtrent dezelve. — Voorſtel deswegens aan de Hollandſche Repræſentanten gedaan, en welke uitwerking hetzelve deedt. D. 284—294.

ALGEMEENE STAATEN. Verklaren zich neutraal te willen houden in den ontvlamden oorlog tusſchen *Engeland* en *Vrankrijk* ten Jaare 1756. A. 32. — Laaten den uitvoer van *Scheepsmateriaalen* vrij, doch weigeren *Convoij* aan de Koopvaarders met dezelve beladen. 57. — Beſluiten om *Lodewijk de XVI* plechtig te doen bedanken voor zijne hulp, met verzoek om dezelve in het vervolg te verleenen, ten welken einde een Verdrag gesloten wordt. 100. — Z. H. doet aan dezelven een Voorſtel, om onderzoek te laaten doen, naar de oorzaaken van den weerlozen toeſtand der Marine. 102. — Doen 2 Oorlogſchepen aan *Vrankrijk* ten geſchenke aanbieden, en vereeren den Generaal *Bouillé* een Ring van 20,000 Guldens. 174. — Weigeren deel te neemen in de Conventie te *Pilnitz* geſloten tusſchen *Pruisſen* en *Oostenrijk*, en geeven dit in eene Nota aan den Minister des Keizers te kennen. 271—273. — Verklaren aan *Oostenrijk* en *Pruisſen* de ſtipſte Neutraliteit, ten aanzien van de Franſche Revolutie in acht te zullen neemen. — Geeven order dat alle Franſche Emigranten uit de Generaliteits Lan-

Landen vertrekken moeten. 272, 273. — Zenden eene Circulaire Misfive aan de Staaten der onderfcheidene Gewesten, ter wederlegging van de Oorlogsverklaring der Conventie tegen Z. H. — Inhoud dier Misfive. 301—306. — Geeven order aan den Luitenant *van Grootenraay*, Commandant van het Wagtfchip aan de mond van de *Schelde*, om tegen het openen derzelver te proteſteeren, doch het doet geen effect. 327. — Verbieden het Werven van Troupen voor Vreemden, en het uitvoeren van Paarden, en doen de Frontieren verſterken. 331. — Hun antwoord aan den *Koning van Engeland*, op de Nota van zijnen Gezant *Elliot*. B. 74—75. — Hun kloekmoedig beſluit, op het voorſtel van Z. H. gedaan den 14 *Julij* 1794. 165. — Keuren het aanvangen van bijzondere Vredesonderhandelingen met den Vijand, door Vriesland vooorgeſteld, af, en verkiezen liever, met alle de Bondgenoten werkzaam te zijn tot het bekomen van eenen Algemeenen Vrede. 252, 253. — Zenden eene Commisfie naar den *Generaal Pichegru*, om een *Wapenſtilſtand* te treffen, doch het voorſtel wordt afgewezen. 359, 360. — Doen eene bezending aan Z. H. om raad, en zijn antwoord. 361. — Welke ſchikkingen ter Hunner Vergadering gemaakt werden, naa het verjagen van den Erfſtadhouder. 430, 431. — Hoe hunne Vergadering vernietigd en geſloten werdt. D. 469, 470.

ALGEMEEN STELSEL VAN BELASTINGEN. Schoon in *April* 1798 reeds bepaald in te voeren, word

door het *Uitvoerend Bewind* een Plan deswegens ingelevert den 30 *Julij* 1799, en toen in handen eener Commisſie geſteld zijnde, word deswegens een *Rapport* uitgebragt door dezelve Commisſie den 30 *Julij* 1800. L. 82—91. — Opgave van de zwarigheden, die de Rapporteurs gevoelden, in de daarſtelling van een Algemeen Plan van Belastingen in alle de Departementen. 91—103. — Berekening van de *Jaarlijkſche Uitgaven.* 104—108. — Item van de *Jaarlijks te betalene Belastingen* beiden ter ſomma van circa 43 *Millioenen.* 109, 110. — Den 26 *Augustij* bepaald, om de Discussien over het Rapport aan te vangen. 111. — Na 14 Maanden delibereerens en twistens loopt alles op niets uit. 112—116.

ALKMAAR. Aldaar komt een Commisſie uit den Haage aan, uitgedoscht in hun Costuum, en verzeld van Lijfwachten en Bodens. — Hunne verrichtingen aldaar. H. 22, 23. — Word door BRUNE verlaten, en door ABERCROMBIE bezet. 283. — Authentiek verhaal van het geene in die Stad, geduurende het kort verblijf der *Engelſchen* is voorgevallen. 284—289. — Het gebeurde aldaar met de Baron DE HERT en eenige oude Regenten, als een bewijs van de beſluiteloosheid der *Engelſchen* aangevoerd. 289—290. *in de Noot.*

ALLIANTIE MET VRANKRIJK. De onderhandelingen over dezelve, worden van *Parijs* naar den *Haage* verlegd. — Welke Gevolmachtigden zoo van het *Franſche* als van het *Bataafsch* Gouvernement daar toe verkoren worden. — Zij houden vier Conferentien, en ſluiten op eene ſpoedige en onver-

verwachte wijze een Tractaat. C. 403—406.

ALLIANTIE TRACTAAT van den 16 *Meij* 1795. C. 406—413. — Interprætatie van het 14 *Artijkel* betreffende *Vlissingen*. 414—419.

ALLIANTIE (*Fregat de*) door de *Engelschen* genomen. D. 44, 45.

ALQUIER (*Fransche Repræsentant*) Zijn weiffelend en dubbelzinnig antwoord aangaande 's Lands onafhangelijkheid. C. 368. — Hoe het nieuw bestuur door eene Commisie zijnen bijstand inroept, ter bewerking van de Onafhangelijkverklaring der Republiek. — Wijst eene Conferentie met de Commisie af, en schrijft eene snerpende en verwijtende brief. 374—377.

ALTENA (*H. L. van*) zijn Revolutionair gedrag als Voorzitter, op den 4 *Meij* 1798, opgegeven. F. 199—201.

ALVERMOGEN *der Franschen*, door veelen hier te Lande in 1793 breed uitgemeten, was Hersenschimmig. B. 45—49.

AMBACHTSHEEREN. Worden op eene Revolutionaire wijze van alle hunne Heerlijke Rechten ontzet. C. 179, 180. — Hun wordt eene schadevergoeding toegezegd. 181.

AMBOINA *en* BANDA. Door de *Engelschen* genomen. — Opgave van den verbazenden schat van *Contanten* en *Specerijen*, aldaar aan hun in handen gevallen. E. 29.

AMERSFOORT. Veele Staatsleden van het Sticht, brengen aldaar de Staatsvergadering over, achtende zich de alleen wettige Staaten 's Lands van Utrecht. A. 145. — Eenige andere Regeeringsle-

den, welken het onwettig Reglement beëdigd hadden, houden hunne Vergaderingen binnen Utrecht, zich willende geëerbiedigd hebben als de wettige Staaten van den Lande. *Aldaar.* — De *Eerstgenoemden* verzoeken aan den Stadhouder om Militaire hulp, die zij erlangen. — De *Anderen* roepen de hulp der Gewapende Genootschappen, en den bijstand van de Meerderheid der Hollandsche Staatsleden in, die hun geredelijk verleend wordt. *Aldaar.*

AMIËNS. Het Congres tot eenen Algemeenen Vrede aldaar geopend. I. 372. — De onderhandelingen tot Vrede worden aldaar lang slepende gehouden. — Wat daar van de oorzaak zij. 441—445. — De *Algemeene Vrede* word getroffen. 445, 446. — Tractaat deswegens gesloten en getekend. 464—465. — *Seperaat Artijkel* bij hetzelve gevoegd. 465, 466. — Voordeelen door dat Tractaat voor de Republiek bedongen. 466—475.

AMNESTIE in 1788 afgekondigd, was te zeer bepaald, en kwam te laat. A. 237. — Hoe eenige Revolutionairen te *Dordrecht* door een schandelijk Adres zich beijverden, om de *Amnestie van* 1787 vernietigd te krijgen. G. 34—36. *in de Noot.*

AMPTEN. Algemeene geestdrift der Clubisten, om de Oranjegezinden van dezelve te ontzetten. — Hoe veele Requesten tot dat einde alleen te Amsterdam werden ingelevert. C. 258—260.

AMPTENAAREN. Een groot getal derzelver, om het weigeren van den *Ampts-Eed* van hunne Posten ontzet. D. 259.

AMPTS-EED. Om welke oorzaak door de *Repræsen-*

ſentanten van Holland aan de Ingezetenen voorgeſchreven. — Ongerijmdheid derzelve, door verſcheidene Gewestelijke en Stedelijke Beſturen beweerd. — Welke nadeelige gevolgen het doordrijven van dien Eed veroorzaakte. D. 253—260.

AMSTERDAM. De belegering dier Stad ten tijde van WILLEM DE TWEEDE, was een misbruik van gezach; de voornaame oorzaak van de afſchaffing der Stadhouderlijke Waardigheid; en der invoering van de zoogenaamde *Eerſte Vrije Staatsregeering*, A. 24. — De meerderheid der Vroedſchap aldaar, proteſteert tegen het verlenen van een bepaald *Convoij*, en eischt, dat ook aan de Houtſchepen 's Lands beſcherming verleend worde. 58. — De Gedeputeerden dier Stad, keuren des Prinſen voorſtel, tot het Equipeeren van 60 *Oorlogſchepen* af, van oordeel zijnde, dat zulks te veel tijds en gelds zoude kosten, en dat men ſlechts 32 Schepen in dienst behoorde te ſtellen, welk Voorſtel met de *meerderheid van eene Stem* in een beſluit veranderd wordt. 70. — De meerderheid der Regeering van die Stad, belette het kragtdadig en ſpoedig herſtel van de Zeemacht. 89—91. — De Vroedſchap dier Stad, doet door hunne Gedeputeerden ter Vergadering van Holland een voorſlag, om de verwijdering van den *Hertog van Brunswijk* van den STADHOUDER te eisſchen, en tevens de bewilliging van dien Vorst te vorderen, tot het aanſtellen van eenige Raadslieden. 101. — De Gedeputeerden dier Stad, doen een Propoſitie ter Vergadering van Holland, om *Lodewijk de XVI* plechtig te bedanken voor zij-

zijne ongemeene diensten aan de Republiek bewezen, met sollicitatie om de voortduuring derzelve, en tevens, om Hem ten bewijze van dankbaarheid, Twee Oorlogschepen van 74 stukken kanon ten geschenke aan te bieden, waartoe bij H. H. Mog. op voorstel van Holland besloten wordt. 171—174. — De Gedeputeerden dier Stad, doen ter Vergadering van Holland een voorstel, tot dadelijke vernietiging van alle bestaande *Vrijcorpsen*, buiten de Wettige Schutterijen der Steden; doch het word buiten deliberatie gehouden. 177—179. — Oproerige bewegingen op het Stadhuis aldaar aangericht, bij gelegenheid dat de Vroedschap een besluit zoude neemen, over de Propositie van *Haarlem* wegens den Volksinvloed, en over het al of niet afdanken van het Corps van den Rhijngraaf van Zalm. 197. — Doet een voorslag ter Vergadering van Holland, tot het aanstellen van een *Defensiewezen* ter beveiliging van Holland, met ampele macht over het Cordon, de Magazijnen, Finantien, Waterstaat, &c. waartoe besloten wordt. 200, 201. — De Regeering der Stad ontdekt de geheime bewaarplaatsen van Oorlogstuig door de Revolutionairen bijeen gebragt. — Houden zes inleeveraars van zeker Request in arrest, en veroordeelen dezelven tot Confinement en andere straffen. B. 247—249. — De Municipaliteit doet een Negotiatie van 7 Millioenen tot herstel van het Crediet der Wisselbank. E. 69, 70. — Aan welke oproerigheden de Clubisten aldaar, jegens den Heer *Oud-Hoofdofficier Elias* zich schuldig maakten.

D.

D. 105—120. — Gruwelijk oproer aldaar aangevangen door de Burger-Artilleristen, om eene algemeene vervolging tegen de oude Regenten te bewerken. E. 86—98. — Beklaaglijke toeſtand van de Finantien dier Stad in 1800, doet de Muniçipaliteit beſluiten om *f* 500,000: — ter leen te vragen — Op welke harde Conditien aan dat verzoek word voldaan. I. 47—50. — De Regeering aldaar door het *Staatsbewind* geauthoriſeerd tot het heffen van 2 pCt. op der Burgeren Bezittingen ten behoeve van de Stad. 439, 440.

AMSTERDAMSCHE BURGER-ARTILLERISTEN. Vangen óp den 6 *en* 7 *Meij* een ſchrikkelijk oproer aan, door veele menſchen te mishandelen. — Zij trekken in grooten getale met muzijk, op den 8 dito naar den *Overtoom*, en maaken zich ſchuldig aan het beſteelen van de *Palingvisſchers*. — Het ſchenden van Gebouwen, en het plegen van allerhande geweld aan een aantal Perſonen. — Trekken ſtadwaards, en ſchoolen in een nachthuis bijeen. E. 86—89. — Openen eene Correspondentie met het *Committé van Waakzaamheid*, om Twee Publicatien, tegen het Tappen bij nacht, en het gewapend lopen langs de ſtraten geëmaneerd, opgeheven te krijgen. — Twee hunner worden bij de kop gevat en gevangen gezet. 89—91. — De Raad der Gemeente beſluit om het geheele Corps te liçentieeren, en beveelt bij Publicatie, dat de Geweeren op het Stadhuis moeten gebragt worden. — Een groot deel komt voor het Stadhuis, en weigert aan het bevel des Raads te voldoen, eisſchende de intrekking der Li-

Licentiatie. 92, 93. — De Raad beveeld aan de Wagthebbende Burgers, om de Oproerlingen te ontwapenen, doch zij maaken eene gemeene zaak met dezelve. 94. — Vier Clubisten dringen in de Raadkamer, en eisschen dadelijk de Remotie van alle de Oranje Amptenaaren. 94, 95. — De Raad weigert zulks, en word door de muitende Kanonniers en Clubisten, in de Raadkamer overvallen, en deerlijk mishandeld. — Hunne eisschen worden afgeslagen door den Raad, doch de Oproermakers bezorgen zich zelfs voldoening door de gewelddadigste bedrijven, en maaken zich meesters van het Bewind. 96—98. — Worden, nãa veel gewelds aangericht te hebben, door den *Franschen Generaal* BOURNONVILLE, met een Piquet Huszaren beteugeld. 101. — Zij worden hersteld door het Schrikbewind, en met welk oogmerk. F. 150—152. — Hoe en waarom, aan hun het gewapend lopen buiten den tijd van hunnen dienst, door den Stads-Commandant verboden wordt. I. 143—145. — Vreesselijk oproer door een complot van 50 a 60 hunner aan de *Raampoort* dier Stad aangericht, op den 27 *April* 1800. 146—150. — Discussien over derzelver indiensblijving ten koste van den Lande, en over het verhogen van hun Tractement tot *f* 5:-:- 's weeks. 73, 74. *in de Noot.*

AMSTERDAMSCHE CLUBISTEN. Leveren een Adres in, tendeerende om 11 op nieuw verkorene Repræsentanten, niet te admitteeren. F. 494, 495.

AMSTERDAMSCH COMMITTÉ REVOLUTIONAIR. Schrijft een Circulaire Missive aan de voorheen Hollandsche

ſché ſtemmende Steden, over het zenden van Gedeputeerden, tot het daarſtellen eener Repræſentative Provinciaale Volksregeering in de Garnalen Doelen te Amſterdam. B. 442, 443. — Formeert zich tot een Committé van Algemeene Opſtand, in de kleine Steden en op de Dorpen ten platten Lande. — Welke gebreken daar door veroorzaakt werden in de Repræſentatie. 462—464. bijzonder *in de Noot.* — Verdeeld zich met eenige anderen in Partijen, om in andere Gewesten de Revolutie door te drijven, en alomme ten platten Lande de Beſtuuren te veranderen. C. 43—45. — Formulieren van Remotie, en aanſtelling, daartoe gedrukt en aan hun medegegeven. 46—52. *in de Noot.* — Algemeene klacht in den Lande aangeheven over deze ſchandelijke bedrijven. 53, 54. — Deszelfs bloeddorstig adres aan de Regeering dier Stad, om den Heeren *van de Spiegel* en *Bentinck* in banden te brengen. 87—89. — Levert, naa de gevangenneeming dier Heeren, een tweede adres in, tot het bewerken van eene algemeene vervolging tegen de Leden des voormaligen Beſtuurs, dezelve beſchuldigende van de zwartſte misdaden. 131—135.

AMSTERDAMSCHE MUNIÇIPALITEIT. Weigert op het voorgeſchreven Formulier den Eed van de Ingezetenen afteneemen. — Schrijft deswegens een brief aan de Repræſentanten. D. 68—73. — Welke willekeurige Mishandelingen hen daarom werden aangedaan, en eindelijk gedwongen tot onderwerping. 74—83. — Hangt op den 27 *September* 1798 een akelig Tafereel op, van den de-

plo-

plorabelen toeſtand der Finantien van hunne Stad, en verzoekt, dat ſommige Publieke Geſtichten en Gebouwen, door het Land overgenomen en onderhouden mogen worden, uit hoofde van den toeſtand van de Finantien der Stad. G. 250—251.

AMSTERDAMSCHE KOOPLIEDEN, leveren een ſmeekſchrift aan den Franſchen Gezant in, om uitſtel van tijd, tot het in werking brengen van het drukkend Reglement. A. 67. — Zij verwerven zulks voor 14 dagen. *Aldaar.*

AMSTERDAMSCHE PREDIKANTEN, (*Hervormde*) 15 van dezelven van hun Ampt verlaten, en waarom. D. 259.

ANGLOMAN. ANGLOMANIE. Welke *Perſonen* en *Gevoelens* met die benamingen bedoeld werden. A. 60, 61.

ANNA, Weduwe van WILLEM DE VIERDE, mitsgaders Gouvernante en Voogdesſe over haaren minderjarigen Zoon WILLEM DE VIJFDE, ondervondt al kort naa het afſterven van haaren Gemaal, veel tegenſtand van de *Antiſtadhoudersgezinden*, om dat zij van Engelſche afkomst was. A. 31.

ANTICIPATIE (*Geldheffing bij*) op de Bezittingen en Inkomsten, den 14 *Maart* 1800 gearreſteerd. — Opgave van de wijze waarop, en de tijd binnen welke die belasting moest worden betaald. I. 32—35.

ANTIDOTAAL REQUEST, te *Amſterdam* getekend, waarbij de Continuatie der Repræſentanten, *zonder oproeping des Volks*, afgekeurt word. F. 182. — Op welke wijze de *Harderwijkſche Clubisten* zich daar tegen verklaren en op de Continuatie aandringen. 183, 184.

ANTWERPEN. De Stad word door de Franſchen bemachtigd, doch het Kasteel word hardnekkig verdedigd door de Oostenrijkers. A. 325. — Het Kasteel word naa het gewelddadig openen der Schelde, te Water en te Land aangevallen, en door de Franſchen bemachtigd. 326—328. — Door de Franſchen bezet. B. 162.

APPELIUS (*Repræſentant*) Hoe, en waarom naar den *Haag* gezonden, op uitnodiging van H. H. Mog. D. 403. — Welk gevolg dezelve had 419—422. — Brengt een Declinatoir Advis uit op zeker Finantieel Plan van C. ZILLESEN, noemende hetzelve *ruïneus* en *onuitvoerlijk*. I. 80, 81. — Brengt een Rapport wegens een *Algemeen Stelſel van Belastingen* uit. 91—103. — Sommieren Inhoud van hetzelve Plan. 104—109. — Hoe daar op beſloten, en met welk gevolg. 111—116. — Zijne aanſpraak, bij den aanvang der Deliberatien over het Rapport tot Herziening der Staatsregeling. 228, 229.

APOSTEL DER MUITZUCHT. Als zodanig betoonde zich den beruchten *F. A. van der Kemp* te *Heusden*, in zijne oproerige aanſpraak, bij het gewelddadig Removeeren der wettige Regenten. A. 146.

APPEL, (*M. den*) *Hervormd Predikant te Bennebroek*. Op welk eene driftige wijze hij ijvert om de Revolutie te *Haarlem* door te zetten. B. 416.

D'ARDENNE, *Adjudant van* VAN DAMME. Zijn Rapport wegens de Bataille van den 10 *September* 1799. H. 57—59. — Zijn hatelijk bericht in de

Haagſche Courant door eenige Hollandſche Officieren gelogenſtraft. 67—71.

ARGWAAN. Hoe en waarom dezelve gevoed werdt bij de nieuwe Repræſentanten, over de Vijandelijke Gezinningen der Hoven van *Londen* en *Berlin*, naa de bewerking der Revolutie. G. 6—8. — Dezelve was *gegrond* ten aanziene van *Engeland*, doch *ongegrond* ten opzichte van *Pruiſſen*. 8—16.

ARISTOCRATEN. ARISTOCRATIE. ARISTOCRATISCHE REGEERWIJZE. Wat men hier door te verſtaan hebbe? en welken hatelijken zwaai men aan die benamingen gaf, bij de ondermijning van de Conſtitutie. A. 193, 194. *in de Noot.*

ARNHEM, door de Keizerlijken bezet zijnde, wordt door de Franſchen belegert, en naa een korte verdediging door hun bemachtigd. C. 9, 10. — Zwaare Requiſitien aldaar van de Burgers gevorderd door de Franſchen. 11. — Hoe de Remotie aldaar volvoerd werdt. 12, 13. — Aldaar komen 120 Franſche Artilleristen uit *Grave*, en 200 Burgers uit *Utrecht* aan, tot demping van den opſtand te *Westervoort*. H. 233—235.

ARRESTEN EN VERBANDEN, op de Bezittingen der oude Regenten door het Schrikbewind gelegd, op voorſtel van *Vitringa* opgeheven. F. 477.

ASSIGNAATEN, (*Franſche*) met welk oogmerk de Franſche Conventie dezelven in omloop brengt. — Hoegrootheid van de waarde derzelver, ten tijde van de Oorlogsverklaring: en beſluit, om nog voor 800 *Millioenen* nieuwe Aſſignaten te fabriceer-

ceeren. A. 300, 301. — Een ſchat van 1400 *Millioenen* derzelver, als een onderpand van trouw door de Franſchen aangewezen, ter bevoordering van hunne oogmerken. B. 286. — Schandelijk misbruik dat van dezelven, door veele Militairen en Ingezetenen, ten nadeele van het Land gemaakt werdt. C. 207—209. — Bepaling van de Cours waar voor dezelve bij het Land voor Provinçiaale Recepisſen in *Holland* aangenomen zouden worden. 210—213. — Wat te *Utrecht* deswegens te doen viel. 213—215. — Wat 'er in *Vriesland* over de Asſignaten gebeurde. 215—218. — Oorzaaken waar door dezelven in korten tijd hunne waarde geheel en al verloren. 218—222. — De verrekening derzelven, komen bij de onderhandelingen te *Parijs* in geene aanmerking. 377, 378.

ASSIGNATIEN, *afgegeven op de Cas van de O. I. C.* door JAN EIKENBROEK. Lijst en montant van dezelven. F. 256, 257. — Copien van 29 ſtuks dito, door S. J. VAN LANGEN, op dezelve Cas afgegeeven. F. 325—347.

ASSURANTIE ſtijgt tot 30 pCt. naa het voorval tusſchen *Fielding* en *Bijland*, bij gebrek van eene genoegzaame Zeemacht. A. 84.

ATRECHT of ARRAS. Opgave van de ſterkte en gelegenheid dezer belangrijke Vesting. B. 17.

AUCKLAND, *Britsch Gezant in den Haage*. Levert eene Nota aan *H. H. Mog.* over, wegens de gepleegde Koningsmoord aan *Lodewijk de XVI.* A. 283. — Eenige trekken uit dezelve opgegeven. 283, 284. *in de Noot.*

D'AVERHOULT. *Uitgeweken Bataaf*, Voorzitter in de Franſche Conventie, — Zijne Onderhandeling aldaar met de hoofden der Uitgewekenen. A. 278, 279. — Begaat uit wanhoop naderhand een zelfsmoord. *Aldaar.*

AZARRA (*Ridder d'*) verſchijnt als Gevolmachtigde van *Spanje* op het *Amiënſer* Congres, en tekend het Vredestractaat. I. 465.

B.

BACOT (*Repræſentant G. J. C.*) neemt zijn ontſlag den 22 Januarij 1798. F. 31.

BAK (*Joos Willemszoon*) *Commis op het Fort den Haak.* Zijn onbehoorlijk gedrag, tot aanſtoking van Tweedracht en Wantrouwen, opgegeven. B. 180, 181.

BAKKER (*Ale Ales*) brengt een Rapport op het voorſtel van KANTELAAR uit, ingevolge van het welke, tot eene algemeene Remotie van Amptenaaren beſloten wordt. F. 137, 138.

BALNEAVIS (*Colonel*) zijn dapper en lofwaardig gedrag te *Nijmegen*, bij de overrompeling dier Stad, geroemd. B. 277, 278.

BARDET (*Generaal*) neemt bezit van de Stad *Hoorn* en herſteld 'er de door de Engelſchen afgezette Muniçipalen. H. 202, 203.

BATAAFSCH BRABAND. De Roomschgezinden aldaar vangen eene algemeene vervolging aan tegen de Hervormden, ter overmeestering van hunne Kerkgebouwen en Fondſen. E. 221—224.

BATAAFSCH ESQUADER *onder bevel van* STORY *voor Texel.*

Texel. Opgave van deszelfs ſterkte, zoo in *Schepen*, als in *Geſchut*, en *Manſchappen*. G. 395. — Wat op en met hetzelve voorviel. Z. STORY.

BATAAFSCH GOUVERNEMENT. Deszelfs Activiteit ten tijde van het verblijf der *Anglo-Ruſſiſche* macht voor de Kust. G. 361. — Onzekerheid van hetzelve, omtrent het waare punt der Landing. 362—365. — Met welke aandoeningen hetzelve de tijding van de overgave der Vloot verneemt. 507, 508.

BATAAFSCHE BURGERMACHT. De Organiſatie derzelver, ſchoon in 1798 vastgeſteld, blijft achterwege, en veroorzaakt nieuwe twisten over de tijd van dienst en het betalen der Monteeringen. — Rapport deswegens uitgebragt. — Hoe daar op beſloten. I. 126—139.

BATAVEN EISCHT EEN CONVENTIE! *Oproerzaaiend en Bloeddorstig Libel*. Eenige ſtaalen uit hetzelve opgegeven. — Wat daaromtrent is voorgevallen. D. 218—231. Z. ook *Ockerſe*.

BATAVEN (*Uitgewekene*). Naamen van 1298 derzelver, die naa 1787 Penſioenen van *Vrankrijk* genoten hebben, met opgave hoe veel aan elk van hun 's weeklijks werdt uitgereikt. G. In de Bijlage A. 150—173. — Op welk eene wijze zij de Franſche Conventie ophitſen tegen hun Vaderland, door de ſchandelijkſte logen en lastertaal. 276—278. — Op welk eene wraakzuchtige wijze zij zich verheugden over de Oorlogsverklaring der Franſche Conventie tegen den *Stadhouder* en zijne Vrienden, met aanbieding van de Vrijheid, en alle de Schatten van hun Vaderland. 298—300.

— De Hoofden van dezelven, doen te *Antwerpen* eene Proclamatie uitgaan, ingericht tot aanhitsing van de Ingezetenen van Holland, ter bewerking van eene Revolutie. 335—341. — Houden een schandelijk gedrag en plegen veele geweldenarijen binnen *Breda*. 352—354. — Hoe dien euvelmoed door *Dumourier* gestuit werdt, door het oprigten van een Galg, en het afkondigen eener Publicatie. *Aldaar*. — Zij voeren op eene geweldige wijze drie oude Regeeringsleden dier Stad als Gijzelaars naar *Antwerpen*. 354. — Eisschen de vesting *Maestricht* op eenen snorkenden toon op; doch worden door den Commandant *Prinse van Hessen* geen antwoord waardig gekeurt. 386. — Hoe veelen derzelver, bij de Organisatie der Armee, tot Officieren bevoorderd worden. D. 32. — Welk aanbod zij aan de Centraalen deden. — Hoe hetzelve werd aangenomen. 204—206. — Hoe dezen naa hunne terugkomst op wraakoefening en onderstand in geld aandrongen. G. 26—40. — Op welk eene wijze zij vorderen, om als Officieren bij 's Lands Armee geplaatst te worden, en om welke redenen. Z. *Committé van het Bondgenootschap te Lande*.

BATAVIER (*het Schip* DE). Op hetzelve blijft de rust bewaard. G. 493.

BAZEL. Op welken voet aldaar eenen bijzonderen Vrede tusschen *Vrankrijk* en *Pruisen* gesloten werdt. C. 348—350. — Hoe het beslotene aldaar opzichtlijk *Holland*, door sommige Leden van de Conventie te *Parijs* openlijk word afgekeurt. 370.

BECK (*Cadet*) zijne Bravoure bij *Castricum*. Z. ACHENBACH.

BEDAULX (*Generaal Majoor*) zijn loffelijk en dapper gedrag, in het defendeeren der Stad *Geertruidenberg*. A. 356, 357.

BEDESTONDEN, door de Staaten van Holland bevolen. A. 334. — Worden door veelen op eene ſchandelijke wijze beſpot en misbruikt. 341, 342.

BEDEDAGS LEERREDENEN. Agt Predikanten te *Utrecht* gelast, om dezelve aan de Municipalen ter hand te ſtellen, en deswegens beſtraft. E. 261. *in de Noot*.

BEELS (*Burgemeester*) door een bende Vrijheidsſchreeuwers op het Stadhuis te Amſterdam geinſulteerd. A. 197.

BEERE (DE) *uitgeweken Bataaf*. Hoe door den Generaal *Dumonceau* aangemerkt als het hoofd der Muiters. D. 448.

BEGRAVEN VAN LIJKEN IN KERKEN verboden. C. 183. — Onuitvoerlijkheid van dat bevel. 184.

BEHOEFTIGE STEMGERECHTIGDEN. Om welke rede aan hun *Eene Gulden* werd toegezegd voor Tijdverzuim, door het beſtemmen van het Conſtitutieplan. F. 90—93.

BELASTING OP DE BEZITTINGEN in 1798 en 1799. Hoegrootheid der ſchat die dezelve aan den Lande opbragt. I. 16. *in de Noot*.

BEMIDDELING, aangeboden door de Koning van Pruiſen, werd in den wind geſlagen. A. 171.

BENNEKOM (*Repræſentant* VAN) zijn gedrag in de onſtuimige Vergadering den 23 Julij 1799. I. 160.

BENTINCK VAN RHOON (*Grave van*) gearreſteerd en

naa bijna vier jaaren gevangen geweest te zijn, ontflagen. C. 99—126.

BENTINCK, *Adjunct Generaal.* Zijn Brief uit *Bremen* aan de uitgeweeken Nederlanders, aangaande de door Engeland gemaakte verordeningen ten hunnen opzichte. G. 173 d—g. *in de Bijlagen.*

BEPAALD CONVOIJ. Op welk eenen voet hetzelve bij de Collegien ter Admiraliteit verleend wordt. A. 75.

BERBICE. Door de Engelfchen beroofd. A. 103.

BERCKEL, (*Mr. F. E. van*) *Penfionaris der Stad Amfterdam*, een der voornaamfte doordrijvers van den geheimen handel met de Colonisten. *Z. Geheim Commercietraktaat.*

BERGEN, (*F. van*) *Sergeant.* Word Lid van de Militaire Rechtbank te *Winterswijk.* H. 466.

BERG, (*A. van den*) *Predikant te Arnhem.* Zijne mannelijke verdediging van de zaak der Hervormden, met lof gedacht. E. 220, 221.

BERGH, (*H.*) *gevlucht Predikant onder de Lutherfchen te Deutichem*, alwaar hij de Armenkas gefpolieert had: houd op den 26 *Februarij* 1787, een fchandelijk oproerig gedrag op de groote Zaal van het Amfterdamfche Raadhuis, en beroemd zich deswegens. A. 197, 198.

BERNERON (*Generaal*) rukt met een Corps Franfchen en Uitgewekene Bataven de Generaliteits Landen in. A. 343.

BERNERON (*Marchal de Camp*). *Z. Willemftad.*

BERNULPHUS, *Twintigfte Bisfchop van Utrecht*, fticht in de 11 Eeuw de beide *Capittulen van* ST. PIETER, *en* ST. JAN, aldaar. G. 202.

BEROOIDE TOESTAND des Franſchen Legers. Z. *Dumourier.*

BESLUIT *van deze* GESCHIEDENIS *van den* OORLOG. I. 483—486.

BESLUITELOOSHEID van H. H. Mog. over de tegenſtrijdige eisſchen van de Cabinetten van *Parijs* en *St. James.* A. 67—69.

BETHUNE. Franſche Grensvesting gedacht. B. 16.

BEUKERS, *Jager-Sergeant.* Om het verwekken van een valsch alarm, door DAANDELS tot de kogel veroordeeld. H. 67.

BEVEREN, (*Repræſentant* DE) Verſlag van zijne onderhandeling met den Ingenieur *Feregeau.* D. 406—408.

BEWEGING in den *Haag* veroorzaakt op den 4 *September* 1785. door de verſchijning van eenige *Gewapende Vrijcorporisten* van andere Steden derwaarts gereisd. A. 154. — Korte opgave wat 'er bij die gelegenheid is voorgevallen. 159—161. — Het gebeurde op dien dag, wordt bij eenige Gedeputeerden ter Staatsvergadering van Holland, en eenige Leden van Gecommitteerde Raden tot een voorwendſel gebezigd, om den *Stadhouder* van het Commando over het Haagſche Guarniſoen, en andere deelen zijner Waardigheden te ontzetten. 161—163.

BEYMA, (*C. L. van*) zijne ſterke verklaring en Protest tegen het aangenomen Plan van Conſtitutie. E. 293, 294. — Doet bij gelegenheid van de tijding der Revolutie te *Parijs* op den 4 *September* 1797, een vierledig voorſtel, ſtrekkende ter invoering van een Revolutionair Schrikbewind.

404—406. — Declinatoir Rapport op hetzelve uitgebragt door LUBLINK *den Jongen.* 413, 414.

BEZIER (*Repræſentant*) zijn merkwaardig getuigenis aangaande de gebreken der Staatsregeling van 23 *April* 1798 aangehaald. G. 185—187. *in de Noot.* — Zijne Aanſpraak bij de Inſtallatie van het Wetgevend Lichaam op den 2 *November* 1801. I. 349—355.

BIBLIOTHEEKSCHRIJVERS (*Vaderlandſche*) de *deels* ongegronde, *deels* zeer partijdige en hatelijke beoordeeling van het Ie. *Deel dezer Geſchiedenis*, geplaatst in hun Maandwerk, op eene ernstige en beſcheidene wijze aangetoond en wederlegd. B. *in de Voorrede.* XXI—XXVII.

BICKER (*Repræſentant J. B.*) geeft op verzoek van de Regering der Stad *Amſterdam* Patent aan eenige Militairen, om aldaar de oproerige Kanonniers te beteugelen. E. 98—100. — Welke onaangenaamheden hem daar over werden aangedaan door veele Revolutionaire Repræſentanten. — Zijne verklaring ter Justificatie van zijn gedrag. 104, 105.

BIDDAG (*Buitengewoone*) van den 10 *Auguſtij* 1794. Een oproerige Waarſchouwing, op dien dag alomme aangeſlagen door de Uitgeweken Revolutionairen. B. 170.

BILDERDYK. (*Mr. W.*) Hoe om het weigeren van den Ampts-Eed ten Lande uitgedreven. D. 259. *in de Noot.*

BINNENHOF IN DEN HAAGE. Hoe en waarom de toegangen van hetzelve door Manſchap en Kanon bezet worden, op order van het Schrikbewind. F. 305—308.

BISSCHOPSHOF *te Utrecht.* Door het Inkwartieren geruineert en onbewoonbaar gemaakt. — Wat daar over is voorgevallen tusſchen de Eigenaars en de Utrechtſche Muniçipaliteit. C. 198—100.

BLAUWBEEN, Student in de Theologie te Utrecht, word op eene buitengewoone wijze tot Veldpredikant bevoorderd. B. 86.

BLAAUW, (*J.*) naar *Parijs* gezonden, om 's Lands Onafhangelijkheid van de Conventie te verwerven. — Welk gevolg die zending had. C. 363—368.

BLAAUW en IRHOVEN VAN DAM, worden te *Parijs* niet als *Ministers*, maar ſlechts als *Envoijé's* erkent. — Vernederende wijze waar op zij behandelt werden. — Eiſchen aan hun gedaan, alvorens over de Onafhangelijkheid te handelen. — Zij vragen naderen last aan hunne Zenders. — Zij verkrijgen dien, doch vorderen niet. C. 371—374.

BLEISWYK (*Raadpenſionaris* VAN) verzoekt en obtineerd ontſlag van zijne Ampten. A. 255.

BLOEIJENDE TOESTAND DER REPUBLIEK, vóór het begin der vijandelijkheden met *Engeland.* A. 84.

BLOK (*F. G.*) *Z. Defenſiewezen.*

BLOK, (*B.*) weleer Secretaris van Gecommitteerde Raaden te *Hoorn*, eenen der Uitgewekene Bataven, doet een gruwelijke moordzuchtige aanſpraak aan de Inwoners der Stad *Breda.* A. 354. — Doet aan het hoofd eener Commisſie eene aanſpraak in de Raadkamer der Stad *Amſterdam.* — Zijne onbeſchofte handelwijze bij die gelegenheid. — Ontzet de Municipalen van hunne Pos-

Posten, en ſteld dezelven in ſtaat van arrest. D. 77, 78.

BLONDEL, (*Repræſentant F.*) refuſeert zijne benoeming door het Schrikbewind. F. 31.

BOOGMANS, Uitgeweken Bataaf. Z. *Baron von Kropff.*

BOOGMANS (*Capitein*) ontledigd de Magazijnen te *Hoorn* van de zich daarin bevindende Ammunitie, en voert dezelve naar *Amſterdam*. H. 202, 203.

BOON, (*Ph. C*) *Commis van de Convoijen te Hoorn.* Schrijft een brief aan DAANDELS, om 300 *Franſchen* in *Hoorn* tot het houden van Guarniſoen te zenden. H. 105.

BOOT (*Admiraal*) tot Commandant over de linker vleugel van de Linie van Defenſie, door *Kinsbergen* aangeſteld. B. 118.

BODDE, (*Repræſentant D.*) weigert te dienen onder het Schrikbewind. F. 31.

BODE (*A. H.*) word door het *Driemanſchap*, als een geheime Spion naar *Amſterdam* gezonden, om de Remotie van het Collegie van Schepenen aldaar te bevoorderen. — Zijne brieven deswegens aan WYBO FYNJE geſchreven. F. 224—228.

BOERS (*Profr.*) van zijn Profeſſoraat in de Godgeleerdheid ontzet. D. 357.

BÖESEKEN (*A.*) door het *Driemanſchap* als een geheime Spion naar *Amſterdam* gezonden, ſchrijft aan hetzelve een brief over het aldaar plaatshebbende gemor onder de Clubisten, over het gebeurde op den 4 *Meij* 1798. F. 221—224. — Zet het *Driemanſchap* aan tot bloedgierige en geweldige maatregelen. 310—313. — Als Complice van *Jan Eykenbroek* c. ſ. ontſlagen. I. 192.

BOETSELAAR (*Baron van*) doet Rapport van zijne zending naar *Pichegru*, om voor Holland te capituleeren. B. 367—370.

BOETSELAAR (*Generaal Baron van*) aanvaard het Commando over de belegerd wordende *Willemstad*. — Slaat de eisschen tot overgave der Stad op een fiere wijze af. — Verdedigd met zijn Guarnisoen de Stad op eene voorbeeldig dappere wijze, en dwingt den Vijand om het beleg optebreeken. — Word om zijne braafheid door *H. H. Mog.* en Z. H. op eene uitstekende wijze beloond. A. 376—382.

BOMMEL. Welke geweldenaarijen aldaar, door Fransche Husaren bij de overrompeling werden aangericht. B. 295, 296.

BONEPARTE (*Generaal*) komt onverwacht uit *Egypte* te *Parijs*. — Vernietigd het Schrikbewind en Jacobinisme. — Word EERSTE CONSUL, en doet in die kwaliteit een voorstel aan den KONING VAN ENGELAND, tot herstel van den Vrede H. 508—512. — Ontfangt een antwoord van GRENVILLE. 513—518. — TALLEYRAND beantwoord dezelve uit naam des CONSULS. 519—524. — Afwijzend antwoord van GRENVILLE doet den Oorlog voortduuren. 525—528.

BONEPARTE (*Joseph*) verschijnt, als Gevolmachtigden van Vrankrijk op het Amiënser Congres, en tekend het Vredestractaat. I. 465.

BONHOMME. (*Generaal Major*) Zijne Brigade op den 10 *September* in verwarring geraakt zijnde, word hij tot eene Retraite genoodzaakt. H. 49.

BONEFAÇIUS, *Tweede Bisschop van Utrecht*, sticht in de 8e. Eeuw het *Capittel* OUDE MUNSTER aldaar. G. 201.

BONNAUD (*Generaal*) op welk eene wijze hij het mishandelen der Hollandsche Militairen tegengaat. D. 10, 11.

BONS (*Generaal Major* DE) Commandant van *Graave*, verdedigd die sterkte 10 weeken lang met eene voorbeeldelooze dapperheid, en geeft, door den uitersten nood gedrongen, de Stad bij verdrag over. B. 298, 299.

BORGRINK, President van het Committé Revolutionair te Leeuwaarden. Zijne bloedgierige en honende aanspraak aan de Staaten van Vriesland bij de Remotie gedaan. C. 33, 34. — Word op het Blokhuis gevangen gezet. D. 443. — Hoe met eenige anderen, door de Revolutionairen ontslagen. D. 445.

BORGHT (*Repræsentant F. van der*) neemt zijn ontslag den 22 *Januarij* 1798. F. 31.

BORSKI, (*Mr. J.*) *Huismeester van het Burgerweeshuis der Stad Utrecht.* Protesteert tegen de feitelijke Remotie van dien Post, door het Gemeentebestuur der Stad. K. 72, 73.

BOSCH (*Geldersch Repræsentant*) brengt een bitter Rapport uit, over de Kerkelijke Fondsen der Hervormden. F. 220.

BOSCH (*Bernardus*) zijn schandelijk Rapport aan het Schrikbewind, ten opzichte van de 29 bedankt hebbende Repræsentanten. F. 32, 33. — Brengt in eene Nachtvergadering een Rapport uit

uit betrekkelijk de Requesten der Clubisten. 191—198. — Doet zulks den volgenden dag, zijnde den 4 *Meij* 1798, in eene Avondvergadering. — Welk besluit daarop genomen werd. 199—201. — Word Presidént van de Tweede Kamer. 203.

BOSVELD, (*G. van*) *Lid van het Provinciaal Bestuur van Utrecht*, brengt het weigerend besluit zijner Collegen aan den *Generaal* BOURNONVILLE. — Welk eenen uitslag dié zending had. E. 121—123.

BOSVELD, (*P.*) *Hervormd Predikant te Dord, en Repræsentant ter Generaliteit.* Wordt met den Repræsentant *Gevaarts* naar de Zeeuwsche Repræsentanten gezonden, om dezelven tot het instemmen in de gedaane eisschen van de Conventie over te haalen. — Op welk eene bitse en voor de Zeeuwen vernederende wijze hij aldaar het woord voerde. C. 392—403. — Zijne daarbij betoonde arrogantie aangewezen. *in eenige Nooten.* — Op welk eene manier hij als Præsident der Hollandsche Repræsentanten de zegen uitspreekt over de Centraale Vergadering. D. 210, 211. — Doet een aanspraak aan de *Zeeuwsche Repræsentanten* om hun te bewegen tot eene Conventie. 379.

BOTTEREAU, *Commissaris van den Franschen Schouwburg te Amsterdam*, ontfangt van het *Driemanschap* een som van *f* 6000: — voor de Acteurs, Actrices, Dansers en Dansteresen. P. 281, 282.

BOUCHAIN. Korte beschrijving van deze Fransche Grensvesting. B. 15. — Door de Staatschen veroverd. 21.

BOUDET (*Generaal*) word naa een hevig gevecht uit *Akerſloot* verdreven, en neemt de wijk naar *Uitgeest*. — Marcheert op order van BRUNE naar *Nootdorp*. H. 298—299.

BOULLÉ, *Fransch Generaal*. Wordt door *H. H. Mog.* met een kostbaare Ring van 20,000 Guldens waarde beſchonken, voor het hernemen van *St. Euſtatius*. A. 174.

BOURNONVILLE, (*Generaal*) diens beſtraffend en ſcherpverwijtend ſchrijven aan het *Committé van het Algemeene Bondgenootſchap*, over hun onverantwoordelijk plichtverzuim ten opzichte van 's Lands Armee, hun denonçeerende als de oorzaaken van de Deſertie, vermits zij de Soldaten niet voorzagen van *Voedſel*, *Klederen* en *Soldij*. E. 54—58. — Komt met eenige van zijne Huszaaren binnen *Amſterdam*, en beteugeld de oproerige Kanonniers. 101. — Zijn loffelijk gedrag in de Vergadering van het *Provinciaal Beſtuur* te *Utrecht*, ter verdediging van de *Oude Regenten*. 120, 121. — Hij brengt de zaak ter kennis van het *Franſche Gouvernement*, dat zijn gedrag approbeert, en dat van het Beſtuur afkeurt, waar door de teruggave der Tractementen agter blijft. 123, 124.

BOUWENS (*R. L.*). P. PAULUS van Plichtverzuim beſchuldigd hebbende op een publieke plaats, word daar over aangeſproken. — Wat daaromtrent voorviel, en welk eenen uitſlag die zaak had. E. 32—36. *in de Noot.*

BRAAK, (*Repræſentant L. van den*) zijn advis, ter ver-

verwerping van het nieuwe Conſtitutieplan, den 4 *Junij* 1801. I. 258—261.

BRAAM, (*Zeecapitein* VAN) beſpied aan den Wal de opkomende vijandelijke vloot. G. 400. — Komt aan boord van STORY. 408.

BRAAUW, (*Generaal Majôr* DE) voert het Opperbevel over 's Lands Troupen in *Zeeland*. A. 362.

BRABAND, (*Bataafſch*) de Staaten Negotieeren *f* 600,000:— a 4 pCt. om hun aandeel in de 60 Millioenen te voldoen. E. 63.

BRANGER, (*Repræſentant C. J.*) weigert als Repræſentant te dienen onder het Schrikbewind. F. 31.

BRANTSEN, (*Mr.* G.) Zijne pogingen in *Vrankrijk* tot het treffen van eenen Wapenſtilſtand misluk-ken. B. 257.

BREDA. Wordt door de Franſchen belegerd; door *Dumourier* opgeëischt; en naa eene onbeduidende defenſie, op voorſtel van den *Graave van Byland*, bij Verdrag aan den Vijand ingeruimd. A. 344, 345. — Wordt van de Franſchen ontruimd, en door het Staatſche krijgsvolk bezet. 407, 408. — Het Hoofdkwartier der Hollanders wordt binnen die Stad overgebragt. B. 185.

BREDEVOORT. (*Ampt*) Word uit kragte van de *Martiaale Wet*, in ſtaat van beleg verklaard. H. 237—239. — Verhaal van de wijze, waarop zulks in verſcheidene plaatſen van het Ampt, door een Staats-commisſie volvoerd werdt. 240—270. — In ſtaat van beleg verklaard zijnde, word aldaar een *Militaire Rechtbank* opgerigt. 461—465. —

Naamen en Kwaliteiten van de *vijf Rechters*, de *Commisſaris*, en *Fiscaal Auditeur*. 466—477.

BREST. Commisſie aangeſteld, om te onderzoeken naar de oorzaak van het niet zenden van 10 Schepen derwaarts. — Vruchtelooze uitſlag derzelver, naa 3 Jaaren onderzoekens. A. 105.

BRIEFSCHRIJVER. Schimpnaam, door de Revolutionairen hier te Lande aan den *Heere Erfprins* gegeven, en waarom? A. 38.

BRITSCH CABINET. Deszelfs afkeer van Onderhandeling tot Vrede, als hoogstnadeelig voor de Republiek bevonden. B. 253. *in de Noot*. — Doet te *Parijs* op den 18 *December* 1796 een ſtap tot herſtel van den Vrede. — Wat deswegens tuſſchen de beiden Cabinetten verhandeld; en hoe in het einde het aanbod der *Engelſchen*, door het Franſche Gouvernement trotſchelijk van de hand gewezen werd. E. 324—346. — Trouweloos gedrag van hetzelve, te *Amiëns* gehouden, ten opzichte van het HUIS VAN ORANJE. I. 373—379. — Hoe hetzelve dat gedrag tragt te verdedigen. 380—382.

BROEKELOZEN. *Z. Sansculottes.*

BRONKHORST, *Lid des Departementalen Beſtuurs te Arnhem*. Zijn ferm en loffelijk gedrag, tegen GIROT te *Winterswijk* gehouden. H. 247.

BROOD. Tot welk een ongehoorde duurte hetzelve in 1795 ſteeg. C. 170. *in de Noot*.

BROERS, *Gevluchte Capellaan uit Braband*. Zijn onmenſchelijk gedrag te OERLE, ten opzichte van begravene Lijken gepleegd. E. 225—227. *Z.* OERLE.

BRUNE, (*Generaal*) Verkrijgt het opperbevel over de Gallo-Bataafsche Armee. G. 366. — Neemt het opperbevel over de Troupen in *Noordholland* op. — Plaatst zijn Hoofdkwartier te *Alkmaar*, en geeft aldaar gehoor aan den Engelschen Parlementair DOWN. H. 35, 37. — Steld het *Departement van de Texel* in staat van beleg; en inspecteerd zijne Troupen. 38, 39. — Vereenigt zijne Divisie met die van DUMONÇEAU, en 7000 Fransche inmiddels aangekomen. 41, 42. — Verdeeld zijne macht in 2 *Divisien*, en besluit, om onverwijld aan de *Engelschen* en *Russen* slag te leveren. 42—47. — Positie van het *Gallo-Bataafsch* Leger. 44—46 — Rapporten door DAANDELS en DUMONÇEAU aan Hem gegeven wegens de Bataille van den 10 *September* 1799. 49—59. — Doet zijn Leger eenige bewegingen maaken, die het leveren van een slag aanduiden. 128—132. — Formeert zich verkeerde gedachten wegens de hulp der *Gewapende Burgers*. 129, 130. *in de Noot*. — Door welk eene stoute Manoeuvre Hij op den 19 *September* 1799 de nederlaag van zijne Armee voorkoomt. 188—190. — Geeft last aan den Generaal GIROT, tot het oprichten van eene beweegbaare Colonne, tot demping van den opstand aan de Gelderschе grenzen. 240. — Welke Positien hij zijn Leger doet nemen, naa de Bataille van den 19 *September*. 258—260. — Geeft na de Bataille van den 2 *October* order tot retireeren, en verplaatst zijn Hoofdkwartier van *Alkmaar* naar de *Beverwijk*. 271—277. — Betoog dat Hij die Retraite niet uit verkiezing, maar uit

hoodzaak gedaan hebbe. 278, 279. — Verſterkt zich in de *Beverwijk*. 281. — Word door den moed der Hollandſche Huszaren en Soldaten, onder QUAITA en ACHENBACH, bij *Castricum* gered. 303, 304. — Hij herſteld zoo veel mogelijk zijn Leger naa de ſlag van den 6 *October*. — Onthoud zich van eenen nieuwen aanval te doen, uit hoofde van gebrek aan de voornaamſte behoeften. 315–317. — Zijne order aan de *Departementaale Beſtuuren van de Texel* &c. om in die behoeften dadelijk te voorzien. 319. — Ontfangt bericht van den terugtocht der *Anglo Ruſſen*, en geeft aan zijn Leger order om optebreken, het verloren Terrein weder te hernemen, en brengt zijn Hoofdkwartier over binnen *Alkmaar*. 320, 321. — Ontfangt van YORK een voorſtel tot het ſluiten van een *Capitulatie*. 336—341. — Hij geeft VII Artijkelen op. 343—345. — Antwoorden van YORK. — Wederantwoorden van BRUNE, en finaale ſluiting eener Capitulatie. 345—357.

BRUNSWIJK WOLFFENBUTTEL. (*Hertog van*) Gedeputeerden van Amſterdam vorderen zijne verwijdering van den Erfſtadhouder, die 'er echter niet toe beſluiten wil nog kan. A. 102.

BRUNSWIJK, (*Hertog van*) Opperbevelhebber over het Pruisſisch krijgsvolk, doet een Waarſchouwing uitgaan aan de Ingezetenen, om zich tegen de intocht niet te verzetten. A. 221. — Overweldigd naa een hevig gevecht, alle de buitenposten van Amſterdam. — Sluit een Capitulatie met de Regeering, en ſteld zich in het bezit van de Leijdſche poort. 229, 230. — Trekt aan het hoofd

hoofd van het Pruisfisch en Oostenrijks Leger, op het Franſche Grondgebied; maakt eenige vorderingen, doch word genoodzaakt terug te trekken. 286. — Doet een wraakbedreigend Manifest in *Vrankrijk* verſpreiden, om die Natie tot onderwerping aan de Legermacht der ſaamverbondene Mogendheden te dwingen, doch dezelve doet eene geheel tegenſtrijdige uitwerking. 316—320.

BRUSSEL door de Franſchen bezet. B. 162.

BUIS (*de Minister*) te *Parijs* gerappelleerd. F. 469.

BUISKES. (*Capitein Luitenant*) Als bijzonder ervaren in de geſteldheid der Noordhollandſche kust, adſiſteert bij eene Conferentie, over het ſtoppen van het Texelſche Gat. — De uitvoering daarvan aan Hem opgedragen wordt belet. G. 428—436. — Verdedigende Misſive van VAN GUBRICKE deswegens. 436, 437. *in de Noot.*

BUIT. De door de *Engelſchen* te *St. Euſtatius* veroverde, en door de *Franſchen* heroverde ſchatten, worden in *Vrankrijk* voor goeden prijs verklaart. A. 101.

BUITENGEWOONE REGEERINGSVERANDERING, in vroeger tijden door *Vier Heeren Stadhouderen*, op Authoriſatie der *Staaten* gedaan, was ten allen tijde eene moeijelijke en hatelijke taak voor die Vorsten. — De Troublen vóór en in 1787, maakten dezelve ook noodzaaklijk voor WILLEM DE VIJFDE. A. 239, 240. Z. *Willem de Vijfde.*

BURGER-GECOMMITTEERDEN, BURGER GECONSTITUEERDEN, worden allerwegen verkoren, en met welk ſchandelijk oogmerk. A. 182.

BURGER KRIJGSRAADEN. Veranderd in Commisſien van Discipline en Adminiſtratie. D. 276.

BURGER KRIJGSRAADEN, *of Commisſien van Discipline en Adminiſtratie.* Willekeurige behandeling van veelen derzelver aan de Gewapende Burgers, veroorzaakt dat veele gegoedde Ingezetenen zich van den dienst onttrekken. I. 139—143.

BURGER SOCIETEITEN. Z. *Volks-Societeiten.*

BURGERWAPENING TEN PLATTEN LANDE, op hoog gezach bevolen, ontmoet veel tegenſtand, en bewerkt geen nut A. 124.

BURGERWAPENING. Het Staatsbewind ſchaft het drukkende van dezelve af. I. 397, 398.

BURMANIA RENGERS (*Oud Staatsl.*) word in den nacht op eene geweldige wijze naar het Blokhuis te Leeuwarden gevoerd. E. 156.

BUSCH, (*Generaal* VON) ſneuvelt in een gevecht bij *Lent.* B. 284.

BUSSINGH. (*Doms. W.*) Geweldadige maatregelen tegen Hem te *Gouda* in het werk geſteld. D. 268.

BUUL, (*Repræſentant J. van*) weigert te dienen onder het Schrikbewind. F. 31.

BUURTKERK TE UTRECHT. Hoe tot het bouwen van Bakövens in dezelve verordend. — Woeste wijze waarop daarin begravene Lijken bij die gelegenheid behandeld werden. C. 203, 204.

BYBEL (*Luitenant*) raakt in gevecht met de *Engelſchen*, en geeft zich over. G. 363, 364.

BYLAND, (*Grave van*) Convoijeerende de Koopvaarders, wordt, kort naa dat Hij de Vaderlandſche Haven was uitgezeild, door de Engelſche Vloot on-

onder FIELDING aangehouden, gevisiteert, geattaqueert, en met het geheele Convoij in *Engeland* opgebragt. A. 75, 76.

BYLAND, (*Grave van*) Commandant der Vesting *Breda*. Zijn plichtverzuim vóór het beleg. — Geeft in den Krijgsraad een Præadvis tot overgave dier Stad. — Tekend de Capitulatie, en ruimt de Vesting aan de Franschen in, met overgifte van eenen ontzettend grooten buit. A. 344—348. -- Hij wordt in den *Haag* gearresteerd en gevonnisd tot openlijke Straffe, Cassatie en Gevangenis, doch verkrijgt, tot verwondering van veelen, aanmerkelijke verligting van straf door den Stadhouder. 350, 351.

BIJZONDERE HANDELING *tusschen Vrankrijk en Engeland*. Hoe een valsch bericht van dezelve, gelegenheid aan de Clubisten verschaft, om een schandelijk oproer aantevangen. D. 121, 122.

C.

CABAALEN. Op welk eene onbeschaamde wijze dezelve gemaakt werden, bij gelegenheid van het kiezen van Leden voor de Tweede Nationaale Vergadering. E. 320—322.

CADZAND (*Land van*) door de Franschen bemachtigd. B. 185.

CALKOEN (*Staatslid*) doet Rapport van zijne zending naar *Pichegru*, om voor Holland te Capituleeren. B. 367—370.

CAMP VAN FAMARS. Gelegenheid en sterkte van hetzelve. — Wordt door de *Oostenrijkers* en *Engel-*

gelſchen ſtormenderhand veroverd, naa een bloedig gevecht van 17 uuren. B. 23—25.

CAMPEN, Onderhandelingen aldaar gehouden tuſſchen de *Vriesſche Staatscommisſie*, met *Daandels* en de *Vriesſche Uitgewekenen* zich binnen die Stad onthoudende. C. 25—27.

CANGE, (DU) geheim Agent van het *Driemanſchap*, naar *Parijs* gezonden. — Zijn ſchrijven van daar aan VAN LANGEN wegens zijne verrichtingen. F. 243—246. — Zijn gedrag op den 16 *Meij* gehouden, in eene Converſatie met den *Generaal* DAANDELS. 295, 296. — Wordt op aanklacht van DAANDELS, door het Franſche Gouvernement naar *Parijs* opontboden. 301—303.

CANTER CAMERLING. (*D. J.*) Z. *Defenſiewezen*.

CAPELLEN TOT DE MARSCH, *Geldersch Edelman*. Doet zich kennen als den eerſten Voorganger en Bevoorderaar der inwendige Verdeeldheden in dat Gewest, en betoond zich in veele Advijzen en Protesten, als een openbaaren Beſtrijder van 's Lands Erfſtadhouder en diens gezach, waarin hij door nog eenige andere Staatsleden nagevolgd wordt. A. 150, 151.

CAPELLEN TOT DEN POLL, *Overijſelsch Edelman*. Heft een luide kreet aan, over de zoogenaamde *Drostendiensten in Overijſel*, beſchouwende dezelven als onbeſtaanbaar met de Vrijheid, en hen die tot dezelven verpligt waren, als ſlaaven. A. 48, 49.

CAPELLEN, (*A. P. Baron van der*) word zijnes ondanks, door het Woerdſche Defenſiewezen, genoodzaakt om het weerloos *Gorinchem* te defendee-

deeren. — Opgave van zijne werkzaamheden, en van het ongelukkig lot hem bejegend in de *Citadel te Wezel*. C. *in de Voorrede*. bladz. v—xi. Z. ook *Defensiewezen*.

CAPELLEN, (*Zee-Capitein*) bespied aan den Wal de opkomende vijandelijke Vloot. G. 400. — Ontfangt drie Parlementairen aan zijn Boord. 403. — Vergezeld een derzelver op eene wandeling over en in zijn Schip. 409. — Ontfangt bericht van de muiterij onder zijne Equipagie. — Zijn gedrag daarbij gehouden. 485—487.

CANUNNIKEN, waren Raaden van de Bisschoppen. Z. *Capittulgoederen*.

CAPITULAIREN, eenigen uit dezelven geëligeert, maakten, naa de Reformatie, het *Eerste Lid van Staat* uit. G. 207—209. *ook in de Noot*

CAPITTULGOEDEREN en CAPITTULKERKEN te UTRECHT. Kort verslag van de Stichting der *Vijf Capittulen*. — De Oorsprong van derzelver Goederen en Bezittingen, en het gebruik derzelve zoo vóór, als na de Reformatie hier te Lande. G. 197—205. — Het *Provinciaal* en *Stedelijk Bestuur te Utrecht* doen pogingen om de Capittulen vernietigd, en derzelver Eigendommen voor Nationaalen Eigendom verklaard te krijgen. 206—212. — Zij brengen de zaak door eene Memorie ter kennis van het *Wetgevend Lichaam*, het welk daarop surcheançe verleent, en het bericht van de *Capittulairen* vorderd, welke daar aan voldoen door het inleveren van eene *Deductie*, die ten fine van onderzoek gesteld wordt in handen van 's *Lands Advocaaten*. 212—218. —

Sommiere inhoud van de *Memorie* der *Utrechtſche* Beſtuuren. 218—222. — Item van het Advis en Bericht van 's Lands Advocaaten. 223—230. — De *Capitulairen* worden eindelijk in hun wettig recht gehandhaaft. 231—233.

CAPITULATIE. Vooriſtel door YORK tot het ſluiten van dezelve aan BRUNE gedaan H. 336—341. — Finaale ſluiting derzelve, met opgave van de Artijkelen. 353—357. — Het Bataafsch Bewind, daar in niet gekend. 358.

CASTROP, (*H. van*)* *Lid van de Municipaliteit te Amſterdam*, brengt een hatelijk Rapport uit ten nadeele van den Heer *Elias*. D. 115.

CASUS FOEDERIS. Wat men daar door te verſtaan hebbe, en of hetzelve *al* of *niet* beſtondt, toen *H. H. Mog.* de Hulptroupen van den Staat tegen Vrankrijk eischte? A 73. ook in de Noot 73, 74.

CATHARINA DE II, Keizerinne aller Rusſen, geeft bevel aan haaren Admiraal, om geen Hollandſche Schepen onder haare Vlag in beſcherming te neemen. *Z. Gewapende Neutraliteit.*

CENSOR LIBRORUM of BOEKKEURDER. De *Agent* LA PIERRE daartoe aangeſteld. F. 385, 386.

CENTRAALE VERGADERING. Door wien het eerst uitgedacht, en door een Circulaire Misſive, eindelijk in den *Haag* bijeen geroepen. D. 189—191. — Getal der Afgevaardigden op dezelve, uit de Clubſen van veele Gewesten. — Welk Plan van order de Leden voor hunne Vergadering beramen. — Tot welk oogmerk zij bijeen kwamen. — Hoe zij hunne openbaare ſeſſien hielden. — Wat zij ondernemen durfden. D. 192—215.

CHAN-

CHANGUION (*Mr. P.*) wordt op den eisch der Leijdſche Revolutionairen, door Franſche Huszaren, gevangelijk van den *Haag* naar *Leijden* vervoerd. C. 299.

CHARLEROI door de Franſchen belegerd, door de Hollanders ontzet. B. 152. — Wordt andermaal belegerd, wederom ontzet. 153. — Wordt ten derdenmale belegerd. 154. — En eindelijk door de Franſchen bemachtigd. 156.

CHARTRES *en* PAPIEREN. Op welk eene wijze de Heer *van de Spiegel* de onder hem berustende worden afgeëischt. B. 477.

CHARACTER DER NATIE, had geen oorzaak gegeven tot het Verval van 's Lands Navaale Macht. A. 87.

CHAUDOIR, Walsch Predikant te *Franeker*, doet een aanſpraak op den Revolutionairen Feestdag aldaar. C. 31.

CHAUVELIN, *Franſche Gezant te Londen*, word uit hoofde van den gepleegden Koningsmoord het Engelſche Rijk ontzegd. A. 283.

CITTERS (*Raadpenſionaris* VAN) weigert de Reſolutie ter vernietiging van de Waardigheid van *Eerſte Edele van Zeeland* optemaaken. — Legt zijn Ampt vrijwillig neder. C. 59.

CLAASSEN, (*Joh.*) *Hervormd Predikant te Leerdam.* Zijn ſchandelijk gedrag aldaar gehouden, en zijne ondankbaarheid aan zijnen Weldoener, Prins WILLEM DE VIJFDE opgegeven. B. 351—353. *bijzonder in de Noot.*

CLAIRFAIT, *Oostenrijksch Generaal*, neemt zijn Hoofdkwartier te *Nuijs*. A. 333.

CLEEFSLAND, wordt bezet door de Pruisſen, onder bevel van den *Hertog van Brunswijk*. A. 332.

CLASSIS VAN UTRECHT. Uit hoofde dat alle de Leden derzelver den dienst als Veldprediker in het Leger weigeren, word daartoe een Student verkoren, en op eene buitengewoone wijze in dien Post geſteld. B. 85, 86.

CLUBISTEN, (*Revolutionaire*) Hunne dolle blijdſchap en ſchandelijke ſpotternij, over het vertrek van de Stadhouderlijke Familie, bijzonder te *Amſterdam* openlijk aan den dag gelegd. B. 372, 384 en 385. *in de Noot* 336, 387. — Voeren eene gemeenſchappelijke Correspondentie met elkander in. D. 187. — Tot welke oogmerken. 188—189. — Zenden van alle kanten Requesten aan het Schrikbewind in, aandringende om de *Conſtitueerende Vergadering* tot een Conſtitutioneel *Wetgevend Lichaam* te verklaren. F. 179—184. — Zij worden, ten fine van bericht, geſteld in handen eener Commisſie, aan welks hoofd zich BERNARDUS BOSCH bevindt. 184. — Vangen nieuwe oproerigheden aan, over het gebeurde op den 12 *Junij* 1798. — Zij vorderen, het Arreſteeren van DAANDELS en de VIJF AGENTEN. — Scherpe Publicatie daar tegen afgekondigd. 478—480. — Heffen, ten tijde van den aanval op *Noordholland*, een kreet aan over Verraad, en een heulen met de Engelſchen, en leveren een aantal adresſen over, tendeerende om even als in *Vrankrijk* eene nieuwe vervolging aan te vangen. G. 326—328. — Doen in 1799, in een aantal Requesten, nieuwe pogingen om een nieuwe vervolging tegen Oran-

Oranjegezinde Amptenaren, en ſtrenger bepalingen omtrent het Stemrecht, aan te vangen en vast te ſtellen. I. 150, 151. — Declinatoir Rapport op dezelve uitgebragt door eene Commisſie, geeft aanleiding tot hevige debatten. 152—160.

CLUBISTEN. Leveren van alle kanten Adresſen in, naa het ontfangen bericht van de Revolutie in Vrankrijk den 4 *September* 1797. E. 407. — Met welk ſchandelijk oogmerk zij dit deeden. 408, 409.

CLUBISTEN in *Holland*, leveren een menigte Requesten aan het Schrikbewind in, met aandrang, om eene nieuwe vervolging tegen de Regenten en Ministers van het Oud Beſtuur aantevangen, zoo als bevorens door de *Commisſie van* 24 ondernomen, doch niet volvoerd was geworden. F. 144.

CLUBISTEN *te Amſterdam*. Hoe zij in de maand *September* 1795, gewapenderhand in veele huizen indringen, om derzelver bewoneren op te ligten. — Hoe door de Regeering beteugeld. D. 120, 121. — Dringen op eene algemeene Remotie aan bij de Regeering. — Overweldigen het Raadhuis. — Scheuren eene Publicatie van de Regeering met geweld af. — Hervatten hun ſchandelijk bedrijf op den 4 *November* 1795. — Maaken zich meesters van de Stads ſleutels, &c. 121—123.

CLUBISTEN *te Rotterdam*, maaken hunne wraakgierige desſeinen in de Courant bekend, en leveren een violent Declaratoir aan den Raad dier Stad in. D. 86. — Voorts in een ſchandelijk Adres. 87—91. — Zenden eene Commisſie, in den nacht, aan den Præſident der Regeering, hunne boodſchap aan denzelven, en diens antwoord. — Zij

— Zij komen op de Beurs bijeen, en trekken *en Corps* naar het Stadhuis. — Hunne eisschen ten fine van Arrest van alle de Oude Regenten, en Remotie van alle Oranjegezinde Ambtenaars en Stads werklieden: — welken eindelijk uit hoofde van hunnen dwang worden ingewilligd. 91—96. — Zenden een Commisfie aan de Repræsentanten in den *Haag*. — Doen aldaar drie bloedgierige en geweldadige eisschen. — Hunne Onderhandelingen met eene Commisfie uit de Repræsentanten in zeker Logement, en welk eenen uitslag dat alles had D. 96—104.

CLUBISTEN, (*Vlisfingsche en Zierikzeesche*) welk eene opspraak zij verwekken over een gewaand ontdekt Verraad. D. 411—414.

CLUBISTEN in *Zeeland*, dringen bij de Vergadering aan, op het geeven van Schaêvergoeding voor de Plunderingen in 1787, en het gevangen zetten van hun die zich daar aan schuldig gemaakt hadden. F. 145.

CLUBSEN. Klachten over derzelver oproerige bedrijven, door den Fransschen Repræsentant *Richard*. Z. *Richard*

COBLENTZ, door JOURDAN tot de overgave gedwongen. B. 273.

COBURG, (*Prins van*) doet naa het behalen der voordeelen op het Fransche Leger, eene wraakbedreigende Proclamatie aan de Fransche Natie uitgaan, welke even als het vorig Manifest van den *Hertog van Brunswijk*, eene geheel verkeerde uitwerking, en zijn Plan in duigen spatten doet. A. 404—406. — Bemachtigd het *Camp van*

van Famars. B. 23. — Neemt de vesting *Condé* bij verdrag in. 33. — Word na een hevig treffen door *Jourdan* genoodzaakt over de *Sambre* te retireeren. 67. — Word door den Vijand totaal geslagen, en geeft order aan de beide Oranjevorsten, om alle de door hun behaalde voordeelen in de loop te laten, en terug te trekken. 155—157. — Proponeert in eene bijeenkomst der Legerhoofden en Ministers van *Engeland* en *den Staat*, eene oproeping in massa aan alle Duitschers, tot stuiting van den algemeenen Vijand. — Tot dezelve wordt besloten, doch doet geen effect. 183, 184.

COLHORN. Versterkingen aldaar aangelegd na den terugtocht der Engelschen. — Worden gestaakt op de tijding van het aanvangen eener Capitulatie. H. 330, 331.

COLLUMER OPSTAND in 1797, word door het Vriesche Schrikbewind tot een voorwendsel genomen, om eene algemeene Vervolging tegen de in 1795 afgezette Staatsleden te beginnen. E. 152, 153.

COLONIEN VAN DEN STAAT. Hoe dezelven naa de Revolutie, op eene schandelijke wijze zonder bescherming, en aan hun eigen lot worden overgelaten. D. 52.

COLMSCHATE, (*Repræsentant H. J.*) weigert te dienen onder het Schrikbewind. F. 31.

COLTHOFF (*Vaandrig*) zijn dapper gedrag in de belegering van de *Willemstad*. A. 380.

COMBINATIE van het *Noordelijke* en de *Sambre* en *Maas-*

Maaslegers door *Pichegru* en *Jourdan* volvoerdt. B. 162, 163.

COMMANDO OVER HET HAAGSCHE GUARNIZOEN. Word aan Z. H. ontnomen, en door de Meerderheid der *Staaten van Holland* aan hunne Gecommitteerde Raden opgedragen. A. 163.

COMEDIANTEN bij Troupen op Kermisſen reizende, moeten Permisſie vragen aan den *Agent van Nationaale Opvoeding*. F. 380, 381.

COMMISSIE VAN ONDERZOEK. *Z. Brest.*

COMMISSIE VAN ONDERZOEK, *naar het gedrag der Leden en Ministers van het vorig Beſtuur in Holland.* Met welk oogmerk uitgedacht. — Hoe dezelve benoemd werdt in de Wijkvergaderingen op order van de Repræſentanten. — Werkzaamheden en Salaris van de Onderzoekers. — Hoe zij zich daarin gedroegen. — Hun voorlopig Rapport aan de Repræſentanten. — Zij nodigen alle Ingezetenen uit, om bezwaren tegen de Oude Regenten op te geeven. — Doen nader Rapport, dat hun geene genoegſaame bezwaren waren voorgekomen, doch doen een Voorſtel, om alle Regenten en Ministers Revolutionairement te behandelen. — Hoe deze ſnode raad bij de Repræſentanten verworpen, en de Commisſie vernietigd werdt. C. 266—282.

COMMISSIE TOT HET ONTWERPEN EENER CONSTITUTIE. Getal en namen der Leden daartoe benoemd. E. 15. — Aanmerkingen, op die keuze gemaakt, opgegeven. 16—18. — Levert naa 6 Maanden arbeids, het nieuw bewerkt Plan bij de Con-

Conventie in. E. 263—270. — Aanſpraak door s. STYL bij die gelegenheid gedaan. 271—280. — Hevige debatten over het al of niet voorlezen van het Plan. 281—286. — Naa 11 dagen delibereerens en twistens beſloten, om hetzelve door 2 Commisſien te doen veranderen. 287. — Dezelven brengen het veranderde Plan in, het welk naa 5 Maanden lang bediscutieerd te zijn, door de Meerderheid word aangenomen. — Hoe hetzelve aan het Volk ter approbatie voorgeſteld, en eindelijk verworpen werdt. 288—320.

COMMISSIE TOT SCHAÊVERGOEDING door het Vriesſche Schrikbewind aangeſteld. — Hunne naamen. E. 164. — Doet Citatien exploicteeren aan 37 Staatsleden, om voor hun te Compareeren, en eisſchen van ieder, zekere ſomme gelds op te brengen. 165—169. — Doet hun bij weigering ſommeeren. 169, 170. — Zenden vervolgens Deurwaarders in hunne Huizen. 171—177.

COMMISSIEN VAN DISCIPLINE EN ADMINISTRATIE *bij de Gewapende Burgermacht.* Op welke wijze zij van de Ingezetenen hooge en bezwarende Contributien neemen. — Welk gebruik zij van die Gelden maakten. D. 276, 277. — Hoe die *Commisſie* te *Haarlem*, des Krijgsraads van ouds vergaarde *Effecten*, en de nieuw afgeëischte Contributiegelden verſpilde. D. 278—284. Z. HAARLEM.

COMMISSIEN VAN CASERNEERING. Op welk eene partijdige en onverantwoordelijke wijze, veelen van dezelven daarin werkzaam waren. C. 204—206.

COMMISSIE VAN TWAALVEN. Met welke oogmerken benoemd, en wat deszelfs Leden ondernemen durfden. D. 188. *in de Noot.* — Geeft in een Adres aan de Hollandſche Repræſentanten deszelfs bekommering te kennen, over het ſchandelijk Schotſchrift door *Ockerſe* uitgegeven. — Hoe daarop beſloten werdt. 225—227.

COMMITTÉ VAN FINANTIE *van Holland*, doet aan het Volk verſlag van den Staat der Provinciaale kas. C. 242—251. — Aanwijzing van de kwaade trouw in hetzelve voorhanden. *Aldaar*, *in de Nooten.*

COMMITTÉ *van het Algemeene Bondgenootſchap.* Klaagt over het ſchreeuwend Geldgebrek, en over het niet fourneeren der geconſenteerde Geldſommen. D. 25—31. — Hoe door *H. H. Mog.* belast met het Ontwerpen van een Plan, tot het bijeenbrengen eener Nationaale Conventie. 155. — Het Plan word ingeleverd, en aan de Gewesten ter goedkeuring gezonden. 156. — Sommieren inhoud van hetzelve opgegeven. 159—162. — Hoe hetzelve bij aanſchrijving, het Commando ontneemt aan alle *Gouverneurs*, *Commandeurs*, en *Groot Majors* van 's Lands Armee, met bepalingen omtrent hun verblijf in het Land. G. 57—59. — Neemt ſoortgelijke beſluiten omtrent de *Ingenieurs*, *Mineurs*, *Sappeurs* en *Artilleristen.* 59, 60. — Nadere Ampliatie en Interprætatie op de voorzegde beſluiten. 60—64. — Aan welke onheilen en grievende beledigingen de Gedemitteerde Officieren door dit alles werden onderhevig gemaakt. 64—68. — Levert een *Plan van Organi-*

ſa-

ſatie voor de Armee aan *H. H. Mog.* over. 69. — Waarom hetzelve werdt afgekeurt, met last om een ander Plan te formeeren. 70, 71. — Welke klachten daarover werden opgeheven onder de *Uitgewekene Bataven.* 72. — Hoe het Committé zich deswegens beklaagd en verdedigd. 73—76.

COMMITTÉS *van Buitenlandſche Zaaken en Marine*, geraken in 1797 bij de Revolutionairen in eenen algemeenen haat over het niet uitlopen der *Texelſche Landingsvloot*, en worden ten onrechte van *Anglomanie* beſchuldigd. E. 352—355.

COMMITTÉ VAN BUITENLANDSCHE ZAAKEN. Word op den 22 *Januarij* 1798 gearreſteerd. E. 441.

COMMITTÉ DE MARINE. De Officieren ter Zee uit 's Lands dienst gecasſeert hebbende, benoemt verſcheidene Nieuwen in derzelver plaatſen, en ſteld 38 Schepen en andere Vaartuigen in dienst. D. 35—37. — Steld nieuwe Vlag-Officieren over de Vloot aan. 38.

COMMITTÉ VAN DEN O. I. HANDEL. Dringt bij DAANDELS aan, om te zorgen voor hunne Magazijnen binnen *Hoorn*, en de zich daarin bevindende Specerijen. H. 106.

COMMITTÉ VAN DE W. I. COLONIEN, ontbonden. F. 57.

COMMITTÉ VAN PUBLIEK ONDERWIJS. Maakt zich te *Utrecht*, door Militair geweld meester van het beſtuur over de *Diaconie Scholen*. — Beproefd nieuwe Leerboeken in dezelven in te voeren. — Wat 'er verder in en buiten de Kerkeraad deswegens voorviel. E. 256—261.

COMMITTÉ REVOLUTIONAIR TE AMSTERDAM, verklaard die Stad tot het Brandpunt der Revolutie. — Schrijft een Misfive aan de Franſche Conventie, ter verhaasting van dezelve. — Legt Magazijnen aan ter wapening van de Revolutionairen. — Koopt eenige duizenden Jooden tot Opſtand om. B. 227—231. — Getal en naamen van deszelfs Leden. — Leggen in de geheime Clubſen een Request ter tekening voor, tot weering van een Guarniſoen van Engelsch krijgsvolk. — Het wordt door 3600 Perſonen getekend, en door elf Perſonen overgeleverd. 245—247.

COMMITTE VAN VOLKSOPSTAND. Zend eene Commisfie naar *Parijs* ter verijdeling van de pogingen der Staatscommisfie. — Deszelfs ſchandelijken en wraakgierigen last. B. 258—260.

COMPAGNIESCHAP tusſchen drie afhangelingen van het *Driemanſchap* aangegaan, om hetzelve van de Leverantie van het Laken voor de Burgermonteeringen te verzekeren. F. 164—168. — Oogmerk van dien ſnoden handel ontdekt. 169—172.

CONÇEPT-REGLEMENT *voor het Stichт*, ontworpen en buiten toeſtemming van Z. H. op eene gewelddadige wijze beëedigd en ingevoerd. A. 142—144.

CONÇILIATOIR, ter vereffening der geſchillen over het Reglement voor eene Conventie. — Welk eenen uitflag dit had. D. 386—389.

CONDÉ. Gelegenheid van deze Vesting en derzelver ſterkte. B. 13. — Wordt naa een ſtreng beleg van 3 Maanden, bij Verdrag aan de Keizerlijken onder *Coburg* overgegeven. 33.

CONDOLEANTIEBRIEVEN, geſchreven door de KONING VAN PRUISSEN, Mevrouw de PRINCESSE VAN ORANJE, en Mevrouw de ERFPRINCESSE VAN ORANJE, aan den BARON VAN DORTH, wegens het ijsſelijk lot zijner Zuster. H. 485—489.

CONGRES, door de Gecoaliſeerde Machten tegen *Vrankrijk*, te *Antwerpen* gehouden. B. 9, 10. — Wie op hetzelve van wegens deze Republiek verſchenen, en wat aldaar beſloten werdt. 10, 11.

CONSENTEN. Het niet fourneeren derzelver naa de Revolutie, blijft niet minder dan bevorens ſtand houden, bij de Repræſentanten der Gewesten. D. 24, 25.

CONSPIRATIE. Hoe de Heer *Repelaer*, door het *Hollandsch Committé van Waakzaamheid*, op geruchten van die misdaad beſchuldigd, gearreſteerd, en wederom ontſlagen is. D. 363—369.

CONSTITUTIE, was geen oorzaak van het verval der Marine. A. 87.

CONSTITUEERENDE VERGADERING, op welk eene wijze dezelve zich veranderd in een *Conſtitutioneel Wetgeevend Lichaam*. F. 199—201.

CONSTITUTIEPLAN. Op welk eene wijze hetzelve op den 17 *Maart* 1798 bij de Vergadering der Repræſentanten werdt goedgekeurt. F. 99—112. — Deszelfs hoofdinhoud. 113—121.

CONSTITUTIE VAN 23 APRIL 1798. Deszelfs aanſtaande vernietiging uit het Tractaat te *Luneville* getekend, reeds afgeſchaduwd. I. 164, 165.

CONSTITUTIONEEL WETGEVEND LICHAAM neemt op den 31 *Julij* 1798 zitting, verdeeld zich in twee Kamers, en volgt in alle deelen de voor-

ſchriften van de ondeugende Staatsregeling den 23 *April* door het Schrikbewind doorgedrongen. F. 495—500.

CONSTITUTIONEELE GEBREKEN, waren ten tijde van den aanvang des oorlogs met *Engeland* wel aanwezig, maar zij waren geene volſtrekte oorzaken van 's Lands weerlozen toeſtand ter Zee en te Land. A. 91, 92.

CONVENTIONEELE LEDEN. Wanneer en op welk eene plechtige wijze zij hunne eerſte Zitting hielden. D. 461, 463.

CONTRAREVOLUTIONAIRE BEWEGINGEN *onder de Oranjegezinden op den* 1 *April* 1795. Worden door valſche tijdingen van den aantocht der Pruiſſen veroorzaakt. — Rampzalige gevolgen daar door veroorzaakt voor veele Dorpelingen in Noordholland. C. 339—345. — Schandelijke manier van Procedeeren tegen hun gehouden. 343, 344. *in de Noot.*

CORDAATE STAP. Het ontnemen van het Commando aan Z. H. door ſommigen als zodanig geroemd en toegejuicht. A. 164.

CORDON, van de Maaze tot aan de Zuiderzee, door de Staaten van Holland bevolen te formeeren, door de Troupen ter hunner betaling gepartitieerd, om hunne Provintie te dekken tegen de Troupen gecampeerd in den omtrek der Stad *Amersfoort*. A. 200.

CORNEL, *Boekhandelaar te Rotterdam*. Word door het Revolutionair Beſtuur dier Stad, het drijven van zijnen Handel belet en verboden, ter zaa-

zaake van het uitgeven eenes Pourtraits. K. 121—146.

CORNWALLIS (*Lord*) verſchijnt als Gevolmachtigde van *Engeland* op het Amiënſer Congres, en tekend het Vredestractaat. I. 465.

CORPS ZEEOFFICIEREN. Het braaf en onderwerpelijk gedrag van hetzelve ten tijde der Revolutie, word op de ondankbaarſte wijze beantwoord. C. 70—71.

CORRESPONDENTIE (*Verraderlijke*) *met den Vijand.* Hoe zulks door eenige Bosſchenaars gepleegd werdt. B. 203.

CORRESPONDENTIE, tusſchen de Uitgewekenen, en zich in de Republiek bevindende Revolutionairen tot ſtand gebragt, en met welke verderffelijke oogmerken. B. 226.

COSTERUS. (*H.*) Z. *Defenſiewezen.*

COSTUUM. Rapport wegens het bepalen van hetzelve uitgebragt, en hoe daarop beſloten werd. F. 211—216. Zie ook RANT.

COURANTIERS. Misbruiken hunne dagbladen tot het voeden van de Partijſchappen, door het prijzen of laaken der uitgebragte Advijzen, in de Staatsvergaderingen en Stedelijke Collegien van Bewind. A. 61.

COURT, (*Repræſentant P. de la*) weigert te dienen onder het Schrikbewind. F. 31.

CREDIT. Bewijs voor de hoegrootheid van 's Lands Credit in 1780, ontleend uit het ſpoedig fournisſement van 2,000,000 ter Equipeering van 52 Oorlogſchepen. A. 93. — Tot welk een verval hetzelve reeds in 1796 gezonken was. E. 65.

CRETSCHSMAR, (VAN) op order van het Driemanschap gearresteerd. F. 410.

CREVECOEUR (*Fort*) door den Collonel *Tiboel* op eene laffe wijze verdedigd. B. 193.

CROISSET. (*Klerk*) Zijn gedrag ten opzichte van den *Griffier* VAN LELYVELD, en den *Raadpensionaris* VAN DE SPIRGEL gehouden. K. 33—35.

CULEMBURG. Schandelijk gedrag der Engelschen aldaar. B. 305. — Capitulatie voor het *Sticht* aldaar gesloten, met eene Staatscommissie uit dat Gewest. 309—313.

CURATEUREN *van de Leijdsche Academie*, ontzetten vier waardige Hoogleeraaren van hunne Ampten. D. 357, 358.

CUSTINE (*Generaal*) wordt door de Pruisschen genoodzaakt terug te trekken, en belet om de Vesting *Mentz* en *Cassel* voor zich te verzekeren. B. 35, 36.

D.

DAANDELS (*Generaal*). Rukt met een klein Corps Uitgewekenen en Franschen naar de *Moerdijk*. A. 343. — Slaat de Engelschen bij *Boxtel*. B. 190. — Bemachtigd de *Ortherschans* bij overrompeling, en doet een stroop tot binnen *'s Bosch*, doch verlaat de stad spoedig. 192. — Overmeesterd het Fort *Crevecoeur*, naa een korte tegenstand. 193. — Doet een Proclamatie aan de *Overijsselschen* uitgaan, opgevuld met wraakzuchtige opruijingen aan de Landlieden en Burgers. — Wordt om die daad door de Fransche Con-

ven-

ventioneelen in arrest genomen, en tot teruggave van het door hem in Requisitie genomene gedwongen. 287—292. — Onderneemt met de Voorhoede des Franschen Legers, over het IJs, in den *Bommelerwaard* te dringen, en overrompeld de Stad *Bommel*. 293—295. — Poogt den *Thielerwaard* te bemachtigen. — Geraakt in een hevig gevecht op het IJs met de *Engelschen*, en wordt genoodzaakt naar den *Bommelerwaard* terug te keeren. 296, 297. — Komt voor *Heusden*, eischt de Stad op, belegerd dezelve, en overmeesterd die bij verdrag. 347—349. — Hij komt in *Leerdam*, zijne onheusche behandeling aan den Drossaard aldaar. 354. — Zend van daar een Circulaire Missive naar veele Hollandsche Steden, aan de Hoofden des Opstands, en neemt zijn Hoofdkwartier te *Maarssen*. 355, 356. — Is op de Amsterdamsche Revolutionairen te onvrede, over hunne werkeloosheid in het bewerken der Revolutie aldaar, en zend zijnen *Aide de Camp* om het werk te bespoedigen. — Zijne Onderhandeling met Dr. KRAAYENHOFF te *Maarssen*, en schrijft een brief aan Burgemeester STRAALMAN. 393—395. — Komt met 25 Huszaren te *Amsterdam*, waarop de Revolutie dadelijk bewerkstelligd word door de Revolutionairen. 401, 402. — Zijne Circulaire Missive aan de Haarlemsche Revolutionairen. 418. — Zijne onderhandelingen te *Campen* met eene Staatscommissie. C. 25, 26. — Vormd een Plan, om het door Hem op den 22 *Januarij* 1798 ingevoerd Bewind van den zetel te stooten. F. 237—239. — Zijn merkwaardig

onderhoud op den 16 *Meij* met DE LA CROIX en DU CANGE. 295, 296. — Hij vertrekt naar *Parijs*, om aldaar het Schrikbewind aan te klagen bij TALLAYRAND, en ſlaagd in zijn oogmerk ten vollen. 299–304. — Komt van *Parijs* in triumph de Reſidentie binnen rijden. 386–390. — Krijgt een *Franſche Eerewacht* voor zijn huis, op order van den Generaal *Joubert*. — De orders van het *Driemanſchap*, om Hem bij zijne aankomst te arreſteeren, blijven onuitgevoerd. 391, 392. — Hij adſiſteert, benevens *Vijf Agenten*, bij eene Maaltijd in het Logement den *Ouden Doelen*, op welke een *Declaratoir* of *Adres aan het Schrikbewind*, ter verſtoring van het *Driemanſchap* ontworpen, ter tekening gelegd, en getekend wordt. 393, 394. — Overvalt aan het hoofd van eenige Grenadiers het *Driemanſchap*, jaagt hetzelve uit een, en neemt VAN LANGEN gevangen. 415–417. — Doet LA CROIX met een gewapend piquet wegleiden. *Aldaar*. — Hoe zijne arreſtatie door de Revolutionaire Clubisten begeerd word. 480. — Verkrijgt het Commando over de Troupen in *Noordholland*. — Opgave van de ſterkte van zijn Legercorps, vóór en naa den 7 *September* 1799. G. 366–368. *in de Noot*. — Proponeert, op voorſtel van VAN GUERICKE, aan STORY, om eenige Schepen in het *Gat van Texel* te doen zinken. — Wat daarover te doen viel. — Hoe daartoe beſloten werdt. — Redenen waarom 'er van dien maatregul niets bewerkſtelligd werdt. 426–436. — Sterkte en Poſitie van zijne Deviſie vóór den dag der Landing. 444, 445. — Welke be-

beweging hij dezelve bij de Landing deedt maaken. 446, 447. — Geraakt met den Vijand in een hevig gevecht. 448. — Zijn officieel Rapport deswegens aan BRUNE. 449—452. — Hij Retireert met groot verlies naar de *Zijpe*, en geeft order aan den *Collonel* GILQUIN, om in aller ijl *de Helder* te verlaten, en met zijn volk naar de *Zijpe* te trekken. 457—461. — Opgave van de ſtelling en ſterkte zijner Deviſie aan de *Zijpe*. H. 12—14. — Hij verlaat dezelve, en neemt de ſtelling van *Monnikendam* en *Purmerende*. — Opgave van de Poſitie die Hij aldaar aan zijne Deviſie geeft. 15, 16. — Belangrijk Diſtrict dat door dien maatregel aan den Vijand ten prooi gelaten wordt. 17. — Die Retraite geſchiede niet uit gebrek aan *moed* of *trouwe*, zoo als ſommige voorgaven, maar door gebrek aan Volk en de benodigde Oorlogstrain. 17—22. — Neemt den *Generaal* DOWN in arrest. 35. — Verkrijgt het Commando over den *Rechter vleugel* der *Gallo-Bataafſche Armee*. 42. — Zijn Rapport wegens de Bataille van den 10 *September* 1799. 49—51. — Hij zendt *Capitein* EGENBERGER naar het weerloos *Enkhuijzen*, en ontfangt van deze eenige brieven. 92—100. — Zend den *Majoor* VAN DER MEY naar het weerloos en verlaten *Hoorn*. 103. — Ontfangt een Brief van den Commis BOON te *Hoorn*. 105. — Het *Committé tot den O. I. Handel* inſteert op de veiligheid van hunne Magazijnen, en de zich daarin bevindende Specerijen. 106. — Hij maakt met zijne Troupen verſcheidene bewegingen. 130—132. — Geeft orders om

om de veele *Specerijen* te *Hoorn* zich bevindende, in veiligheid te bergen, doch zij blijven uit hoofde van gebrek aan *Schepen* en *Tijd* onuitgevoerd. 143, 144. — Zijn Rapport wegens de Bataille van den 19 *September* 1799. 191—198. — Maatregulen bij hem genomen, om zijnen Vleugel tegen allen aanval des Vijands te dekken. 258, 259. — Zijn Rapport aan BRUNE wegens de Bataille van den 2 *October* 1799. 264. — Krijgt order van BRUNE om te retireeren naar *Alkmaar*. — Rapport wegens het volvoeren dier order. 274—277. — Ontfangt nader order om op *Schermerhorn* te replieeren. 278. — Verſterkt zich in zijne nieuwe Poſitie. 281, 282. — Herſteld, door het zenden van verſterking, de verwarring bij *Akerſloot* op den 6 *October*. 300, 301. — Neemt den *Generaal* DON, als Parlementair gevangen. 312, 313. — Breekt met zijn Vleugel op naar *Hoorn*, en jaagt door een ſtoute manœuvre de *Engelſchen* voor zich heenen naar de *Zijpe*. 322—325. — Rapport wegens die gewichtige onderneeming, en opgave van zijne genomene Poſitie. — Bezet *Hoorn*, en herſteld aldaar de afgezette Muniçipaliteit. — Neemt bezit van *Medemblik* en ſauveert aldaar een gedeelte der Magazijnen. 325—329. — Zijne handelwijze ten opzichte van de Regeering te *Enkhuizen* opgegeven. 390—413.

DAGGELD DER CENTRAALEN. Op welk eene wijze hetzelve door de Clubisten in den aanvang werdt bijeen gebragt. D. 198. *in de Noot*. — Hoe door het

het weigeren van toelage, de geheele Centraale Vergadering allengs verliep. 199.

DAM, (*Jacobus van*) Zijne ſchandelijke handelwijze te *Utrecht* gehouden, tijdens de Remotie der Regeeringsleden van Staat en Stad, door het voorlezen van hoonende en injurieuſe Declaratoiren. B. 480—485.

DAMME, (*Generaal* VAN) verkrijgt het Commando over den *Linker-vleugel* der *Gallo-Bataafſche Armee*. H. 46. — Word uit *Egmond op Zee* verdreven. 267, 268.

DANK-ADRESSEN. Een menigte derzelver, ſtrekkende tot betuiging van der Genootſchapperen genoegen, over de violente maatregelen van de Hollandſche Meerderheid, worden aangeboden, en met goedkeuring ontfangen. A. 185. — Worden door veele Revolutionaire Clubisten aan het Schrikbewind ingezonden, over het gebeurde op den 22 *Januarij* 1798. F. 32.

DANKSTONDEN, door de Staaten der onderſcheidene Gewesten, voor de bevrijding des Lands van den Oorlog, bevolen, door veelen op eene ſchandelijke wijze verwaarloosd. B. 84.

DAVID, (*Generaal*) ſneuveld in de Batailje van den 10 *September*. H. 59.

DECLARATOIR of ADRES aan het Schrikbewind, door DAANDELS en de VIJF AGENTEN ontworpen, en op eene maaltijd goedgekeurt en getekend. F. 395—407.

DEDEL, (*Burgemeester*) door een hoop oproerige Vrijheidskraaijers op het Stadhuis te *Amſterdam* uitgejouwd. A. 197.

DEDEM TOT DE GELDER. Bij welke gelegenheid Hij door de Engelſchen word krijgsgevangen gemaakt. H. 203, 204. *in de Noot.*

DEFENSIEWEZEN *te Woerden*, bij de Staaten van Holland uitgedacht en aangeſteld, en daartoe benoemd: CAMERLING van *Haarlem*, BLOK van *Leijden*, DE WIT van *Amſterdam*, TOULON van *Gouda*, en FORREST van *Alkmaar*. A. 201. — Hunne Verrichtingen en Geldverſpillingen. 202–204. — Drie Leden van hetzelve ſtellen eene oningevulde order tot het verlaten van *Utrecht*, aan den *Rhijngraave van Salm* in handen, waarnaa hij met zijn volk de vlucht naar *Amſterdam* neemt. 223. *in de Noot.* — Vlucht van *Woerden* naar *Amſterdam*. *Aldaar.* — Misleid de *Baron van de Capellen*, ten aanzien van de verſterking van *Gorinchem*, en noodzaakt Hem het Commando over die Stad op zich te neemen. Z. CAPELLEN (*A. P. van der*).

DEFENSIEWEZEN DER STAD AMSTERDAM. Vereenigd zich met dat van *Woerden*. — Werpt alomme Batterijen rondom die Stad op. — Doet Inundatien formeeren, en beſluit om de Stad tot het uiterſte te defendeeren. A. 225. — Misleid de Inwooners dier Stad, door valſche berichten van den aanmarsch der Franſche Troupes, en het werken der Inundatien. *Aldaar.* — Tot overgave der Stad geſommeert zijnde, weigeren zulks, en doet *Brunswijk* beſluiten, om de Stad op den 1 *October* van alle kanten aantevallen. A. 229.

DEFENSIEWEZEN TE HAARLEM. Deeld buiten de Stad

Stad ſpijs en drank uit aan het uitgehonderd Vliegend Burgerlegertje. A. 225.

DELFT. Het Vliegend Burgerleger ſlaat zich voor de Stad neder, overweldigd Poort en Raadhuis, neemt veele Regenten gevangen, en veranderd de Vroedſchap aldaar. A. 205. — De Clubisten aldaar, beſluiten eenige oude Regeeringsleden te arreſteeren. — Hoe zulks hun belet wordt door den Franſchen Commandant bij eene Publicatie. C. 234, 235.

DEMERARIJ, door de Engelſchen in 1780 bemachtigd. A. 103.

DEMERARIJ EN ESSEQUEBO, door de Engelſchen opgeëischt, doch zij worden afgewezen. D. 52—54.

DEMISSIE. Om welke redenen dezelve aan veele Hollandſche Officieren geweigerd wordt. D. 32.

DEMOCRATIE *of* VOLKSREGEERING. Getuigenisſen van CICERO, LIVIUS, en P. PAULUS, aangaande deszelfs ſchadelijkheid, aangehaald. B. 458—463.

DEPARTEMENTAAL BESTUUR VAN GELDERLAND. Tragt de *Freule* VAN DORTH en andere Gevangenen voor het *Hof van Juſtitie*, en niet door de *Militaire Rechtbank* te recht te doen ſtellen. — Het *Hof* difficulteert, en wil ze naar de *Rechtbank* verwezen hebben. — Het verſchil ter deciſie aan het *Uitvoerend Bewind* geſteld zijnde, beſlist hetzelve overeenkomstig het gevoelen van het *Hof*. H. 467—472. — Verklaart het *Ampt van Bredevoort* buiten ſtaat van beleg. 502—507.

DEPARTEMENTAAL BESTUUR VAN DE TEXEL. Acht zich

zich na de Landing niet veilig binnen *Alkmaar* en wijkt naar *Haarlem*. F. 454—456.

DEPARTEMENTAALE COMMISSIEN, tot het in werking brengen van de nieuwe Conſtitutie benoemd door het Staatsbewind. I. 315. — Namen van de daartoe verkorene Perſonen. 317—319.

DESERTIE *onder het Zeevolk na de Revolutie*, door wanbetaling der ſoldijen veroorzaakt. C. 64. — Blijft voortduuren. — Proclamatie aan de Ingezetenen, om hun tot het neemen van dienst ter Zee aan te moedigen. E. 22—26.

DESERTIE *bij de Landmacht*. Aan welke oorzaken dezelve voornamelijk was toeteſchrijven. E. 51—58.

DERDEN MAN. Wapening van den Derden Man ten platten Lande, veroorzaakt op veele Dorpen zorgelijke beroerten. A. 124.

DEUREN EN HEKKEN *der Stadspoorten te Franeker*. Met welke feſtiviteiten dezelven werden aangehangen. C. 32—33.

DIACONIESCHOLEN TE UTRECHT. Schets van derzelver oprichting en Beſtuur. E. 249—251. — De Muniçipalen dier Stad zenden eene Commisſie naar de Vergadering der Beſtuurderen, met last om die Commisſie in qualiteit als Medebeſtuurderen te erkennen. — Het Beſtuur zulks weigerende, geeft dit aanleiding tot een hevig verſchil, en het overweldigen van des Beſtuurs Vergaderplaats door militair geweld. 251—253. — Reſolutie van de Muniçipalen, waarbij het Beſtuur over de Scholen verjaagd, en aan het Committé van Onderwijs word gedemandeerd. 253—256.

DIENSTJAAREN DER GEWAPENDE BURGERS. Bepalingen omtrent de berekening derzelver gemaakt. I. 133—137.

DIERT VAN MELISSANT, (*Repræsentant*) zijn afwijzend Advijs tegen de Herziening der Staatsregeling. I. 223.

DINCKGREVE. Zijne beſcheidene aanmerkingen, op zekere pasſagie in het I*e*. *Deel dezer Geſchiedenis* gemaakt, beantwoord, en het gezegde nader geſtaafd. B. *in de Voorrede* IX—XVI.

DISTINCTIEF TEKEN *voor de Repræſentanten*. Hoe hetzelve naa veel delibereerens bepaald werdt. — Ongerijmdheid van dat bedrijf bij Voorſtanders der Gelijkheid. E. 6. *in de Noot*.

DIRECTOIRE EXECUTIF *te Parijs*. Betuigd in eene gelukwenſchende Misſive aan het Nieuwe Bewind in den *Haage*, deszelfs genoegen over de volvoerde veranderingen hier te Lande. F. 501—504. — Aanmerkingen op die Misſive. 504—506.

DOGGERSBANK. Roemrijk Zeegevecht aldaar geleverd door den Vice Admiraal ZOUTMAN. A. 103. Z. *Zoutman*.

DOMSKERK *te Utrecht*. Op welk eene woeste en dolzinnige wijze de Revolutionaire Clubisten in dezelve hunnen moed koelden, aan Graftombes, Wapens, Kerkbijbels, &c. C. 186—193.

DON, (*Generaal*) word op den 6 *October* 1799 door YORK als Parlementair aan DAANDELS gezonden, doch word aangehouden en als krijgsgevangen aan BRUNE gezonden. H. 312—314.

DONATRIÇES, behorende tot de Vrijcorpſen. — Wie men daar door te verſtaan hebbe, en in hoe ver-

re zij bevoorderlijk waren tot het vermeerderen der Partijschappen. A. 122.

DOODKISTEN (*Looden* en *Tinnen*) van de Vorsten en Vorstinnen van den Huize van Oranje Nassau binnen *Leeuwarden* begraven. — Hoe en waarom dezelven verſmolten en tot gelde zijn gemaakt geworden. K. 77—95.

DOODEN, GEKWETSTEN, *en* VERMISTEN. Onzekerheid van het juiste getal derzelven, in de slag van 19 *September* 1799. H. 204—209. — Item van de Bataille den 2 *October* 1799. 270, 271.

DOOPSGEZINDEN. Z. *Mennonieten.*

DOORN, (*A. van*) Gevolmachtigd tot het sluiten eener Capitulatie voor *Zeeland.* C. 37.

DORTH TOT HOLTHUIZEN, (*Freule* VAN) word op een valsche aanklacht, op order van den *Generaal* GIROT gevangen, en naar *Arnhem* vervoerd. H. 248. — Zij word naar *Winterswijk* gebragt, en aldaar door de *Militaire Rechtbank* ter dood veroordeeld. 473, 474. — Sententie tegen Haar uitgesproken. 475—481. — Op welk eene schrikkelijke wijze Zij ter dood gebragt werdt. — Met een accurate Afbeelding van dat voorbeeldeloos geval. 481—484.

DOUAY. Gelegenheid van deze voornaame sterke Grensstad. B. 16.

DOWN, (*Generaal Major*) door ABERCROMBIE als Parlementair naar den *Haag* gezonden wordende, word door DAANDELS aangehouden. H. 35, 36. — Op welk eene wijze hij aldaar door BRUNE behandeld werdt. 37, 38.

DRAAGBAARE VAARTUIGEN. *Z. Kinsbergen.*
DRACHSTAD, (*Collonel* VAN) zijne roemvolle retraite naar *Nieupoort*, om die Vesting te bewaren. B. 26, 27.
DRIEMANSCHAP, (onder welke benaming bedoeld worden de Perſonen van P. VREEDE, WYBO FYNJE, en STEPHANUS JACOBUS VAN LANGEN,) Beſluit tot de herſtelling van het *Corps Burger Artilleristen binnen Amſterdam*. F. 150. — Op welke plechtige wijze dit verricht werdt, op den 7 *Maart* 1798. 151. — Aanſpraak bij die gelegenheid door NUHOUT VAN DER VEEN aan dat Corps gedaan. 152. — Het beſluit, om aan 20,000 Gewapende Burgers, ten koste van den Lande, Monteeringen te geeven, waar door eene uitgave van *f* 800,000: — veroorzaakt word. 159—161. — Intrigues door hetzelve gebruikt, om zich van de Leverantie der Lakenen voor de 20,000 Monteeringen voor de Burgers, en voor die der Militairen te verzekeren. 161—168. — Nader bewezen uit het Bericht deswegens gegeven door de Verſtoorders van het Schrikbewind. 168—171. — Het beſluit al verder, om aan de Officieren der gewapende Burgermacht Jaarlijkſche Tractementen te geeven, waar door eene Jaarlijkſche uitgave van *f* 238,800: — veroorzaakt wordt. 172, 173. — Beveelt het plegtig vieren van een koſtbaar Volksfeest, over het gebeurde op den 22 *Januarij*, 17 *Maart*, en 4 *Meij* 1798. 219—221. — A. BOSBEKEN, een van deszelfs geheime Spionnen te *Amſterdam*, ſchrijft een brief aan hetzelve. 221—224. — Twee Brieven door A. H. HOUT, al

mede een geheime Spion, aan hetzelve geaddreſſeert. 225—228. — Geheime kuiperijen van hetzelve met den Minister LA CROIX, ter verzekering van deszelfs onwettig aangematigde macht. 239—242. — Steld eenen DU CANGE tot deszelfs geheimen Agent te *Parijs* aan. 243. — Deszelfs ſchandelijk gedrag, ten opzichte van de Heer P. WEILAND gehouden, ter zaake dat deze weigerde een *Agentſchap* te bekleden. 259—264. *in de Noot.* — Het ſteld de kas van de O. I. C. tot het voorwerp van deszelfs roof en ſpilzucht. 252—258. Zie ook EIKENBROEK en VAN LANGEN. — Het geeft een ſom van *f* 6000:— aan de Commisſaris van den Amſterdamſchen Franſchen Schouwburg, voor de Acteurs en Actrices. 281, 282. — Eenige ſtaalen opgegeven van deszelfs Luxe, Weelde, en ſchandelijke Verſpilling van 's Lands Geld, gebleken bij deszelfs verſtoring en val. 285. *in de Noot.* — Het vermeerderd de Bezetting van den *Haag*, en doet alle de toegangen naar het Binnenhof met Manſchap en Kanon bezetten. 305—308. — Het wordt door A. BÖESEKEN tot de geweldigſte ſtappen aangehitst. 310—313. — Beſluit bij hetzelve hierop genomen. 314. — Het doet op den 18 *Meij* 1798 een ſcherpe Proclamatie afkondigen, en verbied eenige Revolutionaire Weekbladen. 358, 359. — Het vormt een Project, om het OUDE HOF *in den Haage* prachtig te vertimmeren en tot hun verblijf te neemen. 387. *in de Noot.* — Het geeft order om DAANDELS te arreſteeren, doch vruchtloos. 392, 393. — Doet de Heeren POMPE VAN

VAN MEERDERVOORT en VAN KRETSCHMAR arreſteeren. 410. — Ontneemen het Commando aan den Generaal JOUBERT. 411. — Het doet deszelfs Lijf- en Eerewacht en het Guarniſoen in 't geweer komen, en de toegangen naar het Binnenhof verſterken. 413, 414. — Het word door DAANDELS overvallen, uit een gejaagd, en vernietigd. 415—417.

DROOP, (*Luitenant*) zijn laf en ongehoorzaam gedrag in het niet attaqueren van twee vijandelijke Vaartuigen. G 399—402.

DROSTENDIENSTEN. Waarin dezelve in het Jaar 1779 beſtonden. A. 49. — Zij waren niet drukkender, dan de Lasten welken de Landlieden in andere Gewesten, onder verſchillende benamingen moeten opbrengen. *Aldaar.*

DRUKPERS, *onbepaalde Liçentie en Misbruik* van dezelve, is het tegenovergeſtelde van eene *betaamelijke Vrijheid en Gebruik* derzelver. A. 154,

DUINKER, (*De Lootsman*) door STORY aan REVERY om kundſchap uitgezonden zijnde, word door REVERY naar den Vijand gezonden om Depeches aftehaalen, en komt met een Engelsch Parlementair opzeilen. G. 402, 403.

DUINKERKEN. De Engelſchen worden genoodzaakt het beleg voor die Stad optebreken. B. 40.

DUIN. (*Generaal Baron van der*) Zijn loffelijk gedrag in het verdedigen van *Sluis in Vlaanderen.* Z. *Sluis in Vlaanderen.* — Hoe uit hoofde van wanbetaling der Soldijen, met zijn Volk niet naar den *Haage* kon marcheeren. D. 24.

DUMONÇEAU (*Generaal*) zijne verwondering over de

ſomberheid der Delftſche Burgerij ondanks de Revolutie. B. 427. — Doet een Publicatie afkondigen om hun tot vreugde aan te ſpooren. 427, 428. — Zet het Revolutionair Bewind in *Vriesland* af, en herſteld de vorige Repræſentanten die gevangen of gevlucht waren. D. 446, 447. — Zijn merkwaardig ſchrijven aan het *Committé van Bondgenootſchap* in den *Hange*. 448. — Breekt met zijne Deviſie uit *Groningen* en *Vriesland* op, en vereenigd zich met de Deviſie van DAANDELS op den 8 *September*. H. 23, en 41, 42. — Verkrijgt het Commando over het *Centrum* der *Gallo-Bataafſche Armee*. 42. — Hij maakt met zijne Troupen verſcheidene bewegingen, en verjaagd de *Engelſchen* uit het Dorp *Warmenhuizen*. 132, 133. — Word op den 19 *September* 1799 door YORK woedend aangevallen, raakt gewond, en word tot wijken gebragt, doch door het aankomen van hulp, door DAANDELS afgezonden, ſouteneert hij zich. 198—200. — Zijn Rapport aan BRUNE. 200—202.

DUNCAN, (*Admiraal*) houd gedurende den zomer des Jaars 1797 de Haven van *Texel* geblokkeerd. — Belet aan de Landingsvloot het uitlopen naar *Ierland*, en keert met het begin van *October* met zijn Vloot naar de Engelſche Havens. E. 355, 356. — Krijgt tijding van het uitlopen der Vloot onder bevel van DE WINTER, loopt over naar de Hollandſche kust, en levert een ſlag voor *Egmond*, waarin het grootſte deel der Hollandſche Vloot vernield of genomen wordt. 357—369. — Aangeſteld tot Opperbevelhebber over de Engelſche

ſche Zeemacht voor *Noordholland*. G. 276. — Blokkeert de Haven van *Texel*. — Vertoond zich voor *Walcheren*, en zend eenige zijner ligte Vaartuigen naar de *Vriesſche kust*. 363.

DUMOURIER. Neemt het Opperbevel over het Franſche Leger op zich. — De berooide toeſtand van hetzelve, te dien tijde. — Vuurt de geeſtdrift der Franſche *Sans-culottes* aan. — Hij ſlaat het Leger onder *Brunswijk*, en dwingt hetzelve om het Franſche Territoir te ruimen. — Overmeesterd *Braband* en *Vlaanderen*. — Doet een vleijend Manifest aan de *Belgen* uitgaan, doch beantwoord aan deszelfs inhoud niet. — Krijgt bevel van de Conventie, om het Hollandſche Territoir niet te vermijden. A. 320—324. — Beſluit, ondanks zijne geringe macht, tot het doen van eenen vijandelijken aanval op de Republiek. 343. — Geeft de volvoering van zijn ontwerp, om *Holland* te overmeesteren, op, deels uit hoofde van de aanmerkelijke verliezen die de Franſchen toegebragt waren aan den *Rhijn* en de *Maaze* door de Bondgenoten van den Staat; deels, uit hoofde van den ellendigen berooiden toeſtand waarin hij zich bevond, door het ſchandelijk plichtverzuim van het Franſche Schrikbewind. 388—392. — Hij verwijt in eenige brieven, aan het Schrikbewind deszelfs Schelmſtukken; verlaat het overſchot des Franſchen Legers, en begeeft zich naar het Hoofdkwartier des Bondgenootſchappelijken Legers. 393—396. — Verdedigd zijn gedrag voor de Franſche Natie in een Adres. 397—399. — Neemt vijf Leden van de Franſche Conventie,

die afgezonden waren om hem op te ligten en naar *Parijs* te voeren, gevangen, en levert dezelven aan de *Oostenrijkers* over. 401. — Hij was geen Verrader van zijn Vaderland. 400. *in de Noot.* — Nader betoogd uit de opgave van zijn Plan, ter verlossing van Vrankrijk van het Schrikbewind. 402—404.

DYK, (*W. van*) verwelkomt de uit *Gelderland* teruggekeerde Utrechtsche Burgers met een Aanspraak. H. 497, 498.

E.

EED. De belofte der Militairen van gehoorzaamheid aan den *Capitein Generaal*, uit het Formulier geligt. A. 185. — Het misbruik of ligtvaardig gebruik derzelver geeft aanleiding tot veele valsche Eeden. 254.

EED OP DE OUDE CONSTITUTIE. Z. *van de Spiegel.*

EEDS-FORMULIER. Het oude en gewoone afgeschaft, en een nieuw ingevoerd. B. 472, 473. — Roekelooze en veelvuldige veranderingen deswegens in het vervolg gemaakt. *Aldaar in de Noot.*

EEN EN ONDEELBAARHEID. Welke hersenschimmige denkbeelden, de bestrijders van het *Foederalisme*, over dat onderwerp aan den dag legden. D. 154, 155.

EENHEID VAN LANDAART. Gaf de Franschen een groot voordeel boven de Gecoälisseerde Machten. B. 49, 50.

EERSTE EDELE VAN ZEELAND. Hoe deze Waardigheid vernietigd werdt. C. 38.

EERSTE JAAR DER BATAAFSCHE VRIJHEID. De ongerijmdheid van deze benaming aan 't Jaar 1795 aangewezen. B. 301, 302. *in de Noot.*

EERSTE NATIONAALE VERGADERING. Het tijdvak van deszelfs beſtaan zeer rijk in gebeurenisſen, en moeijelijk voor den Geſchiedſchrijver, uit hoofde van de veele Cabaalen en Partijſchappen in het Vaderland. E. 1—4.

EERSTE KAMER DES WETGEEVENDEN LICHAAMS. Uit welke Perſoonen dezelve op den 4 *Meij* 1798 wierd ſaamgeſteld. F. 203. — OCKERSE word tot Præſident van dezelve aangeſteld. 204. — De Leden derzelver verlaten op den 12 *Junij* op een laffe wijze hunne posten, en derzelver Vergaderplaats word geſloten. 414.

EERTROPHEÊN ter eere van de Oranjevorsten in de Groote Kerk der Stad *Leeuwaarden* en elders opgehangen. — Hoe dezelven vernield, en eindelijk verbrand zijn geworden. K. 91—95.

EGENBERGER. (*Capitein*) Door DAANDELS naar *Enkhuizen* gezonden, ſchrijft van daar eenige brieven, aangaande den weerlozen toeſtand dier Stad. H. 92—100.

EGMOND *aan Zee.* De Hollandſche Vloot onder DE WINTER word voor dat Dorp aangevallen en geſlagen. E. 359. — Beſluit om in de Duinen een Monument ter gedachtenis van dien ſlag op te richten, word wel genomen, maar niet ten uitvoer gebragt. 388.

EIGENERFDEN in *Vriesland*, van hun Wettig Stemrecht beroofd, en waarom. D. 262, 263.

EISSCHEN *van de Franſche Conventie aan* BLAAUW *en* IRHOVEN VAN DAM gedaan, niet zonder tus-

ſchenkomst van *Pruiſen.* — Waarin dezelven beſtonden. C. 379—381. en 384—387.

ELBURG. Tot een Toneel van Geweld en Verwarring geſteld. *Z. Hattem.*

ELIAS, (*Mr. D. W.*) *Oud-Hoofdofficier der Stad Amſterdam.* Vraagt om voldoening van zijne wettige Prætenſien. — Zijne ontmoeting met de Municipaliteit, en het aan dezelve overgeleverde Declaratoir. D. 105—108. — Levert een Bericht over, ter Verificatie van zijne Declaratie. 110—114. — Levert een andere Memorie in tot dat zelfde einde. 117—119. — Welk gevolg dit had. 120.

ELLENDIGE TOESTAND. Het Franſche Leger aan de overzijde der *Waale* ondervindende, doet hun bijna beſluiten tot den terugtocht naar *Antwerpen.* B. 280, 281. — Door welke middelen dat voorneemen werdt uitgeſteld. 281—283.

ELLIOT, *Gezant van Engeland in den Haage.* Levert eene zeer belangrijke Nota aan *H. H. Mog.* over. B 71—74.

ELPHINGSTONE. (*Admiraal*) Overmeesterd het Hollandsch Esquader, onder den *Schout bij Nacht* LUCAS, in de *Saldanha Baaij.* E. 41—48.

EMBARGO. Hoe ten tijde der Revolutie op alle Hollandſche Schepen, Koopwaren, &c. gelegd, en daarnaa verbeurd verklaard werden, en welke onnoemelijke ſchade dit veroorzaakte. D. 46—49.

EMBUSCADE. (*Het Fregat* DE) Schandelijke oproerigheden op hetzelve gepleegd. G. 494.

EMIGRANTEN (*Franſche*) *binnen 's Hertogenbosch zich bevindende, ten tijde van de overgave der Stad.* Hoe dezelven, door de verraderij van eenige

ge Burgers dier Stad, naar *Vrankrijk* werden opgezonden, om volgens de Wet van het Schrikbewind ter dood gebragt te worden. B 203, 204.

ENGELAND. Alle weldenkende *Engelſchen* ſchrijven het herſtel en behoud van hunne Godsdienſtige en Burgerlijke Vrijheden, voornamelijk toe, aan het dapper beleid van WILLEM DE DERDE, en de hulp der Hollandſche Natie, ten tijde van de beroemde overtocht van dien Vorst in het Jaar 1689, en was deze Expeditie ten allen tijde een van de voorname banden die de beide Volken aan elkander verbonden. A. 30, 31. — Geeft in 1756 kennis aan de Algemeene Staten, dat het alle Contrabande Waaren, die in Nederlandſche Schepen naar *Vrankrijk* verzonden zullen worden, verbeurd verklaren zal, en betrekt ook daartoe alle *Scheepsmaterialen*, tegen den Letter der Tractaten. 32, 33. — Schorst alle Tractaten van Koophandel en Zeevaart, tusſchen het Rijk en de Republiek beſtaande, zoo in als buiten Europa. 83. — Weigert deel te neemen in het geene tusſchen *Oostenrijk* en *Pruiſſen* te *Pilnitz* beſloten was. 269. — Opgave van de geduchte toebereidſelen aldaar gemaakt, tot het onderneemen eener Landing op de *Noordhollandſche kust*. G. 272—276.

ENGELSCHE TROUPEN. Vluchten allerwegen op de aannadering der Franſchen, en veroorzaaken meerder verwarring dan hulp. B. 184. — Lijden eene groote nederlaag voor *Grave*, en vlugten over den Rhijn naar *Arnhem*. 271, 272. — Rigten eene vreesſelijke verwarring te *Nijmegen* aan. — Be-

Peletten den aftocht der Staatſchen, door hunnen moetwil aan de Schipbrug. — Schieten op de *Gierbrug*, beladen met Staatſchen, welken daar door in handen der Franſchen komen. 276, 277. — Bedrijven veele roverijen bij de Inwoneren, ten tijde van de overweldiging der Stad *Nijmegen*, doch worden daarin geſtuit door de Hollandſche Militairen. 278. — Zij trekken de *Waale* over, en bezetten den *Tsſel* tot dekking van *Gelderland* en *Overijsſel*. 279, 280. — Ruimen den omtrek van *Arnhem* aan de *Oostenrijkers* in. — Nemen eene meer binnenwaardſche ſtelling. 300. — Pasſeeren de *Lek*. — Bedrijven veele geweldenarijen te *Culemburg*. — Rukken over *Utrecht* naar *Amersfoort*. — Retireeren naar de Noordelijke grenzen der Republiek. — Verlaten dezelven. 303—306. — Bedrijven bij hunnen aftocht alomme zeer veele baldadigheden en roverijen. C. 18. — Worden ſtormenderhand uit de *Langakkerſchans* met groot verlies gedreven, en ruimen het Land. 23.

ENGELSCHE EXPEDITIEVLOOT. Rangeert zich in eene Linie van circa 2 uuren gaans, voor de Kust, en laat het anker tuſſchen *Kijkduin* en *Calantsoog* vallen. — Accurate opgave van derzelver ſterkte. — Eenige Houwitzers worden uit dezelve in het Hollandſche Camp geſchoten. — Maakt aanſtalte tot de Landing en de wijze waarop dezelve ten uitvoer wordt gebragt op den 27 *Augustij* 1799. G. 438—443.

ENGELSCHEN. Zenden, tot verwondering van veelen, geene van hunne Oorlogſchepen in de *Zuider-*

derzee. H. 29, 30. — Hunne werkeloosheid naa het bezetten van de *Zijpe.* — Aan welke oorzaaken toe te ſchrijven. 31—34.

ENGELSCHE NOORDAMERICAANSCHE VOLKPLANTINGEN. De Bewoners derzelver geraken aan het twisten, eerst met het *Engelch Ministerie*, en daarnaa in opſtand tegen het geheele Moederland, waaruit eenen bloedigen Oorlog tusſchen *Engeland* en deszelfs *Volkplantingen* geboren wordt. A. 41—44.

ENGELHARD, (*J. A.*) *Sijndicus der Staaten van de Ommelanden.* Proteſteert in eene mannelijke Verklaring tegen de gewelddadige Remotie. C. 152.

ENKHUIJZEN. In welk eenen weêrlozen toeſtand zich die Stad bevond, naa dat DAANDELS de *Zijpe* verlaten had. H. 92—100. — Eenige bewegingen ontſtaan aldaar onder eenige driftige Oranjeijveraars, op de tijding van het gebeurde te *Hoorn.* — Het voorbeeldig loffelijk gedrag der Oude en in dienst zijnde Regeering, benevens dat der Burgerij, voorkomt aldaar veele onheilen. 158—167. — Den *Engelſchen Admiraal* MITCHELL verſchijnt met een Vloot voor de Stad, komt in dezelve, en veranderd de zaken op den ouden voet. 167—170. — Eenige ongeregeldheden aldaar aangericht wordende, hoe geſtuit. 170—173. — Dezelve word naa den aftocht van YORK naar de *Zijpe*, door de *Engelſchen* in ſtilte ontruimd. 385, 386. — Verbaal van de onaangenaamheden, aan de Leden der Oude Regering bejegend door DAANDELS, met alle de gevolgen van dien. 387—413.

ENKHUIZER MUNIÇIPALITEIT. Deszelfs loffelijk gedrag ten

ten opzichte van de Oude Regeeringsleden gehouden, ten einde hunne wegvoering te beletten. H. 401—410. — Toont zich ongezind tot het aanstellen van een Militaire Rechtbank. 411—413.

ENREGISTRATIE TOT DE BURGERWAPENING. Veroorzaakt hevige onlusten te *Delft* en in de *Ommelanden*. — Hoe de onwilligen aldaar betengeld worden door Militaire macht. G. 370—373. *in de Noot.*

ERFSTADHOUDERSCHAP. Hoe zeer hetzelve geschikt was, om de oude Partijschappen voor altoos te vernietigen, zoo werdt dien maatregel bij de Vijanden van het Oranjehuis als een middel ter hand genomen, om WILLEM DE VYFDE de voet te ligten, en tevens de CONSTITUTIE het onderste boven te keeren. A. 25, 26. — Hetzelve tot een deel van de Constitutie verklaard, en als zodanig gegarandeert door de Hoven van *Londen* en *Berlin*. 256, 257. — Wordt door P. PAULUS voor vernietigd verklaard. B. 465.

ERMERINS. (*Repræsentant*) Protesteerd tegen het voorleggen van het nieuwe Constitutieplan. I. 281.

ERQUELINE. Bloedig treffen in deszelfs nabijheid ten nadeele der Bondgenoten voorgevallen. B. 150.

ESAU, (*Luitenant*) brengt de tijding van het verlaten van de *Willemstad* door den Vijand, naar den *Hage* over, en ontfangt een præsent van 100 Ducaten. A. 382.

ESSEN, (*Repræsentant J. van*) neemt zijn ontslag den 12 *Januarij* 1798. F. 31.

EGENIUS, (*Mr. S.*) volvoert de Remotie te *Rheenen* tegen den wil der Burgerij. B. 486—489.

Es-

ESSEQUEBO in 1780 door de Engelſchen veroverd. A. 103.

ESSEQUEBO en DEMERARIJ in 1796 door de Engelſchen opgeëischt, en bij Capitulatie aan hun overgegeven. E. 27, 28.

ESQUADER, dienende ten geleide van 72 Koopvaarders, loopt onder bevel van ZOUTMAN uit *Texel* in zee. A. 103.

EUSTATIUS. (ST.) Sterke vaart van hier op dat Eiland, bijzonderlijk met Scheepsmaterialen, Oorlogsbehoeften, &c. van waar dezelven aan de in opſtand zijnde *Noordamericaanen* worden toegevoerd, geeft aanleiding tot hevige klachten van de Engelſche zijde, aan de Algemeene Staaten. A. 50.

EUSTATIUS, (ST.) ST. MARTIN, en SABA, door de Engelſchen genomen, en hernomen door de Franſchen. A. 101.

EVACUATIE VAN DE HELDER. Op wiens order en hoe bewerkſtelligd. Z. GILQUIN. HANDELS. STORY. — Maakte het verlies van de Vloot onvermijdelijk, volgens het oordeel van STORY. G. 514—523.

EXERCITIEGENOOTSCHAPPEN en VRIJCORPSEN. Ongemeene geestdrift tot oprichting van dezelve, en met welk oogmerk. A. 121. — Worden in de bijzondere beſcherming der Staaten genomen, en deszelfs Leden daar door vervoerd tot de willekeurigſte handelingen. 125.

EYKENBROEK, (*Jan*) gaat met een ſnood desſein, onder approbatie van het *Driemanſchap*, een Contract aan met W. STRUYE en A. GERITNER.

F. 169—172. — Word door hetzelve naar *Parijs* gezonden, onder den ſchijn om over eene Limietſcheiding, en een Commerçietractaat met het Franſche Gouvernement te handelen. 249—251. — Maakt zich in weinig dagen meester van ruim *Twee en een halve Tonne Gouds*. 255. — Ontwerpt voor zich zelven eene geheime Inſtructie, waarbij hij van het *Driemanſchap* de onbepaalde dispoſitie over 25 *Tonnen Gouds* verkrijgt. 257—263. — Zijn ſchrijven aan het *Driemanſchap* over den *Minister* BLAAUW en diens MAITRES. 264—266.

EYKENBROEK, (*Jan*) C. VAN DER HOEVEN, en P. J. DE VISSER, worden te *Parijs*, uit hoofde van hunne Machinatien tot het weder invoeren van een Revolutionair Schrikbewind, gearreſteerd, door een Fransch Escorte naar den *Haag* overgebragt, aldaar op de Voorpoorte van den Hove gezet, en aan het *Hof van Holland* overgegeven. I. 175, 176. — Zij worden veroordeeld tot de ſtraffe van het Zwaard over het hoofd, Confinement voor 12 Jaaren, en eeuwige Verbanning uit het Land. 177. — Zij vinden zich over dat Vonnis bezwaard, en leveren een Adres in bij de Wetgevende Vergadering, derzelver tusſchenkomst inroepende. — Het word in handen van het *Uitvoerend Bewind* geſteld om Advis, die het declineeren. 177, 178. — De Vergadering ſtelt het in handen eener Commisſie. 178. — HUBER doet uit naam derzelve een Voorſtel, om hun van de Schavotſtraf te bevrijden. 179—181. — Het Voorſtel, als niet gunstig genoeg zijnde, verworpen, worden zij bij een beſluit van alle ſtraf ont-

ontheven, doch verwezen tot de kosten. 181–190. — Ook de kosten worden hun naderhand geremitteerd. 191, 192.

F.

FACTIE. Z. *Loevesteinsche Factie.*

FAGEL, (*de Griffier*) verzoekt met approbatie van *H. H. Mog.* de Heer *Rendorp*, tot het houden eener vertrouwelijke Conferentie met den *Ridder Yorke.* A. 54–56. — Word door H. H. Mog. als Ambassadeur naar *Engeland* gezonden, om verslag van 's Lands toestand te geeven, en aldaar op het sluiten van eenen algemeenen Vrede aantedringen; doch het is vruchteloos. B. 254. — Waarom zijne Bezittingen en Tractementen in beslag genomen worden. C. 58, 59.

FEESTDAG. Den 18 *Meij* 1802 daartoe bepaald, over het sluiten van den Algemeenen Vrede. I. 482, 483. — Hoe gevierd. 483, 484.

FEREGEAU. Levert eene Memorie in over het gerugt van een afscheiding van *Zeeland* van het Bondgenootschap, dat naderhand valsch bevonden werdt. D. 405, 406.

FEUGEL, (*Adjudant*) zijn kloekmoedig gedrag geroemd. Z. *Sluis in Vlaanderen.*

FEUGEN. Hoe hij naa het aanrichten van veele euveldaden te *Leeuwarden* de vlucht neemt. D. 447.

FINANTIE VAN HOLLAND, wordt staande de Troublen van 1781 tot 1787 bezwaard met 42 *Millioenen*, en bevind zich in 1788 overladen met

krijtende en nog onbetaald gelatene ſchulden. A. 245—248. — Staatsrapport wegens deszelfs deplorabelen toeſtand, uitgebragt den 21 *December* 1787. *Aldaar in de Noot.* — Derzelver benarden toeſtand, doet de *Staaten van Holland* beſluiten tot het heffen van den 50ſten Penning van de Bezittingen der Ingezetenen als eene Liberaale gifte. B. 78—81. — Hoe deszelfs verachterden toeſtand, door de Revolutionairen aan opzettelijke dieverij van het vorig Beſtuur wordt toegekent. — Hoe zij daar uit een voorwendſel zoeken, om eene algemeene vervolging tegen alle de Leden des Ouden Beſtuurs te beginnen, en ook dadelijk volvoerden. C. 222—224. — Hoe zulks ondernomen werdt in *Holland.* 225—236. — Hoe te *Utrecht.* 236—240. — Berooide toeſtand deszelven naa den aftocht der Engelſchen, doet het Beſtuur beſluiten, tot het vorderen van eenen *Vijfden Termijn* op de *Bezittingen.* I. 12, 13.

FINANTIEELE COMMISSIE. Beſchuldigd het *Uitvoerend Bewind* van Ontrouw en Plichtverzuim, bij gelegenheid van deszelfs overgifte van den Staat der Behoeften voor 1801. I. 265—268.

FIELDING. (*Commodore H.*) Attacqueert het Convolj onder *Bijland*, en brengt hetzelve in Engeland op. A. 76. Zie ook BYLAND.

FLERS, (*Generaal*) zijn Plan tot Geldafperſingen vóór het verlaten van *Breda*, wordt verijdeld. A. 408.

FLOOREN, (*Repræſentant C.*) bedankt voor zijne aanſtelling door het Schrijbewind. F. 31.

FOEDERALISME. Hoe, ondanks den haat daar tegen,

gen, bijnaa in elke plaats voor hetzelve geijverd wordt, door het invoeren van nieuwe Regeerings-Reglementen. D. 147—150.

FOKKER, (*Repræsentant P. de*) word Lid van het Uitvoerend Bewind. F. 41.

FONDSEN *en* KERKGEBOUWEN *der* HERVORMDEN. Adres tot behoud van dezelve, door een aantal Predikanten aan de Nationaale Conventie overgelevert. E. 232—244.

FOREEST. (*C. van*) *Z. Defensiewezen.*

FOREEST, (*Repræsentant N. van*) weigert te dienen onder het Schrikbewind. F. 31. — Brengt een afwijzend Rapport uit over de ingekomene Adressen der Clubisten, tot het aanvangen van eene nieuwe vervolging tegen de Oranjegezinden. — Welk eene onstuimigheid hetzelve bij de Wetgevers veroorzaakte den 23 *Julij* 1799. I. 152 tot 160. — Zijn Præadvis over de Herziening der Staatsregeling. 237. — Het word bij *Appel Nominal* gevolgd. 241. — Hij word Præsident van het Wetgevend Lichaam op den 2 *November* 1801. 356. — Zijne aanspraak bij die gelegenheid gedaan. 357—361.

FOUCHARD (*Generaal*) slaat de *Hanoverschen*. B. 41.

FRANSCHE REVOLUTIE. Was in den aanvang wettig en noodzaaklijk, uit hoofde van de onderdrukking waar onder het grootste en braafste deel der Fransche Natie, door de Heerschzucht van den *Adel* en de *Geestelijkheid* gebukt ging. A. 5, 6.

FRANKRIJK. IJvert in 1756 om der Algemeene Staaten gunste te winnen, en de Republiek van En-

geland te verwijderen. A. 33. — Sluit een Alliantietractaat en een Verbond van Koophandel met de Noordamericaanen, waardoor dat Rijk op nieuw met *Engeland* in Oorlog komt. 46. — Neemt deel in de gerezene twisten tusſchen *Engeland* en deszelfs *Noordamericaanſche Volkplantingen*, ten nadeele van de *Engelſchen*, en ter onderſteuning van de *Colonisten*. 44. — Begint zich openlijk te bemoeijen met de inwendige twisten hier te Lande, over het verlenen van *bepaald* of *onbepaald Convoij* aan de Houtſchepen. 58. — Raad het ſluiten van eenen bijzonderen Vrede aan de Republiek af, doch handeld met *Engeland* in het geheim over eenen bijzonderen Vrede voor zich zelven. 106, 107. — Verbind zich tot voldoening van 10 *Millioenen* aan Keizer JOZEPHUS. 124. — De Revolutie van 4 *September* 1797 aldaar voorgevallen, geeft aanleiding tot de invoering van een Revolutionair Bewind hier te Lande. E. 399—404.

FRANSCHE EMIGRANTEN. Aan hen wordt door *H. H. Mog.* het Territoir van de Generaliteits Landen ontzegt. A. 272, 273.

FRANSCHE CONVENTIE. Beloofd de Neutraliteit van de Republiek te zullen reſpecteeren. A. 274. — Valschheid van die belofte. 275. — Verklaard, op aanhitzing der Revolutionairen *hier te Lande*, en in *Vrankrijk*, den Oorlog aan *Engeland* en den *Stadhouder*, met zijne getrouwe Vrienden. 291.

FRANSCHE GENERAALS. De edele denkwijze van ſommigen onder dezelve, maakte hun tot beſchermers

mers van de *Oranjegezinden* tegen de woede der Revolutionairen. B. 438.

FRANSCHE GRENSVESTINGEN, *aan den kant van Vlaanderen en Henegouwen.* Hoe tot de overmeestering derzelver, door de ſaamverbondene Mogendheden, op het *Antwerpſche Congres* beſloten werdt. B. 12.

FRANSCHE REPRÆSENTANTEN. Worden bij hunne komst in den *Haage* op het Stadhouderlijk Quartier gelogeerd ten koste van den Lande. — Hoegrootheid dier kosten in 5 dagen, en wat daar over te doen viel. 439, 440.

FRANSCHE HULPTROUPEN. Een Corps van 25,000 man in ſoldij genomen. D. 28, 29.

FRANSCHE REPUBLIEK. Tafereel van deszelfs bedenkelijken toeſtand in den zomer van het Jaar 1799. G. 309—323. — Neemt te *Amiëns* de *Schadeloosſtelling van het Huis van Oranje* op zich. I. 465, 466.

FRANSCH DIRECTOIRE. Wijst het aanzoek van *Engeland*, tot het aangaan van Vredesonderhandelingen, trotſchelijk van de hand, en gebied aan MALMESBURY om *Vrankrijk* te ruimen. E. 327—346.

FRANSCH UITVOERREND BEWIND. Verzekerd het Gouvernement in den *Hadg*, dat het de Republiek zal helpen verdedigen. H. 23.

FRANSCHE MILITAIREN. Hoe dezelven door de Clubisten tot het bedrijven van geweld worden aangehitst. *Z. Richard.* — Hoe ſommigen derzelver, door wraakgezinden, tegen hunne Huiswaarden bij wien zij geinkwartierd waren tot

mishandelingen aangehitst werden. C. 206, 207.

FRANSCHE LEGERS. Verslag van de groote Tegenspoeden welken dezelven in den Veldtocht van 1799 op veele plaatsen ondervonden. G. 315–318.

FRANSCHE VLOOT. Bericht aangaande de onzekerheid van derzelver aanwezen en noodlot in *Junij* 1799. G. 321.

FRANSCH SOLDAAT. Kloekmoedig gedrag van een derzelver aan Boord van den *Washington*. G. 493.

FRANEKER. Het wegneemen van de Poorten en Boomen dier Stad in 1787, was eene belagchelijke en onrechtvaardige straf. A. 237, 238. — Met welke omstandigheden de Revolutie binnen die Stad volvoerd is geworden. C. 29–32.

FREDRIK HENRIK, *Prins van Oranje*. Oeffende een gematigd en zacht bewind. A. 23.

FREDRIK DE GROOTE, *Koning van Pruisen*. Word t'onvrede op eenige Hollandsche Staatsleden, over de zaak van het Commando over het Haagsch Guarnisoen, en schrijft deswegens Misfives aan H. H. Mog. en aan de Staaten van Holland. A. 166, 167. — Doet eene Memorie over de zaak van het Commando, ten voordeele van Z. H. aan de Staaten inleveren, waarbij hij zijne bemiddeling aanbied, doch dit word in den wind geslagen bij de Vijanden van den Stadhouder. 170, 171.

FREDRIK WILHELM, *Koning van Pruisen*. Na vergeefsch gevraagd te hebben om Satisfactie, voor den hoon de Princesse zijne Zuster aangedaan, zend Hij een Corps van 20,000 Man in Holland. A. 210. — Gebied den Generaal *Mollendorf* met

met de meesten zijner Soldaten het Leger te verlaten, en het Commando over zijn Contingent, als Lid van het Duitsche Rijk over te geven aan den Generaal *von Kalkreuth*. B. 124—126. — Hij levert eene Memorie in aan den Rijksdag, om dat verraderlijk gedrag te verdedigen. 127—130. — Sluit een Conventie met *Engeland* en eenige Regeeringsleden in den *Haag*, tot het leveren van ruim 60,000 Man Hulptroupen, en ontfangt 'er een gedeelte der Subsidien voor, doch zend geen één man van dezelve. 130—136. — Openbaart zijn trouwloos gedrag omtrent de Gecoaliseerde Mogendheden, door het Leger in alle stilte te verlaten. 62. — Doet eene Nota deswegens overleveren door zijnen Gezant *de Luccheſini*. 63, 64. — Maakt zich daarna met *Rusland* en *Oostenrijk* meester van *Poolen*, en ontbied zijne Guardes uit het Leger t'huiswaards. 65, 66. — Verlaat de Coalitie tegen *Vrankrijk*, en sluit eenen Vrede met de Fransche Republiek te *Bazel*. — Hoofdinhoud van hetzelve. C. 345—350. — Verdedigd zijn gedrag bij het sluiten van eenen bijzonderen Vrede met *Vrankrijk*, bij de Stenden van het Duitsche Rijk, doch op eene bedrieglijke wijze. 354—360. — Ontzegd aan de Uitgewekene Nederlanders zijn Grondgebied, door eene Cabinetsorder. G. 95—98. — Op welk eene schandelijke wijze dezelve ter uitvoer werdt gebragt. 99—101. Z. *Schladen* (*Generaal van*).

FREYTAG (*Generaal*) wordt door de *Franschen* geslagen. B. 40, 41.

FRONHOFF, (*Repræſentant*) doet een voorſtel tot

het invoeren van een *Algemeen Armenbeſtuur*. — Eene Commisſie daartoe benoemd. F. 371—372.

FRONTIERREN VAN HOLLAND worden verſterkt. A. 333.

FRONTIERSTEDEN, worden op order van H. H. Mog. verſterkt. A. 331. — Nadere pogingen om dezelve in ſtaat van verdediging te ſtellen. B. 183.

FULDA, (*Bisdom*) door Vrankrijk aan den *Erfprins van Oranje* toegewezen tot ſchaêvergoeding. C. 354.

FYNJE, (WYBO) word Lid van het Uitvoerend Bewind. F. 41. — Zijne violente en ſnode handelwijze ten aanziene van *Ds. P. Weiland* gehouden, opgegeven. F. 259—264. *in de Noot.* — Schrijft op den 1 *Junij* 1798 eene uitvoerige Misſive over 's Lands toeſtand aan de Miniſters BUIS en VAN DEDEM te *Parijs*, om zich in het Bewind te handhaven, waaruit zijne kwade trouw en afzichtelijk Character duidelijk blijkt. F. 315—323. — Word gearreſteerd. — Voorſtel ten zijnen faveure gedaan, om aan hem de keuze tot Rechters over zijne Euveldaden over te laten. 487. — Wordt bij de Amneſtie in 1798 ontſlagen. Z. verder BODE en BÖESEKEN.

G.

GAEL, (*Mr. Johan*) *Oud Burgemeeſter der Stad Leijden.* Beraad zich met zijne gearreſteerde Mederaden, over den eisch der Revolutionairen. — Zijne Onderhandeling met *Louw van Santen.* — Eischt de afgedwongene *f* 20,000: — van de Municipalen terug. C. 301—303. Zoo ook 307, 308.

GALEN, (*Repræſentant* VAN) zijn gedrag in de onſtuimige Vergadering den 23 *Julij* 1799. I. 153—160.

GALGEN *en* GERICHTSPLAATSEN alomme gemoveerd. C. 195.

GALLO-BATAAFSCHE LEGERMACHT. Deszelfs ſterkte en verdeling, ten tijde van de aankomst der *Anglo-Ruſſiſche* macht. G. 365—369.

GERTNER, (*A.*) met welk ſnood oogmerk Hij een Contract aangaat met W. STRUYK en JAN EYKENBROEK. Z. *Compagnieſchap.*

GAT VAN TEXEL. Wat 'er opzichtelijk een Project, om hetzelve door het doen zinken van Schepen te ſtoppen, voorviel. G. 425—436.

GEENE HEEREN MEER! ZALIGE EGALITÉ. Oproerig Lasterſchrift in 1795. Z. *Kamminga.*

GEERTRUIDENBERG. Wordt door de Franſchen en Uitgewekene Bataven belegert, gebombardeert, en naa eene hardnekkige verdeediging bij Verdrag overgegeven. A. 356, 357. — Word van den Vijand ontruimd en door het Staatſche krijgsvolk bezet. 408.

GEEST VAN VERDEELDHEID. Blijft naa den aftocht der *Engelſchen* en *Ruſſen*, bij het Bataafsch Gouvernement voortduren. I. 2, 3. — Noodlottige gevolgen van die handelwijze voor het Vaderland. 3, 4. — Nader bewezen uit den inhoud van de uitgegevene Handelingen. 5—8.

GEESTELIJKE GOEDEREN. Geheel onderſcheiden van *Capittulgoederen.* G. 199—205.

GEESTDRIFT, *tot handhaving der verdrukte Vrijheid in America.* Klimt in *Frankrijk* tot een

verbazende hoogte, en word weldraa hier te Lande beſpeurt, bij veelen die zich groote voordeelen beloofden wanneer de Colonisten Onafhangelijk van *Engeland* werden. A. 44—46.

GEESTDRIFT der Franſche Sansculottes. *Z. Dumourier.*

GEALLIEERD LEGER. Word tot eenen algemeenen terugtocht gedwongen, en door de Franſchen alomme vervolgd. B. 160, 161. — Retireerd op het Staatſche Grondgebied. — Opgave van de Standplaatſen der onderſcheidene Corpſen. 182, 183. — Nadere Standplaatſen. 185.

GEBED. Het van ouds bij de Staaten van Holland in gebruik geweest zijnde, afgeſchaft, en een ander ingevoerd. B. 474. — Discusſien en twisten, of een Gebed te bidden voor het aanvangen der Vergaderingen al of niet noodzaaklijk ware? E. 5, 6 *in de Noot.*

GECOMMITTEERDE RAADEN VAN HOLLAND. Welke ſchikkingen zij maakten, naa het verjagen van Z. H. ter voorkoming van Regeeringloosheid. B. 432—435. — Welke orders zij ſtellen tot de Reçeptie van de *Franſche Volksrepræſentanten* en den Generaal *Pichegru*. 438—440. — Op welke wijze zij die Heeren ontfingen en logeerden. 440, 441.

GEDEMITTEERDE OFFICIEREN *van 's Lands Armee.* Aan welke harde en vernederende wetten zij onderworpen worden tot het bekomen van Penſioenen. G. 68—70. — Hoe een oorzaak dat veelen hunner zich buiten 's Lands begeven. 76—80. — Welke ſtrafbedreigende Placaaten hier te Lande te-

tegen de zodanigen worden afgekondigd wanneer zij terug keerden. 81—83. — Waarom zij zich in het *Osnabrugſche* bij elkander blijven onthouden. *Aldaar.* — Hoe dezelven met de Uitgewekenen, op order des Konings van *Pruiſſen*, diens Territoir ruimen moesten. 95—101. — Waar zij zich in het vervolg onthielden. 102. — Formeeren zich tot geregelde Corpſen. 103, 104. — Scheiden ten tweeden maale van elkander, en welke Soldijen door *Engeland* aan hun werden toegereikt. 105, 106. — Scherpe maatregulen bij de *Repræſentanten van Holland* ten hunnen opzichte genomen. 107—118. — Hun gedrag in vergelijking gebragt met dat der *Uitgeweekene Bataven* naa 1787. 119—128. — Begeven zich op gedaan opontbod naar *Whigt.* 147—149.

GRALLOUANÇEERDE HOLLANDSCHE EMIGRANTEN. Worden opgeroepen om zich bij de Expeditie tegen de Republiek te voegen. G. 278—281.

GEDEPUTEERDEN *uit* 12 *voorheen ſtemmende Steden van Holland.* Vertrekken uit de *Garnalen Doelen* te *Amſterdam*, naar het *Heeren Logement* in den *Haag*, en vervolgens in het *Logement der Stad Haarlem.* — Wat aldaar verricht werdt. — Zij begeven zich *en Corps* naar de Vergaderzaal der Staaten, en wat aldaar in die eerſte Zitting beſloten en uitgevoerd werdt. B. 443—478.

GEFORÇEERDE GELDHEFFINGEN. Opgave van die welke alleen in 1795 in onderſcheidene Gewesten gevorderd werden. C. 264.

GEHEIME ARTIJKELEN. Valſche berichten wegens het ondertekenen derzelver te *Bazel*, tusſchen *Frank-*

Vrankrijk en *Pruisſen* alomme uitgeſtrooit, veroorzaaken veel onheils. C. 350—354.

GEHEIM COMMERÇIETRACTAAT MET DE NOORD-AMERICAANEN. Het Plan daartoe dienende te *Amſterdam*, met kennis van Burgemeesteren, door eenige Kooplieden ontworpen en getekend, word onder de Papieren van *Laurens* gevonden, en aldus dien geheimen handel ontdekt. A. 94.

GEHEIME DRUKKERIJEN, tot bewerking van den Opſtand aangelegd. *Z.* TETMANS.

GEHEIME HANDELING. Valsch verzonnen gerucht, van zoo iets, tusſchen *Vrankrijk* en *eenige Zeeuwen*, als of dezen zich van het Bondgenootſchap wilden afſcheuren. — Wat deswegens gebeurde en hoe het op een louter niets neêrkwam. D. 404—418.

GELDERLAND. Korte ſchets van de Beroeringen en Onlusten aldaar door eenige IJveraars voor het zogenaamd *Grondwettig Herſtel* ondernomen, ter vernietiging van het Conſtitutioneel Regeerings-Reglement van 1750, zoo door het tekenen van Requesten, als door het oprichten van Gewapende Genootſchappen. A. 147—156. — Het Provinçiaal Beſtuur vorderd een belasting van 2 pCt. op de Bezittingen voor het aandeel in de 60 Millioenen. E. 59. — De Roomschgezinden aldaar, ijveren om de Hervormden van hunne Kerken en Fondſen te beroven. 218, 219. — De *Deputaten der Sijnoden* leveren een Rapport deswegen in aan het Provinçiaal Beſtuur. — Het doet geen nut. 220.

GELDNEGOTIATIEN *zonder Fondſen, voor de Intes-*

reſſen, als hoogst verderffelijk voor een Land beſchouwd. G. 233—240.

GELDVERSPILLINGEN. Z. *Defenſiewezen.*

GELIJKHEID. (*Herſſenſchimmige*) De verkondiging van deze Leer aan de Natien, is eene der oorzaaken van het ongeluk des algemeenen Menschdoms. B 57—59.

GENDT. (*Admiraal* VAN) Om welke rede de prachtige Graftombe ter zijner eere in de *Domskerk te Utrecht* opgericht, van vernieling verſchoond gebleven is. C. 187, 188.

GENDEREN, (VAN) Predikant te *Hoogwoude*. Neemt aandeel in zekeren twist over het leveren van Voerwagens, en word deswegens een Civiel Arrest aangedaan. H. 80, 81.

GENEMUIDEN, door de Engelſchen genomen en verlaten. H. 219, 220.

GENERALITEITS LANDEN. Hoe en waarom zij tot den rang der zeven Gewesten verheven werden. D. 180—185. en 201, 202.

GEORGE III. *Koning van Engeland.* Bied in 1780 aan *H. H. Mog.* aan 1. Alle ten onrechte genomene Schepen kost en ſchadeloos te ontſlaan. 2. De aan boord zijnde Scheepsmateriaalen te betalen, en tevens de Vragtlonen, &c. 3. Inſtructien aan den Gezant *Yorke* te zenden, om met de Republiek minnelijke ſchikkingen aan te gaan: doch het word hier te Lande, op aandrang van de Kooplieden, van de hand gewezen. A. 51—53. — Doet door zijnen Minister bij *H. H. Mog.* eene belangrijke Nota over de Franſche Revolutie, en het herſtel der rust in dat Rijk, inleveren.

B. 70—74. — Wordt door *H. H. Mog.* beantwoord. 74, 75. — Ontfangt en verzorgd de Stadhouderlijke Familie op eene uitſtekende wijze. 385, 386. — Wijst het aanzoek van den EERSTEN CONSUL *van Vrankrijk*, tot eene bevrediging van de hand. Z. BONAPARTE. — Zijne groote verwachting van de behaalde voordeelen op de Franſche Legers in een Aanſpraak den 12 *Julij* 1799. G. 321—324.

GERLSMA (*Repræſentant*) word op zijne reize van *Amſterdam* naar de *Lemmer* door de Engelſchen gevangen genomen, en tot het ſluiten der Capitulatie in arrest gehouden. H. 417.

GESCHENK. Twee Oorlogſchepen van 74 Stukken, op voorſtel van Holland, aan Vrankrijk ten geſchenke aangeboden in 1780. A. 174.

GESCHRIFTEN, ten voordeele van de Colonisten hier te Lande uitgegeven wordende, verſpreiden allerwegen de zaaden van misnoegen, en de verderfelijkſte Leerſtellingen van eene denkbeeldige en overdrevene *Democratiſche Volksvrijheid*, onder alle Standen en ook onder ſommige Regeringsleden in de onderſcheidene Gewesten, welken bij die gelegenheid reeds hunne opgevatten haat tegen het HUIS VAN ORANJE aan den dag lagen. A. 47.

GETALLEN der Ingezetenen, Diſtricten, en Repræſentanten in de Nationaale Conventie. D. 455.

GEVAARTS VAN GEERVLIET, (*Repræſentant*) zijne zending naar de *Zeeuwſche Volksrepræſentanten*. Z. *Reisveld*.

GEVANGENE REPRÆSENTANTEN *van den 22 Janu-*

nuarij 1798. Weigeren een aan hun voorgelegd Declaratoir te tekenen, en blijven uit dien hoofde in arrest, doch worden door het *Intermediair Uitvoerend Bewind* op den 9 *Julij* ontſlagen. F. 441–446.

GEVERS, (*Repræſentant P.*) verklaard Z. H. ſchuldig aan *Hoog verraad*. C. 287, 283. — Op welk eene wijze hij de Centraale Commisſie beantwoord en vereerd. D. 194, 195. — Welk voorſtel hij deedt tot het daarſtellen eener Nationaale Conventie. 233, 234.

GEVERS, (*Repræſentant A.*) bedankt voor zijne aanſtelling door het Schrikbewind. F. 31.

GEVOLMACHTIGDEN *tot het buitengewoon veranderen der Stedelijke Regeeringen in naam des Stadhouders*. Welke vereischten in dezen gevorderd wierden, en welke plichten zij te vervullen hadden. A. 241, 242.

GEWAPENDE EN ONGEWAPENDE GENOOTSCHAPPEN. Beginnen het openlijk bijeen roepen van Afgevaardigden tot het houden van Algemeene Vergaderingen, voorzien met Lastbrieven, om op zekere bepaalde plaatſen in Steden en Dorpen, met elkander te raadplegen en beſluiten te neemen. A. 156–158. — De Leden derzelver veroorloven zich allerhande ſtoute en misdadige ſtappen, en neemen verſcheidene beſluiten in hunne Algemeene Vergaderingen ter omkeering van den Regeeringsform. 177.

GEWAPENDE BURGERS. Hoe dezen gebruikt werden tot het vangen en opbrengen van hunne Medeingezetenen. C. 334. — Ter verdediging opgeroe-

roepen in 1799, komen zij ſchoorvoetende en in geringen getale op. G. 369, 370. — Getal der opgekomenen. 370.

GEWAPENDE NEUTRALITEIT door het Hof van *Rusland* uitgedacht, vleid veelen hier te Lande met de hoop op bijſtand tegen *Engeland*, toen H. H. Mog. genodigd werden daarin deel te neemen. A. 92. — Doch loopt op niets uit: deels door het weiffelend gedrag hier te Lande; deels, door het trouwloos gedrag van de Rusſiſche Staatsministers; en eindelijk door de inmiddels uitgegevene Oorlogsdeclaratie van *Engeland* tegen den Staat. 97, 98.

GEWELDDADIGE REMOTIEN, door de Vrijcorporisten in zwang gebragt, en met welk oogmerk. A. 195.

GEUSAU, Commandant van *Breda*. Steld het beſtuur der Stad, ter voorkoming van Regeeringloosheid, in handen van eene Militaire Commisſie, uit hoofde van de vlucht der meeste Regeeringsleden. B. 207.

GILDENHUIS, *Directeur van Stads Gebouwen te Rotterdam*, door de Revolutionairen gewelddadig gevangen genomen. D. 84.

GILQUIN, (*Collonel*) *Commandant van de Helder*. Zijn fier antwoord aan DUNCAN. G. 412. — Ontfangt eene order van DAANDELS om *de Helder* in aller ijl te verlaten. 458—461. — Zijn Rapport deswegens opgegeven. 462, 463. — Geeft kennis van zijn aftocht aan STORY. 463—465.

GIROT, (*Generaal*) brengt een beweegbaare Colonne ter demping van den opſtand aan de Gelderſche gren-

grenzen bijeen. H. 240. — Trekt met dezelve op, om het Ampt *Bredevoort* in ſtaat van beleg te ſtellen. *Aldaar.* — Verricht zulks te *Aalten*, en neemt aldaar eene Vrouw gevangen. 241, 242. — Komt te *Borculo*. 243. — Vertrekt naar *Winterswijk*, en zijne willekeurige Handelwijze aldaar. 243—247. — Rijd binnen *Lichtenvoorde*, en doet aldaar, op eene valſche aanklacht, de FREULE VAN DORTH in arrest neemen en naar *Arnhem* vervoeren. 248—250. — Komt te *Dinxperlo*, en trekt van daar naar *Arnhem* terug. 250. — Draagt aan den Drost W. PASCHEN het benoemen van een Militaire Rechtbank op. 462—465.

GJALTS, (*H.*) *Gerichtsdienaar.* Onthoofd bij gebrek van een Scherprechter de Perſoon van JAN BINNES te *Leeuwaarden*. E. 151 en 161.

GLOVER, (*Geldersch Repræſentant*) brengt een bitter Advis uit over de Kerkelijke Fondſen der Hervormden. E. 220.

GODSDIENST. Ondermijningen van den Chriſtelijken in veele Landen, baanen den weg tot bederf der Volken. B. 56—59.

GODSHUIZEN en LIEFDADIGE GESTICHTEN van hunne Vrijdommen van Impoſitien ontzet. C. 173. — Aan Militairen ingeruimd, tot groot nadeel van de daarin onderhouden wordende Perſonen. C. 200, 201.

GODSLASTERING. Die zonde openlijk uitgeoeffend in eene gruwelijke verbastering van de XII Artijkelen van het Chriſtelijk geloof. A. 199. *in de Noot.*

GORJANVERWELLENSLUIS, in 1787 door Vrijcorporiſten

ten bezet, ten einde aldaar H. K. H. en bijhebbend Reisgezelschap het voortzetten Harer reize te beletten. A. 208, 209.

GOIDSCHALK. Op welk eene wijze hij de Vriesche Repræsentanten tot het Blokhuis verwijst. D. 445.

GORCUM, (VAN) *Scherprechter te Leeuwarden.* Om zijn gestrengheid tegen Ongelukkigen door den Vriesschen Courantier geroemd. E. 149, 150.

GORINCHEM. De bezetting dier Stad, bestaande meest uit Vrijcorporisten, biedt tegenstand aan de *Pruisen.* — Zij beantwoorden de opeisching der Stad met het Kanon, ondanks alle middelen van defensie ontbreken. — De Stad word door de *Pruisen* gebombardeerd, en gaat spoedig over. A. 221, 222. — Word in 1795 naa eene ernstige verdediging bij Verdrag overgegeven. B. 349, 350.

GORTER, (*Repræsentant*) zijn gedrag in de onstuimige Vergadering den 23 *Julij* 1799. I. 159, 160.

GOUD EN ZILVER. Hoe hetzelve van de Ingezetenen van Holland gevorderd is geworden. C. 260, 261.

GOUDEN BOORDSELS. Het dragen derzelver te *Utrecht* verboden. C. 184.

GOUDA. De Municipaalen dier Stad rigten een Revolutionaire Club in de Gasthuiskerk op, verklarende de Leden derzelver voor het Stemgerechtigd Volk van *Gouda.* D. 265—268. — Belagchelijkheid van dit bedrijf aangetoond. *Aldaar, in de Nooten.*

GOUVERNANTE ANNA, word in 1756 bij de Kooplieden, (doch ten onrechte) als de oorzaak beschouwd van de geweldenaarijen der Engelschen. A. 35.

GOUVION, (*Generaal*) word uit *Bergen* verdreven. H. 266. — Ook uit *Limmen*, *Baccum*, en *Castricum*. 302.

GRAAFFELIJKHEIDS TOLLEN in Holland afgeschaft. C. 182. — Geringheid der som welke die Tollen voor het Land opleverden. *Aldaar*, *in de Noot*.

GRAAVE. Naa het doorstaan van eene strenge belegering, bij Verdrag aan de Franschen ingeruimd. B. 298.

GRAAF, (CORNELIS, JAN, MEINDERT, *en* S. A. DE) Bloemisten te *Lisse*. Verslag van de Mishandelingen hun aangedaan, en de daarop gevolgde Procedures tegen hun gevoerd. K. 147—159.

GRAFTOMBES *van de* VORSTEN VAN ORANJE *in de Groote Kerk te Leeuwaarden*. Welk eene Heiligschennis aan dezelven is bedreven geworden door de Revolutionairen. K. 77—95.

GRASVELD, (*Repræsentant*) doet een vleijende Aanspraak aan de *Vriesche Repræsentanten*, om hun te bewegen tot een Conventie. D. 379—381. — Doch vruchteloos. 385. — Doet een soortgelijke Aanspraak aan de *Groningsche Repræsentanten*, doch al mede zonder vrucht. 385.

GREBBE, (*Linie van de*) op bevel der Staaten van Holland en Utrecht versterkt. A. 332.

GRIFFIE *van het Uitwerend Bewind*. Op welk eene Som de Tractementen van de Geëmploijeerden aan dezelve, aan den Lande te staan kwamen. I. 72.

GROOTZEGELS VAN HOLLAND. Op welk eene wijze dezelven van de Heer *van de Spiegel* worden afgevorderd. B. 476, 477.

GROOTE FINANTIEELE MESURE. Voorgeſlagen op den 19 *September* 1798. — Waarin die beſtond, en hoe tot dezelve beſloten werdt. G. 247—260. — *Van den* 30 *November* 1798. Word naa den aftocht der Engelſchen ontoereikend bevonden tot herſtel van de Finantien. I. 12, 13.

GROOTE KERK TE HAARLEM. Op welk eene woeste wijze aldaar de eerſte zoogenaamde Volksvergadering gehouden is. B. 422—424. — Hoe dezelve tot een Paardenſtal is gebruikt geworden. C. 201, 202. — Schade daar door aan het kostbaar Orgel veroorzaakt. 202, 203. *in de Noot.*

GRONDVERGADERINGEN TE UTRECHT. De Hoofden derzelver, doen eene Inſinuatie aan de Beſtuurderen van het Burgerweeshuis exploicteeren, op pœne van Gijzeling. K. 68—70.

GRONDWETTIGE HERSTELLING. Wat daar mede door de Ondermijners van de Conſtitutie en het Erfſtadhouderſchap eigentlijk bedoeld en in 't werk geſteld werdt. A. 129, 130.

GRONDWETTIG HERSTEL BEHOUDENS DER STEDEN PRIVILEGIEN. Was een ongerijmde benaming, en diende alleen tot een voorwendſel om het Volk tot misnoegen op te winden. A. 139—141. *in de Noot.*

GROENEVELD, (*P.*) als compliçe van *Jan Eykenbroek* c. ſ. ontſlagen. I. 192.

GRONDVERGADERINGEN *en* KIESVERGADERINGEN. Door welke oorzaken dezelven in 1801 bijna tot niet gelopen waren, en welke gevolgen daar uit voortkwamen. I. 274—277.

GRONINGEN. Verdrag aldaar met de *Engelſchen* aan-

aangegaan, om de Stad op een zekeren afſtand te ruimen C. 21. — Hoe de Revolutie aldaar bewerkt werdt. 22.

GROTENRAY, (*Luitenant* VAN) Proteſteert tegen het willekeurig en gewelddadig openen der *Schelde*. A. 327.

GROTIUS. Z. *Kerkverſchillen*.

GRUTTEN, (*Luitenant* VAN) verlaat de *Lemmer* op eene laf hartige wijze. H. 212, 213.

GUARANTIE *van de Oude Conſtitutie*, door *Engeland* en *Pruiſſen* plechtig aangenomen en beëedigd. A. 256. — Komt te *Amiëns* in geene de minste aanmerking. I. 387—389.

GUERICKE, (*Generaal Major* VON) proponeert aan DAANDELS, om ter beveiliging van het *Gat van Texel* eenige Schepen in hetzelve te doen zinken. — Ongunstig voorgevoel van dien Officier, over de aanſtaande Defenſie. G. 425, 426. *in de Noot*. — Zijne Misſive aan DAANDELS, ſtrekkende ter verdediging van BUISKES. 436, 437. *in de Noot*. — Aan Hem word het opperbevel binnen *Amſterdam* door BRUNE opgedragen. H. 42.

GUERIN. Zijne brieven aan VAN LANGEN geſchreven op den 11 en 13 *Januarij* 1798. F. 270—274. — De *Rekening Courant*, tuſſchen Hem en VAN LANGEN. 348—353. Z. ook *Rekening Courant*.

GULJÉ, (*Repræſentant*) zijn Advis ter verfoeijing en verwerping van het nieuwe Conſtitutieplan den 4 *Junij* 1801. I. 261, 262.

GIJZELAARS. De Heeren *Taré*, *Reigersman*, en *Pels*, als zodanigen te *Breda* gevangen genomen, en naar *Antwerpen* vervoert op aanſtoking der

Uitgewekene Bataven. — Mishandelingen hen aangedaan, en welke eisschen zij accordeeren moesten. A. 410—416. — De Heeren *van Doorn* en *Ruysenaars*, als zodanigen te *Geertruidenberg* gevangen genomen, ondergaan dezelfde Mishandelingen als de drie Heeren uit *Breda*. 416.

H.

HAAGSCHE BURGERMACHT. Op welk eene wijze dezelve ontslagen word van deszelfs dienst, als Lijfwacht van het Schrikbewind. F. 209—211.

HAAGSCHE BURGERSOCIETEIT. (*Revolutionaire*) Hoe de Leden van dezelve, geduurende eenige dagen, de klem der Regeering van de Residentie uitoefenden. B. 433—435.

HAAN, (*A. de*) aangesteld zijnde door *Capitein* EGENBERGER tot *Geweldige Provoost* der Stad *Enkhuizen*, beklaagt zich in een Request aan dien Officier over het afneemen van zijn sabel &c. H. 159—161. *in de Noot.*

HAAN, (*Repræsentant* DE) zijn gedrag in de woeste Vergadering van den 23 *Julij* 1799. I. 161.

HAARLEM. De Navigatie of Zeevaart van derzelver Inwooneren, door *Lodewijk de XVI* vastgesteld, was belagchelijk en ongerijmd, dewijl die Stad niet onder de Zeehandeldrijvende Steden bekend was. A. 66. — Onbeschofte handelwijze van eenen *gefailleerden Fabrikeur*, toen *Makelaar in Garens*, aldaar gehouden, jegens eenen der *Gedeputeerden ter Dagvaart*, om opening te geven van zijnen last opzichtelijk de *Suspensie van den Stad-*

Stadhouder. 182—184. *in de Noot.* — De Gedeputeerden dier Stad doen een Voorſtel ter Vergadering van Holland, tot het benoemen van eene Commisſie ter regeling van den Volksinvloed. 197. — Strenge maatregelen door de Regering aldaar genomen, tegen een muitemaker en een opkoper van geſtolen goederen, doet aldaar de rust bewaard blijven. 233. *in de Noot.* — Aldaar wordt door de Revolutionairen een geheime Drukkerij aangelegt, op welke veele Oproerzaaijende Paskwillen en Schotſchriften gedrukt en verſpreid worden. — Om welke redenen zulks door de Regering niet geſtuit wordt. B. 223—225. *in de Noot.* — De Leesgezelſchappers houden naa het ſtooren der Leesgezelſchappen, hunne bijeenkomsten eerst buiten, daarnaa binnen de Stad. — Noemen zich Leden van het *Schootsvel.* — Huuren voor allen een Huis binnen de Stad. — Commisſarisſen van die Club voor Burgemeesteren ontbodeu, en op welke wijze het bijeen komen der Leden aldaar geſtoord wordt. 237—244. — Onderhandelingen aldaar tusſchen de *Heeren Burgemeesteren* en den *Burgerkrijgsraad*, bij gelegenheid van de *Oproeping in wasſe*, door *H. Ed. Gr. Mog.* ten bewijze van de algemeene ſchrik welke de voortgangen der Franſchen veroorzaakt hadden. 317—337. *in eene Bijlaage.* — Hoe die Stad als een prijsſelijk voorbeeld van ijver in het maaken van Regeerings-Reglementen gevoemd word door *C. Zilleſen.* D. 151. *in de Noot.* — Het nutteloose van dien ijver door voorbeelden aangetoond. 151—154. — Schets van den Finantiee-

len Staat van den *Burgerkrijgsraad* dier Stad, ten tijde der Revolutie. 279—281. — Op welk eene wijze de oude *Effecten* toen voorhanden, in 1797 zijn verkocht geworden, en waarom. 282—284. — Munt bijzonder uit in het leveren van Zeevolk. E. 25. *in de Noot.* — Hoe veele kinderen uit de Godshuizen dier Stad aangenomen werden. *Aldaar.* — De Clubisten aldaar, verzetten zich tegen het beteugelen der oproerige Kanonniers te *Amsterdam*, door het inleveren van een allerschandelijkst Adres aan de Conventie. 102, 103. — Veele vluchtende In- en Opgezetenen uit *Noordholland*, komen aldaar op den 10 *September* aan. — Hoe aldaar ontfangen. H. 64—66. — Toestand dier Stad, ten tijde van de *Bataille* op den 6 *October* 1799. 310—312.

HAARLEMSCHE FABRIEKEN. Worden de doodsteek door *Lodewijk de XVI.* toegebragt, door het verbod van den invoer derzelver in het Fransche Rijk. A. 66.

HAARLEMSCHE VROEDSCHAPPEN. Worden door het toezenden van ongetekende billietten geremoveert. B. 420, 421.

HAERSMA, (*Oud Staatslid* VAN) word in den nacht op zijn buitengoed van het bedde geligt, en naar het Leeuwarder Blokhuis gevoerd in zijn nachtgewaad. E. 156.

HAHN, (*Repræsentant*) belast met het opstellen van eene Publicatie aan het Volk ter verklaring van de Rechten van den Mensch. B. 469. — Ook tot het Communiceeren van de volvoerde Revolutie, aan de Commandanten van de Colonien, de

de Conſuls, de Scheepsbevelhebberen, &c. 470, 471. — Zijne honende en beledigende taal tegen de Gedeputeerden van *Zeeland*, *Vriesland*, en *Groningen*, ter Vergadering van de Staaten Generaal uitgeſtoten. C. 57, 58. — Geeft zijne wraakgierige gevoelens omtrent de Leden des Ouden Beſtuurs, bij het uitbrengen van een Rapport over de Admiraliteits Collegien te kennen. 67, 68. *in de Noot.* — Verklaard Z. H. ſchuldig aan *Hoog verraad.* 287, 288. — Zijne violente gedragingen jegens de Leijdſche Regeeringsleden bij de Remotie derzelver. 298. — Welke laſteringen Hij tegen de *Unie*, en het vernietigd Bondgenootſchappelijk Beſtuur uitſtootte. D. 141—145. — Hoe zwellend en overdreven hij de aanſpraak van *van Leyden* beantwoord, bij de ontfangst van het *Conventie Plan.* 158, 159. — Zijn hatelijk gedrag omtrent *Profr. Luzac* gehouden. 358. — Zijn voorſtel om aan het woord *Gelijkheid* den voorrang te geven voor die van *Vrijheid* en *Broederſchap.* E. 6. *in de Noot.* — Zijn ſchandelijk gedrag, ten tijde van de Debatten over de Vriesſche onlusten gehouden. 142. — Hoe zijne vrees voor vijandelijkheden der *Pruiſſen* ten eenenmaale ongegrond was. G. 16. — Nader geſtaafd door het ſluiten van den Bazelſchen Vrede. 17, 18. — Zijne dubbelhartige handelwijze ten opzichte van den *Griffier van Lelyveld* gehouden. K. 27—31.

HALL, (*Repræſentant Mr. M. C.*) geeft aan het Provinciaal Beſtuur bericht, van de oproerige bedrijven der Kanonniers aan den *Overtoom* en elders, hen noemende *Schenders van drie Jurisdictien.*

tien. E. 88, 89. *in de Noot.* — Hij word door de oproerige Kanonniers in de Raadkamer mishandeld, en zijn huis met plundering bedreigd. E. 97. — Brengt op den 23 *Julij* 1799 een Advis uit, het welk de onſtuimige Vergadering doet bedaren. I. 160, 161. — Zijn Advis tegen het verleenen van Remiſſie van ſtraf aan JAN EYKENBROEK c. ſ. 183. — Weigert als Repræſentant te dienen, en waarom. — Word daarom van zijn Stemrecht ontzet. 277, 278.

HALFWEG HAARLEM EN AMSTERDAM. Tot een verſterkte buitenpost ter verdediging van *Amſterdam* gemaakt zijnde, word door de *Pruiſſen* overrompeld, en de Vrijcorporisten aldaar zich bevindende, krijgsgevangen gemaakt. A. 227.

HALVE SOLDIJ. Hoe en op wat voet de Uitgewekene Nederlanders door *Engeland* op dezelve geſteld worden. G. 105. — Brieven hier over aan de Uitgewekenen geſchreven door *Z. H. den Heer Erfprins van Oranje.* 173. h—l. *in de Bijlage B.*

HAMBURG. Gerustſtellende valſche berichten aangaande de uitrustingen in *Engeland*, van daar geſchreven aan het Bataafſche Gouvernement. G. 296—298. *in de Noot.*

HAMEL, (*Franſche Repræſentant*) keurt in een openlijke Publicatie de geweldenaarijen der Utrechtſche Clubisten af. C. 238, 239.

HAMMERSTEYN, (*Generaal Majer* VON) zijn heldhaftig gedrag in het gevecht bij *Lent.* B. 284.

HANDGELDEN. Hoegrootheid derzelver te *Amſterdam* en *Middelburg* aan het Zeevolk aangeboden, ter

ter vervulling van het gebrek aan Matrozen. E. 25, 26. *in de Noot.*

HANDVESTEN EN PRIVILEGIEN. Algemeene geestdrift ter handhaving en bewaring derzelver, ſtrekt tot een voorwendſel om dezelven te verkrachten tot ondermijning van de Conſtitutie. A. 128, 129.

HANOVERSCHEN. Worden met veel verlies, geduurende 2 dagen, op veele punten door de *Franſchen* afgeſlagen. B. 40, 41.

HARDENBERG, (*Minister* VAN) hoe door zijne voorſpraak de eisſchen der Franſche Conventie aan *Blaauw* bekend worden. C. 379, 380.

HARDERWIJKSCHE CLUBISTEN. Z. *Antidotaal Requeſt.*

HAREN, (*Raadsheer* VAN) word in den nacht op een gewelddadige wijze van zijn Buitengoed naar het Leeuwarder Blokhuis gevoerd. E 155.

HARTEVELD, (*Repræſentant*) concludeert bij *Appel Nominal* om JAN EYKENBROEK c. ſ. van alle ſtraf te bevrijden. I. 181.

HARTSTOCHTEN (*Wraakgezinde*). Het te gereed gehoor geven en volgen van dezelven, was in 1787 oorzaak dat veelen het Land ruimden en naar *Vrankrijk* weken. A. 238.

HARTZINCK, *Minister van den Staat te Hamburg.* Om zijne denkwijze op eene onwaardige wijze geremoveerd. — Zijn cordaat ſchrijven over die Remotie aan de Staaten Generaal. — Welke violente beſluiten ten zijnen opzichte dit ſchrijven had. D. 359—362.

HASNON. (*Het Bosch van*) De *Franſchen* zich in het

hetzelve verſterkt hebbende, worden naa een bloedig gevecht door de *Pruiſſen* genoodzaakt hetzelve te verlaten. B. 25.

HATTEM *en* ELBURG. Worden tot toneelen van verwarring en geweld geſteld door eenige doldriftige Vrijheidſchreeuwers. A. 151. — Bij Staatsbeſluit door Militie bezet tot ſtuiting van de plaatshebbende Geweldenarijen aldaar aangericht, zoo door eenige misnoegden Burgers dier Steden, als door de van alle kanten opontbodene Auxilliairen. 152.

HAVENLIJSTEN *van* 1794 *en* 1795 met elkander vergeleken, ten betoge van het plotſeling ſtremmen van Vaart en Handel. D. 64.

HAVERMANS, (*Repræſentant J. J.*) weigert te dienen onder het Schrikbewind. F. 31.

HEECKEREN TOT ZUIDERAS, *Geldersch Edelman.* Zijne bemoeijingen, om eene Contrarevolutie op de Grenzen van *Gelderland* en *Overijſſel* te bewerken, opgegeven, en onderzocht, in hoe verre hij daartoe door *Pruiſſen* en *Engeland* was geauthoriſeert geworden. H. 222—226. — Een præmie van 1000 Ducaten op zijn hoofd geſteld. 239.

HEEMRAADSCHAPPEN *en* DIJKCOLLEGIEN, moeten hunne Kaarten en andere Chartres aan den *Agent* LA PIERRE inzenden. F. 381—384.

HEILMAN, (*Luitenant* en *Adjudant*) zijne Bravoure bij *Castricum*. Z. ACHENBACH.

HELDER. (*De*) Ellendige ſtaat van Defenſie aldaar, ten tijde der Landing. G. 302—305. — Door de *Hollanders* ontruimd en door de *Engelſchen* bezet.

zet. 463—465 en 470. — De *Baron* DE HERT veranderd aldaar de Regering. H. 73, 74.

HELVOETSLUIS. Hoe deze Zeehaven ten tijde van de Revolutie, door de trouw der Hollandſche Vlootvoogden aldaar, voor den moetwil der Engelſchen beveiligd werdt. C. 69, 70.

HENDRIK DE IV. (*Keizer*) ſticht in de elfde Eeuw het Capittel van ST. MARIA binnen *Utrecht*. G. 202.

HERMANN, (*Generaal*) verkrijgt het Opperbevel over de Rusſiſche Landingstroupen in *Noordhol-land*. G. 277. — Komt met 13,000 *Ruſſen* aan Land. H. 136. — Valt op den 19 *September* met een vreesſelijke woede op de *Franſchen* aan. — Neemt *Bergen* en andere Dorpen weg, en brengt zijne partij een groot verlies toe, doch word in het einde bij het *Bergerbosch* geſlagen, en met een groot deel zijner *Ruſſen* krijgsgevangen gemaakt, door welke gebeurenis het geheele Plan van YORK verijdeld word. 188—190.

HERSTEL DER OUDE CONSTITUTIE. Was in 1787 noodzaaklijk, uit hoofde van de aangerichte wanorders en geweldenarijen, doch werd hatelijk door bijkomende omſtandigheden. A. 219, 220.

'sHERTOGENBOSCH. Verloren. — Bijzonderheden geduurende het beleg binnen die Stad voorgevallen. B. 194—206.

HERTZBERG, *Pruſsiſch Staatsminister*. Hij word gehouden voor de Uitvinder van het Arreſteeren van H. K. H., ten einde door die daad de intocht der Pruisſiſche Troupen te bevoorderen. A. 209. *in de Noot*.

HER-

HERVORMDE PREDIKANTEN, *Tweeërs voor de Revolutie van* 1795. Als de oorzaak van alle de aanvallen der Roomſchen en andere Diſſenters op de Kerken en Fondſen der Hervormden aangemerkt, en hun gedrag deswegens als hoogst ongerijmd en ſchadelijk afgekeurt. E. 228—232. — Nader beweerd uit hun Adres aan de Conventie. 244—246.

HESSELINK. (*Barend Klein*) Sententie des doods tegen hem geveld door de Militaire Rechtbank te *Winterswijk*. — Ontkomt uit de gevangenis. H. 489—493.

HESSEN, (*Prins van*) Commandant van *Maastricht*. Slaat in 1793 de herhaalde opeisſchingen dier Veſting manmoedig af. — Verdedigd dezelve op eene dappere wijze, en dwingt den Vijand om het beleg op te breken. A. 384—388.

HESSEN PHILIPSTHAL, (*Prins van*) Commandant van *'s Hertogenbosch*. Zijne weigeringen aan veele Burgers om met den Vijand te Capituleeren. — Eindelijk beſluit hij daar toe. Z. *'s Hertogenbosch*. — Zijne zorg voor het behoud der Emigranten. *Aldaar*.

HESSE, (*J. C.*) zijn onbeſchoft gedrag jegens de Drosſaard van *Leerdam* gedacht. B. 352, 353. — Zijn voorlopig bericht wegens den aanſtaanden val van het Schrikbewind. F. 313.

HEUSDEN, (*Mr. A. van*) word op den eisch der Leijdſche Revolutionairen, door Franſche Huszaren gevangelijk van den *Haag* naar *Leijden* vervoerd. C. 299.

HEUSDEN. De beruchte *F. A. van der Kemp* doet al-

aldaar eene oproerige Aanſpraak, en beſtuurd de aldaar volvoerde geweldige Remotie van braave Regenten. A. 196. — Word op eene laffe wijze gedefendeert, en aan DAANDELS bij verdrag overgegeven. B. 347-349.

HEUSKEN. (*H.*) Hoe op zijne aanhitſing, het Committé Revolutionair te *Amſterdam* een Reſolutie ten nadeele van den Heer *Elias* aan de Municipaliteit doet toekomen. D. 109, 110.

HINLOPEN, (*Dom. J.*) door de Municipalen te *Utrecht* in zijnen dienst geſchorst, en de inwoning in de Stad ontzegd. E. 261. *in de Noot.*

HOEVEN, (*Repræſentant* VAN DER) doet een ſchandelijk voorſtel ter invoering van een Schrikbewind. E. 422, 423. — Doet een voorſtel om de Grondvergaderingen in plaats van op den 22 *Meij*, op den laatſten *Dingsdag van Junij* op te roepen, en inmiddels een nieuwe *Volksſtelling* te doen. F. 370.

HOEVEN, (*C. van der*) Crimineel misdadiger. *Z.* RYKENBROEK.

HOF VAN GELDERLAND. Verbied het rondlopen met, en het voorleggen en tekenen van oproerige Requesten op naam van veelal onkundige en misleide Ingezetenen wordende ingelevert, met vrijlating aan elk Burger, om zijne wezenlijke bezwaren op eene gepaste en beſcheidene wijze voor te dragen. A. 148, 149. — 's Hofs bevel doet eene tegenovergeſtelde uitwerking, en den Opſtand word langs hoe algemeener en heviger. 150, 151. — Verſlag van de veroordeeling van

12 Gevangenen door hetzelve tot onderſcheidene ſtraffen. H. 494, 495.

HOGEWAL, (*H.*) bedankt voor zijn Post op den 22 *Januarij* 1798. F. 31.

HOITSMA, (*Repræſentant*) zijn ſchandelijk Advis ter verdediging van JAN EYKENBROEK c. ſ. I. 188—190. — Zijn Advis over de Herziening der Staatsregeling. 239.

HOLLANDSCH KAMERTJE. Wat aldaar verhandeld werd tusſchen den Gezant *Yorke* en de Heer *P. Rendorp*. A. 54—56.

HOLLANDSCHE STAATSLEDEN. Sommigen derzelver verwachten groote hulp van de *Noordſche Hoven*, ten tijde van de uitbarsting des oorlogs tusſchen *Engeland* en de Republiek: doch van dezelve komt niets. A. 99, 100.

HOLLANDSCHE MILITAIREN. Mishandelingen hun allerwegen in *Holland* aangedaan. B. 314, 315.

HOLLANDSCH COMMITTÉ VAN WELZIJN. Eischt de voldoening der kosten, gevallen op het verblijf der Franſche Repræſentanten ten Hove, van den Raad der Domeinen des Erfſtadhouders. — Welk gevolg dien eisch had. B. 440, 441. *in de Noot.*

HOLLANDSCHE STAATSREGEERING. Hoe, op welk eene wijze, en door wien, in den *Haage* vernietigd. B. 442—478.

HOLLAND. Het Provinciaal Beſtuur poogt door eene Vrijwillige Negotiatie van 18 Millioenen, hun aandeel in de 60 Millioenen bijeen te krijgen, doch te vergeefsch, en vorderd een belasting op de Inkomsten als *Don Gratuit*. E. 59—62.

HOOFDELIJKE STEMMING, door *P. Paulus* ingevoerd. B. 456. — Het nadeel van dien maatregel aangetoond. 457, 458.

HOOFF, (*J. F. R. van*) een der Uitgewekene Bataven, ondertekend het oproerzaaijend Manifest. A. 341.

H. HOOFT *Danielszoon*, Burgemeester der Stad *Amsterdam*. Speelt eene belagchelijke rol op den 26 *Februarij* 1787 op het Stadhuis aldaar. A. 197.

HOOGE REGEERINGS COLLEGIEN *in Holland*. Worden door *P. Paulus* voor vernietigd verklaard. B. 466.

HOOGE ZEEKRIJGSRAAD benoemd, over het schandelijk overgeven van 's Lands Vloot door STORY. — Uit welke Officieren dien Raad was gecomposeerd, en welke Personen door dezelven tot onderscheidene straffen veroordeeld zijn. G. 509, 510. *in de Noot.*

HOOGLEERAAREN *aan de Vriesche Academie*, bevinden zich bij den optocht der Revolutionairen te *Franeker*. C. 31.

HOOGSTRAATEN, (*Repræsentant* VAN) brengt een Rapport uit tot het neemen van eene *Groote Finantieele Mesure*. — Waarin dezelve bestond. — Hoe daarop besloten werd. G. 245—260. — Zijn mannelijk Advis tegen het verlenen van Remissie van straf aan JAN EYKENBROEK c. s. I. 184—187.

HOOGWOUDE. Geschil aldaar ontstaan, tusschen een der *Municipalen* en den *Predikant* aldaar. H. 80, 81.

HOOP, (*Major* VAN DER) zijne werkzaamheden bij

het Rasſemblement der Uitgewekene Nederlanders. G. 103, 104.

HOORN. In welk eenen weerlozen toeſtand die Stad zich bevond, naa dat DAANDELS de *Zijpe* verlaten had. H. 101—108. — ABERCROMBIE verſchijnt met 7000 man voor de Stad, eischt dezelve op, en maakt zich van dezelve met geweld meester. 137—147. — Vreesſelijke confuſie en wanorde in de Stad bij die gelegenheid. 152, 153. — Hoe door het loffelijk gedrag der Burgerij en Regering de orde herſteld. 154—157. — ABERCROMBIE terug geroepen wordende door YORK, verlaten de *Engelſchen* die Stad, welke daarop naa verloop van 4 dagen door de *Franſchen* bezet word, die aldaar de zaken wederom op den vorigen voet brengen. 202, 203. — De Stad door de Franſchen verlaten zijnde, word door DAANDELS bezet na den terugtocht der Engelſchen, alwaar Hij de zaaken wederom op den vorigen voet herſteld. 323. — Verſlag van de Gebeurenisſen bij die gelegenheid aldaar hebbende plaats gehad 374—384.

HOPE, (*Adjudant*) zijne handeling met BRUNE over de Vloot. H. 350, 351.

HORBACH, (*Repræſentant C. van*) neemt zijn ontſlag den 22 *Januarij* 1798. F. 31.

HOVENS, (*Repræſentant*) brengt uit naam van de Finantieele Commisſie een treffelijk en mannelijk Declinatoir Rapport en Advis uit, over de aanvraage der Uitgewekene Bataven om onderſtand uit 's Lands kas. G. 40—51. — Brengt op den 26 *October* 1799 een treffelijk Rapport uit over het

het heffen van eenen Vijfden Termijn van de belasting op de Bezittingen. I. 13—19.

HUBER, (*Præsident*) weigert met 3 ſtemmen de Concluſie tot het Reglement voor eene Conventie op te maaken. D. 390. — Neemt zijn afſcheid van het Schrikbewind. F. 31. — Zijn voorſtel om JAN EYKENBROEK c. ſ. van de ſchavotſtraf te bevrijden, als niet gunſtig genoeg, verworpen. I. 179—181.

HUËT, *Walsch Predikant te Vliſſingen.* Zijne handelwijze omtrent den Heer MULLER gehouden, opgegeven. K. 114, 115.

HUIS IN 'T BOSCH. *Z.* ORANJEZAAL.

HULP VAN PRUISSEN. Hoe de ongegronde verwachting op dezelve, bij veelen plaats hebbende, veele rampen berokkende. G. 18—23.

HUSSAREN VAN ROHAN. Hun verraderlijk gedrag voor *Grave*, is oorzaak van de nederlaag en vlucht der Engelſchen van die Stad over den Rhijn naar *Arnhem*. B. 271, 272.

HUYSSEN VAN KATTENDYKE. Geauthoriſeert tot het ſluiten eener Capitulatie voor *Zeeland*. C. 37.

I.

JAAGEN *en* VISSCHEN. De onbepaalde vrijſtelling dezer beide onderwerpen, is oorzaak van veele ongeregeldheden, waarom de verleende vrijheid wederom word ingetrokken. C. 176, 177.

JAAZEGGERS. Wie daar mede bedoeld werden. — Oproerig Libel om hun getal te doen vermeerderen. E. 307—315.

JACOBIJNEN *in Vrankrijk.* Openen de *Manege te Parijs*, en richten de grootſte buitenſporigheden áldaar aan, ter weder invoering van een Revolutionair Schrikbewind. G. 312—315.

JALOUZIJ, tuſſchen de Hoven van *Weenen* en *Berlijn*, was eene der oorzaaken van de rampſpoeden der Gecoãliſeerde Legermachten. B. 53, 54.

JANSSEN, (*Repræſentant*) doet, als hoofd van de Commisſie tot een *Algemeen Armenbeſtuur*, het voorſtel, om een algemeene opgave van den ſtaat der Armenfondſen van alle Gezindheden van derzelver Beſtuurders te vorderen. F. 373—377.

JARDIN, (*Generaal*) zijn gedrag jegens de Friesſche Staatscommisſie. C. 25.

ILLUMINAATEN. De Hoofden dier heilloze Secte opgenoemd, en hunne gruwelijke Leerſtellingen, ter omverwerping van alle Throonen en Regeeringsformen kortelijk geſchetst. A. 262—265. — Hunne openlijke verklaring deswegens aan alle Volken, baant in *Vrankrijk* de weg tot het aanrichten van de gruwelijkſte moord- en bloedtoneelen. 266—268. — Hun ſnood ontwerp ter omkeering van alle Godsdiensten, Throonen, en Regeeringsformen, is oorzaak van veel onheils, bij het voeren van den Oorlog tegen *Vrankrijk*. B. 56—60.

INKWARTIERING *van Franſche Militairen.* Hoe, op veele plaatſen, de kostbaarſte Huizen tot Cazernen voor dezelven, of tot Magazijnen verordend en gebruikt werden. C. 196—198.

INUNDATIEN. Het *Woerdſche* Defenſiewezen beſluit om dezelven tot beveiliging van *Holland* in het werk

werk te ſtellen, en draagt de directie over dat werk op aan *C. Zilleſen*, doch door het laage water wordt 's Lands bederf voorkomen. A. 206. Z. ook *C. Zilleſen* — Worden op order der Staten van Holland geformeert. 333. — Nogmaals ter weering van den Vijand door de Staaten geboden, word zulks op eene gewelddadige wijze op veele plaatſen belet. B. 179, 180.

INTERESSEN. (*Agterſtallige*) De voldoening van dezelven komen bij de Onderhandelingen te *Parijs* in geene aanmerking. C. 377, 378.

INTERMEDIAIR UITVOEREND BEWIND. Welke beſluiten hetzelve neemt ten opzichte van de Gevangene en Gebannene Repræſentanten van den 22 *Januarij* 1798. F. 444—452. — Hetzelve doet een Voorſtel aan het *Wetgevend Lichaam*, tendeerende om aan den gedetineerden VAN LANGEN eene vrije keuze te verlenen, voor welken Rechter Hij te recht wilde geſteld worden. F. 482, 483. — *Item* omtrent FYNJE. 486.

INTERMEDIAIRE WETGEVENDE VERGADERING. Welke beſluiten hetzelve neemt ten aanzien van de gevangene Repræſentanten van den 22 *Januarij* 1798. F. 444—446.

JONGH, (*Capitein* DE) geeft het treffen van een Verdrag met den Vijand, aan STORY in overweging. G. 477, 478. — Doet hetzelve ten tweedenmaale, met aanbieding om naar den *Haag* te gaan, doch het word door STORY met verachting van de hand gewezen. 480, 481. — Zijne vertelling wegens het gebeurde tuſſchen Hem en

STORY over het ophijsſchen der Engelſche Vlag aangehaald, getoetst, en beoordeeld. 500. *in de Noot.* — Brengt de fataale tijding van de overgave der Vloot aan het Gouvernement in den *Haage* over. 507.

JOODEN. (*Omkoping van eenige duizenden*) Met welk oogmerk door de Revolutionairen verricht. B. 230.

JOODEN KERKHOF *te Winterswijk.* Op welk eene wijze de FREULE VAN DORTH aldaar vermoord werdt. H. 481—484.

JORDAAN, *Commandant van de Enkhuizer Burgerij.* Zijn loffelijk gedrag ter bewaring van de rust opgegeven. H 160—163.

JORDENS, (*Repræſentant*) concludeert, in plaatſe van *de Sitter*, met vier Stemmen tot het bijeen roepen der Conventie. — Wordt daarom door de Hollandſche Repræſentanten hooglijk geroemd. D. 374, 375. — Doch door de Zeeuwſchen gelaakt. 377. — Zijne zwellende en overdrevene taal, bij de overgifte van het Conſtitutieplan. E. 280.

JRHOVEN VAN DAM. Zijn merkwaardig gezegde aangehaald, ten betoge, dat het bewerken der Revolutie alleen uit *Wraakzucht* geſchiedde. A. 111, 112. — Naar *Parijs* gezonden om 's Lands Onafhangelijkheid van de Conventie te verwerven. — Welk gevolg die zending had. C. 363—368. Zie ook *Blaauw.*

JOURDAN, (*Generaal*) levert eenen geduchten ſlag aan het leger onder *Coburg*, en dwingt hem over de *Samlre* te retireeren. B. 67. — Aanvaart het bevel over het *Sambre en Maasleger* der Franſchen. 146. — Drijft de *Oostenrijkers* bij *Keulen* over

over den Rhijn. — Neemt bezit van *Namen* en *Luik*, en ſlaat het beleg voor *Maastricht* en *Venlo* 272, 273.

JOZEPHUS DE II, *Roomsch Keizer*. Zijne komst en verblijf in de Republiek geſchiedde met een heimelijk vijandig oogmerk, en ter bereiking van den geheimen toeleg van *Vrankrijk*, om de *Barriere van de Republiek*, en het gefloten houden van de *Schelde*, aan den Staat te ontweldigen. — Hij zoekt voorwendſels tot eene ruptuure, en neemt eene vijandelijke houding aan. A. 119—121. — Doet onrechtvaardige eisſchen, tot teruggave van *Maastricht*, *Vroenhoeve*, en het ſlegten van de ſterktens aan de *Schelde*, doch laat zich bevredigen met 10 *Millioenen* voor *Maastricht* en *Vroenhoeve*, welks voldoening door het Franſche Hof word aangenomen. 124.

JUNTA. Zeker Collegie, door het Hof van *Weenen* binnen *Brusſel* opgericht, en welke werkzaamheden aan hetzelve werden opgedragen. B. 33.

K.

KAAP DE GOEDE HOOP, door *Vrankrijk* voor de Republiek in bewaring genomen. A. 103. — Naa een onbeduidende defenſie bij Capitulatie door de Engelſchen bemachtigd. D. 54—59.

KAAPERIJEN DER ENGELSCHEN ten nadeele van de Hollandſche Koopvaardij, veroorzaaken in 1756 hevige klachten van de Kooplieden alhier. A 35.

KAART van de onderſcheidene Marschrouten der

Franſche Troupen tot overmeestering van de geheele Republiek B. 316.

KALKREUTH, (*Generaal* VON) blijft als Commandant bij de 20,000 man *Pruisſen*, die de Koning als Lid van het Duitſche Rijk bij het Gecombineerde Leger liet. B. 125.

KALTNER, (*L. M.*) als compliçe van *Jan Eykenbroek* c. ſ. ontſlagen. I. 192.

KAMER VAN XVII. Deszelfs uitmuntend Verſlag aangaande de waare oorzaaken van den veragterden toeſtand der Oostindiſche Maatſchappij. D. 331—349. — Doch zonder nut. 354—356.

KAMERIJK. Gelegenheid van deze verſterkte Vesting. B. 15.

KAMMINGA, een Friesſche Uitgeweken Bataaf. Zijn ſchendig ſchrift: *Geene Heeren meer! Zalige Egalité*, hier te Lande uitgegeven, ſticht veel onheils. B. 60.

KANTELAAR, (*Repræſentant*) doet een Voorſtel tot het heffen van eene belasting op de Bezittingen tot herſtel van de Vloot. E. 417, 418. — Het geeft aanleiding tot het afvorderen van 8 pCt. op de Inkomsten. 419. — Doet een Voorſtel beſtaande uit 5 punten, allen ten oogmerk hebbende, om eene algemeene Remotie van alle Burgerlijke Ambtenaaren en Officieren door te drijven. F. 137, 138. — Hoe overeenkomstig hetzelve tot dien gruwelijken maatregul beſloten word. 138—142. — Brief door denzelven uit zijne Detenſie geſchreven, inhoudende de redenen waarom Hij en zijne Medegevangenen een aan hun voorgelegd De-

Declaratoir geweigerd hadden te tekenen. 441—444. — Zijn verwijtend ſchrijven aan het Tusſchenbeſtuur. 452, 453.

KASTEELE. (*Repræſentant* VAN DE) Verklaart zich tegen het nieuw Ontwerp van Conſtitutie. E. 282, 283 — Welk eene onſtuimigheid dit in de Vergadering deedt ontſtaan, en hoe dien ſtorm door *Schimmelpenninck* tot bedaren werd gebragt. 283—286. — Neemt zijn ontſlag den 22 *Januarij* 1798. F. 31. — Brengt een Rapport uit, adviſeerende dat den Gedetineerden WYBO FYNJE voor het *Hof van Holland* behoorde te recht geſteld te worden. 487. — Hoe op zijn Voorſtel, de *Paraate Executie* voor het nog onbetaalde van de 8 pCt. voor de Marine word uitgeſteld. G. 244, 245.

KEMP, (*F. A. van der*) *Doopsgezind Predikant te Leijden*, en tevens *Capitein van een Jager Corps te Wijk bij Duurſtede*, geeft een Lierzang uit, ter eere van eenige Vriesſche Staatsleden, die voor een *Onbepaald Convoij* geſtemd hadden; en tevens tot verguizing van het meerderdeel der Staaten van Vriesland, die voor een *bepaald Convoij* zich hadden verklaard. A. 62. *in de Noot.*

KEMPENAAR, (*Repræſentant* DE) geeft als Præſident een Præadvis over zeker Rapport. I. 152. — Wat deswegens in eene zeer onſtuimige Vergadering den 23 *Junij* 1799 voorviel. 153—160.

KERKELIJKE FONDSEN. Hoe door het Staatsbewind op nieuw aan de Hervormden verzekerd. I. 399—403.

KERKGEBOUWEN. Tot het bergen van Militairen

en allerhande Oorlogstuig verordend en gebruikt. C. 201, 202.

KERKVERSCHILLEN. Z. *Remonſtrantſche en Contra-Remonſtrantſche Kerkverſchillen.*

KEYZER. (*Weduwe C.*) Een verzoek gedaan hebbende om de voldoening van 3 Maanden Penſioen ter ſomma van *f* 40:—, word zulks aan haar niet toegeſtaan, dan naa veele en langwijlige deliberatien en discusſien eenige Maanden gehouden te hebben. I. 74—77.

KINDEREN VAN DEN STAAT. Om welke redenen men die Titulatuure aan *Arme Lieden* gaf. — Betoog dat het Gouvernement hier te Lande, ten allen tijde voor hun onderhoud zorge droeg. F. 372, 373. *in de Noot.*

KINSBERGEN, (*Admiraal en Ridder* VAN) wordt door Z. H. vereerd met het Oppe bevel over 's Lands Schepen en Vaartuigen ter verdediging van *Holland* en *Zeeland*, zoo te Water als te Lande. A. 361—364. — Opgave van de ſpoedige en loffelijke wijze, waarop dien Zeeheld dezen gewichtigen last volvoerde. A. 365—370. — Toont zich bekommerd over den Critiquen Staat des Vaderlands bij den aanvang des Jaars 1794, en levert verſcheidene Memorien aan Z. H. en de Staaten over, dienſtbaar tot eene tijdige Defenſie van het Vaderland zoo ter Zee als te Land. B. 108—110. — 's Mans uitmuntende *Pro-Memorie* tot dat einde. 111—115. *in de Noot.* — Hij wordt door Z. H. met het Opperbevel over de Defenſie van *Holland* en *Zeeland* vereerd, en formeert in aller ijl eene Linie van Defenſie, ſtrekkende van de Zeeuw-

Zeeuwſche ſtroomen tot aan het Vlie. 117—119. — Levert een Plan over, tot het vervaardigen van *draagbaare Vaartuigen*, om bij de Landtroupen, tot het pasſeeren van Stroomen en Vaarten gebruikt te worden, doch het blijft onuitgevoerd, en word zelfs van veele kwalijkgezinde weetnieten beſpot. 119—121. — Zijn aanbod, om in *Texel* naa de Revolutie de wanorders te ſtuiten, met verontwaardiging van de hand gewezen. C. 71. — Valſche beſchuldigingen ten zijnen opzichte verſpreid, aangaande eene verſtandhouding met de Engelſchen. 73. — Hij krijgt deswegens aanſchrijving, en antwoord door Hem daarop gegeven. 74—76. — Des Helds eerlijk en trouw gedrag zoo vóór als bij de Revolutie, in eenige bijzonderheden geſchetst. 78—84. — Hij vraagt zijn ontſlag, doch zulks word geweigerd, en Hem aangezegd, binnen het Land te blijven. *Aldaar.* — Word in zijn huis, te *Amſterdam*, door Burgers gearreſteerd, en als een Booswicht naar het Stadhuis vervoerd, en aldaar gevangen gezet. — Bij nacht ontſlagen en Huisarrest aangezegd. — Hoe daarvan ontheven. — Wordt met het *geheele Corps de Marine* gecasſeert. 136—148. — Wordt door den *Koning van Deenmarken* tot Opper-Admiraal van zijne Zeemacht aangeſteld. 155, 156. — Toont, ondanks de hem aangedaane mishandelingen, 's Lands welzijn door goeden raad te behartigen. 157—160. — Schrijft eene interesſante Misſive aan den *Engelſchen Generaal* WALMODE, over het verlaten van de *Waale* en het bezetten van de *Lek*, betogende, dat de Li-

Linie van de *Lek* veel bezwaarlijker te defendeeren is dan die van de *Waale*, en deeld dezelve Copielijk mede aan Z. H. en den Raadpenſionaris van Holland. G. *in de Voorrede* VII—XIII.

KLOKJE VAN AGTEN. Geheimzinnige Conditie, in de Gezelſchappen der Revolutionairen hier te Lande beſtendig ingeſteld, en wat zij met dezelve te drinken bijzonderlijk bedoelden. B. 39. *in de Noot.*

KLOKKEN. Het luiden derzelver voor het aanvangen van den Godsdienſt afgeſchaft. C 195.

KLUIT, (*Profr. A.*) Zijn oordeel over het verwerpen van de aanbiedingen des Konings van Engeland ter vermijding van eenen Oorlog. A. 51. — Zijne ſchrandere aanmerking, over het Franſche Plan van Commercie en Navigatie aangehaald, ten betoge, dat hetzelve niet te *Parijs*, maar *hier te Lande* was opgeſteld. 64, 65. *in de Noot.* — Om welke redenen Hij van zijn Hoogleeraarsampt wordt afgezet. D. 357 — Zijn gezegde aangaande de vereischten in het ſchrijven eener Geſchiedenis aangehaald. D. *in de Voorrede* XIII.

KLUNDERT. Opgeëischt, verdedigd, en ſtormenderhand verovert. A. 358.

KNAVEN, (*Doctor*) *Præſident van de Municipaliteit te Medemblik.* Zijnen onbezonnen ijver tegen de *Engelſchen*, veroorzaakt veele onheilen voor die Stad en deszelfs Burgerij. Z. *Medemblik.*

KNOBELSDORFF, (*Generaal* VON) overweldigd met zijne *Pruiſſen* het verſterkte *Bosch van Hasnon.* B. 25.

KNOX, (*Generaal*) doet het voorſtel aan BRUNE tot het ſluiten eener Capitulatie. H. 336. — Sluit en tekend dezelve. 353—357.

KOCK, (*J. C. de*) een der Ondertekenaars van het oproerig Manifest der Uitgewekene Bataven. A. 341.

KONING, (*A. de*) *Hervormd Predikant aan de Helder.* Word op order van het *Departementaal Beſtuur van de Texel* gevangen genomen. — Wanneer en hoe ontſlagen. H. 115—117.

KONINGSMOORD, *aan Lodewijk de XVI gepleegd.* Op welk eene wijze dezelve *hier te Lande* door de Revolutionaire vernomen werdt. A. 282. — Hoe in *Engeland.* 283.

KONYNENBURG, *Hoogleeraar onder de Remonſtranten te Amſterdam.* Door het Schrikbewind benoemd tot het ontwerpen van een nieuw Conſtitutieplan. F. 60. — Zijne aanprijzende en uitleggende Aanſpraak, bij het overgeven van het nader gerevideerde Plan, op den 10 *Maart* 1798. 83—98.

KOPS, *Goedſchalksz.* (*Repræſentant P.*) weigert als Repræſentant te dienen, en word daarom van zijn Stemrecht beroofd. I. 281.

KOPS, (*Jan*) *Doopsgezind Predikant te Leijden*, plaatst zich aan het hoofd der Revolutionairen, en geeft aan de Leijdſche Vroedſchap op eene honende en injurieuſe wijze een ſchandelijk afſcheid. C. 298, 299.

KOOPLIEDEN. (*Hollandſche*) Beſchouwen de *Vrouwe Gouvernante* ANNA, als de oorzaak van de Geweldenarijen der Engelſchen tegen de Koopvaarders,

ders, en eisschen van de *Staaten* en van de *Gouvernante* een sterk Convoij, ter dadelijke bescherming van den Handel, doch hetzelve kan niet gegeven worden, uit hoofde van het diep verval van 's Lands Zeemacht in de jongstverlopene 50 Jaaren. A. 36. — Aangevuurd door winzucht, ijveren zij, zoo voor de belangen der Colonisten en huune Onafhangelijkheid; als voor den vrijen handel van hier naar de Engelsche Volkplantingen, hoe zeer zulks strijdig was met de subsisteerende Tractaaten tusschen de Republiek en Engeland. 47.

KOOPMAN (*Onbekend*) maakt eenige beschеidene aanmerkingen op verscheidene passagien, voorkomende in het Ie. *Deel dezer Geschiedenis*. — Dezelven beantwoord. B. *in de Voorrede* v—ix. en xvi—xxi.

KOOPVAARDIJSCHEPEN. Eenen geruimen tijd te vergeefsch op Convoij blijvende wagten, verwekt zulks een algemeen gemor onder de Kooplieden. A. 74, 75.

KOOPVAARDIJVLOOT. Loopt onder gelelde van den *Graave van Eyland*, en met uitsluiting van bescherming aan de Houtschepen, in zee. A. 75.

KOOPVAARDERS. Welk een ontzettend groot aantal, ten tijde der Revolutie, den Engelschen in handen viel. D. 47, 48.

KOOTEN. (VAN) Uitgebreide macht aan Hem door het *Driemanschap* verleend, in qualiteit als *Agent van Nationaale Opvoeding*. F. 377—381.

KRAMER, (*Repræsentant*) zijn Voorstel in de onstuimige Vergadering den 23 *Julij* 1799. I. 158, 159.

159. — Zijn advis over de Herziening der Staatsregeling. 238.

KRAAYENHOFF. Word door het *Amſterdamsch Comitté van Opſtand*, met eenige Leden van hetzelve aan DAANDELS, zich te *Maarſſen* bevindende, gezonden. — Zijne aanbieding, en verdere onderhandelingen aldaar met DAANDELS gehouden. — Vertrekt naar *Amſterdam* met een brief aan de Regeering. — Eischt in pasſant de *Nieuwerſluis* op. — Beſtuurd als Hoofd der Revolutionairen de Revolutie der Stad *Amſterdam*. — Doet een aanſpraak aan het ſaamgeſchoolde Volk voor zeker Logement. — Zijne onderhandelingen met de Heeren STRAALMAN en ELIAS. — Geeft aan het *Comitté Revolutionair* bericht van den goeden uitſlag, ook aan den *Commandant Golowkin*, en neemt van dezen het Commandantſchap over de Stad op zich. B. 393—401. — Gaat aan het Hoofd der Revolutionairen naar de Raadkamer op het Stadhuis om de Regeering te removeeren. 403. — Hij word tot Commandant van de Stads Soldaten en de Gewapende Burgermacht aangeſteld. 413, 414. — Arreſteert als Commandant van de Amſterdamſche Burgermacht den *Admiraal van Kinsbergen*, en geleid hem als eenen Gevangen Misdadiger naar het Stadhuis. C. 136—139. — Zijne onderhandeling met eenige Repræſentanten in de Garnalen Doelen te *Amſterdam*. — Zijn onderwerpelijk gedrag aan hunne bevelen. — Brengt het Guarniſoen op de been, en doet door dezelve het Stadhuis en Raadkamer bezetten. D. 75—77. — Adſiſteert aan boord van STORY, bij eene

eene Conferentie over het doen zinken van Schepen in het *Texelſche Gat*. — Wat aldaar door Hem verricht werdt. G. 428—434.

KRAY, (*Generaal*) bevegt eene complete overwinning op de Franſchen bij *Marchienne*. B. 76.

KROPFF, (*Capitein Baron* VON) Commandant van de *Klundert*. Zijn dapper gedrag in het verdedigen dier post. — Wordt door een Uitgeweken Bataaf moorddadig doorſchoten, en zijn Lijk in het water geworpen. — Het Heldenlijk word opgevischt, en met alle krijgseer begraven. A. 358, 359.

KRIJGSGEVANGENE AUXILLIAIREN EN WERSKINDEREN. Worden door de *Pruiſſen* naar *Wezel* vervoerd en mishandeld. A. 230—232.

KUNDE VAN HET TERRAIN, was een voordeel voor de Franſchen. B. 50, 51.

KUYK, (*Luitenant* VAN) zijn dapper gedrag bij *Castricum*. Z. ACHENBACH.

KIJKDUIN. De weerlooze toeſtand aldaar, bevoorderd de Landing der *Anglo Ruſſen*. G. 418. Ook *in de Noot*.

L.

LAAK, (*Daniel van*) doet eene Schandelijke aanſpraak bij de Remotie van den Raad der Stad Amſterdam. B 403—405.

LAATE HULPBETONING *der Franſche Republiek*, ten tiide van de Landing in *Noordholland*. — Aan welke oorzaaken men dezelve hebbe toe te kennen. G. 308—325.

LA CROIX. (*Franſche Minister*) Geeft met veel opheſs kennis van eene aan hem gedane ontdekking van eenen geheimen handel in *Zeeland*. — Het word naa onderzoek geheel valsch bevonden. D. 405—418. — Zijn gedrag op den 22 *Januarij* 1798 in de Vergaderzaal opgegeeven. E. 450—452. — Zijn gedrag bij gelegenheid van het arreſteeren des Ontwerps van Conſtitutie op den 17 *Maart* 1798. F. 111—112. — Op welk eene wijze hij met het *Driemanſchap* zamen ſpant, om de Continuatie van de *Conſtitueerende Vergadering* te bewerken, ter verdere vestiging van het Schrikbewind, voorwendende zulks te doen op order van zijn Gouvernement. 185—190. — Gewichtige onderhandeling tuſschen Hem en den Generaal DAANDELS op den 16 *Meij* 1798. 294—298. — Raad het *Driemanſchap* om het *Oude Hof* tot hunne Reſidentie te neemen, keurende het Logement van *Amſterdam* voor hun te gering. 387. — Word den 12 *Junij* op order van DAANDELS met een Piquet weggeleid. 417. — Doet een Protest drukken en in den *Haage* aanplakken. 418. — Word naar *Parijs* opontboden, en vertrekt uit den *Haage*. 469.

LAFHARTIGHEID van veele Bosſchenaars, ſtaande het beleg betoond. B. 195—200. en 204—206.

LA GACE (*Luitenant* DE) verlaat met zijn Piquet de Stad *Medemblik*, en voegt zich bij DAANDELS. H. 82, 83.

LAMBRECHTSEN. Zijn bericht aangaande een zeker onderhoud met den Ingenieur *Felegeau*. D. 409, 410.

LANDING IN IERLAND te *Parijs* voorgenomen, is oorzaak van het trotsch gedrag tegen MALMESBURY. E. 347—349. — De Hollandſche Troupen worden tot dat einde in den grootſten haast naar *Texel* gezonden, en in een aantal Schepen geladen, doch worden naa het doorſtaan van veele ongemakken en ziektens, wederom ontſcheept en naar de Guarniſoenen gezonden. 350, 351.

LANDING IN NOORDHOLLAND *tot herſtel van de Oude Conſtitutie hier te Lande.* Om welke redenen tot dezelve bij de Cabinetten der Hoven van *Londen* en *Petersburg* beſloten werdt. G. 264—272. — Verdrag tot dat einde tusſchen die beiden Hoven aangegaan. 277, 278. *in de Noot.*

LANDING DER ANGLO-RUSSEN. Hoe bewerkſtelligd en volvoerd op den 27 *Augustij* 1799. G. 438—443.

LANDLIEDEN. Op welke wijze zij door de Revolutionairen opgehitst worden, tot het beletten der Inundatien. B 180.

LANDMACHT VAN DEN STAAT. Zwakke toeſtand derzelver bij het begin der Vijandelijkheden aan de *Schelde.* A. 330.

LANDMACHT. Geringheid van deszelfs overſchot na de Revolutie. — Aan welke oorzaaken de ontbinding van dezelve zij toeteſchrijven. D. 9, 10.

LANDREÇIJ. Gelegenheid dezer ſterke Vesting. B. 15.

LANDSDIEVERIJ DOOR DE REGENTEN. Het plegen van dezelve, was ten tijde van het Oud Beſtuur onmooglijk. B. 175, 176. *in de Noot.*

LANDTROUPEN. Hoe en waarom beſloten word, om

om een Corps van dezelve in den Zeedienst te doen overgaan. D. 41, 42.

LANDZAATEN, (*Corps*) op Voorſtel van Z. H. opgericht. — Op welk een voet en tot welk oogmerk. — Doch doet meer kwaad dan goed. B. 235—237. — Te *Woudrichem*, *Heukelom*, *Asperen*, *Buuren* en *Leerdam* op de Batterijen het kanon vernageld hebbende, op de aannadering der *Franſchen*, zoo worden die Steedjes door hen verlaten. 350.

LANG, (*Major*) verovert eenen aanzienelijken buit van den Vijand, en voert dezelve in triumph binnen de *Willemſtad*. A. 382.

LANG-AKKERSCHANS. Wordt door de *Engelſchen* bezet, verſterkt, en door de *Franſchen* ſtormenderhand veroverd. C. 21 en 23.

LANGE (*Repræſentant* DE) VAN WYNGAARDEN. Doet een Voorſtel tot bevoordering van de *Algemeene Burgerwapening*. — Hoe daarop beſloten bij de Repræſentanten van Holland. D. 286—288.

LANGEWAGEN, *Burger Capitein te Hoorn*. Wordt mishandeld door eenige *Engelſchen* ten tijde van de overrompeling dier Stad. H. 151, 152.

LANGEN (*S. J. van*) word Lid van het Uitvoerend Bewind. F. 41. — Ontfangt uit *Parijs* eene ſchandelijke Misſive van B. DU CANGE. 243—246. — Geeft 29 Asſignatien op de Cas van de Oost-Indiſche Compagnie af. 325—347. — Verrijkt zich zelven met eenen verbazenden ſchat, ten koſte van het Land. 277—280. — Nader bewezen en geſtaafd door de *Rekening Courant* van zijnen Caſſier GUERIN, en het *Extract uit zijn*

Particulier Schuldboek. 348—354. — Correspondentie door hem gehouden met zijnen Casſier GUERIN, waaruit zijnen eerlozen handel nog nader blijkt. 268—274. — Wordt op order van den *Generaal* DAANDELS in hechtenis genomen. 416. — Voorſtellen ten zijnen faveure gedaan, om aan hem de keuze tot Rechters over zijne misdaden over te laten. 482, 483.

LA PIERRE (*A. J.*) verklaard Z. H. ſchuldig aan *Hoog verraad.* C. 287, 288. — Door het *Driemanſchap* tot *Agent van Algemeene Politie* aangeſteld zijnde, verkrijgt hij daar door de Superintendentie over 's Lands Waterſtaat, en vordert van alle *Heemraadſchappen* en *Dijkcolliegien* de overzending van hunne *Kaarten*, *Keuren*, *Reglementen*, &c. F. 381—384. — Word mede aangeſteld tot CENSOR LIBRORUM, of *Algemeene Boekkeurder*, van alle uitkomende Boeken en Geſchriften. 385, 386. — Doet in *Augustij* 1799 een aanſchrijving aan de Provinciaale Beſturen, om op Vreemdelingen een wakend oog te houden. G. 338. — Schrijft de woelingen der Clubisten bij die gelegenheid, doch zeer ten onrechte, aan de Oranjegezinden toe. 338—340.

LAST EN VEILGELD. (*Verhoogd*) Op de Cas van hetzelve worden 2 Millioenen genegotieerd tot 2½ pCt. en in weinig dagen met de grootſte bereidwilligheid gefourneerd, tot het Equipeeren van 52 Schepen. A. 93.

LATHUMSCHE VEER. Wat aldaar bij den inval der Uitgewekenen gebeurde. H. 232.

LAURENS, *gewezen Præſident van het Americaansch Con-*

Congres, wordt door een Engelsch Fregat op zee ontmoet, en met alle zijne bij zich hebbende geheime Papieren in *Engeland* gevangen binnen gebragt, 't welk *Engeland* doet haasten tot eene Oorlogsverklaring. A. 94, 95.

LEEMANS, (*Repræsentant*) wordt in zijnen voordragt wegens de *kostbaarheid der Agentschappen* geëindigd. I. 62—68. — Doet een vermanende Aanspraak tot orde en spoed, bij den aanvang der Discussien over het Rapport wegens de invoering van een *Algemeen Stelsel van Belastingen*. 111.

LEESGEZELSCHAPPEN. Worden alomme in het geheim aangelegd. — Derzelver getal binnen *Amsterdam* en *Haarlem*. — Welke werkzaamheden in dezelven plaats hadden. B. 220—223. — Om welke redenen dezelve op veele plaatsen verboden werden. 237. — Welke uitwerking dit verbod te *Haarlem* deedt. Z. *Haarlem*.

LEERDAM. De Drossaard dier Stad, door *Daendels* gelast om in weinig uuren een brug over de *Linge* te doen slaan. — Hoe daar aan voldaan werdt. 351—355.

LEEUWARDEN. Welke twisten aldaar ontstonden tusschen de Municipaliteit en de Clubisten over het werk der Algemeene Burgerwapening. D. 424—431. — Ook over het ontwerpen van een Regeerings-Reglement. 431—438. — De Municipaliteit aldaar grootdeels gevlucht. — De twee aanwezenden worden naar het Blokhuis gebragt. 443. — Welke eischen de Revolutionairen aan de Repræsentanten voorstellen. 443, 444. — Zij ontzetten de Repræsentanten van hunne Posten, die

die deels gevlucht waren, de overigen worden naar het Blokhuis gebragt. 445, 446. — Een Revolutionair-Bewind neemt zitting in de Raadzaal, doch moet wel ras de ingenomen zetels aan de eerſten inruimen door hulp der *Franſchen*. 446, 447. — Verſlag van het geene aldaar door eenige Revolutionairen is bedreven, zoo aan de Graftombes in de Groote Kerk dier Stad, ter eere van de *Vorsten van Oranje Nasſau* opgericht, als aan de ſtoffelijke overblijffelen van hunne afgeſtorvene Lichamen. K. 77—95.

LEEUWEN, (*Repræſentant Th. van*) zijn ſchandelijk ſchrijven aan het Schrikbewind om *f* 10,000: — tot aankoop van Meubilen, voor *Mevrouw* DE LA CROIX af te zenden. F. 247.

LEGIOEN VAN STERNBACH, beſtaande uit Luikerwaalen en Landlopers, bijna zonder klederen, trekt met het Vliegend Burgerleger binnen *Amſterdam*. A. 225.

LEGIOEN UITGEWEKENE BATAVEN. Dringt naar de Staatſche grenzen. — Houd verſtandhouding met de Revolutionairen hier te Lande, en verijdeld de pogingen van de Staaten tot vermijding des Oorlogs. A. 330. — Binnen *Breda* en *Geertruidenberg* krijgsgevangen gemaakt, wordt het tot verwondering van veelen, bij de Capitulatien dier Steden, eenen vrijen aftogt naar *Vrankrijk* toegeſtaan, en door het Staatſche krijgsvolk tot aan de grenzen uitgeleide gedaan. 409.

LEGER CORPSEN *der zaamverbondene Machten*. Hunne onderſcheidene ſtandplaatſen, bij den aanvang des

des aanvallenden oorlogs tegen *Vrankrijk* opgegeven. B. 17, 18.

LEGERMACHT DER PRUISSEN. Sterkte van het Corps dat in 1787 ten Lande binnen trok. — Deszelfs Route, en Opperbevelhebberen. A. 221.

LELYVELD, *Commis van H. H. Mog.*, gearreſteerd en wederom ontſlagen. C. 99. — Zijne Misſive uit *Londen*, met opgave van eenige bijzonderheden, plaats gehad hebbende bij zijne Gevangenneeming in *Februarij* 1795, over het ontçijfferen van zekere Brief. K. 18—40.

LEMMER (*De*) wordt door de *Engelſchen* opgeëischt, beſchoten, en op een laf hartige wijze aan hun overgegeven. H. 212, 213. — Eenige Detachementen Burgers komen derwaarts, en beſtoken de *Engelſchen* derwijze, dat zij hunne Batterijen niet voltooijen kunnen. 213—215. — Eenige gewapende Burgers, onder bevel van den *Burger Colonel* QUERYSSEN komen aldaar aan, leveren ſlag, doch zonder effect. — Word daar naa in aller ijl door de *Engelſchen* verlaten. 216—219.

LENNEP, (*Repræſentant C. van*) neemt affcheid van het Schrikbewind. F. 31. — Weigert als Repræſentant te dienen. — Zijn cordaat Advis deswegens. — Word daarom van zijn Stemrecht beroofd. I. 278—280.

LENT. De Franſchen beproeven bij dit Dorp over de *Waale* te komen, doch worden door de Hanoverſchen met groot verlies over dien ſtroom terug gedreven. B. 284.

LESTEVENON VAN BERKENRODE, *Gezant der Staaten aan het Hof van Vrankrijk.* Ontfangt het

Antwoord van H. H. Mog. op de bevorens ingeleverde Memorien van den Koning, met last om dezelve dadelijk over te leveren, doch weigert op eene willekeurige wijze aan dit bevel te voldoen. A. 63.

LESTEVENON, (*W. A.*) *Hoofd der Revolutionairen te Haarlem.* Hoe ten zijnen huize de Revolutie aangevangen werd. B. 419.

LEWE, (*Repræsentant*) brengt een Rapport uit, Adviseerende om het nog onbetaalde van de 8 *pCt. voor de Marine* bij Paraate Executie in te vorderen. — Wat daarover op den 4 *September* 1798 te doen viel. — En hoe daarop besloten wierdt. G. 241—245.

LEYDEN, (*Repræsentant* VAN) doet eene Aanspraak ter Vergadering van *H. H. Mog.* bij de overgave van een Plan tot het bijeenroepen eener Conventie. D. 156—158. — Hoe dezelve beantwoord wordt door den Voorzitter *Hahn.* 158, 159.

LEIJDEN. LEIJDSCHENDAM. Algemeene Vergaderingen der Genootschappers, aldaar openlijk gehouden, vermeerderen de Twisten en Verdeeldheden. A. 177.

LEIJDEN. Met welk haatelijk doel aldaar eene belasting van *eene duit* op ieder brood word afgeschaft. C. 171. — De Muniçipalen beproeven te vergeefsch om eene Negotiatie groot *f* 100,000 Guldens, tot onderstand der Godshuizen, vol te krijgen, en leggen uit dien hoofde verscheidene Belastingen op agt diverse Middelen. E. 70—73.

LEIJDSCH COMMITTÉ REVOLUTIONAIR. Doet eenige voorname Vroedschapsleden, in hunne Huizen Ar-

Arreſteeren en bewaken door Schutters, Bodens, en Studenten, eisſchende eene Cautie van *f* 150000 in Contanten en Effecten. C. 299—301. — Handelingen over dien eisch. — Hoe verre aan denzelven is voldaan geworden, en op welk eene wijze het gefourneerde is gereſtitueerd, naa een tijdverloop van 3½ Jaaren. 301—308.

LEIJDSCHE BURGER ARTILLERISTEN *en* CLUBISTEN. Vangen op den 3 *October* 1795 een vreesſelijk oproer aan. — Slaan aan meer dan 70 Huizen van Oranjegezinden de glazen in, en mishandelen veele Perſonen. E. 106—108. — Vijf Belhamels worden bij de kop gevat en gevangen gezet. — Verſlag van de wijze van Rechtspleging tegen hun gehouden. 109—111.

LEIJDSCHE STADS COURANTIER. Zijne onbeſchaamdheid in het plaatſen der ſeditieuſe Aanſpraak van *F. A. van der Kemp*, in zijn dagblad, gedacht. A. 196. — Verſpreid ongeſtraft de valſche geheime Artijkelen. — Een Nadrukker van dezelven word Crimineel geſtraft. C. 350—354.

LEIJMUIJDEN. De *Hertog van Brunswijk* neemt aldaar zijn Hoofdkwartier, om *Amſterdam* tot overgave te dwingen. A. 225.

LIBELLEN. Onder het volk verſpreid, om het Conſtitutieplan in de Grondvergaderingen goedgekeurd of afgekeurd te krijgen. E. 303—315.

LIÇENTIATIE van het oproerig Corps Kanonniers te *Amſterdam* den 10 *Meij* 1796. E. 92—94.

LIÇENTIE. *Z. Drukpers.*

LIBBRUG. Op welk eene roekelooze wijze deze kostbaare brug door de Auxilliairen nutteloos ver-

brand, en daar door de Communicatie van Zuid-Holland met *Amſterdam* grootdeels geſtremd werdt. A. 226, 227

LILLE, (*Repræſentant W. de*) neemt affcheid van het Schrikbewind. F. 31.

LINDEN, (*Capitein* VAN DER) zijn menschlievend gedrag bij het executeeren der *Freule* VAN DORTH geroemd. H. 482—484.

LINIEN VAN BREDA. Door de Franſchen aangevallen en overweldigd, en de Stad *Breda* afgeſneden. B. 298.

LINTHORST, (*Repræſentant*) zijn Advis over de Herziening der Staatsregeling. I. 239—241.

LISSE. Gruwelijke Mishandelingen, de *Gebroeders* DE GRAAF aangedaan, opgegeven. K. 147—159.

LITH DE JEUDE, *Præſident van de Utrechtſche Clubisten*. Hoe zijn gedrag tegen de Leden van het Oud Beſtuur, door den Generaal *Pichegru* en den Repræſentant *Ramel* verfoeit, en Hij deswegens gecorrigeert werdt. C. 236—240.

LIVERIJEN. Het draagen derzelver verboden. C. 184.

LOCKHORST. (*Repræſentant*) De oorzaak der Deſertie onder de Troupen aan de ſchikkingen des *Generaals* BOURNONVILLE hebbende toegeſchreven, word door dezen, benevens zijne Collegen, ten ſcherpſten doorgeſtreken. E. 54—58. — Doet een Voorſtel om het Reglement van orde voor de Vergadering te veranderen, en om welke oorzaak hij dit deedt. 394—397. — Het word naa veel twistens van de hand gewezen. 398. — Zijn Voorſtel, tot het dadelijk in werking brengen van de

de geweldige Reſolutien van den 25 *Januarij* 1798. F. 60—62. — Hetzelve getoest. 65—70.

LODEWYK DE XVI. Hadt een weldadig oogmerk, toen Hij de Nationaale Vergadering te *Parijs* bijeen riep, om de Franſche Natie van misbruiken en drukkende rampen te bevrijden, en uit dien hoofde verdiende die daad de bewondering en goedkeuring van alle omgelegene Volken. A. 7, 8. — Vernemende het vijandelijk oogmerk en gedrag der *Engelſchen*, trekt Hij het Reglement ter bezwaring van den Hollandſchen Koophandel in, ook de belasting op het *Vatgeld*. 84. — Doet aan *H. H. Mog.* een Voorſtel, tot het verleenen van vrijheid voor een Negotiatie van 15 *of* 20 *Millioenen*, ten behoeve van de *Engelſche Noordamericaanſche Volkplantingen*, en wat daarop beſloten wierd. 104. — Vraagt om 10 Schepen te doen vertrekken tot zekere Expeditie naar *Brest*, waaraan echter niet voldaan werd, om de kortheid des tijds daarbij bepaald. *Aldaar.* — Word plechtig bedankt voor zijne bewezene diensten aan de Republiek, en tevens 2 nieuwe Oorlogſchepen ten bewijze van der Staaten dankbaarheid aangeboden. 171—174. — Raad in eene Nota aan *H. H. Mog.* aan, om de inwendige beroerten krachtdadig te ſtillen. 180, 181. — Verlaat zijne Hollandſche vrienden en aanbidders op eene bedriegelijke wijze, en laat de zogenaamde Patriotten aan de wraak der *Pruiſſen* over. 210. — Vlucht uit *Parijs*. — Wordt op de grenzen aangehouden. — Naar *Parijs* terug gevoerd. — Op den Tempel gevangen gezet. — Ter dood ver-

veroordeeld, en op een gruwelijke wijze vermoord. 280—282.

LOEFF, (*W. G.*) bedankt voor het Repræsentantschap op den 22 *Januarij* 1798. *F.* 31.

LOEVESTEINSCHE FACTIE. Uit dezelve zijn alle de inwendige Twisten en Verdeeldheden onder de Natie, en ook den Oorlog tegen den *Stadhouder* WILLEM DE VYFDE verklaard, hunnen oorsprong verschuldigd. A. 24.

LOGEMENT HET WAPEN VAN EMBDEN *te Amsterdam.* Aldaar houden de Revolutionairen hunne bijeenkomsten, tot het bewerken der Revolutie. — *Krayenhoff* doet aldaar een Aanspraak aan de onverduldige Clubisten, en stelt hun door het aanraden van stilheid en bescheidenheid te vreden. B. 395, 396.

LOGEMENT DE GARNALEN DOELEN *te Amsterdam.* Aldaar komen Afgevaardigden uit 12 voorheen stemmende Steden van *Holland* bijeen. — Wat aldaar besloten werdt B. 442, 443.

LOGEMENT DER STAD HAARLEM *in den Haage.* Wat aldaar door de Gedeputeerden uit 12 voorheen stemmende Steden verricht is. B. 444—447.

LOGEMENT DER STAD AMSTERDAM. (*Voormalig*) Word door LA CROIX te gering voor het Driemanschap gekeurt, F. 387. *in de Noot.*

LOGEMENT DE GOUDE LEEUW *te Haarlem.* Aldaar word de Revolutie beraamd door de Opstandelingen. B. 419.

LOGENACHTIGE EN VOLKSVERLEIDENDE BERICHTEN, aangaande de Inundatien en den aanmarsch van een Fransch Leger, door het Defensiewezen te

te *Amsterdam* bekend gemaakt. A. 206, 207. ook *in de Noot.*

LONDEN. Aldaar worden Vredesonderhandelingen tusschen *Engeland* en *Vrankrijk* aangevangen, en de Preliminairen door de Onderhandelaars getekend. I. 371. — Wat ten opzichte van de Republiek in dezelve bepaald en vastgesteld werdt. 372, 373.

LOOSEN, (*Burgemeester* VAN) offereert zijn Landgoed aan de *Schagerbrug* gelegen, aan den HEER ERFPRINS tot een verblijf aan, die zulks grieuselijk accepteerd. H. 113.

LOOSJES, P. Z. (*A.*) *Repræsentant van Holland*, betuigd in eene Redevoering het genoegen van zijne Hollandsche Medevertegenwoordigers over het gebeurde op den 22 *Januarij* 1798. F. 45, 46.

LOSPRIJS. Tot welke hooge prijzen eenige Haarlemsche Weeskinderen uit hunne krijgsgevangenschap te *Wezel* ontslagen raakten. A. 231. *in de Noot.*

LOUIS (*Het Fort* ST.) door de Oostenrijkers overmeesterd. B. 76.

LUBLINK *den Jongen*, (*Repræsentant* JOH.) brengt een afwijzend Rapport uit over het Voorstel van *Ploos van Amstel*, tot vernietiging van de Octroijen der Hervormden. — Wat daarop besloten werdt, en Proclamatie door de Conventie daarop gedaan. E. 202—210. — Weigert als Repræsentant te dienen onder het Schrikbewind. F. 31.

LUCAS (*Schout bij Nacht*) word met een Esquader van 9 Bodems, zoo Schepen als Fregatten, naar de *Kaap* gezonden om dezelve te hernemen. E. 36,

36, 37. — Sterkte van hetzelve. *Aldaar.* — Groote verwachting die veelen van dien tocht hadden, en waarom. 38—40. — Hoopt te vergeefsch op de verſchijning van een Franſche Vloot. — Zeilt naar de *Saldanha Baaij*, in hoop dezelve aldaar te vinden, doch verneemt dat de *Kaap* in der *Engelſchen* handen is. — Tragt hun te ontvluchten, cours willende neemen naar *St. Mauricius*, doch word door ELPHINGSTONE zoo te land als te water ingeſloten, aan wien hij zich en het geheele Esquader bij Capitulatie overgeeft. 41—48.

LUIK door *Jourdan* bemachtigd. B. 273.

LUNEVILLE. Aldaar word de Vrede tusſchen *Oostenrijk* en *Vrankrijk* geſloten. — Wat bij die gelegenheid ten opzichte van deze Republiek beſloten en vaastgeſteld word. — Met welke uitbundige blijken van vreugde dien Vrede hier te Lande vernomen wordt. I. 162—166.

LUZAC, (*Profr.*) als Hoogleeraar in de Vaderlandſche Geſchiedenis aan de Leijdſche Hooge Schoole, van zijn Ampt ontzet. D. 357. — Wordt op aandrijven van *Hahn* en *L. van Zanten* het onderwijs in de Griekſche Taale belet. — Hoe door tusſchenkomst van het Provinciaal Beſtuur van Holland voor gewelddadiger handelwijzen van Curatoren bevrijd. 358, 359.

LUZAC, *Oud Schepen te Breda.* Zijne beſcheidene aanmerking, op eene pasſagie in het 1e. *Deel dezer Geſchiedenis* voorkomende, beantwoord en nader geſtaafd. B. *in de Voorrede* II—IV.

LIJF EN BERREWACHT *voor het Wetgevend Lichaam.*

Met

Met wat oogmerk dezelve wierd opgericht. F. 206, 207.

LIJFWACHT. Eenige Studenten van de Leijdſche Hoogeſchoole ſtrekken tot beſcherming van het Defenſiewezen. A. 202.

LIJFSTRAFFEN. Hoe bij het uitoeffenen derzelver door veelen eene uitgelaatene vreugde werdt betoond. C. 334, 335.

LYNDEN TOT LUNENBURG, (*Baron van*) ſluit te *Culemburg* eene Capitulatie voor het Sticht. B. 308.

LYNDEN, (*De Heer* VAN) Proteſteert tegen zijne Remotie als *Eerſte Edele van Zeeland*. C. 38. — Moet daarom *Zeeland* ruimen, en naar den *Haag* vertrekken. — Men beſchouwd hem aldaar als gevaarlijk voor de Vrijheid. 39.

LIJST der *Geſneuvelde*, *Gekwetſte* en *Vermiste Officieren* in de Actie, voorgevallen ten tijde van de Landing der *Anglo-Ruſſen* in *Noordholland*. G. 512, 513.

M.

MAAREKERK TE LEIJDEN. Op welk eene wijze in dezelve de eerſte zogenaamde Volksvergadering gehouden is. B. 425.

MAAREN, (*Luitenant* VAN) word door eenige Engelſche vaartuigen geattacqueerd. — Verdedigd zich dapper een tijd lang. — Doet zijn volk ontſchepen. — Steekt zijn Schip in brand, en komt behouden aan wal. G. 364. — Verkrijgt het bevel over *vier ſnikken*, om den Vijand uit het *Texelſche Gat* te verdrijven. 400.

MAARSSEN. Aldaar neemt *Daandels* zijn Hoofdkwartier. B. 356.

MAASTRICHT. H. H. Mog. weigeren aan het *Cabinet van Weenen* om in die Vesting het brood voor de Keizerlijke Armee te doen bakken. A. 274. — Wordt door den Vijand omcingelt. — Opgeëischt. — Door herhaalde Bombardementen zeer geteisterd, doch eindelijk door de Belegeraars verlaten. 384—388. — Wordt door de *Franschen* ingesloten, belegerd, hevig beschoten, en verdedigd, en naa een beleg van 6 weeken bij verdrag in bezit genomen. B. 273, 274. — Aan *Vrankrijk* afgestaan. C. 410.

MAGAZIJNEN. Met welke oogmerken dezelven door de Revolutionairen zijn aangelegd. B. 229.

MAITRES, *van den Minister* BLAAUW *te Parijs*. Hoe haaren invloed door JAN EYKENBROEK word dienstig gekeurt, tot begunstiging van zijne snoode handelingen, en die van het *Driemanschap* tot het berooven van 's Lands schatkist. F. 264—266.

MALMESBURY. Geeft aan den Franschen *Minister* DE LA CROIX twee ongetekende *Memorien* over, bevattende de gronden waarop men in *Engeland* over Vrede zoude kunnen en willen handelen, met aanbieding wat men terug geeven wilde aan *Vrankrijk* en deszelfs Geallieerden. E. 327—335. — Ondertekend dezelve op begeerte van het *Fransch Directoire*. 340—342. — Hem word gelast om binnen tweemaal 24 uuren met zijn gevolg uit *Parijs* te vertrekken. 343—345. — Waaraan hij voldoet. 346.

MAIDLAND. Een der Engelſche Parlementairen, verſpreid eenige Proclamatien onder het volk van STORY. G. 409. — Zijne ontſchuldiging deswegens. 410.

MAINTZ. De *Keijzer* en den *Koning van Pruiſſen* houden binnen die Stad een mondgeſprek, ter regeling van den aanval tegen *Vrankrijk*. A. 315.

MANDAMENT VAN MAINTENUE. Word door het Hof van Juſtitie te *Utrecht* aan de Beſtuurderen van het Burgerweeshuis verleent. — Hoe en waarom dezelve door het Hof niet gehandhaafd werd. K. 59. en 70, 71.

MANDRILLON. Zijn merkwaardig gezegde, aangaande de waare rede van het ſluiten van den Vrede te *Parijs* aangehaald. A. 110, 111.

MANIFEST des *Hertogs van Brunswijk* tegen de Franſchen, deedt eene tegenſtrijdige en vreesſelijke uitwerking. — Was onſtaatkundig, en een bewijs van gebrek aan Menſchenkennis bij dat Legerhoofd. A. 317, 318.

MANIFEST. Hoe de Centrale Vergadering een openbaar Manifest aan de Natie doet uitgaan, over de te kiezen *Regeeringsform*, over de *Belastingen*, en de *Staatsſchulden*. D. 212—215.

MARIA ANTOINETTA, *Koningin van Vrankrijk*, door het Franſche Schrikbewind op eene wrede wijze geguillottineerd. B. 69.

MARINE. *Z. Zeemacht.*

MARINE. Lijsten van deszelfs ſterkte in 1794 en 1795 met elkander. vergeleken. C. 60. — Een heffing van 8 pCt. op de Inkomsten tot herſtel van de Marine gedecreteert. E. 419.

MASMAN, (*Doms. G.*) als Predikant te *Utrecht* in zijnen dienst willekeurig geſuspendeert, en den dienst verboden. E. 258—261.

MATROZEN. Waarom dezelven op 's Lands Schepen van Oorlog het Conſtitutieplan beſtemmen moesten. F. 94—97.

MAUBEUGE. Eenen der grensſteden van *Frankrijk*, beſchreven. B. 13. — Mislukte pogingen der *Hollanders* en *Oostenrijkers* om die Vesting te bemachtigen, veroorzaaken veele bloedige gevechten ten nadeele van de Hollanders. 67.

MAURITZ. *Z. Kerkverſchillen.*

MEDEMBLIK. De Municipalen aldaar, weigeren aan den eisch der Oranjegezinden, tot het doen uitſteken van de Oranjevlag, te voldoen. H. 83. — Verzoeken aan BRUNE om een *Militaire Rechtbank* voor hunne Stad. — Dwaasheid van dat verzoek. 84. — Hunnen bedrieglijken handel omtrent het leveren van Levensmiddelen, in dat opzicht met den Engelſchen Commisſaris MÖTZ gehouden. 85—90. — Eenige Engelſche Officieren komen, ter oorzaak dat de Municipalen hun geen brood willen leveren of verkopen, in de Stad, zij gaan naar het huis van KNAVEN, en dwingen hem tot het doen omhakken van den *Vrijheidsboom*, het doen afkondigen van *twee Manifesten*, en hen te geleiden naar de *Scheepswerven* en *Magazijnen*, voorts alle *Schepen* in requiſitie ſtellende. 120—128. — *Capitein* DUNDAS komt andermaal bij KNAVEN, en eischt van hem de oproeping der *Oude Regenten* en der *Municipalen* ten Stadhuize, en veranderd de Regeering,

op

op eene voor de *Muniçipalen* zeer honende en vernederende wijze. 173—178. — De Regeering in ongelegenheid gebragt, over het al of niet vrijlaten van den uitvoer, door de ſtrijdige eisſchen der *Engelſchen*, der *Franſchen*, en der *Burgeren*. 414—422. — De *Engelſche* Capitein DUNDAS maakt, naa den aftocht des Engelſchen Legers, aanſtalte om de Stad te verlaten. — Zijn bedrieglijken handel daarbij gehouden, met oogmerk om de Magazijnen en Schepen te verbranden, en de wijze waarop hij dat boos opzet gedeeltelijk volvoerd. 424—427. — Bericht van den Scheepstimmerbaas SCHUYT deswegens. 428—431. — De *Engelſchen* vluchten op de aankomst van de Hollanders ter Stad uit, waarnaa de vorige order van zaken door DAANDELS word herſteld. 432, 433. — De Muniçipaalen ijveren voor eene Militaire Rechtbank, en neemen 17 Burgers gevangen, met oogmerk om dezelven aan die Rechtbank over te geven. 434—436. — Het *Uitvoerend Bewind* beveelt om de Gevangenen aan de Ordinairis Juſtitie over te leveren. 437, 438. — De Muniçipalen oordeelen de Schepenen hunner Stad daartoe onbevoegd. — Verdediging van Schepenen tegen hunne beſchuldigers. 439—443. — De Muniçipalen beklagen zich bij de *Eerſte Kamer* over het ontſlag der Gevangenen. 444—448. — Schepenen verdedigen hun gedrag in eene Memorie. 449—454. — Zes van de 17 ontſlagenen worden op nieuw gearreſteerd, aan het *Hof van Holland* overgegeven, en eindelijk ontſlagen. 454—458.

MECHELEN door de Franſchen bezet. B. 162.

MEERMAN, (*Mr. Johan*) *Vrijheer van Dalem*, word op den eisch der Leijdſche Revolutionairen, uit hoofde van zijne onpaſſelijkheid, in den *Haage* gearreſteerd en bewaakt. C. 299, 300.

MEJEUR. (*Izaäk*) Zijn Huis te *Leijden* word op den 3 *October* 1795 door de oproerige Kanonniers en Clubisten met geweld opengebroken. E. 109, 110. *in de Noot.*

MEMORIE. De Gedeputeerden van *Amſterdam* leezen aan Z. H. eene Memorie voor, eisſchende de verwijdering des *Hertogs*. — Voorſtellende het accepteeren van eenige Raadslieden. A. 101.

MEMORIE ADSTRUCTIF. Door den *Schrijver dezes Werks* ten Jaare 1800 aan het *Wetgevend Lichaam* ingelevert, ter zaake van de tegen hem gevoerde Proçedures in 1796. K. 160—208.

MENNONIETEN. Ondanks hunne Godsdienstige begrippen, aangaande de ongeoorloofdheid van het voeren van Wapenen, ijveren zij met ongewoone drift voor den Wapenhandel, en neemen 'er werkelijk deel aan. A. 123.

MENTZ. Korte opgave van derzelver ligging en ſterkte. B. 35. *in de Noot.* — De Stad wordt door de *Pruiſſen* belegerd, en de bezetting tot de overgave gedwongen. — Schandelijke oogmerken van veele *Jacobijnsgezinde Inwoners* aldaar. B. 36.

MESSCHAERT, (*P.*) *Burger Luitenant te Hoorn.* Zijn alzints bedaard en loffelijk gedrag, ten tijde van de overrompeling der Stad, opgegeven. H. 145—150.

MEUBILAIRE GOEDEREN van WILLEM DE VYFDE, opentlijk verkocht. — Hatelijke bekendmaking van die Verkopingen in de Couranten gedaan. G. 248, 249 *in de Noot.*

MEY, (*Major* VAN DER) door DAANDELS naar *Hoorn* gezonden. — Zijn ſchrijven over den toeſtand der Stad, en aanvraage om hulp. H. 104, 105. — Zijn bedaard en loffelijk gedrag te *Hoorn*, voor en ten tijde van de overrompeling dier Stad door de *Engelſchen*, opgegeven. 137—150. — Word krijgsgevangen. 151.

MEYER, (*A.*) als compliçe van *Jan Eykenbroek* c. ſ. ontſlagen. I. 192.

MIDDELBURG. Belasting op de Huuren der Huizen gelegd, ter verzorging van den nood der Armen. E. 74.

MIDDERICH, (*H.*) word tot Voorzitter verkoren. E. 438. — Hij doet in de nacht van den 22 *Januarij* 1798 de Reſidentie van rondomme bezetten, en verbied alle Ingezetenen zich buiten dezelve te begeven. — Komt met nog 49 Revolutionairen, tot het Eedgeſpan behorende, in het gewezen *Logement van Haarlem* bijeen. 439—441. — Zij gaan van daar naar de Vergaderzaal, en doen de *Commiſſie van Buitenlandſche Zaaken*, en nog 22 *Repræſentanten* arreſteeren. — Opgave van derzelver naamen. 441, 442. — Hij doet een Aanſpraak aan de Vergadering, en vorderd eene verklaring af van alle de Leden. 442—445. — Elf Leden dezelve weigerende af te leggen, moeten de Raadzaal ruimen. — Namen derzelver. 445. — Doet een aantal voorſtellen, die allen

ogenblikkelijk in besluiten veranderd worden. 446—449. — Geeft aan LA CROIX kennis van het gebeurde, die alles goedkeurende, door MIDDERICH met een Aanspraak, en het geeven van den Broederkusch vereerd werd. 450—452. — Hij doet in een Proclamatie aan het Volk bericht geven van de volvoerde Revolutie. 452—455. — Zijne aanspraak, bij gelegenheid van de invoering van het Schrikbewind op den 22 *Januarij* 1798 als Voorzitter gedaan, aangehaald. F. 2.

MILITAIR ESCORTE naar *Amsterdam* gezonden, ter beteugeling van de oproerige Kanonniers, word, te *Haarlem* komende, opgehouden en belet naar *Amsterdam* te trekken. E. 99—101.

MILITAIRE HONNEURS. De Staaten van Holland bevelen dat de hoogste *Militaire Honneurs* alleen aan hun moeten bewezen worden. A. 175.

MILITAIRE RECHTBANK. De aanvrage om dezelve in de geabandonneerde Steden opgericht te krijgen, was nutteloos en dwaas. H. 84.

MIRANDA, (*Generaal*) Commandant van de Troupen die *Maastricht* belegerden. Zijne snorkende opeisching dier Stad, word op een fieren toon door de *Prins van Hessen* afgeslagen. A. 385—387.

MISHANDELINGEN aan Personen en Goederen, in de eerste dagen naa de Herstelling der Constitutie gepleegd, toe te schrijven, deels aan de wraakzucht der Triumpheerende Partij; deels, aan de slaphartigheid der zoogenaamde Patriottische Regenten, die de handdadigen niet behoorlijk te keer gingen en straften. A. 233, 234.

MISLUKTE EXPEDITIE. *Z. Brest.*

MISSIVE, door de Heeren *Visser* en *Appelius* geschreven, ter ontwikkeling van een valsch gerucht wegens eene gewaande handeling van *Zeeland* met *Vrankrijk*. D. 406—408.

MITHELL, (*Admiraal*) verkrijgt het bevel over de Landingsvloot in Noordholland. G. 276. — Zeilt naar *de Vlieter* met een formidabele macht. — Sommeert STORY tot overgave van het Hollandsche Esquader, en overmeesterd hetzelve zonder een schot te doen, daar STORY naa een kort beraad de Vlag strijkt en zich overgeeft. 488—502. — Zijn schrijven aan de *Enkhuizer Municipaliteit*, voor zijn vertrek van voor de Stad, en Antwoord daarop gegeven. H. 395—397.

MOEIJELIJKHEID VAN HET TERRAIN. Was een beletsel voor de saamverbondene Legermachten. B. 51, 52.

MOLLENDORF, (*Generaal*) verlaat met het grootste deel der Pruissische Troupen het gecombineerd Leger. B. 125. — Behaald met zijne Pruisen bij *Keizers-lautern* eenige voordeelen op den Vijand. 151.

MONNIKENDAM. Aldaar word de Predikant DE KONING gearresteerd, en naar *Haarlem* vervoerd. H. 115—117.

MONTEERINGEN. Om welke oorzaak besloten word om, ten koste van 't Land, 20,000 van dezelve aan de Gewapende Burgers te geeven. F. 159 tot 164. Z. *Driemanschap*.

MONTEERINGSJAAR. Wat men daar door te verstaan hebbe. I. 133—137.

MONUMENT wegens de Zeeslag van 11 *October* 1797,

1797, word wel befloten om op te richten, doch blijft onuitgevoerd. E. 388.

MOORDERIJEN EN BLOEDTONEELEN, in *Vrankrijk* aangericht door de Jacobijnſche Factie, doen *Lodewijk de XVI* beſluiten tot het te hulp roepen van de Buitenlandſche Mogendheden, waaruit eene Coalitie tegen *Vrankrijk* geboren wordt. A. 268, 269.

MOREAU, (*Generaal*) komt met eenige Franſchen in den *Haag*, en doet een ernſtige Aanſpraak aan de Hoofden der Revolutionaire Societeit. B. 436. — 's Mans Afkomſt, Character, en Denkwijze geſchetst en geroemd. 436–438. *in de Noot.*

MOTTO. *Vrijheid*, *Gelijkheid*, *Broederſchap*, aan het hoofd van alle openbaare Acten geboden en ingevoerd. C. 194.

MÖTZ, *Engelſche Commisſaris over de Vivres.* Verzoekt voor Contant geld van Levensmiddelen voorzien te worden. — Wat deswegens tuſſchen Hem en de Municipalen van *Medemblik* voorviel. *Z. Medemblik.*

MULLER, (*A.*) *Raad en Schepen der Stad Vliſſingen.* Verhaal van de Mishandelingen hem aangedaan in 1796 en 1797, ter zaake van valſche beſchuldigingen ten zijnen laste. K. 97—120.

MULLER, (*Luitenant*) zijn heldhaftig gedrag in het verdedigen van de *Willemſtad.* A. 380.

MUNICIPALITEIT. (*Amſterdamſche*) Derzelver voornaamſte werkzaamheden in de eerſte Zitting. B. 412—414.

MUNICIPALITEIT TE LEYDEN, reſtitueeren de afgedwongene ſom van *f* 20,000; — aan de Gere-

mo-

moveerde Raaden, uit het provenue van het verkochte Stads geſchut. C. 308.

MUNICIPALITEITEN, alomme afgezet, en de plaatſen der afgezette Leden door Revolutionairen vervuld. F. 56.

MYLIUS, (*Collonel*) verdrijft met 300 man, 8000 Vijanden uit het uitgeplunderd *Yperen*. B. 27.

N.

NAAMEN VAN STRAATEN EN STEEGEN. Voorſtel tot verandering derzelver. F. 217, 218. Z. ook RANT.

NACHVERGADERING, *gehouden den* 3 *Meij* 1798, *door de voornaamſte Revolutionairen*. Met welk oogmerk, en wat in dezelve beſloten werdt om den volgenden dag aan te vangen. F. 191—198.

NADEELEN *van het Alliantie-Tractaat*. Bij de ſtukken bewezen, dat dezelven niet aan de Franſche, maar aan de Bataafſche Onderhandelaars, uit hoofde van den onzekeren ſtaat van 's Lands Onafhangelijkheid, moeten toegeſchreven worden. C. 435—443.

NAGEL, (*Baron van*) *Ambasſadeur te Londen*. Weigert met de nieuwe Zaakgelastigden naa de Revolutie in onderhandeling te treden. — Zijne Bezittingen en Tractementen daarom in beſlag genomen. C. 58, 59.

NAMEN door *Jourdan* bemachtigd. B. 273.

NAPELS neemt deel in de Coalitie tegen Vrankrijk. A. 316.

NATIONAALE CONVENTIE. Met welk eene drift

de bijeenroeping derzelve, als het Redmiddel voor 's Lands ellendigen toeſtand, door de Revolutionairen begeerd werdt. D. 146, 147. — Welke Gewesten voor en tegen het bijeenroepen derzelver zich verklaren. 163—177. — Welke verſchillende Advijzen, door de Gewesten, over dezelve worden ingebragt bij H. H Mog. op den 15 *April*. — Hoe door de meerderheid van 4 Gewesten, het daarſtellen eener Conventie is doorgedrongen. — Welke verſchillende aandoeningen dit beſluit verwekte in *Holland* en *Zeeland*. 369—378.

NATIONAALE DOMEINEN. Negotiatie van 30 *Millioenen*, onder verband van dezelve, in *Februarij* 1801 gevorderd. I. 38. — Hoe en op wat wijze gearreſteerd. 39—42.

NATIONAAL GERICHTSHOF. Wie tot Leden van hetzelve benoemd door het Staatsbewind. I. 365.

NATIONAALE OPSTAND. Hoe tot het verwekken van dezelve in de Republiek, door de Revolutionairen heimelijk beſloten, gewoeld, en geijverd werdt. *Z. Leesgezelſchappen. Committé Revolutionair. Committé van Volks Opſtand.*

NATIONAALE VLAG. Verſlag van de wijze waarop dezelve op 's Lands Oorlogſchepen werd ingewijd. E. 19—22.

NEDERBURGH, (*Mr. S. C.*) zijn merkwaardig gezegde, aangaande de nadeelen de O. I. C. toegebragt, door de onwettige Remotie van het Beſtuur derzelver, aangehaald. D. 351—353.

NEDERLANDSCHE NATIE. Hadt hoegenaamd geene wettige rede, om eene Revolutie, overeenkomstig met

met die welke in *Frankrijk* ondernomen werdt, te begeeren, veel minder door te drijven. — Ook was het haaken naar Oorlog ſtrijdig met het van ouds gevolgd Staatkundig en Vredelievend Sijsthema van den Nederlandſchen Staat. A. 9.

NEENZEGGERS. Wie daar mede bedoeld werden. — Oproerig Libel om hun getal vermeerderd te krijgen. E. 302—307.

NEGAPATNAM door de Engelſchen veroverd. A. 103. — Aan *Engeland* afgeſtaan. A. 108.

NEGOTIATIEN ZONDER FONDSEN VOOR DE INTERESSEN. Hoogsverderffelijk voor een Land. I. 25—28. bijzonder *in de Noot*.

NELLESTEYN, (*Mr. H. van*) zijne Grafplaats in de *Domskerk te Utrecht*, door eene woeste Plunderbende deerlijk geſchonden. C. 188.

NIEUWE CONSTITUTIE. Tot het ontwerpen derzelver 21 Leden benoemd op den 2 *October* 1797. — Hunne namen, &c. E. 398, 399.

NIEUW PLAN VAN STAATSREGELING. Door PARVÉ c. ſ. ingeleverd en verdedigd. I. 245—251. — Wat daar over te doen viel. 254—261. — Hoe gerejecteerd en verworpen. 262—264. — Rapport deswegens uitgebragt den 18 *September* 1801. — Hetzelve geſurcheerd. 299, 300. — Door de Natie goedgekeurd en aangenomen. 307—310.

NIEUWDORPER VERLAAT. Actie aldaar voorgevallen. H. 322.

NIEUWE NIEDORP. *Z. Hoogwoude.*

NOORDSCHE HOVEN. Onthouden zich van alle hulpbetoning aan de Republiek tegen *Engeland*. *Z. Oorlogsmanifest.*

NOBBE. Laat zich door het *Driemanſchap* gebruiken tot het bewerken van eene Remotie van Schepenen te *Amſterdam*. F. 225.

NOLST, (*Repræſentant*) brengt een Rapport bij het Schrikbewind uit over de *Gilden*. F. 364—368.

NOMZ. (*Jan*) Zijne oproerige Couranten en andere Schriften ſtichten veel onheils in de Republiek. A. 127.

NOSBELT, *Inſpecteur-Generaal bij de Uitgewekene Nederlanders*. Zijn brief uit *Stade* aan derzelver Commandant, over de door *Engeland* toegelegde Penſioenen. G. 173. b en c. *in de Bijlage*.

NOZEMAN, (*C.*) *Secretaris der Clubisten te Rotterdam*. Zijne oproerige gedragingen opgegeven. D. 100 en 103.

NUHOUT VAN DER VEEN, (*Repræſentant*) doet een Aanſpraak bij de weder herſtelling van het *Corps Artilleristen te Amſterdam*, op order van het *Driemanſchap*. F. 151, 152.

NUTTELOOSHEID *der Acte van Verbindtenis*, getekend door 79 Regenten, door eenige voorbeelden betoogd. A. 190—193.

NUYS. Aldaar word het hoofdkwartier der Oostenrijkers overgebragt. A. 331.

NYMEGEN. Door de Franſchen omcingeld, belegerd, hevig beſchoten, en door het ſlecht gedrag der *Engelſchen* eindelijk overweldigd. B. 275—278. — Hoe op eenen Landdag aldaar, door de Staaten van *Gelderland*, het Stadhouderſchap, de Adel, en het Hof werden afgeſchaft. C. 18.

NYS, (*A. de*) uitgeweken Bataaf. Zijn ſchandelijk gedrag te *Breda* gehouden. Z. *Gijzelaars*.

O.

O.

OCKERSE, *Gewezen Hervormd Predikant te Wijk bij Duurſtede.* Stoot een Oproerig en Bloeddorstig naamloos Libel in de wereld. — Hoe Hij door het Hollandsch Committé van Waakzaamheid word uitgenodigd, om zich als Schrijver aan hetzelve te openbaaren. — Hoe hij daar aan voldoet, ſmekende om ſecretesſe en zijn gedrag te verſchonen. — Rapport van het Committé deswegens, en welk gevolg dit voor *Ockerſe* had. D. 219—231. — Wordt door het Schribewind benoemd tot het ontwerpen van een nieuw Conſtitutieplan. F. 60. — Zijne Aanſpraak, bij het inleveren van dat Plan op den 6 *Maart* 1798. 80—83. — Brengt een Rapport uit op het voorſtel van Paſtoor WITBOLS, adviſeerende, om alle de Regenten en Miniſters van het vorig Oranjebeſtuur, door *Stedelijke Arresten van hunne Perſonen*, en het *leggen van Verbanden op hunne Bezittingen*, op nieuw te kwellen, hetwelk door de Vergadering in eene Reſolutie veranderd zijnde, door het *Uitvoerend Bewind* word afgekeurt en buiten werking blijft. 146—150. — Wordt Preſident van de Eerſte Kamer. 204. — Geeft bericht van het aanſtellen eener *Lijf- en Eerewacht* zoo te Voet als te Paard, ten dienste van de *Wetgeevers*, als mede van de gemaakte bepalingen op het *Territoir van Rechtsgebied.* 206, 209. *Z. Lijf- en Eerewacht* en *Territoir van Rechtsgebied.* — Zijn ſchandelijk Rapport en Advis bij het Schrikbewind uitgebragt op den 8 *Junij* 1798,

1798, betrekkelijk de in zijne handen geſtelde Requesten van een groot aantal Clubſen te *Amſterdam*, *Utrecht*, *Vriesland*, &c. 362, 363. — Aan hem en nog zes andere Leden van het Schrikbewind word eene nieuwe verdeeling van de Republiek opgedragen. 371. — Zijn Voorſtel deswegens gedaan, om zulks zonder ruggeſpraak te verrichten. *Aldaar.*

OERLE, *Dorp bij Einhoven.* De Roomschgezinden maaken zich aldaar met geweld meester van der Hervormden Kerk, en plegen de grootſte gruwelen aan *Predikſtoel*, *Bijbels*, *Zitbanken*, en *Lijken.* E. 225—227.

OFFICIEREN VAN DE LAND- EN ZEEMACHT. Hoe dezelven door het *Staatsbewind* van verſcheidene laſten ontheven worden. I. 393—396.

OLDEN, (VAN) *Theſaurier van Z. M.* Zijne handeling met het Hollandſche Committé van Waakzaamheid, over de geëischte voldoening van *f* 9469: 12:— voor het verteerde door de Franſche Volksrepræſentanten in 5 dagen. B. 440. *in de Noot.*

OLDENBARNEVELD. Z. *Kerkverſchillen.*

OMMELANDEN. Op welk een manier de Staaten derzelver door eenige Revolutionairen worden geremoveert. C. 149—156. *in eene Authentique Bijlage.*

OMPHAL, (*Burgemeester* VAN) zijnen nuttelozen tegenſtand tegen de Remotie te *Thiel.* C. 16, 17.

OMWENTELING van 1787. Z. *Herſtel der Oude Conſtitutie.*

ONDERGANG DER REPUBLIEK. Dezelve reeds voorſpeld

ſpeld door den *Raad van Staate*, bij gelegenheid van het ſluiten van den Vrede te *Parijs* den 20 *Meij* 1784. Z. *Raad van Staate*.

ONAFHANGELIJKHEID DER REPUBLIEK. Welke redenen van vreeze voor het verlies van dezelve bij het nieuw Beſtuur plaats had. — Het zend eene Commisſie naar *Parijs*, om de Onafhangelijkverklaring te verwerven. — Welke pogingen de Uitgewekene Bataven ook daartoe aanwenden. — Groote onzekerheid waarin het Nieuw Beſtuur verkeeren bleef. C. 363—368.

ONBEKENDE UITGAVEN. Hoegrootheid van den ſchat, die dezelven alleen aan de *Provincie Holland*, in de drie eerſte Jaaren der Revolutie veroorzaakten. F. 153—155. *in de Noot*.

ONBEPAALD CONVOIJ. Algemeen aandringen der Kooplieden op het verleenen van hetzelve, naa de invoering van het Franſche *Tarif* en *Reglement van Commercie*. A. 70. — Word bij Holland verleend. 71. — Word bij *H. H. Mog.* verleend, op het ingekomen bericht van den vijandelijken aanval van *Fielding* op het Convolj onder *Bijland*. 82.

ONBETAALDE SCHULDEN. Door het *Driemanſchap* gemaakt, zoo voor het *Volksfeest* van den 19 *Meij*, als voor *Wijnen* en *Zitplaatſen in de Schouwburgen*. — Hoegrootheid derzelver. F. 480, 481. *in de Noot*.

ONDERHANDELINGEN. Door den Pruiſiſchen Gezant *van Gwerix*, en den Franſchen Afgezant *de Raynoval*, vruchteloos begonnen en afgebroken. A. 280.

ONDERZOEK naar de oorzaaken van de onheilen de Gecombineerde Legerbenden in den Veldtocht van 1793 bejegend. B. 45—61.

ONDERZOEKER *naar het gedrag der vorige Regenten en Ministers.* Op welk eene wijze dezelve te *Haarlem* verkoren werdt. C. 268 *in de Noot.*

ONDORP, (*J.*) een der Amsterdamsche Revolutionairen, word in Commissie gezonden naar *Dord*, *Rotterdam*, en *Gorinchem*, tot bespoediging van het zenden van eenige Gedeputeerden naar de Garnaalen Doelen. B. 443, 444.

ONVERMOGEN VAN ENGELAND om den Oorlog tegen den Staat te voeren. Z. *Valsche Berichten.*

ONWILLIGHEID *tot den Zeedienst onder de Landtroupen*, doet het besluit tot derzelver plaatzing op de Schepen nutteloos worden. D. 42.

OORLOGEN, door de Republiek gevoerd, zints den aanvang der Spaansche Inquisitie tot op het sluiten van den *Akenschen Vrede*, strekten alleen tot *verkrijging der Vrijheid* of ter *verdediging van het Land*, en de Natie vereenigde zich altoos tot dat einde: doch in 1793 verheugden sommigen zich over den Oorlog, en voorspelden zich aanmerkelijke voordeelen van dezelve. A. 9—11. — Drie kostbaare Oorlogen staande de zogenaamde *eerste vrije Staatsregeering*, zijn de oorzaaken tot de wederherstelling van het Stadhouderschap onder WILLEM DE DERDE. 24. — Aan even dezelfde oorzaaken is toe te kennen, de vernietiging der *tweede zogenaamde vrije Staatsregeering* en verheffing van WILLEM DEN VIERDEN tot *Stadhouder*, en het daarop gevolgd *Erfstadhouderschap.* 24, 25.

OORLOGS-MANIFEST. Door *Engeland* in 1780 tegen den Staat uitgevaardigd, veroorzaakt aan de Koopvaardij het gevaar van eene ſchade van 80 Millioenen, en verwekt, ondanks dat alles, bij veelen hier te Lande vreugde. A. 98, 99.

OORLOGSVERKLARING, *der Franſche Conventie tegen den* STADHOUDER, *en dat gedeelte der Natie, dat getrouw aan Hem en de Conſtitutie gebleven was*, was een ongerijmdheid in de Staatkunde, een nimmer waargenomen verſchijnſel, en maakte de daarop gevolgden Oorlog *eenig in ſoort*, en werdt berokkend door de *Uitgewekene Bataven*, ter voldoening van hunne wraakzucht. A. 3, 4.

OORLOGSTOEBEREIDSELEN in 1793 hier te Lande, opgegeven. B. 14—17.

OORLOGSVERKLARING, *in* 1795 *door de Engelſchen uitgevaardigd.* Van welk eenen ſingulieren inhoud dezelve was. D. 49—51.

OORLOGS-MANIFESTEN. De Vorſten geven veelal de waare redenen van het uitvaardigen derzelver niet op. G. 269—272. *in de Noot.*

OORZAAK (*aanleidende*) waaruit den Oorlog in 1793 ontſproot, is alleen te zoeken in de Partijſchappen die reeds in vroeger dagen onder de Natie ontſtonden, en altoos aan den gang gehouden zijn geworden. A. 12—14.

OOSTINDISCHE MAATSCHAPPIJ. De hooge nood derzelver, doet de Staaten beſluiten tot het heffen van den 25ſten Penning in 1788. A. 250. — De Directeuren derzelver geeven deszelfs gebrek aan Contanten aan de *Staaten van Holland* te kennen, en verzoeken om onderſtand. B. 86—89. — De-

liberatien hier over gehouden en derzelver afloop. 89, 90. — Schets van derzelver opkomst en wijze van Beſtuur. D. 301—306. — Was een bijzonder Eigendom van deszelfs Deelhebberen. 312. — Rapport van den toeſtand dier Maatſchappij aan de Repræſentanten van Holland overgelevert, door eene daartoe benoemde Commisſie. — Wat daarop beſloten werdt. 322—324. — Nader Rapport gevorderd en ingebragt door *P. Paulus* en vijf andere Repræſentanten. 325, 326. — Hoe de wettige Beſtuurderen daarin beledigd worden. 327—331. — Hoe de *Zeeuwſche Repræſentanten* die daad beſchouwen, en welk bericht de Kamer van XVII wegens den ſtaat der Maatſchappij inleverde. 331—346. — Het wettig Beſtuur afgezet, en een Committé in derzelver plaatſen aangeſteld. 346—348.

OOST-INDISCHE COMPAGNIES SCHEPEN. Zes rijk geladenen in *Engeland* verbeurd verklaard. D. 47, 48.

OPENBAARE VERGADERINGEN *der Regeringsleden* ingevoerd, doch raaken ſpoedig in onbruik. C. 194.

OPSTAND TER BEVORDERING VAN DE EXPEDITIE IN NOORDHOLLAND. Groote verwachting van deze in *Engeland* opgevat, loopt op niets uit. — Redenen hiervan opgegeven. G. 292, 293.

OPROERIGE COURANTEN en andere Geſchriften, overſtromen bijna het geheele Land, en vuuren de gemoederen tot verdeeldheid aan. A. 127.

OPROERIG MANIFEST. Door de Hollandſche Revolutionairen te *Antwerpen* uitgevaardigd, ter bevoordering der Revolutie. A. 335—341.

OPROERSTOKEND PLACAAT, door de Revolutionaire Bataven in Holland alomme aangeplakt op den Biddag, gehouden den 10 *Augustij* 1794. B. 170.

ORANJE, (MEVROUWE DE PRINCESSE VAN) wordt door het Defenſiewezen te *Woerden* verhinderd in haare reize naar den *Haage*, en genoodzaakt terug te keeren. A. 208—209. — Zij beſluit om naar *Engeland* de wijk te neemen, en vertrekt derwaards. B. 373 en 377.

ORANJEGEZINDEN. Ergeren zich over het geſtadig gewapend loopen der *Vrijcorporisten*, en werpen hen ſcheldnamen toe, het welk hier en daar opſchuddingen veroorzaakt. A. 159. — Worden ten tijde van de Landing in *Noordholland* door den *Agent* LA PIERRE, zeer ten onrechte, van een oproerig gedrag beſchuldigd. G. 338—340.

ORANJEVRIENDEN. Hunne bittere droefheid en verſlagenheid over het vertrek van den Stadhouder. B. 376, 377.

ORANJE SOCIETEITEN. Het oprichten en dulden derzelver, naa de Herſtelling der Conſtitutie in 1787, was een bron van veele onheilen. A. 242, 243. — Bemoeijingen van derzelver Leden hadden eene wraakzuchtige ſtrekking. *Aldaar.*

ORANJETEKENEN. Het dragen of vertoonen derzelver op zwaare ſtraffen verboden. A. 175.

ORANJE COULEUR. Wordt door de Staaten van Holland voor een oproerleus verklaard. A. 175.

ORANJE BLOEMEN. Het laaten groeijen derzelver op eigen grond, ſtrafbaar en oproerig verklaard. A. 175.

ORANJEZAAL. Weleer het Vorſtelijk Lusthuis van

's Lands Erfſtadhouder, aan 27 Repræſentanten tot eene gevangenis aangewezen door het Schrikbewind. F. 54.

ORGANISATIE VAN DE ARMEE. Een Plan daartoe ontworpen, wordt gedeeltelijk uitgevoerd, doch ook gedeeltelijk onuitgevoerd gelaten. D. 21—25. — Eindelijk daargeſteld. 34.

ORGANISATIE VAN 'S LANDS ARMEE. *Z. Committé van het Bondgenootſchap te Lande.*

ORCHIES. Door de Hollanders in bezit genomen. B. 21.

ORTHERSCHANS. Op eene zorgelooze wijze onbezet gelaten. *Z. Daandels.*

OSTEN, (*Generaal*) bemachtigd *Gorinchem.* B. 349, 350.

OTTES, (*Habbe*) zijne aanſpraak ter gelegenheid van de Remotie der Ommelander Staaten, als hoofd van het Committé Revolutionair gedaan. C. 150.

OTTO, (*Generaal*) brengt naa eene hevige Bataille, een verlies van 4000 man en veel geſchut aan de Franſchen toe, en maakt zich meester van *Marchienne.* B. 76.

OUD BESTUUR. Op welk eene hatelijke wijze 'sLands ellendigen toeſtand aan deszelfs gehoudene Directie wordt toegekent. D. 14—20.

OUDE CONSTITUTIE. Hoe door *P. Paulus* voor vernietigd verklaard. B. 465.

OUDE DOELEN (*Logement de*) in den *Haage.* Een Adres aldaar getekend ter verſtoring van het Schrikbewind. F. 394.

OUDE HOF *in den Haage.* Project bij het *Driemanſchap*

ſchap gemaakt, om hetzelve prachtig te vertimmeren, en tot hunne Reſidentie te neemen. F. 387. *in de Noot.*

OUDE REGENTEN. Door het Staatsbewind worden veelen van dezelven tot Regeeringsposten benoemd. I. 404, 405. — Veelen betonen zich deswegens huiverig, en waarom. 405—407. — Zij ontfangen een Brief van Z. H. dienende ter aanmoediging, om de aan hun opgedragene Posten te aanvaarden. 408, 409.

OUDE SCHILD, *een Dorp op het Eiland Texel.* De Oranjevlag op de Toren aldaar uitgeſtoken, verwekt eene luidruchtige vreugde onder het Volk op 's Lands Schepen in *de Vlieter* leggende. G. 470—472.

OUWERKERK, (*P*) zijn oproerig gedrag als Præſident van de Rotterdamſche Clubisten. D. 86.

OVERSCHIE. Een bende van het Vlieger Leger trekt onder bevel van eenen Leijdſchen Verwer en Kamerbehanger naar dat Dorp, en bedrijft aldaar allerhande geweld. A. 205.

OVERTOOM. Welke verregaande geweldenaarijen aldaar op den 8 *Meij* 1796 zijn gepleegd geworden, door een hoop oproerige Amſterdamſche Burger Cavalleristen. E. 87, 88.

OVERIJSSEL. Hoe de Revolutie aldaar bewerkt werdt. C. 20.

P.

PAAPE, (*G.*) opent als Præſident de Centrale Vergadering met een Aanſpraak. D. 193.

PAARDEN. Opkopen *voor*, en vervoeren *naar* vreemde Hoven derzelver, door H. H. Mog. verboden. A. 331.

PACTOT, (*Generaal*) word genoodzaakt om *Castricum* te verlaten, en naar de Duinen te retireren. — Geraakt aldaar in een bloedig gevecht. — Word door BRUNE ondersteund, en in den neteligsten toestand, ondanks den dappersten tegenstand, gebragt, doch word door de aankomst van den Hollandschen *Collonel* QUAITA met zijne *Huszaren*, en van den *Majoor* ACHENBACH met het 2e *Battaillon der Eerste halve Brigade* gered, het welk den Veldslag ten voordeele van de *Gallo-Bataven* besliste. E. 302-304.

PAINE, (*Thomas*) ontwerper van de zogenaamde Rechten van den Mensch en Burger, en het motto *Vrijheid, Gelijkheid* en *Broederschap*. A. 266, 267.

PANIN, (*Grave van*) *Russisch Staatsminister*, ontwerpt het Plan der *Gewapende Neutraliteit*. A. 92. *in de Noot*.

PARATE EXECUTIE. Het Administratief Bestuur van Holland daar mede bedreigd door het Schrikbewind. F. 155—158.

PARVÉ, (*Repræsentant* STEYN) verhinderd den Repræsentant LEEMANS in het vervolgen van zijnen voordragt wegens de *kostbaarheid der Agentschappen*. I. 68, 69. — Zijn *Præadvis* tot het aan de hand houden derzelver opgegeven, word gevolgd. 70, 71. — Zijn treffelijk Advis tegen het verleenen van Remissie van straf aan JAN EYKENBROEK c. s. 183. — Brengt een treffelijk Rapport uit, ten

ten betoge van de noodzaakelijkheid eener Herziening der Staatsregeling. 226, 227. — Wat daarop beſloten werdt. *Aldaar.* — Levert als Hoofd eener Perſoneele Commisſie, een geheel nieuw *Plan van Conſtitutie* over. 243, 244. — Doet eene uitmuntende Redevoering, ten betoge van de noodzaakelijkheid eener veranderde Staatsregeling, en ter verdediging van het nieuwe Plan. 245—251.

PARIJS. Aldaar word op begeerte van *Vrankrijk*, tusſchen *Engeland* en de *Republiek* gehandeld over het herſtel van den Vrede. A. 107.

PASCHEN, G. z. (*Willem*) *Drosſaard van het Ampt Bredevoort.* Geeft de namen van 20 Oranjegezinden op aan GIROT, die daarop uit hunne huizen gehaald en in Arrest gezet worden. H. 245. — Deze aan GIROT te behoeftig voorkomende, geeft Hij de naamen van 20 meer gegoedde Inwoners op, die daarnaa al mede uit hunne huizen gehaald en in Arrest gezet worden. 246. — Benoemd, op begeerte van GIROT, vijf *Auxilliairen* tot Leden van de Militaire Rechtbank. — Neemt als *Commisſaris* zitting in dezelve Rechtbank. 462—467. — Adſiſteert bij derzelver handelingen. — Stemt toe in de veroordeeling der *Freule* VAN DORTH, en ondertekend haar Doodvonnis. 481. — Aanmerkingen op zijne handelwijze. 246 en 463, 464. *in de Noot.*

PASTEUR, *een der gevangene Repræſentanten van den 22 Januarij* 1798. Geeft in eene uitvoerige Misſive, aan het *Fransch Uitvoerend Bewind* verſlag van de ſnode bedrijven van het op den 12

Junij 1798 vernietigd Schrikbewind. F. 454—469.

PATENTEN. Het verlenen van Attaches op dezelve aan Z. H. ontnomen, en aan Gecommitteerde Raaden toevertrouwd. A. 164.

PATRIOPHILUS, *een onbekend Uitgeweken Nederlander.* Schrijft eene wraakzuchtige Misfive aan de Hollandſche Volksrepræſentanten, en adresſeert dezelve aan *P. Paulus.* G. 129—144. — Welke ſchadelijke uitwerkſelen dit ſchrijven had. 144—147.

PAULUS. (*Pieter*) Zijn werk over de *Gelijkheid der Menſchen* brengt veele gemoederen in beweging, door deszelfs verleidenden inhoud. B. 167, 168. *in de Noot.* — Word tot Præſident van de Eerſte Vergadering der Revolutionaire Gedeputeerden van 12 Steden benoemd. — Beveelt aan den Secretaris ROYER, eene inſinuatie te doen aan den *Raadperſionaris*, waarin hij zijnen ziedenden haat blijken doet. 445, 446. — Zijne Aanſpraak aan de bijeengekomenen in de eerſte Zitting. 450—454. — Zijn vorig getuigenis, aangaande de voordeelen der Staats en Stadhouderlijke Conſtitutie, en de nadeelen van eene Democratiſche Regeerwijze aangehaald, ten betoge van zijne dubbelhartigheid. 457—463. — Hij verklaart en erkent de Oppermacht bij het Volk te zijn. — Verklaart de *Staats en Stadhouderlijke Regeerwijze*, het *Erfſtadhouderſchap*, en de *Ridderſchap* voor vernietigd. 465. — Ontſlaat alle de Ingezetenen van den *Eed op de Conſtitutie*, en vernietigd alle de *Hooge Regeerings Collegien van Holland.* 466. — Stelt eenige Committées in derzelver plaatſen aan, verdelende de werkzaamheden on-

onder de 33 præſente Leden. 467, 468. — Veranderd het Formulier van den Eed, en ook het van ouds in gebruik geweest zijnde Gebed. — Veranderd de oude Titulature der Staaten in die van *Proviſioneele Repræſentanten.* 472—476. — Hoe, op zijn Voorſtel, beſloten werdt tot het gewelddadig vervoeren van de Heeren *Meerman*, *Changuion*, en *van Heusden* naar *Leijden*, en het doen afkondigen van een Placaat, waarbij alle Regenten en Ministers van het Oud Beſtuur het vertrek naar elders verboden wordt. C. 226, 227. — Hij ſtelt dat Placaat, en doet het oogenblikkelijk publiçeeren. 227—229. — Verklaard Z. H. ſchuldig aan *Hoog verraad.* 287, 288. — Wordt tot Præſident verkoren van de Nationaale Conventie bij deszelfs eerſte Vergadering. D. 464, 465. — Conſtitueert die Vergadering, opent dezelve met eene Redevoering, en ſterft eenige dagen daarnaa. 466—483.

PAUS VAN ROMEN. Neemt aandeel in de Coalitie tegen *Vrankrijk.* A. 316.

PECKER, P. Z. (*Karel de*) zijn ſchandelijk gedrag bij de Remotie te *Leijden* opgegeven. C. 297, 298. — Hoe hij naderhand om zijne misdrijven Holland moest ruimen 297. *in de Noot.*

PELLETIER, *Binnenvader van het Burgerweeshuis te Utrecht.* Op welk eene wederrechtelijke wijze Hij van zijnen post beroofd wordt. K. 53 en 61, 62.

PENSIOENEN. Hoe, en onder welke bepalingen dezelven aan de daarom verzoekende Officieren worden geaccordeert. D. 32—34. — Aan welke ver-

nederende Wetten de Gedemitteerde Officieren van 's Lands Armee, bij het verzoeken om dezelven, werden geſubjecteerd. G. 60—68. — Opgave van derzelver hoegrootheid, door *Engeland* naa 1795 aan de *Uitgewekene Nederlanders* toegelegt en uitgereikt. 105. — Opgave van het beloop derzelver, door *Vrankrijk* naa 1787 aan de *Uitgewekene Bataven* toegelegt en uitgereikt. 150—173. *in de Bijlage A.*

PERMISSIE BILLIETTEN *aan de Oude Regenten.* Op welke manier dezelven waren ingericht, en waartoe dienende. C. 233, 234.

PERMISSIE BILLIETTEN. Hoe alle Ingezetenen zich van dezelve voorzien moesten, wanneer zij buiten de Poorten der Steden gaan wilden. — Welke ſtremming en verwarring zulks te *Amſterdam* verwekte. C. 256—258.

PERPONCHER, (*W. E. de*) ſluit te *Culemburg* de Capitulatie voor het Sticht. B. 308.

PERSONEELE COMMISSIE in 1787 bij de Staaten van Holland benoemd tot redres der Finantien, adviſeert om de *O. I. Maatſchappij* eene ſubſidie van *f* 33,635,000:— te verlenen tot voorkoming van deszelfs ondergang. A. 250.

PERSONEELE COMMISSIE. *Z. Staaten van Holland.* Ook *Herziening der Gemeene Middelen.*

PESTEL, (*Profr.*) van zijn Ampt als Hoogleeraar in de Rechten verlaten. D. 357.

PETITIE tot Equipement van 52 Oorlogſchepen door *H. H. Mog.* geconſenteert, en de benodigde ſom daartoe op de Cas van het *verhoogde Laſt en Veilgeld* genegotieerd. A. 92, 93.

PETITIE VAN 60 MILLIOENEN voor 1796 geëischt. Wat door de *Provinciaale Besturen* in het werk gesteld word om aan dien eisch te voldoen. E. 58—63.

PETITIE VAN DE STAATSBEHOEFTEN VOOR 1801. volledig opgegeven, ten betoge van de kostbaarheid des Bestuurs, en de noodzaaklijkheid der vernietiging van de *Staatsregeling van den* 23 *April* 1798. in eene Bijlage. I. 323—346.

PETITIE VAN DE STAATSBEHOEFTEN VOOR 1802. door het Staatsbewind geformeert. I. 435—439.

PEX, *Makelaar te Amsterdam.* Geeft ter Beurse het eerste bericht van het opbrengen van het Convoij onder *Byland* in *Engeland.* — Zijn bericht vindt geen geloof, en Hij geraakt daar door in geen gering gevaar. A. 77. — Bewijst zulks nader uit de Engelsche Havenlijst. 78.

PFEIFFER, (*Capitein*) zijne bravoure bij *Castricum.* Z. ACHENBACH.

PICHEGRU, (*Generaal*) aanvaart het bevel over het *Noordelijk Leger* der Franschen. B. 145. — Laat *Breda* en *Bergen op Zoom* agter zijn rug leggen, en dringt door naar de *Majorie van 's Hertogenbosch.* 189, 190. — Slaat het beleg voor *'s Bosch* en bemachtigd dezelve. 194—206. — Trekt over de *Maaze*, en slaat het beleg voor *Graave* en *Nijmegen.* 272. — Verbied door een streng bevel het mishandelen en willekeurig ontwapenen van de Hollandsche Militairen. 315. *in de Noot.* — Zijn loffelijk gedrag ter bescherming van de oude Leden der Regeering geroemd. C. 238, 239. —

Steld

Steld de fleutels van 's Lands Magazijnen aan het nieuw Beſtuur weder ter hand. 368.

PILNITZ. De Hoven van *Weenen* en *Berlin* fluiten aldaar eene overeenkomst, om de Franſche Monarchij wederom te herſtellen, en welke andere Vorsten daarin deel namen. A. 269, 270. — Conventie aldaar aangegaan tusſchen *Pruiſſen* en *Oostenrijk*, is noodlottig voor Europa en bijzonder voor de Republiek. 314, 315.

PINSOT, *Chargé d'Affaire van Vrankrijk*. Op welk eene wijze Hij zich in eene Nota over de *geheime Artijkelen* verklaart. C. 353. — Stelt het Beſtuur hier te Lande gerust wegens het Reſſemblement. G. 97, 98. en 107.

PLAN *tot bijeenroeping van een Conventie*. Hetzelve aan de Gewesten ter goed- of afkeuring toegezonden, en met welken uitflag. D. 162—177.

PLAN VAN CONSTITUTIE. De Commisſie tot het ontwerpen derzelver onderling oneens en verdeeld zijnde, vorderd niet in de bewerking van dien taak. E. 5—8. — Oorzaaken waar aan men hebbe toe te ſchrijven dat hunnen arbeid nutteloos bevonden werdt. 8—13.

PLAN VAN BURGERWAPENING, aan H. H. Mog. ingeleverd. Hoofdinhoud van hetzelve. D. 289, 290.

PLICHTVERZUIM. De Retraite van DAANDELS was aan dezelve niet toe te kennen. H. 18, 19.

PLOOS VAN AMSTEL. (*Repræſentant*) Doet bij gelegenheid van de Discusſien over de Burgerwapening het Voorſtel, om der Hervormden Octroijen tot

tot heffing van lasten voor hunne Kerken, Diaconiën, Gods- en Armenhuizen in te trekken. E. 200, 201. — Hetzelve word in handen gesteld van eene Commissie, aan welks hoofd zich den Repræsentant JOH. LUBLINK *den Jongen* bevindt. — Gunstig Advis door dezen uitgebragt. 202-204. — Hoe hetzelve in veele Advijzen, gedurende 7 weeken, bestreden en verdedigd word door 40 Repræsentanten, en eindelijk besluit. 205—210. — Zijn Advis over het Constitutieplan. 284.

POLITIEKE GELOOFSBELIJDENIS. Een getal van 43 Revolutionaire Repræsentanten, geven dezelve in de Couranten aan het Volk op, om te dienen tot een voorloper van de invoering eens Revolutionairen Schrikbewinds. E. 429—436. *Z. Verklaring.*

POLITIEKE INQUISITEURS. *Z. Waakzaamheid (Comitté van).*

POLITIEKE VERVOLGINGEN. Ongelijkvormige uitoeffening derzelver in sommige Gewesten en Steden, maakten de Herstelling der Constitutie in 1787 in veeler oog hatelijk. A. 236—237.

POLL, (*Mr. J. van de*) plaatst zich aan het hoofd der klagende Kooplieden. — Diens eisch, gedaan aan H. K. H. om Oorlogschepen, vuurt het morrend ongenoegen tegen die Vorstinne aan. A. 36.

POLL, (*Repræsentant B. ten*) bedankt voor zijne aanstelling op den 22 *Januarij* 1798. F. 31.

POMPE VAN MEERDERVOORT, (*Repræsentant A.*) bedankt voor het Repræsentantschap op den 22 *Januarij* 1798. F. 31. — Op order van het *Driemanschap* gearresteerd. 410. — Roept als Præ-

Præſident het Wetgeevend Lichaam buitengewoon bijeen, tot ſtuiting van de oproerigheden der Clubisten te *Amſterdam*. — Wat in dezelve beſloten wordt. 479, 480.

POPHAM, (*Sir* HOWE) brengt in de ſlag van den 2 *October* met zijne Kanonneerboten aan de *Gallo-Bataven* veel nadeel toe. H. 269.

POST VAN DEN NEDERRHIJN. De Schrijvers en Uitgevers van dat Blad, beijveren zich bijzonder tot het ondermijnen van 's Lands Conſtitutie, en het aankweken van de Tweedracht. A. 127.

PRÆBENDEN. Z. *Capittulgoederen.*

PREDIKANTEN. (*Hervormde*) Veelen hunner zijn laauw in het vieren der verordende Dankſtonden, en ongeneegen om als Predikanten in het Leger den dienst waar te neemen. B. 84, 85. — Voegen zich bij den optocht der Revolutionairen te *Franeker*. C. 31. — Het dragen van Mantel en Bef aan hun geinterdiceert. 195.

PRÆLIMINAIREN in 1783 tuſschen *Vrankrijk*, *Spanje*, en *Engeland* te *Parijs* getekend, buiten kennis van de Republiek. A. 107.

PRIVILEGIEN. Z. *Handvesten.*

PROCESKOSTEN. Hoe aan *Jan Eykenbroek* c. ſ. worden geremitteerd. I. 191, 192.

PROCLAMATIE. De Franſche Conventie beloofd in eene derzelver bij hunne inkomst, alle Perſonen en Eigendommen te zullen eerbiedigen. B. 285, 286. — Door het op den 22 *Januarij* 1798 ten zeel geſtegen Uitvoerend Bewind aan de Natie gedaan. F. 14—29. — De *Vijf Agenten* geven door middel van dezelve kennis aan de Natie, waarom zij een

een einde aan het Schrikbewind gemaakt hebben op den 12 *Junij* 1798. 427—432. — Aan het Volk over het beſtemmen, aanneemen en invoeren van eene nieuwe Staatsregeling den 16 *September* 1801. I. 285—298.

PROCURATIEN. Welk ſchandelijk misbruik van dezelve gemaakt is geworden, ten tijde van den opbrengst des 25ſten Pennings, om den Eed op dezelve nutteloos te maaken, en te ontduiken. A. 252, 253. *in de Noot.*

PROTECTIE DER STAATEN. Dezelve word verleend aan alle *Vrijcorpſen* en *Exercitiegenootſchappen*. A. 125.

PROTEST van de *Utrechtſche Ridderſchap* tegen het verkopen der Ridderſchapsgoederen, voor Notaris en Getuigen gedaan. E. 184—192.

PROVINCIAAL BESTUUR TE UTRECHT. Doet een vergeefſche poging om zich van de Eigendommen der *vijf Capittulen* meesters te maaken. *Z. Capittulgoederen* en *Capittulkerken*.

PROVINCIAALE BESTUUREN. Hoe ontbonden, en de plaatſen der afgezette Leden door Revolutionairen vervuld. F. 56.

PRUISSEN, (*Koning van*) zijn trouweloos gedrag ten opzichte van het *Huis van Oranje*, bij het ſluiten van den Vrede te *Amiens*. — Ontfangt een Nota deswegens van WILLEM DE VIJFDE. I. 410—419.

PRUISSISCHE TROUPEN. Trekken in 3 Colommen de Provincie Holland in, brandende van verlangen naar de Hollandſche ſchatten en naar wraakoef-

oeffening jegens de zogenaamde Patriotten. A. 211, 212. — Neemen den terugtocht in *Meij* 1788 aan, ter ontlasting van 's Lands Financiën. 243

PRUISSEN. Hoe door veele Oranjegezinden van dat Rijk eene Contrarevolutie verwacht werdt. C. 335. — Valſche tijdingen deswegens verſpreid door het geheele Land, brengt zulks veelen in groot ongeluk. 336–339.

PYMAN. Wordt te *Zwolle* tot Commandant van de Burgermacht aangeſteld. C. 20.

PYPERS, (*Repræſentant Pr.*) concludeert als Voorzitter tot het arreſteeren van het Reglement met Drie ſtemmen. D. 390, 391.

PYPERS, (*P. H.*) *Hoedenmaker te Amſterdam.* Word Lid van de Militaire Rechtbank te *Winterswijk*. H. 466.

Q.

QUAITA, (*Collonel*) red met zijne Hollandſche Huszaren bij *Castricum*, den *Generaal* BRUNE uit zijnen neteligen toeſtand, *en beſlist daar door den Veldſlag ten voordeele van de Gallo-Bataven.* H. 303, 304. Z. ACHENBACH.

QUALIFICATIE. Door de Hollandſche Repræſentanten verleend, op het Provinciaal Committé van Algemeen Welzijn, tot het arreſteeren van oude Regeeringsleden. C. 225, 226

QUESNOY. Franſche grensvesting gedacht. B. 15. — Door de Franſchen bij verdrag herwonnen B. 44.

QUEYSSER, *Colonel der Overijsselsche Burgermacht.* Geraakt aan *de Lemmer* met den Vijand in gevecht, doch moet terug wijken. H. 216—219.

QUOTA'S DER PROVINCIEN. De juistheid van derzelver berekening onder het Oud Bestuur betoogd, uit het beloop der Geforceerde Heffingen op der Ingezetenen Bezittingen en Inkomsten in 1800. C. 251—255.

R.

RAAD VAN STAATE. Deszelfs oordeel over de schandelijkheid en schadelijkheid van den gesloten Vrede te *Parijs*, tusschen de *Republiek* en *Engeland*. A. 112, 113. — Brengt de Petitie van Oorlog voor 1794 ter Vergadering van *H. H. Mog.* over, en schetsen, in eene treffelijke en mannelijke Aanspraak, den kommerlijken toestand des Lands, bijzonderlijk uit hoofde van het Enthusiasme van veelen voor de overdrevene Leer der *Vrijheid* en *Gelijkheid*. B. 94—99. — Deszelfs aanschrijving aan de Commandanten der respective Regimenten van 's Lands Armee van den 11 *Februarij* 1795. G. 55, 56.

RAAD VAN BINNENLANDSCHE ZAAKEN. Wie tot Leden van dezelve benoemd, door het Staatsbewind. I. 366. *in de Noot.*

RAAD VAN FINANTIEN. Wie tot Leden van dezelve benoemd, door het Staatsbewind. I. 366. *in de Noot.*

RAAD VAN OORLOG. Wie tot Leden van dezelve benoemd, door het Staatsbewind. I. 366. *in de Noot.*

RAADEN EN RENTMEESTERS *over de Erfgoederen van Z. H.* Hoe eene Memorie aan de Franſche Repræſentanten inleveren, over de Inkomſten en Staat van derzelve Goederen. C. 309—317.

RAAMPOORT *der Stad Amſterdam.* Rapport wegens het Oproer aan dezelve verwekt, door een complot Burger Artilleristen, waarbij een hunner doorſchoten wordt. I. 146—150.

RAAZEND GELDGEBREK in 1796, veroorzaakt door de nalatigheid der *Provinciaale Beſtuuren.* E. 74—76. — Dringende en bedreigende Misſive van de Conventie aan dezelven, deswegens geſchreven. 74—80. — Welke gevolgen dit bij de Revolutionairen deedt geboren worden, ten nadeele van het Oud Beſtuur. 80—86.

RAMPSPOEDEN. De Legermacht der Gecoaliſeerde Mogendheden naa de eerſte voordeelen behaald, op het eindigen van den Veldtocht van 1793, kortelijk geſchetst. B. 40—44.

RAMPZALIGE GEVOLGEN DER REVOLUTIE. Hoe deze zich allerwegen al ſpoedig deden gevoelen bij de misleidde Ingezetenen. C. 167—169.

RANT, (*Repræſentant F.*) zijn ſchandelijk Voorſtel, bij gelegenheid van de Inſtallatie des Uitvoerenden Bewinds op den 23 *Januarij* 1798, in qualiteit als Voorzitter gedaan. F. 41—44. — Voorkomt door zijne tuſſchenſpraak de *Parate Executie* van *Holland.* 158. — Levert een Rapport in over het *Costuum* van de Wetgevers. — Over de *Militaire Honneurs.* — Over het aanſtellen van *Boodſchappers van Staat*, en andere Bedienden, en voorts, over het verhogen van ſommige Trac-

te-

tementen. 211—216. — Stelt voor, om de naamen van *Straaten*, *Stegen*, en *Gebouwen*, ontleend van *Koningen* en *Prinſen*, alomme te veranderen, en voorts de *Wapens der Steden en Dorpen* te verwisſelen met het Nationaale Wapen. — Proponeert al verder, om de Goederen van Uitgewekene Ingezetenen te ſequestreeren, en tot Geld te maaken. 217—219.

RAPPORT. Bij monde van *Hahn* uitgebragt, over den hoogen nood der Admiraliteiten. C. 67, 68. *in de Noot.* — Door *Hahn*, *Gevers*, *Paulus*, en *La Pierre* uitgebragt, ten nadeele van Z. H. en hun Advis. 318—323. — Wegens de Defenſie der Frontieren en Kusten. G. 342—351.

RASSEMBLEMENT *van Gedemitteerde Officieren en Uitgewekene Nederlanders.* *Z. Gedemitteerde Officieren.* Ook *Willem George Fredrik van Oranje*, en *Willem Fredrik Erfprins van Oranje.*

REDELINGHUIS. Hoe zijne waarſchouwing aangaande *de Kaap*, door *P. Paulus* in den wind geſlagen werdt. D. 62, 63. *Z. Bouwens.*

REES, (*Repræſentant B. van*) brengt een Rapport uit, adviſeerende, om aan VAN LANGEN het kiezen van een Rechtbank toe te laaten. F. 483.

RECHTEN VAN DEN MENSCH EN BURGER. *Hahn* en twee anderen gelast, om eene verklaring derzelver ter afkondiging aan de Natie op te ſtellen. B. 469.

REGEERINGS-REGLEMENT *voor het Sticht en de Stad Utrecht.* Hoe en op welk eene wijze in 1674 tot een richtſnoer in het beleiden der Regeering

is gesteld geworden, en waarin hetzelve met de voorgaande Reglementen verschilde. A. 131—138.

REGEERINGSLEDEN *in de Stad en het Sticht van Utrecht.* Sommigen hunner waren de eerste en voornaamste Autheurs van de twisten en verdeeldheden aldaar ontstaan, door hun weifelend gedrag omtrent de in beweging gebragte Burgers. A. 141. — Met welke oogmerken zij de gewapende en ongewapende Genootschappen eerst begunstigden, en daarnaa wraakten en tegenwerkten. 142.

REGEERINGSBANKEN IN DE KERKEN, weggeruimt op veele plaatsen, en bewaard. — Hoe dezelve te *Haarlem* in de Groote Kerk vernield, en de spaanders tot brandhout verkocht werden. C. 193, 194.

REGENTEN. Sommigen hunner klagen over gebrek aan genoegzaame macht en invloed, en welke oogmerken zij daar mede, ten nadeele van Z. H. en ter vermeerdering van hun gezach over het Volk bedoelden. A. 130.

REGENTEN. (*Oude*) Hoe dezelven over het algemeen door de Revolutionairen van opzettelijke Landsdieverij beschuldigd werden. B. 175, 176. — De valschheid van die aantijging aangetoond. *Aldaar, in de Noot.* — Hoe op straffe des doods gelast, tot hunne woonplaatsen terug te keeren. — Hoe belemmerd in het beheer hunner wettige Bezittingen. C. 230, 231. — Op welke ongehoorde wijze zij te *Haarlem* gedwongen werden, om weeklijksch hunne namen te komen tekenen op de.

de Secretarij &c. 232. — Worden alomme verplicht tot het vragen om *Permisſiebillietten*, wanneer zij zich buiten de Stad hunner woning begeven willen. — Hoe dezelven waren ingericht, en hoe zij daar mede handelen moesten? 233, 234.

REGLEMENT VOOR EENE CONVENTIE. Door wien ontworpen. D. 242, 243. — Hoe hetzelve met drie ſtemmen werd doorgedrongen en gearreſteerd. 390, 391.

REHABEAMS PREDICATIE. Uitgeſproken en in druk uitgegeven door de berugte *F. A. van der Kemp*, Mennoniten Predikant te Leijden, als een oproerig ſtuk gedacht, en gedaan ter bewerking van de daarop gevolgde gewelddadige Remotien der wettige Regenten. A. 196. Zie ook *Heusden*.

REKENING EN VERANTWOORDING. Op welk eene wijze het Woerdſche Defenſiewezen dezelve inzondt, van de bij hen ontfangene ſchat van *f* 762,011:3:10. A. 204. *in de Noot*.

REKENING COURANT, tusſchen den Caſſier GUERIN en VAN LANGEN, uit welken de oneerlijkheid en kwade trouw van VAN LANGEN, ten opzichte van 's Lands Gelden bewezen word. F. 348–353.

REMONSTRANTSCHE EN CONTRA-REMONSTRANTSCHE KERKVERSCHILLEN, ten tijde van het *Twaalfjarig Beſtand*, hadden bij veelen een haat tegen de Stadhouders ten gevolge. A. 21—23.

REMOTIE *te Amſterdam*. Hoe, door wien, en op wat wijze aldaar volvoerd. B. 403–405.

REMOTIE *te Haarlem*. Hoe, door wien, en op welk eene wijze aldaar volvoerd. B. 415—425.

REMOTIE *te Delft*. Ongewoone uitwerking die de-

zelve aldaar op de Inwooners deedt. B. 426, 427.

REMOTIE *te Dordrecht*. Hoe aldaar door eenen Franſchen Commisſaris is verricht. B. 426.

REMOTIE *te Leijden*. Hoe, en op welk eene wijze aldaar volvoerd. B. 425, 426. zoo ook C. 297 tot 299. *in eene Bijlage*.

RENDORP, (*Burgemeester P.*) zijn oordeel over het verwerpen van de aanbiedingen der *Engelſchen*, ter vermijding van eenen Oorlog met de Republiek, met opgave van *vijf redenen*, die voor het gehoor verlenen aan der *Engelſchen* aanbiedingen in aanmerking hadden behoren genomen te worden. A. 52. — Geeft opening van het verhandelde aan den Amſterdamſchen Burgemeester TEMMINCK, met verzoek om hetzelve aan zijne Medebroederen in Raade mede te deelen, en het aanzoek der *Engelſchen* tot minnelijke ſchikkingen te bevoorderen. 56. — Zijn gezegde aangaande de oorzaak van het verval der Marine, onderzocht en wederlegt, en betoogd, aan wien het niet herſtellen van de Zeemacht te wijten was. 84—92.

REPELAER, (*Mr. O.*) zijne pogingen te *Parijs* tot het bewerken van eenen Wapenſtilſtand misluk-ken. B. 257. — Hoe op order van het *Hollandsch Committé van Waakzaamheid* gearreſteerd — Hoe op loſſe geruchten door hetzelve van Conſpiratie tegen het Land beſchuldigd. — Aan het Hof van Holland overgegeven. — In een Ordinair Proces ontfangen en ontſlagen. D. 363—369.

REPRÆSENTATIE, van veele Dorpen en Gehuchten, aan

aan onbekwame of zeer flechte Voorwerpen toevertrouwd. B. 463, 464. *in de Noot.* — Nader bewezen door een merkwaardig voorbeeld van eenen *Repræſentativen Stalhouder*, en zijn ſchrikkelijk uiteinde opgegeven. *Aldaar.* — Van veele Dorpen en Gehuchten, door het verlenen van Procuratiën op één Perſoon in gebruik gebragt, geeft gelegenheid tot ſchandelijke misbruiken. 463, 464. *in de Noot.*

REPRÆSENTANTEN VAN HOLLAND. Doen een Placaat afkondigen, ingericht tegen de Aanhangers van het Oud Beſtuur. — Tot welke willekeurige veroordeelingen en onheilen hetzelve aanleiding gaf. C. 330—335. — Zenden eene Commisſie naar *Amſterdam*, om de afneeming van den nieuwen Eed aldaar door te dringen. D. 73, 74. — Welke Perſonen daartoe afreisden. — Hun last, en aankomst in die Stad. 74, 75 — Hunne Onderhandelingen met, en orders aan *Kraayenhoff.* 75, 76. — Zij doen den Raad bijeenroepen, en het Guarniſoen op de been brengen. 76, 77. — Hunne verrichtingen in de Raadkamer met de Muniçipalen, en vertrek naar den *Haag.* 77—83.

REPRÆSENTANTEN. Een getal van 29 derzelver op den 22 *Januarij* 1798 door het Schrikbewind aangeſteld, nemen hun afſcheid, en worden uit dien hoofde van hun Stemrecht beroofd, en onder het toezicht der Muniçipaliteiten van de Steden hunner inwoning geſteld. F. 32, 33. — Naamen van dezelve, die zich tegen de Herziening der Staatsregeling het hevigst verzetten in de *Eerſte Kamer.* I. 234—237. — Naamen van die

in de *Tweede Kamer*. 238. — Naamen van hun die zich voor en tegen hetzelve bijzonder verklaren op den 4 *Junij* 1801. 256—263.

REPUBLIEKEN. (*Kleine*) Z. *Aanvallenden Oorlog*.

REQUESTEN. Door de Kooplieden ingeleverd om onbepaald Convoij aan de Admiraliteiten, werken uit, dat het onbepaald Convoij verleend wordt. A. 75. — Tot eene algemeene vervolging tegen de Oranjegezinden, ten getale van 24, door de Amsterdamsche Clubisten aan het Schrikbewind overgeleverd. F. 134—137.

REQUISITIE, door de Fransschen te *Arnhem* gevorderd. C. 12. — Van Vivres, Kleding, en Voerage, ten behoeve van het Fransche Leger gevorderd. 61—63.

REVERY, (*Capt. Luitenant*) geeft kennis aan STORY van de aannadering des Vijands. G. 398, 399. — Zijn laf en ongehoorzaam gedrag in het niet attaqueeren van twee vijandelijke Bodems. *Aldaar* en 400—402.

REVOLUTIE van 1787. Z. *Herstel der Oude Constitutie*.

REY, (*Collonel* DU) verstoord op den 12 *Junij* de Leden van de Tweede Kamer. — Rukt de Præsident VISSER, uit hoofde van zijnen tegenstand van den zetel, en neemt hem en eenige andere Leden gevangen. F. 422—425.

REYSEN, (*J. van*) *Leerlooijer te Utrecht*. Word Lid van de Militaire Regtbank te *Winterswijk*. H. 466.

RHEEDE. Wat aldaar bij den inval der Uitgewekenen gebeurde. H. 232.

RHEENEN. De Burgerij dier Stad geene Remotie van hunne Regeering willende, word de Revolutie aldaar, door eene Commisfie uit de nieuwe Staatsleden, vergezeld van Huszaren, doorgedrongen. B. 486—489.

RICHARD, *Fransch Volksrepræsentant.* Hoe dezelve in eene ernstige Misfive aan *H. H. Mog.* het fchandelijk gedrag der Clubisten afkeurt, met raadgeving om dezelve krachtdadig te beteugelen. D. 124—130. — Eischt in eene andere Misfive de finaale fluiting der Clubfen te *Utrecht*, doch zonder eenige vrucht. 130—132.

RIDDERSCHAP VAN HOLLAND. Wordt op eene onwettige wijze van deszelfs Repræfentative Qualiteit beroofd. B. 446. ook 449. *in de Noot.* — Wordt door *P. Paulus* voor vernietigd verklaard. 465.

RIDDERSCHAPSGOEDEREN IN HET STICHT. Waarin dezelve beftonden. — Waren het wettig Eigendom der Ridders, en tot welke einden de Inkomsten van dezelve gebruikt werden. E. 125 tot 127. — Worden op eene willekeurige wijze aan de Eigenaars ontnomen door het *Provinciaal Beftuur.* — Voor fchandelijke prijzen openlijk verkocht, en de Penningen door het Beftuur naar zich genomen. 127—130. — *Protest* door de *Ridderfchap 's Lands van Utrecht* tegen dien onrechtvaardigen handel gedaan. 184—192.

RITTNER, (*Oorlogs Commisfaris*) zijn abufief en vergrotend bericht wegens het verlies der *Anglo-Rusfen* op den 6 *October.* H. 309, 310. *in de Noot.*

RONCK. Naa een hevig treffen door de Staatſchen bemachtigd. B. 23.

ROODEMAN, (*Luitenant*) zijn bravoure bij *Castricum*. Z. ACHENBACH.

ROOMSCH KEIZER. Komt in het Leger, en woond te *Valenciennes* eenen grooten Krijgsraad bij. B. 146. — Wat aldaar ter regeling van den Veldtocht beſloten werdt. 147.

ROOIJEN, (*K. van*) weigert als Repræſentant te dienen onder het Schrikbewind. F. 31.

ROSEVELT CATEAU, (*Repræſentant*) Openbaart zich als de voornaame oorzaak van het valsch gerucht wegens eene afſcheuring van Zeeland van het Bondgenootſchap, door de mededeeling van een naamloos briefje aan de Vliſſingſche Clubisten. D. 414—418.

ROST, (*Vaandrig*) gedraagt zich uitſtekend dapper in het verdedigen van de *Willemſtad*. A. 380.

ROSTOLLANT. Sluit en tekend de Capitulatie. H. 353—357.

ROTTERDAM. Oproerige en gewelddadige handelingen van de Revolutionaire Clubisten binnen die Stad bij herhaling aangericht. D. 83—105. — De Boekhandelaar CORNEL aldaar op eene Revolutionaire wijze het drijven van zijnen Handel verboden. — Hoe wederom daartoe geauthoriſeert door een gematigd Beſtuur. K. 122—146.

ROTTERDAMSCHE MUNICIPALITEIT. Doet eene waarſchouwing tegen de Clubisten afkondigen. D. 85, 86. — Wordt door de Clubisten tot eene bijeenkomst gedwongen. — Doet eenen mannelijken wederſtand, doch moet eindelijk voor het ge-

geweld zwichten. 91—95. — Verklaart zich tegen eene Conventie, en verdedigd zich tegen de beledigingen haar daar over wordende aangedaan, in een mannelijk Adres aan de Burgerij, doch zonder eenig goed gevolg. 236—239.

Royen, (*Evert van*) wordt door de Leijdſche Muniçipalen naar den *Haag* gezonden, om het vervolgen van drie Oude Regenten dier Stad te bewerken. C. 225. — Welke gevolgen die zending had voor alle de oude Leden van Regeering in Holland. 225—236.

Royer. (*Secretaris*) Zijn wedervaren bij *Pichegru*, om een Wapenſtilſtand te bewerken. B. 360. — Word door de Revolutionaire Gedeputeerden geinſinueert tot het bezorgen van den toegang naar de Zaal der Staaten van Holland. — Zijn Rapport deswegens. 445—447.

Rogge, *Remonſtrantsch Predikant te Leijden.* Zijn gezegde, tot goedkeuring van den *Volksopſtand* aangehaald, en deszelfs ſchandelijkheid aangetoond en betoogd. B. 231—234. — Zijn merkwaardig gezegde, aangaande de keuze der nieuwe Vriesſche Repræſentanten, de oorzaak der gepleegde gruwelen in Vriesland, aangehaald. C. 35. — Item, aangaande de onzekerheid van 's Lands Onafhangelijkheid aangehaald. 363, 364. — Item, aangaande de onzekerheid waarmede de Revolutie bewerkt wierd, opgegeven. 370. *in de Noot.* — Item, aangaande het beſluit tot eene Conventie, aangehaald en beoordeeld. D. 392—395. — Zijn geſchrijf, over het gedrag der Commisſie tot het ont-

ontwerpen van een Conſtitutie Plan aangehaald. E. 8, 9. en 12, 13. — Zijn oordeel over de Vriesſche Geweldenaarijen opgegeven en beoordeeld. 180—182. — Met welk hatelijk oogmerk hij de Advijzen over het beroven van der Hervormden Voorregten uitgeeft. 205, 206. — Zijn gezegde, wegens de Revolutie van den 22 *Januarij* 1798, aangehaald en gelogenſtraft, door het getuigenis van de Verſtoorders van het Schrikbewind op den 12 *Junij* van dat Jaar. F. 4—13. — Zijn oordeel over het gebeurde van den 22 *Januarij* 1798 aangehaald en getoest. 46—49. — Zijn geſchrijf, over de wijze waarop het Nieuwe Conſtitutieplan bewerkt en doorgedreven werd, opgegeeven en getoetst. 62—64. en 76, 77. *in de Noot.* — Zijn oordeel over het Conſtitutieplan opgegeven en getoetst. 118—121. — Zijn gevoelen, over de handelwijze der Agenten tot Zuivering van de Grondvergaderingen opgegeven. 128—130.

RUSLAND. Neemt deel in de Coalitie tegen *Vrankrijk.* A. 316. — Deszelfs trouweloos gedrag, in het niet dadelijk deel neemen aan den Oorlog tegen *Vrankrijk*, als eene der oorzaaken van de rampen der Gecoaliſeerden beſchouwd. B. 54 — Maakt zich meester van een gedeelte van *Poolen*, zonder naar de Coalitie om te zien. B. 65. *in de Noot.* — Opgave van de toebereidſelen aldaar gemaakt tot het onderneemen eener Landing in *Noordhölland.* G. 276—278.

RUYSCH, (*F. W. M.*) als complice van *Jan Eykenbroek* c. ſ. ontſlagen. I. 192.

RYGMAN, (*H.*) een van de oproerige Kanonniers bij het oproer te *Leijden* gevangen genomen, word naa zijn ontflag tot *Poortier van de Koepoort* bevoorderd. E. 111, 112. *in de Noot.*

RYSSEL, Hoofdſtad van *Frantch Vlaanderen.* Korte opgave van derzelver gelegenheid en ſterkte. B. 13.

RYSSEL, (*Generaal Majer* VAN) aanvaard het Commando over de Troupen, behoorende tot het Cordon. A. 200.

S.

SAAMGESTELDHEID *van verſchillende Natien*, veroorzaakte aan de Gecoaliſeerde Legermachten een natuurlijk nadeel. B. 50, 51.

SALDANHA BAAIJ. De *Schout bij Nacht* LUCAS geeft zich met zijn geheel Esquader, zonder een ſchot gedaan te hebben, aan de *Engelſchen* over. E. 41—48.

SANDOZ, (*Luitenant Generaal*) wordt tot Commandant van de Reſidentie aangeſteld, en gelast het parool en orders alleen van de Staaten of derzelver Gecommitteerde Raaden te reſpecteeren. A. 163.

SANTEN, (*Louw van*) *een der Leijdſche Municipalen.* Zijne handelwijzen en onderhandelingen met den Heer *Oud-Burgemeester* GAEL. C. 302—304. — Zijn hatelijk gedrag omtrent *Profr.* LUZAC gehouden. D. 358.

SANSCULOTTES, of BROEKELOZEN. Benaming aan het Franſche Leger onder *Dumourier. Z. Dumourier.*

SARDINIEN neemt deel in de Coalitie tegen Vrankrijk. A. 316.

SATISFACTIE. Op welk eene wijze dezelve aan H. K. H. *de Princesse van Oranje* werdt aangeboden, voor den hoon haar aangedaan, en waarin deze beſtaan hebbe. A. 235.

SCHAAPS, (*H.*) *Koperſlager te Utrecht*, word Lid van de Militaire Rechtbank te *Winterswijk*. H. 466.

SCHARFF, (*de Wijnkoper W.*) word op den 5 *November* 1795, door drie Amſterdamſche Burger Kanonniers derwijze in een beſloten gezelſchap moorddadig gewond, dat hij naa verloop van eenige dagen aan de gevolgen ſterft, nalatende 3 onmondige kinderen. E. 90, 91.

SCHEEPSMATERIAALEN, (*Grove*) worden door de Engelſchen op eene willekeurige wijze als Contrabande Waren aangemerkt, en gewelddadiger wijze door hunne Kapers opgebragt. A. 57.

SCHEEPSTIMMERHOUT. Wordt door de *Engelſchen* ten onrechte voor Contrabande verklaard, met begeerte, dat den uitvoer van hier verboden worde: doch de *Algemeene Staaten* blijven het recht van hunne Ingezetenen tot den vrijen uitvoer, ingevolge de Tractaten, beweren. A. 50, 51.

SCHEEPSVOLK. De Deſertie onder hetzelve, maakt het bemannen der nieuw in dienst geſtelde Schepen bezwaarlijk. — Welke buitengewoone middelen beraamd werden, om in dat gebrek te voorzien, doch blijft zonder behoorlijk effect. D. 39—42.

SCHEFFER, (*Repræſentant*) zijne Aanſpraak bij de aan-

aankomst der Ratificatie van den *Luneviller Vrede*. I. 207. — Zijn Voorſtel en *Concept Decreet*, ter vernietiging van alle Vonniſſen en Proçedures over Staatkundige verſchillen. 208—213. — Hoe in een beſluit veranderd. 214, 215.

SCHELDE. Sints den Munsterſchen Vrede door de Republiek gesloten zijnde gehouden, word door *Dumourier*, tegen den letter der Tractaten, op eene willekeurige wijze geopend, om het *Kasteel van Antwerpen* tot de overgave te dwingen. A. 325—327. — Algemeene ſenſatie over die daad, zoo in den *Haage*, als te *Londen* en *Weenen*, en heeft eene Vredebreuk met *Engeland* en de *Republiek* ten gevolge. A. 327—329. — De vrije vaart op dezelve aan Vrankrijk afgeſtaan. C. 410.

SCHELTEMA, (*J.*) een der Uitgewekene Vriezen, doet een Aanſpraak te *Leeuwarden*. C. 28. — Draagt de Vrijheidshoed binnen *Franeker*. 30. — Doet aldaar twee Aanſpraaken. 31.

SCHENKENSCHANS. De *Franſchen*, beproevende om aldaar een overtocht te doen, worden door de *Oostenrijkers* dapper afgeſlagen. B. 285.

SCHEPERN, (*Collonel*) zijn loffelijk gedrag ten tijde van de komst des vijandelijken Legers voor de *Willemſtad*. A. 376.

SCHEVENINGERS. Welke blijken van trouwe en achting veelen van hun aan Z. H. bij zijn vertrek betoonden. B. 378, 379.

SCHIEDAM. Hoe 136 Burgers zich aldaar beklagen over de beroving van hun wettig Stemrecht. D. 263, 264.

SCHIERMONNIKOOG. Word door de *Engelſchen* hevig beſchoten. — Zijn nemen 9 Tjalkſchepen van daar mede. G. 364, 365.

SCHILGE, (*H.*) hoofd der Uitgewekene Bataven, tekend het oproerſtokend Manifest. A. 341.

SCHIMMELPENNINCK, (*Mr. R. J.*) tot Voorzitter van de nieuwe Municipaliteit te *Amſterdam* benoemd zijnde, doet eene treffelijke Aanſpraak bij die gelegenheid. B. 410, 411. — Zijn cordaat en loffelijk gedrag in de Raadkamer te *Amſterdam*, jegens de Staatscommisſie gehouden, geroemd. D. 81, 82. — Zijn treffelijk Advis over de Vriesſche onlusten, word door de Revolutionaire Conventioneelen verworpen. E. 134, 135. — Zijn Voorſtel aangaande de leezing en beoordeeling van het Conſtitutieplan, waardoor die onſtuimige Vergadering tot bedaren werd gebragt. 285, 286. — Tot Ambasſadeur van den Staat te *Parijs* benoemd zijnde, vertrekt Hij derwaards. F. 470. — Zijne verrichtingen in die qualiteit, en met welk gevolg. 471, 472. — Geeft, op last van het *nieuw Bewind*, aan het *Franſche Gouvernement* kennis van de volvoerde veranderingen. F. 500. — Hoe gelast, om te *Parijs* bericht te geeven van de ſnoode woelingen der Jacobijnen hier te Lande, en te klaagen over de Licentie der Franſche Journalisten, ten opzichte van het Bataafsch Beſtuur. G. 336, 337. — Vertrekt als Ambasſadeur van de Republiek naar *Amiëns*, ter bijwoning van het Vredes Congres. I. 372. — Tekend het Tractaat. 465.

SCHLADEN, (*Generaal* VON) op welk eene wijze hij zijne order, tot uiteendrijving der Uitgewekene Nederlanders volvoerde, G. 95—101.

SCHOONHOVEN. De Gedeputeerden dier Stad doen ter Vergadering van Holland een Voorſtel, om Z. H. te machtigen tot het buitengewoon veranderen der Regeeringen in alle de Steden. A. 240. — Hoe en op welk eene wijze dat Voorſtel in een unaniem Staatsbeſluit veranderd werdt. *Aldaar.*

SCHOONMAN, *Collonel der Gelderſche gewapende Burgermacht.* Herovert het Dorp *Westervoort* en de *Schipbrug*. H. 228—233. en 236, 237.

SCHOOTSVEL, (*Leden van het*) Z. *Haarlem.*

SCHORER, (*J. H.*) gequalificeert tot het ſluiten eener Capitulatie voor *Zeeland.* C. 37.

SCHRIKBEWIND. Oorzaaken van hetzelve in *Vrankrijk* geſchetst, en welke bedoelingen de voorſtanders van hetzelve aldaar hadden en ten uitvoer bragten. A. 258—266. — Verſlag van de wijze waarop hetzelve hier te Lande werd ingevoerd, op den 22 *Januarij* 1798. E. 438—455. — Hetzelve geeft in eene Proclamatie aan de Natie verſlag van de Revolutie, en van de geweldige maatregulen door hetzelve genomen tegen 27 gematigd denkende Volksrepræſentanten. F. 49—54. — Welk eene uitgebreide macht aan hetzelve werdt in handen geſteld bij het nieuwe Plan van Conſtitutie. 70—73. — Hoegrootheid der ſom, door hetzelve bepaald, zoo voor hun Bureau, als voor die van de 7 Agentſchappen. 74.

SCHRYVER, (*Repræſentant*) zijne Aanſpraak bij de aankomst der Præliminairen van *Luneville.* I. 202

tot 205. — Zijn Præadvis, om het nieuwe Conſtitutieplan voor Notificatie aan te neemen, beſtreden en verdedigd, en bij *Appel Nominal* met een meerderheid van 2 ſtemmen verworpen. 299.

SCHULDBRIEVEN VAN DEN STAAT. Stijgen tot eene nooit waargenomene hoogte, in de eerſte Jaaren van het Bewind van WILLEM DE VYFDE. *Z. Welvaart en Rijkdom.*

SCHULDBOEK, *gevonden op het Comptoir van* VAN LANGEN *te Leijden.* Door een Extract uit hetzelve zijne ſnode handelwijze, *in zich te verrijken met 's Lands Gelden*, middagklaar bewezen. F. 354.

SCHUTTER. (*Zee-Capitein*) Zijn laf en ongehoorzaam gedrag in het niet attaqueeren van twee Engelſche Vaartuigen. G. 399.

SCHUTTERIJEN. Hoe zeer deze volgens de Unie in den Wapenhandel geoeffend behoorden te zijn, men laat dezelven echter in het diepst verval liggen, en houd de Schutters onkundig en werkeloos. A. 122, 123. *in de Noot.* — Jaloersch op de Vrijcorporisten en Genootſchappers. 124. — Hoe en waartoe bij de *Unie van Utrecht* verordend. D. 269—273. — Hoe dezelven tegen het oogmerk der Voorvaderen ingericht en gebruikt werden. 273—276.

SCHUTTERSDOELEN *te Haarlem.* Word door de Revolutionairen bij nacht overmeesterd, tot het bewerken der Revolutie. B. 419.

SCHIJNBAARE GERUSTHEID hier te Lande, tijdens de uitrusting van de Expeditie in *Engeland.* — Hoe

Hoe veroorzaakt word door het publiek maaken van valſche berichten. G. 295—298.

SENSATIE. (*Algemeene*) Hoegrootheid van dezelve, op het vernemen der zekere tijding van het opbrengen van het Convoij onder *Byland* in Engeland. A. 80.

SEPARAATE CONVENTIE, tusſchen *Vrankrijk* en de *Republiek* te *Amiëns* aangegaan, opzichtelijk de *Schadeloosſtelling van het* HUIS VAN ORANJE, die de eerſte op zich neemt. I. 465—466.

SERRURIER, *Raad der Stad Amſterdam*. Vergezeld den *Admiraal van Kinsbergen* bij diens gevangelijke wegleiding, en beveiligd des Helds Echtgenoote en Huis, voor den overlast van een viertal, door de Revolutionairen opgehitſte Franſche Huszaren. C. 137—141.

SIDERIUS, (*Repræſentant*) word in het geeven van zijn voortreffelijk Advis over de Vriesſche onlusten, door de aanvallen van eenige Revolutionairen geſtuit, en eindelijk het zwijgen opgelegd. E. 139—145.

SIEYES, (*Abt*) Schets door hem gegeven, van de veele gevaren die *Vrankrijk* bedreigden in den zomer van 1799. G. 311, 312.

SIGNAAL ter beſtrijding en vernietiging van *Erfſtadhouderſchap* en *Conſtitutie*, door de *Loevefteinſche Factie* al kort naa de *Erffelijkverklaring* gegeven, beſtond in veele pogingen, om de *Alliantie met Engeland* te verbreken, en de Republiek nader aan *Vrankrijk* te verbinden. A. 28, 29.

SITTER, (*Repræſentant* DE) weigert als Præſident met

met eene minderheid van vier ſtemmen tot het bijeenroepen eener Conventie te concludeeren. D. 373, 374. — Zijn gedrag door de Zeeuwſche Repræſentanten toegejuicht. 378.

SLUIS IN VLAANDEREN. Wordt door den Vijand belegerd, opgeëischt en bemachtigd. B. 161, 162. en 186—189.

SLUISENAARS, (*Drie*) hunne trouw en moed gedacht. Z. *Sluis in Vlaanderen.*

SLUYSKEN, *Gouverneur van de Kaap.* Schrijft eenen gerùstſtellenden brief over den toeſtand dier Bezitting, welks inhoud weldra werdt gelogenſtraft. D. 59, 60. *in de Noot.*

SMITH, (*Doms.*) als Præſident van den Utrechtſchen Kerkenraad bij Reſolutie verboden om den Kerkenraad te beleggen, zonder het Committé tot publiek Onderwijs daarbij te convoçeeren. E. 257.

SLIJMGASTEN. Welke Perſonen men met deze benaming bedoelde. C. 335. *in de Noot.*

SNERTVLOOT. Spotnaam aan de Landingsvloot van 1797 gegeven, naa de mislukking van den voorgenomen tocht naar *Ierland*, en waarom. E. 351. *in de Noot.*

SOLDATEN. Waarom dezelven in hunne Guarniſoenen het Conſtitutieplan beſtemmen moesten. F. 94—97.

SOLMS, (*Gravinne* VAN) op welk eene gruwelijke wijze haar ſtoffelijk overſchot, en de Graftombe ter haarer gedachtenis in de *Domskerk te Utrecht* opgericht, door een woeste Plunderbende geſchonden werdt. C. 189—193. — Afbeelding van de ruïne der Tombe. *Aldaar.*

SOMPOLL, (G. J.) als compliçe van *Jan Eykenbroek* c. ſ. ontſlagen. I. 192.

SONTAG, *Voorzitter in de Leeuwarder Club.* Zijn gedrag ten tijde van de Vriesſche beroertens opgegeven. D. 442.

SPAAN VAN VOORSTONDE, tragt te vergeefsch een Wapenſtilſtand met *Pichegru* te bedingen. B. 360.

SPENGLER, (*Schout bij Nacht*) door *Kinsbergen* met het Commando over den Rechter vleugel van de Linie van Defenſie vereerd. B. 118.

SPENGLER, (*Overſte*) *Commandant der Gelderſche Emigranten.* Verovert het Dorp *Westervoort*, doch moet het weldra verlaten. H. 226—233.

SPIEGEL, (*Mr. L. P. van de*) wordt in plaatſe van de Heer *van Bleiswijk* tot Raadpenſionaris van Holland aangeſteld. A. 255. — Is een ijverig en verſtandig Voorſtander van de Staats- en Stadhouderlijke Conſtitutie, en bewerkt dat het Erfſtadhouderſchap, als een wezentlijk deel der Conſtitutie beëedigd, en door *Engeland* en *Pruiſſen* geguarandeerd wordt. 255—258. — Welke nadeelige uitwerkſelen den Eed op de Conſtitutie bij veelen veroorzaakte. *Aldaar.* — Wordt in geſtrooide Schotſchriften van de ſnoodſte wanbedrijven beſchuldigd, en in den haat gebragt. B. 171—174. — Hij beklaagt zich deswegens bij de Staaten, en verdedigd zijn gedrag, inſteerende op een onderzoek wegens zijne gehoudene Directie. 174—178. — Hoe door *P. Paulus* geinjurieert, en van zijne Ambtsbedieningen ontzet. 445, 446. — Op welk eene wijze de Zegels, Charters en Papieren van den Lande, onder hen berustende,

door de Revolutionairen worden afgevorderd, en door dien Minister aan hun worden overgelevert. 477, 478. — Zijn oordeel over de geweldenarijen der *Engelſche* Troupen. C. 19. *in de Noot.* — Het *Amſterdamſch Committé Revolutionair* eischt zijne Vrijheid en Bloed op de ſchandelijkſte wijze, hen denonçeerende als een Verrader van het Land. 87—89. — Wordt in zijn huis gearreſteerd. — Naar de Caſſelenij gebragt. — Zijne Papieren verzegeld en onderzocht. — Moet veele onbeſchoftheden in de Caſſelenij verdulden. 96—104. — Wordt op het *Huis in 't Bosch* overgebragt, en van daar naar de Gevangenpoort. — Zijne gelatenheid, en op welk eene wijze Hij aldaar behandeld werdt. — *Valkenaar* aangeſteld om als Fiscaal over Hem te ageeren. 104—109. — Diens Rapport en Advis. 109—114. — Word op aandrang van het Provinciaal Committé van Waakzaamheid veroordeeld, tot eene onbepaalde Gevangenis op het Kasteel te *Woerden* en derwaarts vervoerd. 114—120. — Hoe aldaar behandeld geduurende 2 Jaaren, en op welke manier los gelaten. 120—124. — Begeeft zich met 'er woon naar *Yſſelſteijn*. — Wijkt van daar naar *Lingen*, om de woede zijner hateren te ontgaan, en ſterft aldaar. 124—128. — Zijn Lof en Deugden. 129.

SPOORS, (*Repræſentant*) doet bij Holland een treffend Voorſtel, tot redding van de Armen uit derzelver ellende, doch het blijft zonder eenig nuttig gevolg. C. 173—175.

STAATEN GENERAAL *naa de Revolutie.* Welke ſchikkingen zij maakten omtrent de Ministers van den

den Staat aan de Buitenlandſche Hoven. C. 56—59. — Worden door de Franſche Repræſentanten gelast, tot de dadelijke aanſchaffing van eene conſiderabele quantiteit Vivres, Kleding, en Voeragie voor de Troupes, en ſchrijven deswegens met aandrang aan de Repræſentanten der Gewesten. 61—63. — Hoe hunne ongerustheid over de valſchelijk verſpreide geheime Artijkelen word opgeruimd. 352, 353. — Geeven in eene Circulaire Misſive, gericht aan de Repræſentanten der Gewesten, den deplorabelen toeſtand van 's Lands Zee- en Landmacht en Finantien te kennen, de ſchuld van dat alles toekennende aan de kwaade Directie van het Oud Beſtuur. D. 14—20. — Hunne klachten aan de Hollandſche Repræſentanten over de ſchandelijke bedrijven der Centralen. 216—218.

STAATEN VAN GELDERLAND. Worden benevens andere Collegien vernietigd. C. 18.

STAATEN VAN HOLLAND. Keuren den geheimen handel van *Amſterdam* met de *Americaanen* openlijk af. A. 96. — De meerderheid derzelver keurt het gebeurde te *Hattem* en *Elburg* af, en duid zulks aan Z. H. zeer euvel, tevens een ſchuilplaats aanbiedende in hun Gewest aan de van daar gevluchte Burgers. 153. — Zij neemen de Leden van alle gewapende Genootſchappen in hunne ſpeciaale protectie, en prijzen hunnen ijver voor de Vrijheid. 156, 157. — Schrijven eene Misſive aan de Koning van Pruisſen, ter juſtificatie van hun beſluit omtrent de zaak van het Commando, met allegatie van een Reſolutie ten

Jaare 1672 genomen ten tijde van *J. de Witt* &c. 167—169. — Neemen diverſe beſluiten, ten blijke van hunnen afkeer tegen den Stadhouder, en ten bewijze dat zij alleen als de Souverainen willen geëerbiedigd worden. 175. — Machtigen Z. H. tot het veranderen der Regeering in alle Steden. 240. — Benoemen eene Perſoneele Commisſie tot Herſtel van 's Lands Cas, en Herziening der Gemeene Middelen. — Beſluiten tot eene Vrijwillige Negotiatie, doch dezelve heeft door gebrek aan deelnemers geen voortgang. 248, 249. — Vinden zich uit dien hoofde genooddrongen tot eene geforceerde Geldheffing van 4 pCt. op der Ingezetenen Bezittingen, tot herſtel van de O. I. C. en de Marine. 250. Z. *Vijfentwintigſten Penning.* — Arreſteeren eene Vrijwillige Negotiatie tot een onbepaalde Som. 332. — Verſterken de Frontieren van hun Gewest zoo te Land als te Water. — Gebieden het formeeren van Inundatien. — Zij roepen de Landlieden ter verdediging op, en bevelen het houden van Bedeſtonden. 333, 334. — Arreſteeren eene Negotiatie ten behoeve van de O. I. C. ter ſomma van 12 *Millioenen* a 2½ pCt., accrocheerende aan dezelve eene voor 's Lands Finantien zeer bezwarende Loterij. B. 90—92. *ook in de Noot.* — Neemen verſcheidene Reſolutien, tot afweering van de ſteeds doordringende Franſchen. 165, 166. — Keuren de Directie van hunnen Raadpenſionaris in alle opzichten goed. 178, 179. — Doen een Publicatie afkondigen, waarbij alle Ingezetenen van hun Gewest, tot eene Wapening in maſſa wor-

worden opgeroepen. 262—268. — Benoemen en zenden eene Commisſie naar den Generaal *Pichegru* en de Franſche Repræſentanten, om voor hun Gewest te Capituleeren, en inhoud van hunnen last. 362—366. — Zij worden zeer vernederend behandeld, en krijgen een weigerend antwoord, blijkens het door hun gedaan Rapport. 367—370. — Welke ſchikkingen zij beraamden naa het verjagen des Erfſtadhouders. 432.

STAATEN VAN ZEELAND. Zenden eene Commisſie uit hun midden naar *Breskens*, om aldaar met den Franſchen Commandant eene Capitulatie voor hun Gewest te ſluiten. C. 37. — Op welk eene wijze het gefloten verdrag te *Parijs* werdt afgekeurt. 38.

STAATEN VAN VRIESLAND. Doen een Voorſtel bij *H. H. Mog.* tot het beproeven van bijzondere Vredes-Onderhandelingen met den Vijand. B. 251, 252. — Benoemen eene Commisſie, om te *Zwolle* met de *Franſchen* eene Capitulatie voor hun Gewest tot ſtand te brengen, doch dezelve keert onverrichter zaaken terug: C. 24—26.

STAATEN VAN UTRECHT. Doen de *Linie van de Grebbe* verſterken. A. 332. — Zich bloot gefteld ziende aan eenen vijandelijken aanval van de *Franſchen*, zenden eene Staats Commisſie naar *Culemburg*, om met den Generaal *Salme* te dadigen. — Wat aldaar verhandeld en befloten is geworden. B. 308—313. — Op welk eene honende en injurieuſe wijze zij door 6 Revolutionairen van hunne Posten worden ontzet. B. 481—485.

STAATEN VAN OVERIJSSEL. Dringen aan om het

ſluiten van eenen Wapenſtilſtand met *Vrankrijk* te beproeven, doch het vind geen bijval bij de overige Gewesten. B. 255—256.

STAATEN VAN STAD EN LANDE. Vorderen den 50ſten Penning van der Ingezetenen Bezittingen in 1793. B. 81.

STAATSCH LEGER. Sterkte en verdeeling in twee Diviſien bij het openen van den Veldtocht des Jaars 1793. B. 19, 20. — Wordt, bij ontſtentenis van tijdige en behoorlijke onderſteuning der Geallieerde Legerhoofden, aan gedurige moorddadige gevechten bloot geſteld. 37, 38. — Wordt op den 12 *September* en eenige volgende dagen door de Franſchen hevig aangevallen en terug geſlagen, met aanmerkelijke verliezen. 42, 43. — Trekt ter opening van den Veldtocht van 1794 zeer vroeg te velde. 122. — Sterkte van hetzelve te dien tijde. 123. — Hoe het overſchot van hetzelve, naa de Revolutie, door eene vleijende Proclamatie tot den dienst gelokt wordt. — Welk eene verkeerde ſchadelijke uitwerking dezelve had. D. 12—14. — Op welk eene wijze het aan mishandelingen en ontwapeningen door veelen naa de Revolutie bloot geſteld bleef. G. 51—55.

STAATSCOMMISSIE. (*Buitengewoone*) Wordt op uitnodiging van de Franſche Gezagvoerders, door *H. H. Mog.* met eenen uitgebreiden last tot het treffen van een Wapenſtilſtand naar *Parijs* gezonden. — Dezelve wordt listiglijk te *'s Bosch* opgehouden, en daar door de geheele zending nutteloos gemaakt. B. 256—260.

STAATSCOMMISSIE, door de Staaten van *Utrecht* benoemd,

noemd, ſluit eene Capitulatie voor dat Gewest met den Generaal *Salme*. — Inhoud dier Capitulatie. B. 308—313. — Het loffelijk gedrag dier braave Mannen verdedigd, tegen de valſche aantijgingen van *Zilleſen*. 316.

STAATSCOMMISSIEN. Door *Holland* naar *Zeeland*, *Vriesland* en *Groningen* gezonden, om dezelven tot eene Conventie te doen toetreden. — Wie daartoe gecommitteerd werden. — Hunne verrichtingen en nutteloozе uitſlag dier bezendingen. D. 378—386.

STAATSGEVANGENEN *van den* 22 *Januarij* 1798 *op de Oranjezaal gezet*. Opgave van de kosten welke voor hunne Detenſie zijn betaald geworden, ter ſomma van circa *f* 38,000:— of *f* 11:10:— voor ieder van hun daags. F. 487. *in de Noot*.

STAAT VAN DEFENSIE VAN DE FRONTIEREN EN KUSTEN. Welke maatregulen ten tijde van de uitrusting der Expeditievloot in *Engeland*, deswegens hier te Lande genomen werden. G. 301—304. — Nader gedetailleert Rapport deswegens uitgebragt. 342—351.

STAAT DER BEHOEFTEN VOOR 1800. Hoegrootheid van dezelve, met betoog van de kostbaarheid des Beſtuurs. I. 35—37.

STAAT DER BEHOEFTEN VOOR 1801. Waarbij een te kort van 41 *Millioenen* berekend wordt. I. 43—46.

STAATSREGELING *van den* 23 *April* 1798. Het inſtandhouden en volgen van dezelve, na de Revolutie van den 12 *Junij*, maakt die Gebeurenis grootdeels onnut. G. 182—190. — De veele gebre-

breken en ongerijmdheden in dezelve geven aanleiding dat 'er eene *vervroegde Herziening of Reviſie* van dezelve word voorgeſteld. I. 215–219.

STAATSBEWIND. Namen der daartoe verkorene Leden. I. 312, 313. — Het benoemd 35 *Wetgevers* en *Departementaale Commisſien*. 317–319. — Neemt op den 2 *November* 1801 zitting, en inſtalleert het Wetgeevend Lichaam. 347, 348. — Benoemd nieuwe Leden voor het *Hooge Nationaal Gerichtshof*, en het *Nationaal Sijndicaat*. 365. — Den *Raad van Binnenlandſche Zaaken*, *Raad van Finantien*, en den *Raad van Oorlog*. 366. *in de Noot*. — Schaft het motto *Vrijheid*, *Gelijkheid* en *Broederſchap* af. 367. — Steld een aantal den Handel belemmerende Publicatien, ſints 1795 geemaneerd, buiten werking. 369, 370. — Betoond zich ten opzichte van *Engeland* Vreedegezind. 370. — Neemt zeer gunstige beſluiten ten opzichte van de *Officieren van de Zee- en Landmacht*. 393–396. — Schaft het drukkende van de *Burgerwapening* af. 397, 398. — Verzekerd de voldoening der Tractementen aan de *Leeraars der Hervormden*, met waarborging voor de *Fondſen*. 399–403. — Het doet een aanvrage om 30 *Millioenen* voor het *Deficit* voor 1802, vrijwillig te heffen bij forme van Loterij, en eene geforceerde Heffing op de Bezittingen en Inkomsten. 426–428. — Plan van die beide maatregelen. 428–432. — Gemor deswegens. 433, 434. — Het levert de *Petitie van de Staatsbehoeften voor* 1802 in, waardoor het ongenoegen over de kostbaarheid des Beſtuurs vermeerderd wordt. 435–440. — Het

— Het ontfangt de Ratificatie van het Vredestractaat te *Amiëns*. 478, 479. — Kondigd hetzelve bij Proclamatie af. 480—483. — Het bepaald het vieren van een Feestdag over den Algemeenen Vrede op den 18 *Meij*. 483.

STAATKUNDIG WANSCHEPSEL. Dit was de Oorlogsverklaring der Franſche Conventie tegen 's Lands Erfſtadhouder, en tevens de oorzaak van alle de ſints opgevolgde rampen van het Vaderland. 26, 27. *bijzonderlijk in de Noot*.

STAATSVLAANDEREN. Hoe aan Vrankrijk afgeſtaan. C. 410.

STAAL, (*Abraham*) *Doopsgezind Leeraar*. Plaatst zich aan het hoofd der oproerige Clubisten, en doet eene ſchandelijke Aanſpraak aan dezelve. D. 439—441. — Doet een ſoortgelijke aan de Burgerofficieren. 442.

STAD EN LANDE. Op welk eene wijze de Revolutie aldaar bewerkt is geworden. C. 21—23.

STADHOUDERS POORT. De Gedeputeerden der Stad *Dordrecht* rijden door dezelve, het welk aanleiding geeft tot een oploop, en het ongeluk van verſcheidene Oranjegezinden. A. 176.

STAF-OFFICIEREN *van 's Lands Armee*. Op welk eene wijze zij van hunne Posten ontzet werden. D. 21, 22. — Welke maatregulen omtrent de overige ſubalterne Officieren bepaald. *Aldaar*. — De meesten hunner neemen hunne demisſie. 23.

STAGNATIE IN DE COMMERCIE. De vrees van het Schrikbewind voor dat onheil, doet hetzelve beſluiten, om de vervolging tegen het vorig Beſtuur, bij de Conſtitueerende Vergadering begeerd en

en vastgeſteld, buiten werking te houden. F. 149.

STANDPLAATSEN der verſchillende Legercorpſen van de Gecoalliſeerde Mogendheden bij den aanvang van den Veldtocht van 1793. B. 17, 18.

STAPELEN, (*Luitenant* VAN) zijn dapper gedrag bij *Castricum*. Z. ACHENBACH.

STAVEREN, (*Mr. R. F. van*) *Oud-Hoofdofficier der Stad Rotterdam*. Op welk eene gewelddadige wijze Hij door de oproerige Clubisten werdt weggevoerd, en gevangen gezet. D. 95, 96. — Hoe de Burgerij werd uitgenodigd om bezwaren tegen Hem in te brengen, doch zonder effect. 102, 103.

STAVOREN. Eenige *Engelſchen* komen aldaar aan de Wal, en trekken wederom weg. — Welke droevige gevolgen dat bedrijf voor ſommigen veroorzaakte H. 209—212.

STEMMING VAN HET PLAN VAN CONSTITUTIE. Bepaald op den 8 *Augustij*, welke woelingen 'er in het werk geſteld werden, om hetzelve te doen afkeuren of aanneemen. E. 300—315. — Hoe hetzelve bij de uitkomst der ſtemming verworpen werdt. 316—320.

STEMRECHT, (*Oud Vriesch*) in *Vriesland* vernietigd en waarom. D. 262, 263.

STEMRECHT. Woelingen der Clubisten om alle Oranjegezinden van hetzelve te ontzetten, en waarom. D. 260—269. — De braafſte en gegoedſte Burgers in 1798 van hetzelve beroofd door daartoe benoemde Agenten. F. 122—127. — Verordeningen deswegens door het *Tuſſchenbeſtuur* gemaakt en afgekondigd. 472—476.

STERRENBURG, (*Westrenen Heer van*) sluit te *Culemburg* eene Capitulatie voor het Sticht. B. 308.
STORM, (*Repræsentant B.*) refuseert zijne aanstelling door het Schrikbewind. F. 31.
STORREYS, (*Weduwe*) door de Militaire Rechtbank te *Winterswijk*, onschuldig gevangen genomen, en na verhoor ontslagen. H. 472, 473.
STORY. (*Schout bij Nacht*) Zijn bericht van de staat van defensie aan de *Helder*, ten tijde van de Landing aangehaald. G. 302—304. — Sterkte van het Esquader onder zijn bevel voor *Texel*. 305. — Neemt eene voordeelige positie met zijne Schepen voor *Texel* en de *Helder*, voor de verschijning der *Anglo Russen*. 395—398. — Krijgt bericht van de aannadering des Vijands, en dat twee van hunne Schepen in *'s Lands Diep* waren ten anker gekomen, alwaar zij de gronden peilden, en tonnen lagen. 399. — Geeft order aan den *Luitenant* VAN MAAREN, om vier schuiken met zijn Volk te bemannen, en den Vijand uit het Gat te verdrijven. 400. — Gaat aan Wal en bespied van daar de vijandelijke Vloot. *Aldaar*. — Zend de Loots DUINKER om kundschap aan REVERY. 402. — Ontfangt drie vijandelijke Parlementairen aan zijn boord. — Zij overhandigen aan hem twee brieven van DUNCAN en ABERCROMBIE, waarin zij de *Vloot* en *het Land*, uit naam des *Konings van Engeland*, en des *Prinsen van Oranje* opeischen. 403—408. — Permitteerd aan hun eene wandeling over en in het Schip, en zend de opeisching van 't Land aan den Commandant van *de Helder*. 408. — Zijn antwoord aan

aan DUNCAN. 411. — Toont zijn ongenoegen aan CAPELLEN over diens gedrag omtrent de Parlementairen. 409. — Zend de opeisching en het antwoord door VERVEER naar den *Haag*, en ontfangt een goedkeurend besluit, en een nader antwoord aan DUNCAN. 413–415. — Maatregulen bij hem genomen, om de oogmerken des Vijands te verijdelen. — Zij mislukken bij gebrek aan genoegsaame macht grootdeels. 415–417. — Merkt het wegneemen der Batterijen aan *Kijkduin* aan, als de oorzaak van de Landing. 418. *in de Noot.* — Ontfangt stellige order, om ingeval de vijand meester van *de Helder* mogt worden, als dan met zijn Esquader naar *de Vlieter* te wijken. 419, 420. — Deelt die order aan alle de Commandanten mede. 421, 422. — Houd aan *de Helder* eene Conferentie met DAANDELS, KRAYENHOFF, en anderen, over de middelen van Defensie. — Wat aldaar verhandeld en besloten werdt. 423, 424. — Ontfangt een brief van DAANDELS, bevattende een Voorstel om eenige Schepen in het *Gat van Texel* te doen zinken. — Hij neemt deswegens de Advijzen van deskundigen in eene Conferentie aan zijn boord in. — Wat aldaar voorviel, en welk besluit aldaar genomen werdt. 428–434. — Zijn merkwaardig gezegde wegens het wegneemen der Batterijen aan *Kijkduin* aangehaald. 440–441. *in de Noot.* — Ontfangt een briefje van GILQUIN wegens het evacueeren van *de Helder.* — Zijne verbaasdheid deswegens. — Geeft, *ingevolge het bevel van het Gouvernement*, aan alle de Commandanten van het Esquader order,

der, om met hunne Schepen naar *de Vlieter* te retireeren. 464—469. — Belangrijke vragen door Hem gedaan, opgegeven. *Aldaar.* — Hij doet de Oranjevlag op het *Oude Schild* inhalen. 471, 472. — Vat het voornemen op om met het Esquader uit *de Vlieter* naar de Rhede te zeilen, geeft daartoe order aan de Commandanten der Schepen, doch zulks blijft onuitgevoerd door tegenwinden en de onwilligheid van het Scheepsvolk. 472—475. — Hij wijst het tweemaal gedane voorstel van DE JONGH, tot een Verdrag met den Vijand van de hand. 477—481. — Geeft nogmaals sein aan de Schepen, om naar de Rhede te zeilen. 481. — Ontfangt van verscheidene Capiteinen berigt van de muiterij onder het Scheepsvolk ontstaan. 482—484. — Geeft op de nadering des Vijands order om zich tot het gevecht gereed te maaken. — Zendt CAPELLEN en DE JONGH als Parlementairen naar den Vijand. — Het oproer breekt op alle Schepen onder de Equipagien uit. — Hij ontfangt eene schriftelijke sommatie tot overgave. — Beleid een Krijgsraad aan zijn Boord. — Strijkt de Vlag, en geeft zich met de geheele Vloot, en alle de Schepen in het *Nieuwe Diep* liggende, zonder slag of stoot over. 487-502. — Word als Krijgsgevangen aan DUNCAN's boord en vervolgens naar *Engeland* getransporteerd. 506. — En eindelijk door eenen Krijgsraad tot de doodstraffe verwezen, ingeval hij in handen komen mogt. 509.

STRALEN, (*Mr. H. van*) *Oud-Secretaris van Gecommitteerde Raden in het Noorderkwartier.* Ver-

welkomt den ERFPRINS in het Vaderland. H. 113. — De Lezeren van deze Geſchiedenis, ter nadere inlichting, en tot de volledige kennis van zijne werkzaamheden, ter bevoordering van de *Herſtelling der Oude Conſtitutie*, en wat Hem deswegens wedervaren is, gerenvoijeerd aan het uitvoerig verhaal van VONK. 114, 115. *in de Noot.*

STRUBBERG, *Præſident van H. H. Mog. naa de Revolutie.* Weigert de Concluſie tot het bijeenroepen eener Nationaale Conventie op te maaken. D. 231—233.

STRUYK, A. Z. (*W*) met welk ſnood oogmerk Hij een Contract aangaat met A. GERTNER en JAN EYKENBROEK. Z. *Compagnieſchap.*

STRIJKEN DER VLAG. De Republiek blijft, naa de Vrede van 1783 te *Parijs* getekend, aan dat vernederend Eerbewijs aan Engelſche Schepen onderworpen. A. 108.

STUDENTEN. Eenigen te *Leijden* ſtudeerende, verlaten hunne Letteroeffeningen, en ſtrekken het *Defenſiewezen* te *Woerden* reſideerende, tot een Lijfwacht. A. 202. — Vergezellen te *Franeker* den optocht der Revolutionairen. C. 31.

SUBSIDIE TRACTAAT tuſſchen *Pruiſſen* ter eener, en *Engeland* en *eenige Leden van Holland* ter anderer zijde geſloten. B. 133—136. — Het ſluiten derzelven ſtreed met de *Unie* en de *Conſtitutie.* 137. — Geſchiedde buiten kennis van H. H. Mog. 137. — De *Staaten van Vriesland* keuren het verrichte deswegens openlijk af, als inconſtitutioneel, ongehoord, ruïneus en gevaarlijk. 139—145.

STIJFHOOFDIGHEID van de zoogenaamde Patriotten, maakte het herſtel der Conſtitutie hatelijk voor veelen. A. 219.

STYL, (*Repræſentant*) zijne Aanſpraak bij de overbrenging van het ontworpen Conſtitutieplan. E. 271—280.

SURÊTE DE CORPS. Door den voortvluchtigen P. VREDE bij Requeste gevraagd zijnde wanneer Hij zich ter verantwoording ſiſteerde, wordt afgewezen. F. 488—494.

SUSPENSIE. Z. H. bij *Holland* als *Capitein Generaal* geſuspendeert. A. 184, 185.

SUWAROW. Brengt de *Franſchen* eene nederlaage toe, en bedreigd *Frankrijk* met eenen inval. — Zijne Proclamatie deswegens aan de Franſche Natie. G. 317—320.

SWELLENGREBEL, (*Mr. H. C.*) *Huismeester van het Burgerweeshuis der Stad Utrecht.* Proteſteert tegen de gewelddadige Remotie van dien Post, door het Gemeentebeſtuur dier Stad. K. 72, 73. — Doet een nader Declaratoir deswegens. 74.

SWINDEN, (VAN) proteſteert tegen het voorleggen van het nieuw Conſtitutieplan. I. 281.

SYNDICAAT. (NATIONAAL) Wie tot Leden van hetzelve benoemd door het Staatsbewind. I. 365.

SIJSTHEMA VAN ONZIJDIGHEID. Het niet bijven volgen van hetzelve, ten tijde van de Oorlogsverklaring tegen den Stadhouder, was zeer noodlottig voor de Republiek. B. 11.

T.

TALLAYRAND. Schrijft eene Misſive, waarin het Conſtitutieplan door het Franſche Gouvernement wordt goedgekeurt. E. 317–320. *in de Noot.* — Zijn merkwaardig ſchrijven, aangaande de Revolutie van den 22 *Januarij* 1798. F. 36—40.

TAMME BETH, *Makelaar te Amſterdam.* Zijn onbeſcheiden gedrag tegen den Heer PEX over diens bericht wegens het opgebragt Convoij. A. 78.

TEGENSTAND. Door de Revolutiegezinden in het werk geſteld tegen de beſluiten der Staaten tot weering van den Vijand. B. 166.

TEGELAAR, (*J. G.*) zijne onrustverwekkende Dagbladen en andere Libellen, ſtooken allerwege de Tweedracht aan. A. 127.

TEMMINCK, (*Burgemeester* E. DE VRY) zijne nalatigheid, om het verhandelde tusſchen *Rendorp* en *Yorke*, aan zijne Medebroederen in Rade te communiceeren, door welk verzuim den Oorlog met *Engeland* onvermijdelijk wordt. A. 56.

TERRITOIR VAN RECHTSGEBIED, tusſchen de *Repræſentanten der beide Kamers* en het *Driemanſchap* ontworpen en bepaald. F. 207–209.

TETMANS, (*Jan*) beroemd zich naa de Revolutie, op eene geheime Drukkerij, veele oproerige Libellen in den Lande verſpreid te hebben. B. 223—225. *in de Noot.*

TEXEL (*het Eiland*) door de *Engelſchen* bezet. C. 470. — De Oranjevlag op den Toren aldaar geplaatst, op order van STORY weder weggenomen door

door *Capitein* CORNELISSE. 470—472. — Door de *Engelſchen* bezet, en de oude Regeerwijze aldaar herſteld. H. 75—78.

THIEL. Op welk eene manier de Revolutie aldaar tot ſtand kwam. C. 15—17.

THIELERWAARD, en ook de Stad *Thiel*, door de Franſchen overmeesterd. B. 303.

THOMPSON, (*Capitein*) word, uit hoofde van het niet dadelijk opvolgen der herhaalde orders van den Commandant VAN DER MEY, bij de overrompeling van *Hoorn*, met al zijn Volk krijgsgevangen genomen. H. 146—151.

TIBOEL, (*Collonel*) geeft naa eene onbeduidende defenſie, het Fort *Crevecoeur* bij Capitulatie aan DAANDELS over. B. 193.

TIENDRECHT. Wordt vernietigd, doch wederom ſpoedig herſteld. C. 178. — De afſchaffing van hetzelve hoogstſchadelijk en onuitvoerlijk geoordeeld, in een Request, door veele *Tiendheffers* binnen *Utrecht* aan het Wetgevend Lichaam ingeleverd. G. 191—195.

TIP, (*W. B.*) refuſeert zijne aanſtelling op den 22 *Januarij* 1798. F. 31.

TOLTARIF, ter onderdrukking van den Nederlandſchen Koophandel, in *Vrankrijk* afgekondigd, en waarin hetzelve beſtond. — Echter met uitzondering van de Steden *Haarlem* en *Amſterdam*. A. 70.

TOULON, (*Stad en Haven van*) door de Franſchen hernomen. B. 122.

TOULON. (*M. van*) *Z. Defenſiewezen.*

TOURCOING. Door de onzen bemachtigd, doch we-

wederom verloren. B. 22. — Andermaal bemachtigd. 26.

TRACTEMENTEN, (*Hooge*) aan de Franſche Officieren toegelegd. D. 28—30. *in de Noot.*

TRACTEMENTEN *der Leeraaren van de Hervormden.* De betaling derzelver door het Staatsbewind vastgeſteld. I. 399—403.

TREILHARD, (*Minister*) geeft aan de Franſche Conventie kennis van het ſluiten des Vredes met *Pruiſen* te *Bazel.* — Welke voordeelen deze Vrede voor *Frankrijk* opleverde door hem opgeteld. C. 360—362.

TREKWEG TUSSCHEN HAARLEM EN AMSTERDAM, in 1787 door de Auxilliairen onbruikbaar gemaakt om de Post op Halfwegen te beveiligen voor de *Pruiſen.* A. 226. Z. *Liebrug.*

TRIER door *Jourdan* overmeesterd. B. 273.

TUSSCHENBESTUUR van 44 Perſonen, door de *Vijf Agenten* aangeſteld den 13 *Junij* 1798. F. 435—437. — Het neemt eenige beſluiten ter verzachting van het lot der gevangene Repræſentanten van den 22 *Januarij* 1798, mits tekenende een zeker Declaratoir. 439, 440.

TWEEDE KAMER DES WETGEVENDEN LICHAAMS. Uit welke Perſonen dezelve op den 4 *Meij* 1798 wierd ſaamgeſteld. F. 203. — B. BOSCH word tot Præſident van dezelve aangeſteld. *Aldaar.* — De Leden derzelver worden op den 12 *Junij* door den *Collonel* DU REY overvallen, uit een gejaagd, en de Zaal geſloten. 422—425.

TWEEDE NATIONAALE VERGADERING. Komt bijeen. — Hoe verkoren, en uit welke Perſonen ſaam-

saamgesteld, en welke uitzichten dit alles opleverde. E. 389—394.

TWEEDRACHT *onder de Revolutionairen*. De voornaamste bron van 's Lands Rampen en Ongelukken. D. 64, 65. — Hoofdonderwerpen waar over getwist werdt, opgenoemd. 66, 67. — Tot welk eene hoogte dezelve in den zomer van 1801 onder de Leden des Bestuurs gerezen was. I. 272, 273.

TWISTEN EN ONEENIGHEDEN van 1781 tot 1787 gevoerd en aan den gang gehouden, bezwaarden de Finantie van Holland met een schuld van 42 *Millioenen*, en waar dien schat aan verspild geworden was. A. 244, 248.

TYDVERZUIM. *Z. Behoeftige Stemgerechtigden.*

U.

UITGEWEKENE INGEZETENEN. Besluit tot sequestratie en verkoop van hunne agtergelatene Bezittingen. F. 218, 219. *Z.* ook RANT.

UITVOERREND BEWIND. Den 26 *Augustus* 1798 benoemd en geïnstalleert. F. 496. — Beveeld bij eene Publicatie het ophaalen en in veiligheid brengen van alle *Paarden*. — Nadere order deswegens uit hoofde van de onuitvoerlijkheid en nadeelen des eersten bevels. G. 372, 373. — Verbied alle toevoer aan den Vijand. 374. — Het doet een scherpe Proclamatie aan de Natie afkondigen den 23 *Augustij* 1799. 376—393. — Doet een Proclamatie aan de Natie afkondigen, om dezelve tot verdediging van het Land aante-

ſporen, na de ſlag van 19 *September*. H. 255—258. *in de Noot*. — Geeft bij een Proclamatie bericht aan de Ingezetenen wegens de geſlotene Capitulatie. 359—362. — Vreugdebedrijven deswegens vastgeſteld en bedreven. 363, 364. — Geeft met den aanvang des Jaars 1800 een voorlopig bericht dat 'er 50 *Millioenen* voor dat Jaar te kort komen, met verzoek om voorziening. I. 20, 21. — Doet bij gelegenheid van het bericht wegens het ſluiten van den *Luneviller Vrede* een voorſtel aan de Wetgevende Vergadering, om alle Vonnisſen, Bannisſementen, en Proçedures over Politieke Geſchillen, reeds gewezen of nog aanhangig, te vernietigen. 198, 199. — Hoe daarop bij Proviſie beſloten werdt bij de aankomst der Præliminairen. *Alaar*. — Het doet een Voorſtel, tot eene vervroegde Reviſie der Staatsregeling van 1798. 220—222. — Verdedigd zich in eene Misſive tegen de vinnige beſchuldiging van Ontrouw en Plichtverzuim. 269—271. — Drie Leden van hetzelve beſluiten de *Staatsregeling van* 1798 af te ſchaffen, en het *nieuw Conſtitutieplan* van den 4 *Junij* 1801 in te voeren. 281. — Betoog van de noodzaaklijkheid van dien ſtap. 281—285. — Proclamatie aan het Volk tot dat einde aan de Wetgevers ingezonden. 285—298. — Geeft bij een Proclamatie het nieuw Conſtitutieplan ter goed- of afkeuring aan de Natie, en doet de beiden Kamers ſluiten. 301—305. — Geeft bij eene nadere Proclamatie bericht van den uitſlag der ſtemming en de aanneeming van het Plan. 307—310.

UITVOER VAN GELD OF GELDSWAARDE NAAR VRANKRIJK. Om welke redenen door de Staaten bij Placaat verboden. B. 234, 235.

UITWIJKEN (*ten Lande*). *Z. Hartstochten.*

UNIFORM. Het algemeen dragen derzelver door de *Vrijcorporisten* in 1784—1787, geeft aan de *Oranjegezinden* veel aanſtoot, en is de oorzaak van veele ongeregeldheden tuſſchen de beide partijen op veele plaatſen. A. 159.

UNIE VAN UTRECHT. Met welke ſchandelijke benamingen die oude Grondwet van den Staat door den Repræſentant *Hahn* gelasterd word. D. 141 tot 145.

URK. Eenige Zwolſche Burgers ontnemen aldaar aan de *Engelſchen* twee Schepen. — Hoe zij met den buit handelen. H. 220, 221.

UTRECHT. Korte ſchets van de hooggaande Twisten, Verdeeldheden, en Beroertens, tuſſchen verſchillende Factien, zoo onder de Regenten als Ingezetenen, ter vernietiging van het Conſtitutioneel beëedigd Regeerings-Reglement van 1674. A. 131—147. — De Staaten vorderen den 100ſten Penning van der Ingezetenen Bezittingen in 1793. B. 81. — Met welk eene uitgelatene vreugde de Revolutionairen aldaar de komst der Franſchen te gemoete zagen. 307. — De verwarring aldaar naa het ſluiten der Capitulatie, ſtijgt tot eene verbazende hoogte onder de Revolutionairen. — Zij overweldigen het *Tuchthuis* en ſlaaken veele misdadigers. — De Stad word door eene Commisſie plechtſtatig aan de Franſchen overgegeven en bezet. 356—359. — Een Committé Revolutionair

van 6 Perſonen, waar onder zelfs Vreemdelingen, volvoert de Remotie van de Stads Regeering, en ſtellen andere Perſonen tot die Posten aan. 478—480. — Hoe zulks in de kleine Steden van het Sticht volvoerd werd. 486—489. — Het Roggenbrood aldaar van Impost vrijgeſteld. C. 172. — De Clubisten leveren een ſchandelijk Advis aan de Muniçipaliteit in. — Doen eene openlijke optocht door de Stad. — Neemen naa het houden van eene Nachtvergadering de Leden van het oud Beſtuur in arrest. 236—240. — Hoe de Clubisten aldaar het Stemrecht willen toegekent hebben aan *Studenten*, *Weezen*, en *Gealimenteerden*, en waarom. D. 262. — Aldaar word eene Som van *f* 192,000: — a 5 pCt. genegotieerd ter ondersteuning der Stads Kas. E. 73. — Het *Provinciaal Beſtuur* aldaar, zendt in 1795 aan de Leden van het oud Beſtuur Inſinuatien t'huis, om langs dien weg 2 *Millioenen Guldens* van dezelven afteknevelen, doch worden daarin geſtuit door de Franſche Generaals. 114, 115. *in de Noot.* — Het kondigd een violent Placaat tegen de Oude Regenten af, hun bevelende, alle de bij hun genotene Tractementen ſints 1786 te reſtitueeren. 115—119. — Hoe zulks door den *Generaal* BOURNONVILLE geſtuit werdt. 120—124. — Hetzelve Beſtuur maakt zich meester van de *Ridderſchapsgoederen* in het *Sticht* gelegen, en verkopen dezelven, ondanks het *Protest* van de præſente Edelen. 124—130. Z. *Ridderſchapsgoederen.* — Het *Provinciaal Beſtuur* ſchaft het betalen van alle Hervormde Geestelijken en Suppoosten

ten af, en verklaard de Fondſen der Hervormden voor Nationaal Eigendom. 214—218. — Commisſie door de Hervormden te *Utrecht* aangeſteld ter behouding van hunne Voorrechten en Fondſen. *Aldaar.* — Verſlag van den hevigen aanval aldaar op het Beſtuur der Diaconie Armenſcholen gedaan, om eene verandering in de Leerwijze, aldaar gegeven wordende, te bewerken. 247—262. — Veele *Thiendheffers* aldaar, leveren een Request in tegen de afſchaffing der *Thienden*, *Chijnſen*, &c. G. 191—195. — Verſlag van de wijze waarop de Beſtuurderen van het *Burger Weeshuis* aldaar van hunne Posten ontzet worden. K. 44—76.

UTRECHTSCHE KERKERAAD. Wat in dezelve voorviel over het gewelddadig vernietigen van het Beſtuur der Diaconie Scholen. E. 256—261.

UTRECHTSCHE MUNIÇIPALITEIT. Doet een vergeefſche poging, om zich van de Eigendommen der *Vijf Capittulen* meesters te maaken. *Z. Capittulgoederen* en *Capittulkerken.*

V.

VAART EN HANDEL. Ten tijde der Revolutie plotſeling geſtremd. D. 481.

VALENÇ ENNES. Kort bericht van de aangelegenheid en ſterkte dezer voornaame ſterke Vesting. B. 14. — Naa eene ſtrenge belegering en dappere verdediging bij Capitulatie aan den *Hertog van York* overgegeven. 34.

VALKENAAR, (*Mr. J.*) aangeſteld tot het onderzoek, of 'er eene Crimineele Actie tegen Z. H. kon

kon worden aangevangen. C. 288. — Zijn Rapport en Advis deswegens. 290—293.

VALSCHE BERICHTEN. Wegens *Engelands onvermogen* om den Oorlog tegen de Republiek te beginnen, in 1779 onder de Natie verſpreid. A. 78, 79. ook *in de Noot.* — Wegens de krijgsmacht onder *Dumourier*, zijn oorzaaken dat men hier te Lande inactief blijft. 343.

VATGELD EN TOLLEN *op den invoer van Visch*, in *Vrankrijk* van de Nederlanders gevorderd wordende, wordt aldaar in 1756 afgeſchaft, om de Republiek aan dat Rijk te meerder te verbinden, het welk de zaaden van verdeeldheid onder de Hollandſche Staatsleden ontkiemen, en den uitvoer van *Scheepsmaterialen* naar *Vrankrijk* aanmerkelijk vermeerderen doet. A. 33—35 — En andere Belastingen, op den Hollandſchen Koophandel in *Vrankrijk* geheven, worden ingetrokken. 84.

VAUGUION, (DE LA) *Franſche Gezant.* Levert eene Memorie uit naam van zijn Meester, aan H. H. Mog. over, waarin hij de Staaten aanſpoort om hunne Onafhangelijkheid tegen *Engeland* te handhaven, gepaart met bedreigingen. A. 58, 59. — Hij levert weinig dagen daarnaa een tweede Memorie over, op nog hooger toon geſtemd dan de eerſte. 60. — Welke ſchadelijke uitwerkſelen dit gedrag bij de verdeelde Natie veroorzaakten. 61. — Weigert het beſluit van H. H. Mog. op zijne twee Memorien aan te neemen, of aan den Koning zijnen Meester te zenden. 63. — Levert een derde Nota, nog ſcherper dan de beiden voorgaande,

de, aan H. H. Mog. in, en tevens de Copij van een beraamd *Plan van Commercie en Navigatie*, tot onderdrukking van den Koophandel der Hollanderen, met vrijstelling van de Inwoneren der Steden *Haarlem* en *Amsterdam*, tot eene beloning voor den ijver der Gedeputeerden van die Steden, in het bevoorderen van des Konings belangen en eisschen. 64. — Geeft in 1783 aan de Staten kennis van het sluiten der Vredespræliminairen tusschen *zijn Hof* en *Spanje*, en *Engeland*, met uitsluiting van de Republiek. 107.

VEERE (*Oude*) *tegen de Stadhouders.* Openbaart zich op nieuw, naa het kinderloos overlijden van WILLEM DE DERDE, en baant de weg tot de invoering der *tweede zoogenaamde vrije Staatsregeering*. A. 24.

VEERE, (*Oude*) tusschen *Oostenrijk* en *Pruisen*. Z. *Jalouzij*.

VELDEN, (*Luitenant* VAN DE) zijn kloek gedrag geroemd. Z. *Sluis in Vlaanderen*.

VELDTOCHT VAN 1793. Was noodlottig voor het Land, en leverde geen beter uitzicht voor dien van 1794 op. B. 92, 93.

VELDSLAG *van den* 17 *April* 1794. Door de Gecombineerde Legermachten gewonnen. B. 147, 148. — Van den 13 *Meij* en twee daarop gevolgde van den 18 en 22 *Meij* worden door hun verloren. 150.

VELDSLAG *van den* 16 *Junij* 1794. Was bloedig doch niet beslisend. B. 153. — Die van den 18, 22 en 25 dito hoogstnoodlottig voor de Geallieerden. 153—157.

VELDSLAG *van den* 16 *September* 1799. Verſlag van dezelve, en deszelfs uitſlag en gevolgen. H. 47—74.

VELDSLAG *van den* 19 *September* 1799. Verſlag van dezelve, en deszelfs uitſlag en gevolgen. H. 187—209.

VELDSLAG *van den* 2 *October* 1799. Verſlag van dezelve, en deszelfs uitſlag en gevolgen. H. 254—282.

VELDSLAG *van den* 6 *October* 1799. Verſlag van dezelve, en deszelfs uitſlag en gevolgen. H. 298—315.

VELINGIUS, (*Profeſſor*) neemt de post van Guarniſoensprediker in *'s Hertogenbosch* op zich. B. 195.

VENANT. Franſche Vesting gedacht. B. 16.

VENLO aan *Vrankrijk* afgeſtaan. C. 410.

VERAC, (*Marquis* DE) *Ambaſſadeur van Frankrijk.* Levert uit naam van zijn Meester eene Nota aan *H. H. Mog.* over, waarin Z. M. hen aanraad, om door Conſtitutioneele beginſelen de twisten en verdeeldheden te doen eindigen. A. 180, 181. — Welk een gevolg dien raad had. *Aldaar.* — Wordt naar *Parijs* opontboden, en verlaat in den grootſten haast de beroerde Republiek. 210.

VERANTWOORDING. Een aantal van 24 Repreſentanten eiſchen, dat de Commisſie van *Buitenlandſche* Zaken daartoe opgeroepen werde, over het niet eerder uitloopen van de Vloot. E. 424—428.

VERBERK, (*Repraſentant*) brengt een Declinatoir Rapport uit op de Adresſen der Revolutionaire Clubisten. G. 329—336. — Brengt een Rapport uit op de aanvrage des Bewinds om 50 Millioenen. I. 21—23. en voorts 28—32. — Zijn treffelijk Rapport en Advis uitgebragt bij gelegenheid van

van de Remisſie en Vrijſtelling van *Jan Eykenbroek* c. ſ. 194—199. — Zijn Advis over het Rapport tot Herziening der Staatsregeling. 229 tot 234.

VERBITTERING bij de Pruisſiſche Troupen tegen de zogenaamde Patriotten, word aangevuurt door hunnen nuttelozen tegenſtand. A. 222.

VERBROEDERING. Op welk een beſpottelijke wijze de Centralen zich verbroederen, tot het doordrijven eener Nationaale Conventie. D. 207—209.

VERBURG, (*P.*) *Chirurgijnsknecht te Utrecht.* Word Lid van de Militaire Rechtbank te *Winterswijk.* H. 466.

VERBONDEN EN TRACTATEN *met Engeland*, worden bij den Vrede van *Parijs* niet vernieuwd. A. 108.

VERDERVENDE HAND. Deze was de Stadhouder niet. A. 87.

VERGADERZAAL VAN HOLLAND. Door de Revolutionaire Gedeputeerden van 12 Steden geoccupeert. — Welke Perſonen zich daarbij tegenwoordig bevonden. — Welke Steden aldaar geene Gedeputeerden gezonden hadden. B. 447, 448.

VERGADERZAAL VOOR DE CONVENTIE. Waar dezelve in gereedheid wordt gebragt. — Hoe dezelve werdt ingericht. D. 457—460.

VERGENNES. Zijn trouwloos gedrag in 1783 bij gelegenheid van de geheime Vredesonderhandelingen te *Parijs*, aan de Staatſche Gezanten betoond. A. 107.

VERHEYEN VAN CITTERS. (*Raadsheer*) Op welk eene arrogante wijze Hij gecorrigeerd werd door den

den Hollandſchen Repræſentant *Dom.* BOSVELD. C. 402.

VERHOYZEN, (*Repræſentant P.*) bedankt op den 22 *Januarij* 1798 voor zijn Post. F. 31. — Verklaart zich ten ſterkſten tegen de Herziening der Staatsregeling. I. 224, 225. — Zijne vermaning bij den aanvang der discusſien over het nieuwe Conſtitutieplan den 4 *Junij* 1801. 255, 256.

VERKLARING. Een aantal van 43 Revolutionaire Repræſentanten doet eene Verklaring in de Couranten plaatſen, aangaande hunne gevoelens, en met welk oogmerk zij dit deden. E. 429—436. *Z. Politieke Geloofsbelijdenis.*

VERLIEZEN, waaraan de Hollandſche Koop- en Zeevaardij werden blootgeſteld, door het vijandelijk gedrag der *Engelſchen*, naa het opbrengen van het Convolj onder *Byland*. A. 84.

VERSCHILLEN tusſchen de Oostenrijkſche en Pruisſiſche Generaals, over de Poſitien der Corpſen, ſtichten veel nadeels. B. 122.

VERRAAD. Had hier te Lande geen plaats ten tijde van de Landing, en de overgave der Vloot. G. 306, 307. — Ook niet in *Vrankrijk* toen men aldaar de Troupen van hier opontbood. 324—326.

VERSLAG van den loop, en den eindelijken uitſlag der Vredesonderhandelingen, tusſchen *Dumourier*, *de Maulde*, *Auckland*, en *van de Spiegel*, in het Jaar 1792. A. 285—291.

VERVEER, *Secretaris van Story*. Brengt het gedrag van MAIDLAND ter kennis van STORY. G. 409. — Vertrekt met de opeisſching en het daarop gegeven

ven antwoord naar den *Haag*, en brengt het goedkeurend besluit en een nader antwoord van het *Uitvoerend Bewind* terug. 413—415.

VERVOLGSCHRIJVER OP WAGENAAR. Zijne verzekering, aangaande de vreugde der Kooplieden, over den Oorlog met Engeland in 1780, aangehaald en beoordeeld door den Hoogleeraar KLUIT. A. 98. — Zijne beoordeeling over de Missive van *H. H. Mog.* aan de Staaten der bijzondere Gewesten, ter wederlegging van de Oorlogsverklaring der Fransche Conventie tegen Z. H. 307. — Zijn bericht aangaande het gebrek aan mondbehoeften binnen *Breda*, ten tijde der overgave, gelogenstraft. 348. *in de Noot.* — Zijn verhaal, wegens het Rechtsgeding tegen den Commandant *van Lyland*, getoetst en beoordeeld. 351. — Zijn getuigenis aangaande de grievende spotternijen, die de Hollandsche Gezanten te *Parijs* ondervonden, over de geprætendeerde Souvereiniteit der Repræsentanten, aangehaald. C. 369. *in de Noot.*

VERVROEGDE REVISIE *der Staatsregeling van* 1798. Word door het *Uitvoerend Bewind* voorgeslagen. — Wat daarover te doen viel, en welke gevolgen dit voorstel had. I. 220—242.

VERWARDE TOESTAND van zaaken hier te Lande in 1779, veroorzaakt door de vleijerijen en bedreigingen van de Hoven van *Frankrijk* en *Engeland*. A. 68.

VIDAL, *Commandant der Stad Delft.* Belet op eene loffelijke wijze aan de Clubisten het arresteeren der oude Regeering. C. 235.

VILATTES. Om conspiratie met buitenlandsche

Vijanden, in de nabijheid van *Haarlem* gearreſteerd. A. 355. *in de Noot.*

VISSCHER, (C. *W.*) *Maire der Stad Amſterdam.* Zijn gedrag omtrent den *Admiraal van Kinsbergen* geroemd. C. 146. — Op welk eene wijze hij de aan hem gedaane Vraagpunten, wegens het ingeleverde Request beantwoord. D. 118. *in de Noot.*

VISSCHER, (*Repræſentant* G. *A.*) weigert zijne aanſtelling door het Schrikbewind te accepteeren. F. 31.

VISSER, (*Repræſentant*) geeft verſlag van zijne onderhandeling met de Ingenieur *Feregeaux.* D. 406—408. — Zijn weerbarstig gedrag op den 11 *Junij* 1798. F. 423—425.

VISSER, (*P. J. de*) Crimineel misdadiger. *Z.* RYKENBROEK.

VITRINGA, (*Repræſentant*) op diens voorſtel de Arresten en Verbanden op de Bezittingen van de Leden des Ouden Beſtuurs opgeheven. F. 477. — Brengt een Rapport uit op het Request van VREDE om *Sureté de Corps*, adviſeerende om hetzelve aan dien *Latitant* te accordeeren. 490—492. — Het word bij het *Wetgevend Lichaam* gedeclineert. *Aldaar.*

VLAGOFFICIEREN. De nieuwaangeſtelden verzoeken om verhoging van Tractementen. — Welk eene aanmerkelijke verhoging dezelven verkrijgen. D. 38, 39. *in de Noot.*

VLIEGENDE BURGERLEGERTJES in den Zomer van 1787 in *Zuid- en Noord-Holland* opgericht, om de Conſtitutie en Regeeringsform door de gewel-

welddadigſte middelen om te keeren. A. 205.

VLIEGEND BURGERLEGERTJE IN ZUID-HOLLAND. Neemt in allerijl de vlucht uit het *Westland*, en komt in den berooidſten toeſtand te *Haarlem* aan. — Campeert eene nacht nabij *Overveen*, en trekt van daar binnen *Amſterdam*. A. 224, 225.

VLIET, (*Mr. Joachim van*) *Repræſentant te Utrecht*. Helpt de Revolutie te *Rheenen*, tegen de begeerte der Burgerij, doordringen. B. 486—489.

VLISSINGEN. Hoe deszelfs Haven tot een gemeenſchappelijk eigendom van de beide Republieken gemaakt wordt. C. 414—419. — Wat aldaar aan den Heer A. MULLER, uit hoofde van valſche aanklagte ten zijnen opzichte bejegend is. K. 96—121.

VLOOT, (*Bataafſche*) bij Capitulatie aan *Engeland* afgeſtaan. *Z. Capitulatie.*

VLUCHT. (*Schandelijke*) De valſchheid van deze beſchuldiging tegen den Stadhouder aangetoond. B. 371 en 375. *in de Noot.* — De Vorst was genoodzaakt tot het verlaten van de Republiek door de opſtokingen der Revolutionairen, en den eisch der Conventie te *Parijs*. 379 en 380. *in de Noot.*

VOORWERZEN. Ellendige toeſtand waarin zich hetzelve ten tijde der Landing bevondt. H. 26—28.

VOLKSINVLOED. *Z. Haarlem.*

VOLKS-VERLEIDERS *ten nadeele van den Stadhouder.* Hun aanwezen geſtaafd en bewezen in het logenachtig vertelſel van zeker *Burgemeester*, wegens een aanbod van 40 Oorlogſchepen aan Z. H., met verklaring dat dien Vorst dat aanbod van de hand gewezen hadt. A. 88—90. *in de Noot.*

VOLKS-SOCIETEITEN. Worden alomme in de Steden en Dorpen tot ſtand gebragt. A. 125. — Met welk oogmerk zulks geſchied. 126. — Wat in dezelve ter vermeerdering der Volkstwisten werd verricht, en welke verderffelijke gevolgen dezelve voor veele Ingezetenen te wege bragten. 127.

VOLKHOUDERS. Hoe ter aanmoediging van den Zeedienst in hunnen ſchandelijken woekerhandel belet worden. D. 40, 41.

VOLKSTELLING. Alomme volvoerdt. D. 452—455.

VOLKSSOUVERAINITEIT. Word openlijk verklaard en erkent door de Revolutionaire Gedeputeerden van 12 Steden. B. 465.

VOLKSFEEST. Het *Driemanſchap* beſluit tot de luistervolle viering van hetzelve, wegens de gebeurenisſen van den 22 *Januarij*, 17 *Maart* en 4 *Meij* 1798, en bepaald daartoe den 19 *Meij*. F. 219, 220. — Op welk eene wijze hetzelve in den *Haage*, te *Amſterdam* en *Utrecht* wordt gecelebreert, en met welken uitſlag. 228—237.

VOLKSVRIENDEN (*De Societeit* DE). *te Rotterdam*. Aan welke oproerige bedrijven de Leden derzelver zich ſchuldig maaken. Z. *Rotterdam*.

VONK. Zijn *Geſchiedverhaal van de Landing in Noordholland*, aangehaald, toegeligt, of wederlegt. G. 286, 287, 294, 366—368, 396—398, 429, 449, 458, 459, 523. *In de* VOORREDE *voor het* VIII DEEL. H. 18, 19, 36, 37, 59, 60, 63—66, 73, 74, 80, 88, 90, 91, 98, 99, 101, 107, 108, 111, 112, 114, 115, 124, 130, 134, 135, 175—177, 218, 270, 284, 285, 289, 290, 299,

299, 309, 313, 314, 317, 318, 324, 327, 328, 334, 335, 389—393, 414, 433, 495.

VONNISSEN, BANNISSEMENTEN en PROCEDURES, over Staatkundige verſchillen vernietigd den 24 *Maart* 1801. I. 208—215.

VOOGD, (*Ary*) Repræſentant wegens *Schiedam*, doet een voorſtel tot het ſluiten van alle Gemeenebestgezinde, of zogenaamde Oranje-Societeiten, en tot het oprichten en aanmoedigen van Revolutionaire Clubſen, welk voorſtel met toejuiching in een beſluit veranderd word. F. 55, 56. — Als compliçe van *Jan Eykenbroek* c. ſ. ontſlagen. I. 192.

VOORDA, (*Mr. B.*) aangeſteld tot het onderzoek of 'er eene Crimineele Actie tegen Z. H. kon worden geinſtitueerd. C. 288. — Zijn Rapport en Advijs deswegens. 190—293.

VOOR- EN NADEELEN *van het Alliantietractaat*, tegen elkander in vergelijking gebragt, ten betoge van de ongegrondheid der naderhand gevoerde klachten onder de Revolutionairen over hetzelve. C. 431—434.

VOORPOSTEN VAN HET STAATSCHE LEGER. Worden op den 22 *Julij* 1793 door de Franſchen langs de geheele Linie hevig aangevallen, doch door het beleid der beide Oranjevorsten worden zij alomme met groot verlies afgeſlagen. B. 31.

VOORST, (*Profr.* VAN) doet te *Franeker* eene Aanſpraak op den Revolutionairen Feestdag aldaar. C. 31.

VREESWYK, (*Luitenant*) zijn gedrag op het ver-

neemen der muiterij aan boord van den *Washington* opgegeven. G. 486.

VREDE, (*P.*) zijn ſchandelijk Advis over de Vriesſche onlusten. E. 136—139. — Zijn Partijdig Advis over het Rapport wegens het Voorſtel van *Ploos van Amſtel* over de Octroijen der Hervormden. 222, 223. *in de Noot.* — Verklaard zich tegen het Conſtitutieplan. 284. — Word Lid van het Uitvoerend Bewind. F. 41. — Bied zich bij Requeste ter verantwoording aan, mits dat Hem vooraf *Sureté de Corps* word toegezegd. — Favorabel Advis van *'s Lands Advocaten* op dat verzoek. 488—490.

VREDES TRACTAAT, te *Aken* getekend ten Jaare 1748. Eenige onbepaalde uitdrukkingen in hetzelve, geeven in 1756 aanleiding tot eene nieuwen Oorlog tusſchen *Engeland* en *Frankrijk*, over hunne wederzijdſche Bezittingen in *America*. A. 31, 32.

VREDES-ONDERHANDELINGEN. Worden in 1783 te *Parijs* gehouden tusſchen *Engeland* en de *Republiek*, en de Vrede aldaar op inſtantien van de Franſche Staatsministers getekend. A. 108. — Schandelijke voorwaarden waarop dezelve geteekend werdt. *Aldaar.* — Tusſchen de *Franſche Conventioneelen* met deze *Republiek* en *Engeland* in 1792 aangevangen, worden op eene trouweloose wijze door de Conventioneelen afgebroken. 285—291.

VREDE. De *Engelſchen* betoonen in 1780 eene gezindheid tot Vrede, en zenden eenen Gevolmachtig-

tigden naar den *Hage*, met ruime aanbiedingen om eenen Wapenſtilſtand met de Republiek te ſluiten. A. 106.

VREDESTRACTAAT TE AMIENS. De Ratificatie van hetzelve komt bij het Staatsbewind aan. I. 478, 479. — Hetzelve word alomme gepubliçeert, en een Feestdag deswegens bepaald en gevierd. 480—483.

VREUGDEBEDRIJVEN. Hoe dezelve hier te Lande over het ſluiten der Alliantie bedreven werden. C. 419—430. — Op welk eene voor den *Erfſtadhouder* hoonende wijze zulks te *Amſterdam* geſchied is. 426—428. — Welke uitwerking dit op de gemoederen van het Revolutionair gemeen deedt. 428, 429. *in de Noot.*

VRIESLAND, (*Staaten van*) neemen eene ſcherpe Reſolutie tot afkeuring van het geſloten Subſidietractaat met *Pruiſſen*. B. 140—144. — Het ſtuk in Holland gedrukt zijnde, wordt opgehaald. 145.

VRIESLAND. Op welk eene wijze de Revolutie van dat Gewest zonder behulp der Franſchen werdt verricht. C. 24—36. — De minstgegoedde Inwoners van zeker Hoofdgeld vrijgeſteld. 172. — Verſlag van de geweldige bewegingen en oproeren tuſſchen de gematigde en doldriftige Revolutiegezinden, tot het beletten of doordrijven van het bijeenroepen eener Nationaale Conventie voorgevallen. D. 422—449. — Het Provinciaal Beſtuur vorderd verſcheidene Belastingen van de Ingezetenen, om het aandeel in de 60 Millioenen te voldoen. E. 62. — Het Schrikbewind aldaar andermaal ten zetel geſtegen zijnde, onderneemt

in 1797 eene nieuwe vervolging tegen de Ariſtocraaten en Oranjegezinden, daartoe aanſtellende 40 *Committeés van Waakzaamheid*. — Verſlag van de wijze waarop dit toeging en met welk gevolg. 130—182. — Het in 1798 aangeſteld Revolutionair Adminiſtratief Beſtuur dringt bij de Vergadering aan, om *de novo* zeven Tonnen Gouds van 37 oude Regeeringsleden afteknevelen, doch het verzoek wordt afgewezen. F. 145, 146.

VRIESSCHE VOLKSREPRÆSENTANTEN. Uit welke claſſe van menſchen dezelven in 1795 benoemd werden. C. 35. — Op welk eene wijze zij zich verzetten tegen de Centraalen en het bijeenroepen eener Conventie. D. 215, 216, 240, 241, 244, 245. — Hoe zij naa hunne herſtelling in het Bewind, zonder eenige reſerve, tot het bijeenroepen eener Conventie toetreden. 450—452. — Naar *Groningen* en elders gevlucht, beklagen zij zich bij de Conventie over het Schrikbewind. — Rapport deswegens door SCHIMMELPENNINCK uitgebragt, dat door de Revolutionaire verworpen werdt. E. 131—135.

VRIESSCHE STAATSLEDEN *in* 1795 *afgezet*. Worden op order van het Schrikbewind gearreſteerd, en op eene geweldige wijze naar het *Blokhuis* gevoerd. — Hunne namen en gewezene kwaliteiten. E. 152—155. — Hoe aldaar mishandeld, onverhoord ontſlagen, en gecondemneerd om gezamentlijk een ſom van *f* 700,000:— te betalen. 158—164. — *Citatien* en *Sommatien* aan hun geëxploicteerd. 166—170. — Zij leveren een Requeſt en Deductie om ſurſeance aan het Schrikbewind in, doch het

het word afgewezen. — Ontfangen een tweede Sommatie, en Deurwaarders in hunne Huizen, om de Executie te dirigeeren. — Leveren daar tegen Protesten in. 171—177. — Zij wenden zich tot de Conventie in den *Haag*, verzoekende ſurçheançe, en met welk gevolg. 178, 179.

VRIESCH COMMITTÉ REVOLUTIONAIR. Haalt de terug gekeerde Uitgewekenen in triumph binnen *Leeuwarden*. C. 28. — En volvoert 'er de Remotie. 32—36.

VRIESSCHE COURANTIER. Schandelijk bericht door hem in zijn dagblad geplaatst, betrekkelijk de Executien aan Oranjegezinden. E. 149, 150. — Zijn bloeddorstig geſchrijf wegens de oude Regenten. 156, 157. *in de Noot.*

VRIESCH SCHRIKBEWIND *in* 1797, bepaald het Stemrecht der Burgeren. — Vorderd een Eed van *Haat aan het Stadhouderlijk en Ariſtocratisch Beſtuur*. — Authoriſeert de Committeés van Waakzaamheid tot het arreſteeren van Oranjegezinden. — Ontzet het Hof van Juſtitie van de Judicature over Politieke geſchillen, en drijft de *Burgerwapening* op de gewelddadigſte wijze door, waaruit in ſommige Grietenijen oproerige bewegingen ontſtaan. E. 144—146. — Hoe hetzelve door de oproeping der gewapende Burgers geſtuit word, en welke gevolgen dit voor veelen had. 147—152. — Het doet 37 voornaame Staatsleden, in 1795 afgezet, arreſteeren en op het *Blokhuis* gevangen zetten. 153—157. — Op welk eene ſnoode wijze zij aldaar behandeld werden in de *Vrouwenzaal*, in de *Geesſelzaal*, en eindelijk in de *Grootezaal*.

158—161. — Het ontſlaat de 37 Heeren onverhoord uit hunnen Kerker, en Condemneerd hun om gezamentlijk een Som van *f* 700,000: — aan eene daartoe benoemde Commisſie tot Schaêvergoeding te voldoen. 162—164.

VRIESSCHE UITGEWEKENEN. Onthouden zich te *Campen*. — Hunne trotſche behandeling jegens de Staatscommisſie, en voorlopige eisſchen aan dezelve voorgeſteld. C. 25, 26. — Zij trekken met groote ſtaatſie naar *Leeuwarden*, en doen aldaar onder het losſen des Geſchuts hunne intrede. 28.

VROEDSCHAPSVERGADERINGEN. De bijzondere Advijzen der Leden in dezelve gegeven, worden in 1786 openbaar gemaakt. A. 182.

VROEDSCHAPSBESLUITEN, aan de Gedeputeerden ter Dagvaart gegeven zijnde, worden in *1786* openlijk bekend gemaakt, alvorens dezelve ter Vergadering van *Holland* worden uitgebragt. A. 182.

VRIJHEID, GELIJKHEID, en BROEDERSCHAP. Met welk oogmerk dit motto door TH. PAINE en zijnen aanhang is uitgedacht en gebezigd geworden. A. 266, 267. ook *in de Noot*. — Het Staatsbewind gebied dat *Motto* niet meer aan het hoofd der publieke en andere Acten van Staat te gebruiken. I. 368.

VRIJCORPSEN. In 1781 alomme tot ſtand gebragt, en met welk oogmerk. A. 121. — *Amſterdam* doet een Voorſtel ter Staatsvergadering van Holland om dezelven te vernietigen, betogende derzelver gevaarlijkheid en ſchadelijkheid. A. 177—179.

VRIJCORPORISTEN. Voeren de gewoonte in, om buiten de uuren tot de Exercitien bepaald, zich alomme gewapend en in uniform gekleed te vertonen, en het hoogſte woord te voeren. A. 159.

VRIJE AFTOCHT, aan de *Anglo-Ruſſen* toegeſtaan, en hoe volvoerd. *Z. Capitulatie.*

VRIJE VAART, door de *Molukkiſche Eilanden* aan de *Engelſchen* toegeſtaan. A. 108.

VRIJWILLIGE NEGOTIATIE van 30 *Millioenen* door het *Staatsbewind* geopend, en eene heffing op *Bezittingen* en *Inkomsten* gevorderd voor het te kort van 1802. I. 426—432.

VIJFENTWINTIGSTE PENNING. Op welk eene wijze dezelve in 1788 in *Holland* gevorderd wordt van de Bezittingen der Ingezetenen. — *Wie* en *wat* van dezelve wordt vrijgeſteld. — Schandelijke wijze op welke door veelen ten aanzien van dien maatregel wordt gefraudeert. — Waarom dien last geheven werdt. — Veele valſche Eeden, wegens den opbrengst derzelver afgelegd. A. 250 tot 254. bijzonder *in de Noot* 253.

VIJFENTWINTIGJAARIGE HEFFING. Hoe veel dezelve Jaarlijkſch opbragt. I. 17. *in de Noot.*

VIJFDEN TERMIJN, van de Belasting op de Bezittingen gevorderd. — Hoe veel dezelve opbragt. I. 16, 17. *in de Nooten.* — Binnen welken tijd dezelve moest opgebragt worden, en onder welke Poenaliteiten voor de nalatigen. 18, 19.

VIJFTIGSTEN PENNING, op de Bezittingen in 1793 in Holland geheven. B. 78—81. — Onwil en gemor deswegens bij de Revolutionairen aan den dag

dag gelegd. 81, 82. — Bereidwilligheid der weldenkenden in den Lande bij die gelegenheid betoond. 83.

W.

WAAKZAAMHEID. (*Hollandsch Committé van*) Deszelfs Rapport ten voordeele van *Ockerſe*, over het ſchrijven van zijn oproerig Libel, en welk gevolg hetzelve hadt. D. 227—231.

WAAKZAAMHEID (*Committé van*) te *Amſterdam* aangeſteld. — Met welke oogmerken zulks alomme geſchiedde. — Dezelven waren onbeſtaanbaar met de Burgerlijke Vrijheid. B. 412—414. *in de Noot.*

WAARDGELDERS. Z. *Landzaaten.*

WAARSCHOUWING aan de Ingezetenen tot onderwerping aan de Pruisſiſche Troupes. Z. *Hertog van Brunswijk.*

WALCHEREN EN ZUIDBEVELAND. Deszelfs afſtand door *Vrankrijk* geëischt. C. 386.

WALDECK, (*Generaal Prins van*) veroverd het Fort *St. Louis*, en brengt de *Franſchen* een verlies van 4000 Man en 100 ſtukken Geſchut toe. B. 76.

WALMODEN, (*Engelſche Generaal en Chef*) ontfangt een interesſante Misſive van den *Admiraal* VAN KINSBERGEN, over het ontruimen van de Linie aan de *Waale*, en het retireeren naar de *Lek*, doch zonder vrucht. G. *in de Voorrede.* Z. *Kinsbergen.*

WANBETALING DER SOLDIJEN. Stremt de Organiſatie van de Armee. D. 23, 24.

WAPENING IN MASSA. Hoe in Holland door de Staa-

Staaten bij Publicatie geboden, en eene Commissie tot beſtuur over dezelve aangeſteld. B. 262—268. — Doch is vruchtloos. 269, 270.

WAPEN VAN HOLLAND. Word allerwegen in plaatſe van dat van den *Stadhouder* geſteld. A. 175.

WAPENS EN WAPENSCHILDEN. Het voeren of vertonen derzelver verboden. C. 184. — Met welk eene onbeſuisde drift de Wapens alomme uitgehouwen, onzichtbaar gemaakt, of vernield werden, bijzonder in de Kerken. 185.

WAPENS VAN STEDEN EN DORPEN. Voorſtel tot verandering derzelver. F. 218. Z. ook RANT.

WASHINGTON. (*Het Schip*) Bericht van de oproerigheden en muiterijen door het Scheepsvolk op dien Bodem aangericht. G. 490—493.

WATERLOS. Hevig gevecht bij dat Dorp, en deszelfs bemachtiging door de Hollanders. B. 27, 28.

WATERSTAAT. (*'s Lands*) De geheele Directie over dezelve aan den *Agent* LA PIERRE opgedragen. F. 381—384.

WEILAND, (*Ds. P.*) zijn loffelijk en cordaat gedrag tegen het *Driemanſchap* gehouden opgegeven. F. 259—264. *in de Noot.*

WEISSENBURGER LINIEN. Door den Oostenrijkſchen Generaal *Wurmſer* op de *Franſchen* veroverd. B. 68. — Door de *Franſchen* herovert. 122.

WELVAART EN RIJKDOM van de Republiek en de Ingezetenen, in de eerſte Jaaren van het Erfſtadhouderſchap van WILLEM DE V, veroorzaakt door de wijze en welberadene Onzijdigheid van 's Lands Staaten, gehouden ten tijde van den Oorlog tuſ-

ſchen *Vrankrijk* en *Engeland*, blijkbaar in het afloſſen der Staatsſchulden, en de voorbeeldeloos hooge waarde van 's Lands Schuldbrieven, zelfs tot 9 a 10 pCt. boven het Capitaal. A. 41.

WENTWORTH, komt in 1781 als gemachtigde uit *Engeland* in den *Haage* aan, om over het herſtel van den Vrede te handelen. — Doet ruime aanbiedingen, doch keert onverrichter zaken terug, dewijl 'er, op raad van *Vrankrijk*, geen gehoor aan zijne voorſtellen gegeven wordt. A. 106.

WERKELOOSHEID VAN 'S LANDS VLOOT. Algemeen misnoegen daarover, ſtaande het Opperbewind van P. PAULUS, vermeerderd bij het leggen blijven van 's Lands Schepen dag op dag. B. 29—35.

WERKELOOSHEID *van het Bataafsch Gouvernement*, ten tijde van de toerustingen in *Engeland* tegen de Republiek. — Aan welke voornaame oorzaak men dezelve hebbe toe te kennen. G. 298—308.

WERKHUIS. Op welk eene wijze te *Amſterdam* de zes Inleveraars van zeker Request uit hetzelve ontſlagen, en op het Stadhuis ontfangen werden. B. 414—415.

WERVING voor vreemde Hoven, door H. H. Mog. verboden. A. 331.

WERWICK, (*Fransch*) wordt naa een bloedig treffen door de Staatſchen bemachtigd. B. 28—30.

WESTERBAAN, (*Dom. C. W.*) verwelkomt de uit *Noordholland* terugkomende Utrechtſche Burgers. H. 499—501.

WESTERVOORT. Door een hoop Uitgewekenen ingenomen, en door eenige *Arnhemſche* Burgers hernomen. H. 226—233.

WESTINDISCHE COMPAGNIE. Schets van derzelver opkomst en wijze van Beſtuur. D. 306—311. — Was een bijzonder Eigendom van deszelfs Deelhebberen. 312. — Rapport over derzelver Directie aan de Hollandſche Repræſentanten, uitgebragt door *Pieter Paulus*, en derzelver wettige Beſtuurderen van het Beſtuur der Maatſchappij ontzet, en een Committé in de plaats aangeſteld. 313—321.

WESTLAND. Het vliegend Leger trekt in 1787 derwaards, en bedrijft bijzonder in Z. H. Domeinen aldaar de grootſte geweldenaarijen. A. 205.

WESTRA, *Præſident der Vriesſche Repræſentanten*, geeft een afwijzend antwoord aan *Grasveld*. D. 381—384.

WETGEVENDE VERGADERING, *beſtaande in* TWEE KAMERS. Hoe geformeert. F. 202, 203. — Op welke manier de beiden Kamers van hetzelve op den 12 *Junij* ontbonden werden. 421—425. — Derzelver beiden Kamers geſloten, en de Leden van hunne Poſten ontzet. I. 303, 304 en 315. — Welke Perſonen door het *Staatsbewind* daartoe worden aangeſteld. 317, 318. — Geinſtalleerd op den 2 *November* 1801. 349. — Aanſpraak door BEZIER bij die gelegenheid gedaan. 349—355.

WILDRIK, (*B.*) word Lid van het Uitvoerend Bewind. F. 41.

WILLEBRORDUS, *eerſte Biſſchop van Utrecht*, ſticht in de 8ſte Eeuw het *Capittel ten Dom* aldaar. G. 200, 201.

WILLEM DE TWEEDE, *Prins van Oranje*. De onlusten ſtaande zijn beſtuur over het afdanken van eenig Krijgsvolk, geven aan de oude verſchillen

OR-

onder MAURITZ nieuw voedſel, en tevens het beſtaan aan de *Loevesteinſche Factie*, en de Afſchaffing van het *Stadhouaerſchap* naa zijnen dood. A. 23, 24.

WILLEM DE DERDE, *Prins van Oranje*. Naa 22 jaren buiten alle bewind gehouden te zijn, wordt tot *Stadhouder* bevorderd, waarmede de *eerſte Staatregeering* vernietigd word. A. 24.

WILLEM DE VIERDE, *Prins van Oranje*, even zoo als de vorige Stadhouders WILLEM DE TWEEDE en WILLEM DE DERDE met eene Engelſche Princeſſe in den Echt getreden zijnde, zoo veroorzaakten deze Huwelijken eene bijzondere naauwere betrekking tuſſchen *Grootbrittannien* en den *Staat der Vereenigde Nederlanden*. A. 29, 30.

WILLEM DE VIJFDE, *Prins van Oranje*, volgt, uit hoofde van de *Erffelijkverklaring*, zijnen Vader op. A. 25. — Meerderjarig geworden zijnde in 1766, aanvaard Hij zijne Waardigheden, in een tijdſtip dat de Republiek van alle zijden in Vrede en Welvaart zich bevindende was, en onder de uitbundigſte vreugdebljken van het grootſte gedeelte der Natie. 38, 39. — Zijne Echtverbindtenis met de *Kroonprinçesſe van Pruiſſen*, verwekt bij de Vijanden van het Oranjehuis eene geweldige argwaan, als zijnde dien Echt naar hunne denkbeelden zeer gevaarlijk voor de Vrijheid. 38—41. — Schrijft in 1780 eene Miſſive aan alle de Staaten der onderſcheidene Gewesten, hen radende, het genomen beſluit van *bepaald Convoij* buiten werking te ſtellen. — Geeft zijn gevoelen over den ſtaat des geſchils open-

openlijk te kennen, waarbij hij *Vrankrijks* gedrag als onbillijk beſchouwd, echter van oordeel zijnde, dat het beter ware *een gedeelte van den Handel in de loop te laaten*, dan *alles* te wagen. 69. — Doet een Voorſtel aan de *Staaten van Holland* tot het dadelijk Equipeeren van 60 *Oorlogſchepen* en het verſterken der Landmacht tot 60,000 man. *Aldaar.* — Raadſlag hierop genomen 70. — Wordt ten onrechte beſchuldigd als de Oorzaak van 's Lands onheilen, en den vervallen toeſtand der Marine. 87. — Levert de bij *Laurens* gevondene Papieren ter Vergadering van *H. H. Mog.* over, en welk beſluit deswegens aldaar genomen wordt. 96. — Stelt aan H. H. Mog. voor, om onderzoek te doen, naar de oorzaak van het diep verval der Marine, en verdedigd te gelijker tijd Zijne gehoudene Directie in dat opzicht, het welk daarnaa door *H. H. Mog.* ten vollen word geapprobeert, met dankzegging voor Zijnen betoonden ijver. 102. — Weigert de Memorie van de Amſterdamſche Gedeputeerden aan te neemen, en verdedigd het gedrag van den *Hertog. Aldaar.* — Wordt, ten onrechte, als een Vertrapper van 's Volks Privilegien en Vrijheden opentlijk ten toon geſteld. 128. — Wordt in Couranten en andere oproerige Libellen op de openlijkſte en hatelijkſte wijze als een *Dwingeland* aan de Natie voorgeſteld, over het voldoen aan het verzoek der Gelderſche Staaten, tot het zenden van Militie naar *Hattem* en *Elburg*, ter ſtuiting van de aldaar gepleegd wordende gewelddenarijen, en ondanks zijne klachten daarover, gaat zulks zijn

gang, bijzonder in *Holland* en *Utrecht*. 153—155. — Beklaagt zich over Zijne ontzetting van het *Commando over het Guarnisoen van den Haage*. — Verdedigd zijn gehouden gedrag op den 4 *September*, doch zonder vrugt, en verlaat daarop met zijne Koninglijke Gemalinne en Vorstelijke Kinderen, de Residentie. 163, 164. — Geeft door een Courier bericht aan de *Koning van Pruisen*, wegens de zaak van het Commando. 166. — Zijne Wapens alomme geroijeerd, en het Wapen van Holland in de plaats gesteld 175. — Wordt bij Holland met 15 stemmen in Zijne qualiteit als *Capitein-Generaal* gesuspendeert. 184, 185. — Wordt in 1787 door de *Staaten van Holland* gemachtigd tot het buitengewoon veranderen der Regeeringen in alle Steden, en benoemd daartoe Gevolmachtigden. 240. — De wijze waarop zij dien last volvoerden, berokkende Hem veele onaangenaamheden, doch buiten zijne schuld. *Aldaar*. — De Fransche Conventie vaardigd eene Oorlogs-Declaratie tegen dien Vorst en zijn getrouwe Vrienden uit. 291—298. Z. *Oorlogsverklaring*. — Hij wijst den voorslag, tot de overgave van *Breda* aan hem gedaan, kloekmoedig van de hand. 344. — Bewijst aan *Byland* genade, in het verzachten van de aan hem opgelegde straf, over zijn lafhartig gedrag en plichtverzuim. 350. — Beijvert zich, om de Provincien *Holland* en *Zeeland* tegen des Vijands aanvallen te dekken, en draagt het Opperbevel te Water op aan den *Admiraal* VAN KINSBERGEN. 360—364. — Doet eene mannelijke en opbeurende Voordracht, ten

ten einde het Vaderland kloekmoedig te verdedigen, ter Vergadering van H. H. Mog. 371—374. — Bediend zich van den wijzen raad des *Admiraals* VAN KINSBERGEN, en vereerd dien Held andermaal, met het Opperbevel over 's Lands Defenſie aan den Zeekant en de Rivieren. B. 111 tot 115. — Een tour naar het Leger gedaan hebbende, brengt Hij in eigen Perſoon de Capitulatie van *Landrechij* aan *H. H. Mog.* over. 149. — Doet op den 14 *Julij* 1794 een treffend Voorſtel aan *H. H. Mog.* over 's Lands gevaarlijke toeſtand, met aanſporing tot eene algemeene manmoedige verdediging. 163—165. — Proponeert, op begeerte van den Heere *Erfprins*, eene *Oproeping in maſſa* van alle weldenkende Ingezetenen van *Holland* aan *H. Ed. Gr. Mog.* ter beſcherming van hun Vaderland en Bezittingen. 261, 262. — Maakt præparatoire ſchikkingen om den *Haag* te verlaten en naar *Vriesland* te vertrekken. — Verzoekt het ontſlag *voor Zijne beide Zoonen* uit 's Lands dienſt. — Geeft kennis van Zijn voornemen om naar elders te wijken, en tevens de redenen voor dit beſluit. 373—376. — Neemt affcheid van de Hooge Collegien, en gaat met Zijne Familie aan boord van twee Viſcherſpinken. 377—379. — Blijft op eenigen afſtand van de Wal in Zee liggen, om den uitſlag van de Pariſſche Commisſie af te wachten. — Hij ontfangt de eisſchen ten Zijnen aanzien aldaar gedaan. — Blijft als nog voornemens naar *Vriesland* te gaan, doch is genoodzaakt door de felle vorst naar *Engeland* over te ſteken, alwaar

Hij behouden aankomt, en op eene Vorstelijke wijze met Zijne Familie ontfangen en geherbergd wordt. 379—386. — Zijne verontwaardiging over het ſchandelijk gedrag der *Engelſche Troupen* bij hun verblijf en aftocht. C. 19. *in de Noot.* — Hoe zijn ſchrijven aan de Gouverneurs van *Surinaamen* en *Kaap de Goede Hoop* aanleiding gaf tot het aanvangen van moeijelijkheden aan dien Vorst, om Hem, ware het mogelijk, Crimineel te vervolgen. — Hoe met Zijne agtergelatene roerende Goederen hier te Lande gehandeld werdt. 282—295. — Hoe ten aanziene van Zijne vaste Bezittingen. 309—323. — Zijn Manifest aan de Natie, aangaande de Expeditie in *Noordholland*, met openlegging van Zijne oogmerken. G. 281 tot 285. — Zend eene Nota aan het *Britſche Miniſterie*, zich gevoelig tonende over het niet behartigen van zijne belangen op het Congres te *Amiëns*. I. 375—379. — Wat ten Zijnen opzichte reeds in 1796 tusſchen *Vrankrijk* en *Pruiſſen* bepaald was. 382, 383. — Nadere Conventie deswegens tusſchen die beide Hoven ontworpen en getekend, doch door Z. H. niet aangenomen. 384—387. *in de Noot.* — Schrijft een Circulaire aan de *Oude Regenten*, ten einde hun aan te moedigen, om de aan hun opgedragene Posten te aanvaarden. 408, 409. — Hoe dezelve door Zijne Vijanden gewraakt wordt. *Aldaar* en *in de Noot.* — Was een duidelijk bewijs van des Vorsten liefde voor zijn Vaderland, en van zijne hoope op de herſtelling in zijne Rechten. 410—413. —

Zij-

Zijne Nota over dat onderwerp geſchreven aan den *Koning van Pruiſſen*. 414—419.

WILLEM FREDRIK, *Erfprins van Oranje*. Verkrijgt het Opperbevel over 's Lands Troupen aan de *Lek* en de *Maaze*. A. 362. — Wordt Opperbevelhebber over de Staatſche Troupen, en neemt den marsch naar het toneel des Oorlogs aan. B. 20. — Zijn menschlievend gedrag te *Tourcoing*. 26. — Word uit hoofde van zijne geledene verliezen genoodzaakt, met zijn Leger eene retraite naar de Hollandſche grenzen te doen. 42. — Zijn menschlievend ſchrijven, ten behoeve van de Weduwen en Gekwetſten der Hollandſche Soldaten. 68, 69. — Trekt in 1794 met het Leger te velde. 122. — Belegerd *Landrechij*, en overmeesterd die ſterke Veſting. 148, 149. — Zijne werkzaamheden aan het hoofd der Uitgewekene Nederlanders, ter herſtelling van zaaken hier te Lande geſchetst. G. 101—106. — Schrijft eenige Brieven aan de Gedemitteerde Officieren. *Bijlage B*. 173. — Geeft in een Manifest aan de Natie kennis van de Expeditie in *Noordholland* en van zijne oogmerken. 285—291. — Komt op den 7 *September* met de tweede Expeditievloot uit *Engeland*, en zet zijn voet aan Land. H. 111, 112. — Waar Hij zijn intrek neemt, en door wien Hij hartelijk verwelkoomt werdt. 113, 114. — Met welk oogmerk Hij de *Predikant aan de Helder* bij zich ontbiedt. 115—117. — Gaat aan boord van de genomene Hollandſche Schepen, en zend een aantal Matrozen naar *Texel*. 117. — Ongeregeldheden door ſommigen van hun op

Oosterend. — Opgave der redenen waarom Z. H. die matrozen aan de Wal zondt. 118, 119. — Komt te *Alkmaar*, naa dat die Stad door BRUNE verlaten was. — Zijne verrichtingen aldaar. 288, 289.

WILLEM GEORGE FREDRIK, *Prins van Oranje*. Verkrijgt het Commando over een gedeelte van het Staatsche Leger. A. 333. — Wordt Generaal van de Ruiterij, en neemt den marsch naar het Toneel des Oorlogs aan. B. 18, 19. — Word in den schouder zwaar gewond, en naar den *Haage* vervoerd. 43. — Van zijne wond naauwlijks hersteld, trekt Hij met een gedeelte des Legers te velde. 123. — Slaat zich, naa het overgaan van *'s Bosch* met het overschot van het Staatsche Leger bij *Gorinchem* neder. 207. — Bezet de Linie van de *Grebbe* tot dekking van de Provincie *Utrecht*. 280. — Verlaat, door den fellen vorst gedrongen, de *Grebbe*, en wijkt naar den kant van *Gorinchem* om *Holland* te dekken, en des noods op *Woerden* en *Schoonhoven* te kunnen replieeren. 300, 301. — Oogmerk waarom Hij zich naa de Revolutie in de nabijheid der Vaderlandsche Grenzen ophoudt. G. 83—85. — Zijn Plan was niet onuitvoerlijk, wanneer *Pruisfen* tot hetzelve had willen medewerken. 85—88. *in de Noot.* — Hij tracht het nog uittevoeren met behulp van *Engeland*, en waarom Hem dit mislukte. 88—93. — Schrijft eene Misfive aan de Gedemitteerde Officieren. *Bijlage B.* 173. — Treedt in Keizerlijken dienst. 104. — Zijne Nagedachtenis met Lof gedacht. 273, 274.

WIL-

WILLEMSTAD. Wordt door den Vijand omçingelt, opgeëischt, door herhaalde Bombardementen vreesselijk geteisterd, en naa een ſtreng beleg van 16 dagen, door den Vijand verlaten. A. 375—382.

WILLIGEN, (VAN DER) *Secretaris te Enkhuijzen.* Zijn loffelijk voorſtel, om met de Oude Regenten gemeenſchappelijk werkzaam te zijn tot bewaring der rust, opgegeven. — Met welk gewenscht gevolg dit werd aangenomen. H. 164—167.

WINKELIERS, (*Bosſche*) vorderen zonder noodzaak ongehoorde woekerwinsten van de Burgers en Militairen, en verkopen hunne Waaren tot hooge prijzen aan de *Engelſchen*, of vereeren dezelve naa de overgave der Stad aan de *Franſchen.* B. 198—200.

WINTER, (*Viçe Admiraal* DE) tot Commandant en Chef van 's Lands Vloot bevorderd. D. 38. — Doet eene Aanſpraak aan het Scheepsvolk, bij gelegenheid van eene affaire voorgevallen in *Noorwegen*, tusſchen 4 Engelſche Oorlogſchepen en 6 Hollandſche Fregatten en Brikken, met berigt van den uitſlag. 43—46. — Zijne Aanſpraak aan het Scheepsvolk, bij gelegenheid van de inwijding en ophijsſching der nieuwe Nationaale Vlag op 's Lands Oorlogſchepen. E. 20—22. — Word na een bloedig gevecht voor *Egmond* geſlagen en krijgsgevangen gemaakt. 359, 360. — Zijn ſchrijven over dien ſlag. 368, 369. — Item aan Capitein *Zegers.* 387, 388.

WISSELBANK DER STAD AMSTERDAM. Valſche en onwaarachtige geruchten aangaande deszelfs toeſtand, doet het Bankgeld verre beneden den cours

daalen. — De Revolutionairen beweeren, dat de Wisſelbank door het vorig Beſtuur beſtolen is. E. 65, 66. — De Muniçipaliteit dier Stad doet door een Committé de ſtaat derzelve opneemen, en logenſtraft die valſche aantijging, door het publiek maaken van de actueele toeſtand van de *Wisſelbank*, waaruit blijkt dat 'er geen *Deficit* aanwezig was. 66–68.

WITT. (*J. de*) Het beſluit ten zijnen tijde, omtrent het Commando van 't Haagſche Guarniſoen genomen, niet toepaſelijk op het Stadhouderlijk Bewind. A. 169. *in de Noot.*

WITBOLS. (*Repræſentant en Paſtoor*) Doet als hoofd van de Commisſie van Twaalven eene Aanſpraak. D. 188, 189. *in de Noot.* — Keurt het nieuw Conſtitutieplan, als *Fœderaliſtiſch*, ten ſterkſten af. E. 283. — Doet een Voorſlag, om te voorzien in het vertrekken naar elders, van zodanige Regenten en andere Perſonen, als tot het geeven van Schaêvergoeding verplicht zouden geoordeeld worden. F. 146. Zie verder *Ockerſe.*

WOENSEL, *Dorp nabij Eindhoven.* De Roomschgezinden maaken zig met geweld meester van der Hervormden Kerk, haalen de Lijken uit de Graven en werpen dezelve ten proôije der vogelen op het Kerkhof. E. 224, 225.

WOERDEN. Het Slot van die Veſting ſtrekt ten verblijve van het *Defenſiewezen.* A. 202.

WRAAKZUCHTIGE INBORZEMINGEM van heethoofdige Oranjegezinden, maakten in 1787 het herſtel der Conſtitutie hatelijk voor veelen. A. 219.

WURMSER, (*Generaal*) overmeesterd de *Weisſenburger Linien* B. 68.

WIJK BIJ DUURSTEDE. De verwarringen aldaar voornamelijk bewerkt door *F. A. van der Kemp*, Capitein van het Jager-corps aldaar. A. 196. Z. *Jager-Capitein*. — De Ingezetenen aldaar tot oproerige bedrijven aangevuurt door H. BERGH, gevlucht Luthersch Predikant van *Deutichem*. — Hij word van daar verjaagd. A. 197.

WIJZE VAN UITVOERING, en belangrijkheid van den inhoud dezer Geſchiedenis naa het eindigen van den Oorlog. A. *in de Voorrede*.

Y.

YORKE, *Gezant des Konings van Engeland in den Haag*. Ontfangt bevel van zijn Meester, om door Conſidentieele Onderhandelingen met voornaame Leden van Regeering, was het mooglijk, de gerezene verſchillen uit den weg te ruimen, en houd dien ten gevolge twee Conferentien met de Heer Mr. P. BENDORP, met voorkennis van *H. H. Mog.* in het zogenaamde Hollandsch Kamertje. — Wat aldaar verhandeld werd. — Welke ruime aanbiedingen YORKE deedt, en welk beſluit tuſschen beiden de Onderhandelaars genomen en vastgeſteld werdt. A. 53—56. — Vraagt tot drie malen toe, uit naam van zijn Hof, om de 6000 man Hulptroupen, op grond van het Tractaat van 1678, doch het word geweigerd. 72, 73.

YORK, (*Hertog van*) maakt zich bij Capitulatie meester van de ſterke vesting *Valenciennes*. B. 34.

— Belegert *Duinkerken*, doch moet het beleg opbreken. 40. — Behaald eene Overwinning op de *Franſchen*. 148. — Verkrijgt eene groote Nederlaag. 150. — Ondergaat met zijne *Engelſchen* zwaare verliezen, en moet verſcheidene ſterke plaatſen verlaten. 160. — Aan dezelve word in 1799 het Opperbevel over de Expeditie tegen de Republiek opgedragen. G. 276. — Komt met 10,000 man aan *de Helder*, en ſteld zich als *Generaliſſimus* aan het hoofd des Legers. H. 133. — Zendt ABERCROMBIE met 7000 man om *Hoorn* te bezetten, en ſteld naa de aankomst der *Ruſſen* het vereenigd *Anglo Ruſſiſch Leger* in ſlagorde. — Opgave van deszelfs ſterkte en poſitie op den 18 *September* 1799. 133—136. — Beſluit tot een algemeenen aanval op den 19 *dito*. — Opgave van het bij hem geconçipieerd Plan. 186, 187. — Vat, na het aankomen van de 7000 Man uit *Hoorn*, en 2000 *Ruſſen*, het voornemen op, om op den 2 *October* eenen beſlisſenden Veldſlag te leveren. 254. — Opgave van de Poſitien die Hij zijn Leger doet neemen. 261—263. — Plaatst zijn Hoofdkwartier binnen *Alkmaar*, en laat naa, zijne voordeelen te vervolgen. 280. — Opgave der redenen van dat gedrag. 291—295. — Beſluit tot het leveren van een ſlag op den 6 *October* 1799, en als dan zijn voornaamſte macht tegen den *Linker vleugel* en het *Centrum* der *Gallo-Bataven* te wenden. 296, 297. *in de Noot*. — Retireert met zijn Leger tot in de *Zijpe*, en ſlaat, uit hoofde van zijnen bedenkelijken toeſtand, een Capitulatie aan BRUNE voor. 333—341. — Handeld daar-

daarover met BRUNE, en sluit eene Capitulatie met Hem. 343—357.

YPEREN. Door de *Franschen* overrompeld en deerlijk uitgeplunderd zijnde, word op het verschijnen van 300 man Staatschen verlaten, en door den *Erfprins van Oranje* bezet. B. 27.

Z.

ZAANDAMSCHE TRAFIKANTEN. Welke kwaade practijken sommigen van dezelven zich veroorloofden, ter fraudeering bij den opbrengst van den 25sten Penning in 1788. A. 253. *in de Noot.*

ZALM, (*Rhijngraave van*) een vreemde Gelukzoeker, word met de hoogste Eereposten over Militairen en Burgers vereerd, en verlaat, naa het speelen van eene verraderlijke Rol, en zich van veele schatten meester gemaakt te hebben, zijne Posten en het Land, door eene schandelijke vlucht. A. 146. Z. *Defensiewezen te Woerden.* — Speeld de afzichtelijke rol van een Verrader, bij het plotselijk verlaten van de Stad *Utrecht*, naa dat hij eene oningevulde qualificatie daartoe van het Defensiewezen verkregen hadt. A. 223, 224. ook *in de Noot.*

ZEVENDE HALVE BRIGADE, in dienst gesteld en georganiseert. E. 51.

ZEELAND, (*Staaten van*) verklaren de Vrede in 1783 te *Parijs* gesloten, als *schandelijk* en *schadelijk* voor de Republiek. A. 109. — Vorderen in 1793 den 5csten Penning van der Ingezetenen Bezittingen. B. 81.

ZEELAND. Hoe en op welk eene manier de Revolutie in dat Gewest tot ſtand gebragt werdt. C. 36—42.

ZEEUWSCHE VOLKSREPRÆSENTANTEN. Benoemen Gedeputeerden ter Generaliteit in den *Haag*. C. 40. — Inhoud van hunnen last, beſchouwd als een bewijs van de verwarde denkbeelden des nieuwen Beſtuurs, aangaande de Revolutie. 41, 42. — Hun treffend ſchrijven aan *H. H. Mog.* over de onaanneemelijkheid der te *Parijs* gedaane eischen, gepaard met eene verklaring, dat zij 'er nimmer aan voldoen zouden. 382—391. — Welk eene ſenſatie dat ſchrijven bij *H. H. Mog.* verwekte, en wat deze daarop beſloten. 392. — Hunne voortduurende gehechtheid aan de Unie en het Bondgenootſchappelijk Beſtuur, naa de Revolutie betoogd, uit hun ſchrijven aan *H. H. Mog.* 387—389. — Op welk eene mannelijke wijze zij zich verzetten tegen de Centraalen, over het bijeenroepen eener Conventie. D 240, 245 tot 251. — Geeven in Circulaire Misſives hunnen afkeer van het onwettig beſluit tot een Conventie, aan *Vriesland*, *Gelderland*, en *Stad en Lande* te kennen. 376—378. — Hunne vorderingen aan *Bosveld* opgegeven. 379. — Hunne ſterke verklaring tegen het beſluit tot een Conventie, 395—398. — Zenden op uitnodiging van *H. H. Mog.* een hunner Leden naar den *Haag*. 402. — Hoe en op welke wijze zij toetreden tot het bijeenroepen eener Conventie. 419—422. — Eiſchen 4 pCt. op de Bezittingen om het aandeel in de 60 Millioenen te kunnen voldoen. E. 62. — Keuren

ren de handelwijze omtrent de O. I. C. af. Z. *Kamer van XVII.*

ZEEUWSCHE INGEZETENEN. Adres van 600 derzelver over de Conventie. D. 399—401.

ZEEUWSCHE KUST. Door de verſchijning der *Engelſchen* in alarm gebragt. G. 365.

ZEEMACHT. 's Lands Zeemacht was ſints de dood van WILLEM DE DERDE in 1702, en ſtaande de zoogenaamde *Tweede vrije Staatsregeering*, op eene ſchandelijke wijze verwaarloosd, en dit was derhalven zoo min aan WILLEM DE IV. als aan de GOUVERNANTE te wijten: het welk nader geſtaafd en bewezen wordt uit de Petitien van 1725, 1738, 1741 en 1756. A. 36—38. — Diep verval van dezelve bij het ontſtaan van den Oorlog met *Engeland*. 84.

ZEESLAG VOOR EGMOND *den* 11 *October* 1797. Verhaal van den aanvang, toedragt, en het deerlijk uiteinde van denzelven. E. 359—388.

ZELLER, *Præſident van den Raad der Stad Rotterdam*. Word in den nacht door de Clubisten ontrust. — Zijn ferm en rustig gedrag tegen hun gehouden geroemd. D. 91, 92.

ZILLESEN, (C.) zijn getuigenis aangaande den berooiden toeſtand des Franſchen Legers in 1793 aangehaald. B. 45—47. — Zijn verhaal aangaande den ellendigen toeſtand der Franſchen aan de *Waale* aangehaald. 280, 281. — Hoe eenen bij hem bekenden *Verrader*, de weg aan de *Franſchen* aanwijst, om over den *Biesbosch* in *Holland* te dringen. 281—283. — Zijne hatelijke aantijgingen aan de Leden der Utrechtſche Staatscommis-

misſie aangehaald en gelogenſtraft. 316. — Secretaris van de Hoofdclub der Utrechtſche Revolutionairen zijnde, dringt Hij in een door hem opgeſteld Request bij het Schrikbewind ten ſterkſten aan, om alle Oranjegezinden, en zulken die in de Grondvergaderingen niet opkwamen, van hun Stemrecht te ontzetten. F. 360—362. — Levert een Finantieel Plan ter vermijding van buitengewoone geforçeerde Geldheffingen over. I. 78. — Opgave waarin hetzelve beſtond. 79. — Hoe op hetzelve door den *Repræſentant* APPELIUS een Declinatoir Rapport werd uitgebragt. 80. — Gemor hierdoor veroorzaakt onder de misnoegde Ingezetenen. 81.

ZONSBEEK, (*Repræſentant*) benoemd tot het ontwerpen van een Conſtitutie. F. 60. — Zijn ijver betoond in het bevoorderen van geweldige beſluiten. 62. — Zijn gedrag in de onſtuimige Vergadering van den 23 *Julij* 1799. I. 153—160.

ZOO, (*Repræſentant* VAN DER) zijn afwijzend Advis over het *Plan van Algemeene Belastingen*. I. 112, 113.

ZOUTMAN, (*Vice-Admiraal*) behaald eene roemvolle overwinning op de *Engelſchen* den 5 *Auguſtij* 1781, en komt met zijn Esquader en de Koopvaarders behouden in *Texel* terug. A. 103.

ZUIDERZEE. Word door DAANDELS te onveilig gekeurt, om de Deviſie van DUMONCEAU te ſcheep naar *Noordholland* te transporteeren. H. 24, 25.

ZUYLEN VAN NYEVELD, (*Repræſentant*) op welk eene wijze Hij de Conventie Leden met eene Aanſpraak begroet. D. 462, 463.

ZUYLEN VAN NYEVELD, (*Generaal Majoor*) voegd zich

zich met zijne Troupen bij de Divisie van DAANDELS. G. 443.

ZUTPHEN. Hoe de Revolutie aldaar door eenige Revolutionairen bewerkt werdt. C. 13, 14.

ZWAANSHALS. (*A.*) Hoe door het *Driemanschap* gebruikt wordt tot een geheim Spion te *Amsterdam*. F. 227.

ZWAKHEID der Divisie van DAANDELS, was de eenige oorzaak van zijne retraite naar en uit de *Zijpe*. H. 18, 19.

ZWARTSLUIS door de *Engelschen* genomen zijnde, worden zij van daar door eenige Jagers met verlies verdreven. H. 220.

ZWOLLE. Op welk eene manier de Revolutie aldaar tot stand kwam. C. 20.

ZYPE. Welke positie de Generaal DAANDELS aldaar met zijne Divisie neemt. H. 12—14. — Wordt door de *Engelschen* bezet en aanmerkelijk versterkt. 30, 31.

REGISTER

DER

NAAMEN,

Van alle de PERSONEN, van welker Daaden en Bedrijven in den BLADWIJZER *van deze Geſchiedenis* melding wordt gemaakt.

A.

Aa, (*P. J. B. C. van der*) Secretaris van 't Committé van Opſtand.
Aeninck, (*P.*) Repræſentant.
Abercromby, Generaal.
Achenbach, Major.
Aken, (*D. van*) Repræſentant.
Alquier, Repræſentant.
Anna, Gouvernante.
Appelius, Repræſentant.
Appel, (*M. den*) Predikant.
d'Ardenne, Adjudant.
d'Averhoult, Uitgeweken Bataaf.
d'Azarra, Ridder.

B.

Bacot, Repræſentant.
Bakker, (*Ale Ales*) Revolutionair.
Baineavis, Collonel.
Bardet, Generaal.
Beck, Cadet.
Bedaulx, Generaal.
Beels, Burgemeester.
Beere, (*de*) Uitgeweken Bataaf.
Bennekom, (*van*) Repræſentant.
Bentinck van Rhoon, (Grave van)
Bentinck, Adjudant Generaal
Berckel, (*F. E. van*) Penſionaris.
Bergen, (*F. van*) Burger Sergeant.
Berg, (*A. van den*) Predikant.
Bergh, (*H.*) gevlugt Luthersch Predikant.
Berneron, Marechal de Camp.
Bernulphus, Biſchop.
Beukers, Jager Sergeant.
Beveren, (*de*) Repræſent.

Bey-

Beyma, (*C. L. van*) Repræsentant.
Bezier, Repræsentant.
Bicker, (*J. B.*) Repræsentant.
Bilderdyk, (*W.*) Advocaat.
Blaauwbeen, Student.
Blaauw, Minister.
Bleiswyk, (*P. van*) Raadpensionaris.
Blok, (*F. G.*) Lid van 't Defensiewezen.
Blok, (*B.*) Secretaris.
Blondel, (*F.*) Repræsentant.
Boogmans, Uitgeweken Bataaf.
Boogmans, Capitein.
Boon, (*Ph. C.*) Commies.
Boot, Admiraal.
Bodde, Repræsentant.
Bode, (*A. H.*) Spion.
Boers, (*C.*) Hoogleeraar.
Boëseken, (*A.*) Spion.
Boetselaar. (Baron *van*)
Boetselaar. (Generaal *van*)
Boneparte, Generaal en Consul.
Boneparte, (*Joseph*) Minister.
Bonhomme, Generaal.
Bonifacius, Bisschop.
Bonaud, Generaal.
Bons, (*de*) Generaal Major.
Borgrink, Vriesch Revolutionair.
Borght, (*F. van der*) Repræsentant.
Borski, (Mr. *J.*) Oud-Vroedschap.
Bos, (*S.*) Commissaris.
Bosch, Geldersch Repræsentant.
Bosch, (Dominus *Bs.*) Repræsentant.
Bosveld, (*G. van*) Utr. Repræsentant.
Bosveld, (Dominus *P.*) Holl. Repræsentant.
Bottereau, Commissaris.
Boudet, Generaal.
Bouillé, Generaal.
Bournonville, Generaal.
Bouwens, (*R. L.*) Repræsentant.
Braak, (*L. van den*) Repræsentant.
Braam, (*van*) Zee-Capitein.
Braauw, (*de*) Generaal Major.
Branger, (*C. J.*) Repræsentant.
Brantsen, (*G.*) Minister.
Bronkhorst, Repræsentant.
Broers, Roomsch Pastoor.
Brune, Generaal.
Brunswyk Wolfenbuttel. (Hertog van)
Brunswyk, (Hertog *van*) Generaal.
Buis, Minister.
Buiskes, Capitein Luitenant.
Burmania Rengers, Oud Staatslid.
Busch, (*von*) Generaal.
Busingh, (*W.*) Predikant.
Buul, (*van*) Repræsentant.
Bybel, Luitenant ter Zee.

Byland, (Grave van) Catein ter Zee.
Byland, (Grave van) Generaal.

C.

Calkoen, Minister.
Cange, (*du*) Geh. Agent.
Cantor Camerling, Lid van 't Defensiewezen.
Capellen tot de Marsch, Edelman.
Capellen tot de Poll, Edelman.
Capellen, (*A. van der*) gewezen Kamerheer.
Capellen, Capitein ter Zee.
Castrop, (*H. van*) Repræsentant.
Changuion, (*P.*) Burgemeester.
Chaudoir, Walsch Predikant.
Chauvelin, Minister.
Citters, (*van*) Raadpensionaris.
Claasſen, (*Johs.*) Predikant.
Clairfait, Generaal.
Coburg, (Prins van) Generaal.
Colmſchate, Repræsentant.
Colthoff, Vaandrig.
Cornel, (*N.*) Boekhandelaar.
Cornwallis, (Lord) Minister.
Costerus, Secretaris van 't Defensiewezen.
Court, (*P. de la*) Repræsentant.
Cretschmar.
Croiſet, Klerk.
Custine, Generaal.

D.

Daandels, Generaal.
Dam, (*Jacob van*) Revolutionair.
Damme, (*van*) Generaal.
David, Generaal.
Dedel, Burgemeester.
Dedem tot de Gelder, Edelman.
Diert van Melisſant, Repræsentant.
Dinekgreve, Oud Regent.
Don, Generaal.
Doorn, (*A. van*) Repræsentant.
Derth tot Hekhuizen, Adelijke Dame.
Down, Generaal.
Drachſtad, Collonel.
Droop, Luitenant ter Zee.
Duinker, Lootsman.
Duin, (Baron *van der*) Generaal.
Dumonceau, Generaal.
Duncan, Admiraal.
Dyk, (*W. van*) Municipaal.

E.

Egenberger, Capitein.
Elias, (Mr. *D. W.*) Oud Hoofdofficier.
Elliot, Minister.

Elphingſtone, Admiraal.
Engelhart, Syndicus.
Ermerins, Repræſentant.
Eſau, Luitenant.
Eſen, (*van*) Repræſent.
Eſenius, (Mr. *S.*) Repræſentant.
Eykenbroek, (*Jan*) Oproermaker.

F.

Fagel, Griffier.
Feregeau, Capitein.
Feugel, Adjudant.
Feugen, Vriesch Revolutionair.
Fielding, Commandeur ter Zee.
Flers, Generaal.
Flooren, Repræſentant.
Fokker, Repræſentant.
Foreest, (*C. van*) Lid van 't Defenſiewezen.
Foreest, (*N. van*) Repræſentant.
Fouchard, Generaal.
Fredrik Hendrik, Prins van Oranje.
Fredrik de Groote, Koning van Pruiſen.
Fredrik Wilhelm, Dito.
Freytag, Generaal.
Fronhoff, Repræſentant.
Fynje, (*Wybo*) Lid van 't Driemanſchap.

G.

Gael, (Mr. *Johan*) Burgemeester.
Galen, (*van*) Repræſent.
Gartner, Spion.
Gendt, (*J. W. van*) Admiraal.
Genderen, (*van*) Predikant.
George III., Koning van Engeland.
Gerlsma, Repræſentant.
Gevaertsz, Repræſentant.
Gevers, (*P.*) Repræſent.
Gevers, (*A.*) Repræſent.
Geuſau, Commandant.
Gildenhuis, Directeur.
Gilquin, Collonel.
Giret, Generaal.
Gjalts, Gerichtsdienaar.
Glover, Repræſentant.
Goidſchalk, Vriesch Revolutionair.
Garcom, (*van*) Scherprechter.
Gortzr, Repræſentant.
Gouvion, Generaal.
Graaf, (*Corn de*) } Bloemisten.
Graaf, (*Jan de*) }
Graaf, (*Meind. de*) }
Graaf, (*S. A de*) }
Grasveld, Repræſentant.
Groeneveld, Conſpirateur.
Gretenraay, Luitenant ter Zee.
Grutten, Luitenant.
Guericke, Generaal.
Guerin, Casſier.
Guljé, Repræſentant.

H.

Haan, (*A. de*) Provoost.
Haan, (*de*) Repræſentant.

Haersma, Oud Staatslid.
Hahn, (*J. G. D*) Repræsentant.
Hall, (Mr. *M. C. van*) Repræsentant.
Hamel, (*van*) Repræsentant.
Hammerſteyn, (*van*) Generaal.
Hardenberg, (*van*) Minister.
Haren, (*van*) Raadsheer.
Harteveld, Repræsentant.
Hartzinck, Minister.
Havermans, Repræsentant.
Heecberen tot Zuideras, Edelman.
Heilmann, Luitenant en Adjudant.
Hendrik de IV., Keizer.
Hermann, Generaal.
Hertzberg, Minister.
Heſſelink, (*B. K.*) Veroordeeld Latitant.
Heſſen, (Prins van) Generaal.
Heſſen Philipsthal, (Prins van) Generaal.
Hespe, (*J. C.*) Adjudant.
Heusden, (Mr. *A. van*) Burgemeester.
Heusken, Amſterdamsch Revolutionair.
Hinlopen, (*Jacobus*) Predikant.
Hoeven (*van der*) Repræsentant.
Hoeven, (*C. van der*) Conſpirateur
Hogewal, (*H.*) Repræsentant.
Hoitsma, (*D.*) Repræsentant.
Hoeft (*H.*) *Dz.*, Burgemeester.
Hoogſtraaten, (*van*) Repræsentant.
Hoop, (*van der*) Generaal.
Hope, Adjudant.
Horbach, (*van*) Repræsentant.
Huber, Repræsentant.
Huët, Walsch Predikant te Vliſſingen.
Huyſſen van Kattendyk, Repræsentant.

I.

Janſſen, Repræsentant.
Jardin, Generaal.
Jongh, (*de*) Capitein ter Zee.
Jordaan, Burger Commandant.
Jordens, Repræsentant.
Irhoven van Dam, Minister.
Jourdan, Generaal.
Jozephus de II., Roomsch Keizer.

K.

Kalkreuth, Generaal.
Kaltner, Conſpirateur.
Kamminga, Uitgeweken Bataaf.
Kantelaar, Repræsentant.
Kasteele, (*P. L. van de*) Repræsentant.

Kemp, (*van der*) Mennonieten Predikant en Jager-Capitein.
Kempenaar, (*de*) Repræsentant.
Keyzer. (Weduwe *de*)
Kinsbergen. (Admir. *van*)
Kluit, (*A*.) Hoogleeraar.
Knaven, (Dr.) Municipaal.
Knobelsdorff, Generaal.
Knox, Generaal.
Kock, (*J. de*) Uitgeweken Bataaf.
Koning, (*A. de*) Predikant.
Konynenburg, Repreſentant.
Kops, (*P.*) *Goedsch*, Repræſentant.
Kops, (*Jan*) Mennonieten Predikant.
Kramer, Repræſentant.
Krayenhoff, Commandant.
Kray, Generaal.
Kropff, (*von*) Capitein.
Kuyk, (*van*) Luitenant ter Zee.

L.

Laar, (*van*) Revolutionair.
La Croix, Minister.
La Gaçe, Luitenant.
Lambrechtſen, Repræſentant.
Lange van Wyngaarden, (*de*) Repræſentant.
Langewagen, Burger Capitein.
Langen, (*S. J. van*) Lid van 't Driemanſchap.
La Pierre, Agent.
Laurens, Americaansch Gezant.
Leeman, Repræſentant.
Leeuwen, (*Th. van*) Repræſentant.
Lelyveld, Oud Commis van H. H. Mog.
Lennep, (*C. van*) Repræſentant.
Lestevenon, Ambasſadeur.
Lestevenon, Repreſentant.
Lewe, Repræſentant.
Leyden, (*van*) Repræſentant.
Lille, (*W. de*) Repræſentant.
Linden, (*van der*) Capitein.
Linthorst, Repræſentant.
Lith de Jeude, Schepen.
Lockhorst, Repræſentant.
Lodewyk de XVI., Koning van Vrankrijk.
Loeff, (*W. G.*) Repræſentant.
Looſen, (*van*) Burgemeester.
Loosjes, (*A.*) Repræſentant.
Lublink den Jongen, Repreſentant.
Lucas, Schout bij Nacht.
Luzac, Hoogleeraar.
Luzac, Oud Schepen.
Lynden tot Lunenburg, Edelman.
Lynden, (*van*) Eerſte Edele.

M.

Maaren, (*van*) Luitenant ter Zee.
Malmesbury, Minister.
Maidland, Parlementair.
Mandrillon, Agent.
Maria Antoinette, Koningin van Vrankrijk.
Masman, (*G.*) Predikant.
Meerman, (Mr. *J.*) Oud Regent.
Mejeur, (*J.*) Leydsch Burger.
Messchaart, Burger Luitenant.
Mey, (*van der*) Majoor.
Meyer. (*A.*) Conspirateur.
Midderich, (*H.*) Repræsentant.
Miranda, Generaal.
Mitchell, Admiraal.
Mollendörff, Generaal.
Moreau, Generaal.
Mötz, Krijgscommisfaris.
Muller, (*A.*) Oud Regent.
Muller Luitenant.
Mylius, Collonel.

N.

Nagel, (Baron *van*) Ambasfadeur
Nederburch, Oud Bewindhebber.
Nellesteyn, (*H. van*) Oud Regent.
Nobbe, Waterschout.
Nolst, Repræsentant.
Nomz, (*Jan*) Redacteur.
Nesbelt, Inspecteur Generaal.
Nozeman, Secretaris van de Club.
Nuhout van der Veen, Repræsentant.
Nys, (*A. de*) Uitgeweken Bataaf.

O.

Ockersse, Repræsentant.
Olden, (*van*) Thesaurier.
Omphal, (*van*) Burgemeester.
Ondorp, Revolutionair.
Osten, Generaal.
Ottes, (*H.*) Revolutionair.
Otto, Generaal.
Ouwerkerk, (*P.*) Revolutionair.

P.

Paape, (G.) Uitgeweken Bataaf.
Pactot, Generaal.
Paine, (*Th.*) Politieke Dweeper.
Panin, (Grave *van*) Minister.
Parvé, (*Steyn*) Repræsentant.
Paschen, (*W.*) Drosfaard.
Pasteur, Repræsentant.
Paulus, (*P.*) Repræsentant.
Pecker, (*K. de*) Revolutionair.
Pelletier, Utr. Burger.

Per-

Perpencher, Oud Staatslid.
Pestel, Hoogleeraar.
Pex, Makelaar.
Pichegru, Generaal.
Pinsot, Chargé d'Affaire.
Ploos van Amstel, Repræsentant.
Poll, (*J. van de*) Koopman.
Poll, (*B. ten*) Repræsentant.
Pompe van Meerdervoort, Repræsentant.
Popham, Admiraal.
Pyman, Agent.
Pypers, (*P.*) Repræsentant.
Pypers, (*P. H.*) Hoedenmaker.

Q.

Quaita, Collonel.
Queysfen, Burger-Collonel.

R.

Rant, (*F.*) Repræsentant.
Redelinghuis, Kaapsch Burger.
Rees, (*B. van*) Repræsentant.
Rendorp, (*P.*) Burgemeester.
Repelaer, (*O.*) Oud Regent.
Revery, Capit. Luitenant.
Rey, (*Du*) Collonel.
Reyfen, (*J. van*) Leerloijer.
Richard, Fransch Repræsentant.
Rittner, Oorlogscommissaris.
Roodeman, Luitenant.
Rooyen, (*K. van*) Repræsentant.
Rofevelt Cateau, Repræsentant.
Rost, Vaandrig.
Rostolland, Generaal.
Royen, (*E. van*) Revolutionair.
Royer, Secretaris.
Rogge, Remonstrants Predikant.
Ruysch, (*F. W. M.*) Conspirateur.
Rygman, (*H.*) Kanonnier.
Ryssel, (*van*) Generaal.

S.

Sandoz, Generaal.
Santen, (*L. van*) Municipaal.
Schaaps, (*H.*) Koperslager.
Scharff, (*W.*) Wijnkoper.
Scheffer, Repræsentant.
Scheltema, (*J.*) Uitgeweken Bataaf.
Schepern, Collonel.
Schilge, Uitgeweken Bataaf.
Schimmelpenninck, Repræsentant.
Schladen, (*von*) Generaal.
Schoonman, Burger Collonel.

Scheerer, Oud Staatslid.
Schryver, Repræſentant.
Schutter, Capitein ter Zee.
Siderius, Repræſentant.
Sieyes, Fransch Repræſentant.
Sitter, (*de*) Repræſentant.
Stuisken, Gouverneur.
Smith, Predikant.
Solms, (Gravinne *van*)
Sompoll, Conſpirateur.
Sontag, Revolution. Clubist.
Spaan van Voorſtonde, Minister.
Spengler, Schout bij Nacht.
Spengler, Overſte.
Spiegel, (Mr. *P. L. van de*) Raadpenſionaris.
Spoors, Repræſentant.
Staal, (*A.*) Mennonieten Predikant.
Stapelen, (*van*) Luitenant.
Staveren, (Mr. *R. F. van*) Hoofdofficier.
Sterkenburg, (*van*) Staatslid.
Storm, (*B.*) Repræſentant.
Storreys, (Wed.) t'Onregt Gevangene.
Story, Schout bij Nacht.
Stralen, (*H. van*) Oud Regent.
Strubberg, Repræſentant.
Struyck, *Az* (*W.*) Geheim Agent.
Styl, (*S.*) Repræſentant.
Suwarow, Generaal.
Swellengrebel, Oud Regent.
Swinden, (*van*) Repræſ.

T.

Tallayrand, Minister.
Tamme Beth, Makelaar.
Tegelaar, (*J. G.*) Redacteur.
Temminck, (*de Vry*) Burgemeester.
Tetmans, Libeldrukker.
Thompſon, Capitein.
Tieboel, Collonel.
Tip, (*W. B.*) Repræſentant.
Touton, Lid van 't Defenſiewezen.
Treilhard, Minister.

V.

Valkenaar, (*J.*) Fiscaal.
Vauguion, (*de La*) Minister.
Velde, (*van de*) Luitenant ter Zee.
Velingius, Hoogleeraar.
Verac, (*de*) Minister.
Verburg, (*P.*) Chirurgijns Knegt.
Vergennes, Minister.
Verheyen v. Citters, Raadsheer.
Verhoyſen, Repræſentant.
Verveer, Secretaris.
Vidal, Commandant.
Vilattes, Conſpirateur.
Viſcher, (*C. W.*) Maire.
Viſcher, (*G. A.*) Repræſentant.
Viſer, Repræſentant.
Viſer, (*P. J. de*) Conſpirateur.

Vitringa, Repræſentant.
Vliet, (*J. van*) Repræſentant.
Vonk, Geſchiedſchrijver.
Voogd, (*A.*) Repræſentant.
Voorda, (*B.*) Hoogleeraar.
Voorst, (*van*) Hoogleeraar.
Vreeswyk, Luitenant.
Vrede, (*P.*) Lid van 't Driemanſchap.

W.

Waldeck, (Prins van) Generaal.
Walmoden, Generaal.
Weiland, (*P.*) Predikant.
Wentworth, Minister.
Westerhaan, (*C. W.*) Predikant.
Westra, Repræſentant.
Wildrik, (*B.*) Repræſentant.
Willebrordus, Biſchop.
Willem II., Prins van Orange.
Willem III., Idem.
Willem IV., Idem.
Willem V., Idem.
Willem Fredrik, Erfprins van Orange.
Willem George Fredrik, Prins van Orange.
Willigen, (*van der*) Secretaris.
Winter, (*de*) Admiraal.
Witt, (*J. de*) Raadpenſionaris.
Wit, (*J. de*) Lid van 't Defenſiewezen.
Witbols, Repræſentant.
Wurmſer, Generaal.

Y.

Yorke, Minister.
York, (Hertog *van*) Generaal.

Z.

Zalm, (Rhijngraaf *van*)
Zeller, Repræſentant.
Zilleſen, (C.) Autheur.
Zonsbeek, (*van*) Repræſentant.
Zoo, (*van der*) Repræſentant.
Zoutman, Admiraal.
Zuylen van Nyeveld, Repræſentant.
Zuylen van Nyeveld, Generaal.
Zwaanshals, Geh. Agent.

REGISTER

VAN DE NAAMEN DER

LANDEN, STEDEN, DORPEN, &c.

Van welken *in den* BLADWIJZER *van deze Geſchiedenis* gewag wordt gemaakt.

A.

Aire.
Akerſloot.
Alkmaar.
Amboina en *Banda.*
Amersfoort.
Amiëns.
Amſterdam.
Antwerpen.
Arnhem.
Atrecht, of *Arras.*

B.

Bazel.
Berbice.
Bethune.
Bommel.
Bouchain.
Braband. (*Bataafſch*)
Breda.
Bredevoort.
Breſt.
Bruſſel.

C.

Cadzand. (*Land van*)
Camp van Famars.
Campen.
Charleroi.
Cleefſchland.
Coblentz.
Colhorn.
Collum.
Condé.
Crevecœur.
Culemborg.

D.

Delft.
Demerarij en *Eſſequebo.*
Doggersbank.
Douaij.
Duinkerken.

E.

Egmond aan Zee.

El-

Elburg.
Engeland.
Engelſche Volkplantingen.
Enkhuizen.
Erqueline.
St. Euſtatius, Martin en Saba.

F.

Frankrijk.
Franeker.
Fulda.

G.

Gat van Texel.
Geertruidenberg.
Gelderland.
Genemuiden.
Generaliteits Landen.
Goejanverwelleſluis.
Gorinchem.
Gouda.
Graave.
Grebbe. (Linie de)
Groningen.

H.

Haarlem.
Halfweg Haarlem.
Hamburg.
Hasnon. (Bosch van)
Hattem en *Elburg.*
Helder. (de)
Helvoetſluis.
's Hertogenbosch.
Heusden.
Holland.
Hoogwoude.
Hoorn.

K.

Kaap de Goede Hoop.
Kamerijk.
Kundert.
Kijkduin.

L.

Landrecij.
Lang-akkerſchans.
Lathumſche Veer.
Leerdam.
Leeuwarden.
Lemmer. (de)
Lent.
Leijden.
Leijdſchendam.
Leijmuijden.
Liebrug.
Linien van Breda.
Liſſe.
Londen.
St. Louis. (Fort)
Luijk.
Luneville.

M.

Maarſen.
Maastricht.
Maintz.
Maubeuge.
Mechelen.
Middelburg.
Monnikendam.

N.

Napels.
Negapatnam.
Nieuwe Niedorp.
Nieuwdorper Verlaat.
Nuijs.
Nijmegen.

O.

Oerle.
Ommelanden.
Orchies.
Orterschans.
Oude Schild.
Overschie.
Overtoom.
Overijssel.

P.

Parijs.
Pilnitz.

Q.

Quesnoij.

R.

Rheede.
Rhenen.
Ronck.
Rotterdam.
Rusland.
Rijssel.

S.

Saldanha Baaij.
Sardinien.
Schelde. (de)
Schenkenschans.
Scheveningen.
Schiedam.
Schiermonnikoog.
Schoonhoven.
Sluis in Vlaanderen.
Stad en Lande.
Stavoren.

T.

Texel.
Thiel.
Thielerwaard.
Toulon.
Tourcoing.
Trier.

U.

Urk.
Utrecht.

V.

Valenciennes.
Venant.
Venlo.
Vlissingen.
Vriesland.

W.

Walcheren.
Waterlos.
Weissenburger Linien.
Werwick.
Westervoort.
Westland.